

دکتور عہ بدولوسہ ور بارزانی

منتدی إقرأ الثقافی
www.igra.ahlamontada.com

دہفتہری بیرہ و ہریہ کانم

دہرگای شہرینہ و ہر بلا و کردنہ و ہر

دهفتەری بیرەوهریه کانه

دهزگای توژینهوهر پلازکردنهوهی ههلتۆ

دەزگای تویرینه وەو بلاوکردنه وەئۆ

* دەفتەری بیرە وەرییە کانم

* نویسنی: دکتۆر عەبدولموسە وە بارزانی

* بەرگ: بەهزاد بیتخالی

* پیتچنین: ئارام مەولود

* نرخ: ١٥ یۆرۆ

* چاپی یەكەم: ٢٠١٨

* تیارژ: ١٠٠٠ دانە

* شوینی چاپ: دەنھاخ (هۆلەند)

هەموو مافیك بۆ دەزگای تویرینه وەو بلاوکردنه وەئۆ پارێزراوە

پيشه‌کی

چەند سالتیک لە مەوبەر چەند ھاوپیەك هانیان دام ئەزمونە سیاسیه‌کانی خۆم تۆمار بکەم. بەلام لە راستیدا من دودل بووم لەو باره‌وه. پێم باش بوو چاوه‌پێی بکەم تا کاتی خانه‌نشینیم دێت بۆ ئەوهی دواتر هەندیک یادداشت بنوسمه‌وه که سه‌راپای ژيانم بگرێته‌وه، چونکه لەو باوه‌ڕه‌دام هەموو مروفیک له میژووی ژيانیدا هێنده ئەزمونی هه‌یه که شایه‌نی باسکردن بێت.

بەلام ئەو روداوو پێشهاته سیاسیه‌یهی ھاوکات له‌گەڵ هه‌لمه‌تی هه‌لبژاردنه‌کانی هه‌ریک کوردستان ۲۰۰۹ روویاندا، پالیان پێوه نام بۆ ئەوهی جاريکتر چاو بگێرپه‌وه به‌م پرسه‌دا، چونکه نوسینه‌وهی ئەزمونە سیاسیه‌کانی خۆم به‌تایبه‌تی ئەوهی په‌یوه‌سته به‌ پارتی دیموکراتی کوردستان/ عیراق و به‌تایبه‌تی تر له‌گەڵ سه‌رکردایه‌تی ئەو حزبه‌دا / مه‌لا مسته‌فا/ ئیدریس/ مه‌سه‌ود، ئیتر وا ده‌رده‌که‌وێت که پێویسته باس بکری.

له راستیشدا پێش ئەمه‌ش به‌ کورتی باسی ئەو په‌یوه‌ندیانه‌م کردوه له چاوپێکه‌وتنیکدا له‌گەڵ گوڤاری لقین له‌ سلیمانی.

من ره‌خنه‌م له‌وانه‌ گرتوه که خاوه‌ن ئەزمونی سیاسین به‌لام یادداشته‌کانیان تۆمار ناکەن، چونکه پێم وایه نوسینه‌وهی یادداشته‌کان به‌راستی و بێ ده‌ستکاریکردن کۆمه‌کمان ده‌کات بۆ ئەوهی خۆمان لابه‌دین له‌و هه‌لانه‌ی ئەوانی تری تێی که‌وتون، ئەمه‌ ئەگه‌ر ئەو که‌سانه‌ له‌وانه‌ بن که په‌ند له‌ خه‌لکی تروهرده‌کرن.

له‌گەڵ گێڕانه‌وه‌ی ئەم یاده‌وه‌ریانه‌ و تۆمارکردنیان، له‌ خوا‌ی که‌وره‌ داواکارم کۆمه‌کمان بکات تا‌کو له‌ راستی لانه‌دین له‌و شتانه‌دا که له‌م کتێبه‌دا باسی ده‌که‌ین، خودا پشتیوانمان بێت.

ئەوئى شايەنى باسە و جىڭەي داخە ئەوئەيە كە من ئەم روداوانەم بە
 شىۋەي رۇزانە نەنوسىۋەتەوئە و بەروارى ديارىكراوم لانيە وەك مانگ و رۇز،
 چونكە لە سەرەتاوئە لەو باوئەپەدا بووم ھەرچى ئەو شتانەي رودەدەن تەنيا
 روداويكى پچر پچرى رۇزانەن و ھىچ رايەلەيەك پىكيانەوئە گرى نادات، تا ئەو
 كاتەي پىچەوانەي ئەوئەم بۇ دەرگەوت و زانىم ھەرچى ئەوئى توشم دەبىت
 زادەي ھەلۋىست و پىلاننىكى بۇ دارپۇزاوئە بە شىۋەيەكى مەنھەجى، ئەوئەش
 ھانى دام ياداشتەكانم تۆمار بگەم.

من يەقىنم ھەيە ئەوئى كە توشم بوئە خەلكى تىرىش وەك من توشيان بوئە،
 وەك زىجىرەيەكى دىزايەتىكرىدن ھەر لە سەرەتاي ۱ / ۹ / ۱۹۲۷ دەست
 پىدەكات، لەو كاتەوئە كە شىخ عەبدولپەحمان بارزانى لە كاتى نوپۇزكرىندا
 تىرۇر كرا. لەو ساتەوئەختەوئە ئىتر لادان دەستى پى كرىوئە تا ئەمپۇش
 بەردەوامە و ھەموو كاروانى بارزانى گرتۇتەوئە چ وەك ھز و چ وەك بىرو باوئە
 و جولانەوئەي كوردىش لە كوردستانى عىراق بەگشتى، ھەرەك چۇن بەشەكانى
 تىرى كوردستانىش لە كارىگەرىيە سەلبىيەكانى بەدەر نەبوون. چونكە بە باوئەپى
 من ئامانچ لە تىرۇرى سىياسى پىش ھەمو شتىك كودەتايە. ئەو لايەنە دەيەوئە
 ئاراستەي جولەيەك بگۇرپىت يان رۇپەوئەك توشى لادان بكات يان تەننەت لە
 ناويشى بەرپىت ئەگەر بتوانىت. مەبەست لە تىرۇركردنى عەلى كوپى ئەبوتاللىب
 رەزاي خوائ لىبىت چى بوو؟ يان تىرۇر كرىنى يۇلىۋس سىزار، يان تىرۇرى
 چۇن كىندى... ھتد؟

تىرۇركردنى ھزە لە رىگەي تىرۇرى كەسەكانەوئە ھىچى تر؟

عەبدولموسەور بارزانى

دھۆك

پاش به یاننامە ی ئازاری ١٩٧٠

پاش ئه وه ی برپاری ئه نجومه نی سه رکردایه تی شۆرش ده رچوو له دوا ی راگه یاندنی به یاننامە ی ١١ ئازار ١٩٧٠، که برپاری دابوو ئه فسه ر و فه رمانبه ر و کارمه نده کانی کورد که له باشور کاریان ده کرد بگه پینه وه بۆ ناوچه کوردنشینه کان و دوا ی ئه وه ی راپه پاندنی ئه م برپاره دواخرا، هه ندیک له ئه فسه رانی کورد پێشنیاری ئه وه یان کرد که من سه ردانی به غداد بکه م و داوا له به رپرسانی کورد بکه م به دوا دا چون بۆ ئه و پرسه بکه ن و هانیان بده م داوا ی جێبه جێکردنی ئه و برپاره بکه ن.

له به غدا په یوه ندیم کرد به سامی عه بدوله رحمان، که له وکاته دا پۆستی وه زیری ئاوه دانکردنه وه ی باکوری به ده ست بوو، کێشه که م لای ئه و باسکرد، به لام دیاربو ئه و دودل بوو له وه ی ئه و بابته لای وه زیری ناوخۆ باس بکات.

هه رچه ند هه ولّم دا تیتی بگه یه نم که ئه وه برپاریکه و هیزی یاسایی هه یه و ده بیّت شتیکی له و شیوه یه زۆر ئاسان بیّت له نیوان وه زیره کاندایه که هه مویان هاوپی یه کترن. به لام سامی سور بوو له سه ر ئه وه ی که ته نها بابته که له گه لّ به رپرز عه بدوله جید خه یات بکاته وه، که ئه ویش به رپرسی کارگێپی کاروباری ئه فسه رانی پۆلیس بوو، واته راسته وخۆ به رپرس نه بوو له راپه پاندنی برپاری ئه نجومه نی سه رکردایه تی شۆرش.

به هر حال دواچار بپارهد که جیبه جی کرا، هرچند زۆریش دواکهوت، له ویوه ئیتر به ریه ککهوتن له گهڵ به پرسانی پارتی دیموکراتی کوردستان دهستی پیکرد، چونکه پالپشت به به یاننامه ی ۱۱ ئازار ده بوو پارێزگار و به پێوه بهری پۆلیسی ههولێر سهر به پارتی دیموکراتی کوردستان بن.

جی ئاماژه بۆ کردنه، من له ژياندا سهر به هیچ پارتیکی سیاسی نه بووم. به لام ئهمهش مانای وانیه که هیچ ههلوێستیک یان مه یلکی سیاسیم نه بویت له ئاست روداوهدا، به لکو ته نانهت له کاتی کدا قوتابی بووم له ناوهندی و ئامادهیی هه موو تیروانی نه کانم ئاراسته ی سیاسیان هه بووه، چونکه ژیان له ژێر هه لومه رچیکی تایبهتدا به درێژی کات، ناچاری کردوین هه میسه له پوداو و پێشهادته کان رابمێنین، به تایبهتی ئه و پێشهادتهانی نزیکه خۆمان له بێگومان به زۆری هه مویان پێشهادتهی سیاسی بوون. کهواته هه ر ده بوو له ژێر کاریگه ری ئه و روداوهدا بین به هه ر شێوه یه ک بێت. ئه م حاله ته ته نانهت له خۆیندنگه ی سه ره تاییشدا رهنگی داوه ته وه چونکه ده بینین خۆیندکاران هه میسه هه ز به نیگارکێشانی ئه و فڕۆکانه ده که ن که گوند و شاره گانیان بۆردومان ده که ن، چونکه ئه و روداوانه به شیک له یاده وه ری مندالیی ئه وان پێکدێنیت.

له و سه ره یه نده دا عه بدولوه هاب ئه تروشی پارێزگاری هه ولێربوو، شیخ ره زاش که خه لکی سلێمانی بوو، به پێوه به ری پۆلیسی هه ولێر بوو، به راشکاوی ده لێم مامه له کردن له گهڵ به پێوه به ری پۆلیسدا ئاسانه تر بوو چونکه پیاویکی بێ هه و بوو و کراوه تریش بوو.

بۆ ماوه ی سالتیک گوازمه وه بۆ شارهدێی بارزان، وا ریککهوت له و ماوه یه دا په یوه نده یه کانی نێوان شیخ عوسمان و مه لا مسته فا/ سه رۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان، زۆر خراپ بوو.

له راستیدا من تا ئێستاش پاشخانی ئه و ناکۆکیه نازانم بۆیه ناچمه ناو ئه و بابه ته وه و ته نیا باسی ئه وه ده که م که بینومه.

رۆژیکیان عه بدولباری شیخ سلێمان په یوه نده یی پێوه کردم و گوتی: خالم (خالێ عه بدولباری) ده یه ویت له هاوینه هه واری کۆزی قسه م له گه لدا بکات. کاتیک گه یشته م ئه وئ شیخ عوسمانیش ئاماده بوو و قسه کان به ره خنه گرتن له هه لسه که وته کانی مه لا مسته فا دهستی پیکرد، له بهر ئه وه ی پشتگیری

ئاغاكانى زىيار دەكات، ئەو گوتى زۆر كۆسپى دېتە رى و مەسعودى تاوانبار
كرد بەۋەى ئەو ھەموو پىلانەكان لە دژى ئەم دەيگىرېت، و ھەر ئەۋىش ھۆى
ھەموو ناكۆكىەكانە... ھتە.

لېرەدا دەبېت ھەندىك روونكردەۋە بەدەم لەسەر دەستەۋاژەى (شىخ) كە
خەرىكە دەلكىنرېت بە ناۋى ھەموو كەسېكەۋە بەتايبەتى لەم دواييانەدا و
بەناھەق و بە شىۋەيەكى ھەپەمەكى، ئەۋەش ماناى وانىە كە ئەو كەسەى
نازانۋاى شىخى پېۋە ھەر بەپاستى شىخىك بېت لە شىخەكانى بارزان.

چونكە ئەم پېگەيە ھەندىك مەرجى تايبەت بە خۆى ھەيە دەبېت لەو
كەسەدا ھەبېت، ھەبوونى ئەو مەرجانەش لە كەسېكدا گەلېك گرانە، يەكېك لەو
مەرجانە ئەۋەيە كە دەبېت ئەو كەسەى دەبېتە شىخ لە لاينە شىخى پېشۋەۋە
بە شىۋەيەكى ئاشكرا ۋەك شىخى بارزان دەستنىشان بگرېت و دواى مردنى
شىخى پېشۋە ئىنجا ئەو دەبېتە شىخ، ئىنجا خەلگى ناۋچەى بارزان و ئەۋانەى
مورىديانن دېن و بەيەت دەدەت بەو شىخە. سەبارەت بەۋەى ئىستا دەبېنن
ھەر كەسېك نازناۋى شىخ بە خۆيەۋە دەنېت، ئەۋە ستمېكە دژ بە مېژۋوى
بارزان و كەلتۈرەكەيان دەكرېت لېرەدا دەبېت باسى ئەۋەش بكەين كە
ھەندىك ناۋ داپېژاۋن، واتە لەگەل نازناۋى شىخدا كاريكى تىرشىيان ھەيە و
ناۋىكى تىريان بۆ زياد دەكرېت، وپراى ئەۋەش دوا شىخەكانى بارزان
شەھىدكراۋە بى ئەۋە جېنشېنېك لە دواى خۆى دەستنىشان بكات. واتە شىخ
خورشېد بارزانى. ئەۋەش واتە كۆتايى ھاتن بە زنجىرەى شىخانى بارزان.

من لە لاى خۆمەۋە بەھۆى ئەۋەى ماۋەيەكى كەم لە بارزاندا زىاوم و تەنھا
لە كاتى پشۋوى ھاۋىنەدا لەۋى ئامادەبووم بۆيە دەشېت زانىارىەكانى من لە
زانىارى كەسانى تر كەمتر بن لە ھەندىك لاينەۋە، بۆيە ھەۋم دا ئەۋە بېرى
شىخ عوسمان بېنمەۋە كە زۆرىنەى ھەرە زۆرى بارزانىەكان تەۋاۋ دەترسان لەو
پەيۋەندىيانەى ھەيەتى لەگەل ئەو كەسانەى ئىستا خۆى رەخنەيان لى
دەكرېت. بەلام ھەلۋىستى تۆ لەگەل ئەۋان - مەلا مستەفا - پېچەۋانە بوو
بەلكو تايبەتېش بوو، پەيۋەندىەكى توند و تۆلت ھەبوو لەگەلئان، ھەرۋەھا
فشارت دەخستە سەر خەلكىترېش بۆ ئەۋەى ھەمان ھەلۋىستى تۆيان ھەبېت.
بۆيە زۆرىنەى ئەۋانەى سەر بەو خېزانەن لەسەر ھەلۋىستى يەكەمتان پىشتىۋانى
لەۋان دەكەن، بەلام ئەۋەتا ئىستا ئاراستەكەتان دەگۆپن. ئەمە بۆچى؟

ههروهه پێم گوت: ئه وهه لۆیست گۆرینه ده بێته به ره به ستهك له نێوان ئێوه و خه لگدا و ناتوان له روداوه كان تێبگه، به راستیش پێتان ده لێم باوه پناکه م خه لك به ئاسانی به ده م ئه وهه لۆیست گۆرینه ته وه بێن. من به راشکاوای رای خۆم به شیخ گوت بۆ ئه وهی نه ویش ره چاوی رایه که م بکات. به لام ئه وه توپه بوو به توندی به عه بدولباری گوت: هه لسه خاله بابڕۆین ئه م پیاوهش هه ره وهك ئه وه خه لگانه یتره که قسه کردن له گه لیان قورسه، پاشان جێگه که یان جێهێشت و منیان به ته نیا له میوانخانه که جێهێشت!

دوای ئه مه ره وه شه که به ته واوه تی قه یراناوی بوو، خه لك پێیانزانی (به پای خۆم) سیاسه تی شیخ عوسمان زۆر ساده بوو کاتیک ململانێی له گه ل مه لا مسته فا ده کرد. ئه وه ده یزانی و خه لکیتیش ده یانزانی که هێزی مه لا مسته فا له و کاته دا له ئێترانه وه دێت که له رووی مادی و سه ربازیه وه پشته یوانی ده کرد، بۆیه دروستکردنی جۆرێک له هاوسهنگی له ته رازوی هێزدا پێویستی به وه بوو که شیخ عوسمانیش له لایه نیکه وه پشته یوانی بکری، بۆیه شیخ عوسمان عیراقی هه لبژارد بۆ ئه وه مه به سته، ته نانته هه ولێشیدا بۆ ئه وهی هێزی سه ربازی عیراق په لکێش بکات بۆ ناوچه ی بارزان به لام پیلانه که ی شکستی هێنا.

له راستیدا من خۆم له و که سانه بووم که پێم وابوو هێنانه وهی هێزهکانی به عس بۆ ناوچه ی بارزان کاریکی دور له ئه قل و حیکمه ته، به تایبه تی گه ر بزانی ناوچه ی بارزان هه ره له سه ره تای بزوتنه وهی کورده وه زۆریه ی کات هێزی عه سه کهری تێدانه بووه. به و شیوه یهش خه لك بیریان ده کرده وه، ئه مهش وایکرد شیخ عوسمان زیاتر که نارگیر بێت، نه ویش به هۆی سیاسه تیکی ژیرانه وه که مه لا مسته فا دژی شیخ عوسمان گرتبویه بهر، له مه شدا سودی له هه له کانی شیخ عوسمان ده بینی. به هۆی قولبونه وهی قه یرانه کانی نێوان مه لا مسته فا و شیخ عوسمان ئێردراوی حکومه تی عیراقی (مورته زا ئه له دیسی) هات بۆ بارزان، به یاوه ری هه ندیک له به رپرسیانی کورد له به غدا، له نێوانیشیاندا وه زیری کشتوکال (نافیز جه لال) هه بوو که کورد بوو، ئه وان به هێلیکۆپته رێک گه یشته ناوچه که، به هۆی قه یرانی په یوه ندییه کانی نێوان حکومه تی عیراقی و بزوتنه وهی کوردی، که نه ویش به هۆی قه یرانی په یوه ندییه کانی نێوان شیخ عوسمان و مه لا مسته فا وه بوو. منیش وهك به رپۆیه به ری پۆلیسی ناوچه که چووم بۆ پیشوازیکن له شانده که. هه ره که وه زیری ده ره وه له فڕۆکه که

دابەزى پىي گوتى: مولاىم عەبدى تكتاتان لى دەكەم مەيكەنە مەسەلە يەككى
 عەشايەرى و خۇتان ماندو مەكەن بە ئامادە كەردنى خواردنى قەشەنگەو، بەخوا
 من زۇرم بىرسىيە بۇيە خواردنىكى سادە بەسە، بەلام بە خىرايى ئامادەى بکەن.
 منىش بىگومان ئەمەم بە مالى شىخ عوسمانم گوت بەلام ئەوان گوتيان
 ھەردەبىت جۆرىك بە رىزەو خواردنيان بۇ ئامادە بکەين، ئەى ئەگەر ئەوان
 سەبەينى رۇيشتەو چىمان لە بارەو دەلەين؟

كاتىك بەرەو مالى شىخ عوسمان دەپۇيشتىن مشتومپ لە نىوان
 ھەردولايەندا بەردەوام بو. كوردەكان وەك دەردەكەوت دەيانويست رەوشەكە
 ھىور بکەنەو بەلام وەزىرى دەرەو دەيوست تا دوا رادە سوود لەو رەوشە
 بىيىنەت، تەنانت سەرزەنشتى وەزىرى كىشتوكالى کرد و پىي وت: تۇ چىت،
 وەزىرى پىازىت!

دىسان لىرەشدا نا يەكسانى لە نىوان وەزىرە كوردەكان و وەزىرە
 عەرەبەكاندا دەرکەوت!

دواتر يەكەك لە بارزانەكان بۇى گىرەمەو کاتىك شىخ محەمەد خالىد
 بارزانى سەردانى وەزىرى ناوخۇى عىراقى کردە لە سەر داواى وەزىر خۇى،
 سامى عەبدولپەرھمان كە وەزىر بوو ياوەرى شىخ محەمەد خالىدى دەکرد،
 بەلام سامى ھەر لە بەردەرگاگە ماىەو، لە کاتىكىشدا وەزىرى ناوخۇ بە گەرمى
 داواى لە شىخ خالىد دەکرد كە لىي نزيك بىتەو بۇ ئەوەى قەسەردنيان ئاسان
 بىت كەچى سامى، وەزىرە كوردەكە كە لای دەرگاگەو وەستابوو بەھەمان
 گەرمى داواى لە شىخ خالىد بارزانى دەکرد كە وەزىرى ناوخۇ زياد لە پىويست
 ھەراسان نەكات.

لەو گەفتوگويەدا كە لەمالى شىخ عوسمان بەرپەوچوو، دەرکەوت كە وەزىرى
 دەرەو زۆر زالە بەسەر وەزەكەدا و تا دوا رادەش سودى لە ھەلوئىستى شىخ
 عوسمان بىيىبوو كە داواى دەکرد عىراق بىپارىزىت. بە پىي ھەلسەنگاندنى خۇم
 وەزىرى دەرەو نەبەيشت دو لايەنەكە بگەنە ھىچ لىك نزيكبوونەو يەك بەلکوو
 ھەولى باشى دا ناکۆكىەكان قولتر بکاتەو.

ھىواش ھىواش پىگەى شىخ عوسمان دادەبەزى و خەلگى لىي دەتەكىنەو،
 لە راستیدا من لەو كەسە دەگەناتە بووم لە بارزانەكان كە سەردانم دەکرد،
 ھەرچەند لەمەوبەر سەردانم نەدەکرد.

تاكه ھۆيەكيش پالى پېۋە دەنام سەردانى بىكەم ھەر ئەۋە بوو كە شىخ
عوسمان كۆپى كۆچكردو شىخ ئەحمەد بارزانی بوو ھىچىتر.

پاش ماۋەيەك فەرمان دەرچوو بە گواستەنەۋەم بۆ ھەولێر، لەوێندەر بىستم
كە لە نۆوان ھەردوولا گەپىكى تری بەكلاكەرەۋە بەپۆۋە چو، پاش ئەۋەى
ھەلسوكەوتەكانى شىخ عوسمان زياتر توشى كەنارگىرى كردبوو. بەتايىبەتى
پاش ئەۋەى كە لەگەڵ براگەرەكەشيدا (شىخ محەمەد خالىد بارزانی) تىكى
دابوو، ئەۋەش ۋەھەى كرد دواچار جۆرىك لە مەملەتەى لە نۆوان براكاندا رویدات،
ئەم ناكۆكىە درێژەى كێشا و خەرىكبوو سەر بىكێشیت بۆ ناكۆكى چەكدارى لە
نۆوان ھەردوولا لەسەر ھەردوو كەنارى چەمى روكوچك كە دەپژێتە نۆو زى
گەرەۋە نزيك گوندى بارزان. لەو سەرۋەندەدا لەسەر لای خۆرەلاتى
روبارەكە چەكدارانى سەر بە شىخ محەمەد خالىد كە لە نۆواندا خوارزاكەى
عەبدول موھەيمىن ھەبوو كۆپونەۋە، لە كاتىكدا لە بەرى خۆرئاۋاى روبارەكە
چەكدارانى سەر بە شىخ عوسمان كۆپونەۋە و خوارزاكە (عەبدولبارى)
پشتىۋانى دەكرد، ھەندىك جىنۆ و قسەى ناشىرىنىش گۆترابوو بە يەكتەر،
ھەرچەندە ھەندىك كەس دەيانويسىت ناگرى ئازاۋەكە خۆش بىكن، بەلام ھىچ
لايەك فېشەكى ئەنا بە لايەنەكەيتەرەۋە، بەۋەش خودا بارزانىيەكانى پاراست
لەۋە خۆيىنى يەكتەرى پېژن.

لە سەردانىكى كورم بۆ ناوچەى بارزان بەرىكەوت كۆمەلەىكەم لە بارزانىيەكان
بىنى كە لەمالى شىخ بابۆ لە رێزان كۆپونەۋە، ئەو پياۋىك بوو دژى
ھەلگىرساندنى ناگرى شەپ بوو. لە راستىدا زۆرىنەى بارزانىيەكانىش لەو
رووداۋەى سەر رووبارى رووكوچك تووشى شۆك بىبون. ئىستاش قسەكانى
شىخ خورشىد- كە دوا شىخى بارزان بوو- لە گوێمدا دەزىنگىتەرەۋە، دەيگوت:
(ئېمە دەزانىن چۆن جەنگ بەپۆۋەبەرىن بەلام بەشدارى لە جەنگى وادا ناكەين)
ئىنجا سەبرى منى كردو پرسى (عەبدولمەسەور، تۆ بۆچى لەم بارەۋە شتىك
نالیت؟) من گوتم: نازانم لە رەۋشكى ۋەھادا پېۋىستە چى بوتریت. من توشى
شۆك بىبوم، ئەبەلق بىبوم، ھەرۋەك زۆرىنەى بارزانىيان لە خۆم دەپرسى: چۆن
رەۋشەكە گەيشتۆتە ئەۋرەدەيەى شىتى و داخزان؟

لێرەۋە دەتوانىن بەو ئەنجامە بگەين كە شىخ خورشىد شۆيىنكەوتەكانى
خۆى راسپاردبوو بە ھىچ شىۋەيەك بەشدارى لە ھىچ مەملەتەيەكى ناوخۆيى

چه کداری نه کهن چونکه بارزان ئه رکى ئه وه به که رێگه له ئازاوهى ناوخویى بگریت نه که بیروژنییت، وێرای ئه وه ش بارزانییه کی ناوچه ی شیروان سالی ۲۰۰۶ پێیگوتم که ساکۆ کانیه لنجی رۆلێکی گه وده ی هه بوو له راگرتنی شه پ، گوتی له و کاته دا به درێزایی روباره که رایده کردو هاواری ده کرد: (هه مووتان بارزانین نه کهن ته قه له یه کتر بکه ن. له بیرتان نه چیت هه مووتان بارزانین).

پێده چیت شیخ عوسمان بۆ ئه وه ی دوا هه ولێ خۆی بدات بۆ رازیکردنی محهمه د خالیدی برای، تاکوو له مه لا مسته فا دور بکه ویتته وه، چوه بۆ میترگه سۆر و له وێنهر بۆ یه که مجار دانی به هه ندیک راستیدا ناوه که بارزانییه کانی بۆ ماوه ی چه ندين سال توشی سه راسیمه یی کردبوو، کاتیک له مالی براکه ی له میترگه سۆر هه ندیک راستیی وتبوو: (هه موو شوینکه وته کانی باوکم له ژێر داردا تیکشاند بۆ رازیکردنی مه لا مسته فا به لام سه رکه وتوو نه بووم، ده بیئت تۆ سود له م ئه زمونه ی من وه ریکریت).

لێره دا راستیه ک ده رکه وت که تا ئه و کاته ش شاراوه بوو یان به ته م و تومان دا پۆشرا بوو بۆ ماوه یه کی درێژ، چونکه زۆر له شوینکه وته کانی شیخ ئه حمه دی بارزانی توشی لێدان و فه لاقه کردن ببون به فه رمانی شیخ عوسمان، نه که هه ر ئه وه نده به لکو و دووکه سیش له و باره وه کوژرا بوون، خه لک ده یانپرسی له باره ی ئه و پالنه رانه ی وه های له شیخ عوسمان ده کرد که به و شیوه یه هه لسوکه وت له گه ل شوینکه وته کانی باوکیدا بکات و نه یانده توانی وه لامیکی ماقول و منتیقییان ده ستبه ک ویت، تا ئه و ساته وه خته ی شیخ عوسمان دانی به وه دا نا که ئامانجی ته نیا ئه وه بوه مه لا مسته فا رازی بکات!

هه روه ها نامه یه کی پیشانی بارزانییه کان دا و گوتی (مه لا مسته فا داوای لێکردووم ئه و کاره بکه م).

له کۆتاییدا و به هۆی ئه و رێگریانه ی لێی ده کراو وێرای هه لسوکه وته کانی شیخ عوسمان خۆی که هه موو ده رگایه کی له به رده م خه لگدا داخستبوو تا له هه لویسته کانی تیبه گن و ئامانجه کانی بزنان، زیاتر و زیاتر توشی که نارگیری بوو ئیدی خۆی له حالیکدا ده بینیه وه که که س خۆزگه ی پێ نه خوازیت بۆیه بپاریدا ناوچه ی بارزان به جێ بێلێت و روو بکاته به غداد و شاخی پیرسی به ئاراسته ی گوندی بالنده دا بپێ، چونکه رێگه کانی تر له ژێر چاودیژی دا بوون. خه لکێکی که میش له گه لیدا بون که زۆربه یان خزمه تکاره کانی خۆی بوون، له گه لیدا رویشتن، هه روه ها شیخ نه زیری براشی له گه لیدا رویشت.

لیره دا به پتویستی ده زانم باسی ئه وه بکه م که عوبه یدولای بارزانی پیش شیخ عوسمان رووی کردبوه به غدا، له بهر ئه وه ی له ناوچه ی حاجی ئومهران روبه پووی تهنگیته لچنین ببۆوه، به لام له راستیدا من له و باره وه زانیاریه کی وام لانیه شایه نی باس بیته بۆیه پیم باشه هر باسی نه که م.

سه باره ت به عوبه یدولای بارزانی ده توانم باسی بکه م ئه وه یه که په یوه ندیم له گه لیدا باش بوو، ئه و هاوکاری زۆری کردم له به غداد کاتیگ چوومه ئه و ی بۆ خویندن. به لکو هه وای باشیدا بۆ ئه وه ی چانسیگم بۆ بدۆزیته وه بۆ رویشتن بۆ ئه مریکا به لام سه رکه وتو نه بوو له وه یاندا به کورتی مامه له کردنی له گه لیدا به شیوه یه ک باش بوو که ناتوانم به هیچ شیوه یه ک به راوردی بکه م له گه ل هه لسوکه وته کانی ئیدریس و مه سعود، عوبه یدولای بارزانی له به غدا به زۆر هاوپی و ناسیاری خۆی پی ناساندم هر له وه زیره وه تا ده گاته به رۆه به ری گشتی و بالۆیز و چه ندین که سی تر، هه مو چاریگیش جه ختی له وه ده کرده وه و ده یگوت: عه بدولمه سور تا کوو بازنه ی ناسینه کانت زیاتر بن توانای به ره نگاریوونه وه ی سه ختییه کانت بۆ بدۆزینه وه ی چاره سه ر زۆتر ده بیته.

له راستیدا عوبه یدولای یارمه تی من و خه لکانی تریشی له زۆریه ی ناوچه کانی کوردستان پی جیاوازی ده دا، ئیستاش بیرم دیته کاتیگ سوپاسم کرد بۆ ئه و هاوکارییه نه ی پیشکه شی کردوم گوته: سه باره ت به ئه مریکا جیگه ی داخه نه متوانی کارت بۆ بکه م، به لام وه ک سه ره تا به غدا نیش خراب نیه، دوا ی هه ندیک تیپامان گوته: شتیگ هه یه گه ر ده ته ویته پیاوه تیم له گه ل بکه یت، هه ر کاتیگ فه رمانی ده ستگیر کردم ده رچوو ده بیته پینچ خوله ک پیش به جیه یانی فه رمانه که ئاگادارم بکه یته وه بۆ ئه وه ی بتوانم به دیواری دراوسییه کدا هه لزنیم وه ه لیم.

لیره دا به باشی ده زانم بلیم براکه ی تریشی (لوقمان) پاش هه ره سه یانی بزوتنه وه ی کوردی ها ته پال عوبه یدولای له بهر ئه وه ئه ویش له نه غده تهنگی پی هه لچنرابوو. هه رچه ند ئه م تیبینیه بازدان بوو به سه ر زنجیره ی کاتدا به لام ئیدی ئیستا ئه وه م بیرکه وته وه.

پيشهاته كانى سالى ۱۹۷۴

به ياننامه ی يانزه ی ئازار ده بوو له ماوه ی چوار سالدا جيبه جي بکريت. به لام هر ساليك تیده په پری به لگه ی زیاتر که له که ده بوون له سهر نه وه ی حکومتی عراقی نایه ویت نه به ياننامه یه جيبه جي بکات له راستیدا حکومتی عراقی نه ماوه یه ی قوسته وه بۆ خۆ سازدان بۆ گه پیکي تری سهریازی و ره خساندن هه ل و مه رجیکي له باری سیاسی بۆ عراق، له مه شدا زۆر به باشی سهرکه وتنی به ده ستهینا.

سه باره ت به خۆم وهك نه فسه ری پۆلیس له هه ولێر ده سته به کار بووم. له کۆتایی سالی ۱۹۷۳ و سهره تای سالی ۱۹۷۴ هه ندیک نامه له ئیدریس و مه سعوده وه پیده گه یه شت. نه وان داوای نه وه یان ده کرد که بچه ناو بزوتنه وه ی کورده وه، ئاماژه شیان به وه ده دا که وا باشتره چ وهك نه فسه روچ وهك یاساناس سود له تواناکانم وه ریگرن. به راشکاوی ده یلیم هر له سهره تاوه دودل بووم له وه ی بده مه پال بزوتنه وه که، چونکه پیش هه موو شتیك من به نیاز بووم به رده وامی به خویندنه که م بده م، هر بۆیه به روانامه که م وه رگێپایه سهر زمانی ئینگلیزی و روسی و پرای زمانی عه ره بیهش، له مه شدا نه وه م له به رچاو گرتبوو که نه گه ری نه وه هه یه له میسر یان نه وروپا یان ولاتیکی سۆسیالیستی به رده وامی به خویندن بده م.

له لایه نی سیاسیشه وه هه ندیک مه ترسیم هه بوو چونکه ده مبیست که سیاسه ته کانى مه لا مسته فا هه ندیک جار به دلێ شیخ نه حمه دی بارزانی نین، نه مه بیجگه له وه ی هه لسه تگاندنه کانى کورپانى مه لا مسته فا بۆ ره وشه که به هیه شپوه یه ك واقعی نه بوون، نه وه ش ساردتری ده کردمه وه له کاتی گفتوگوه کدا له پێزان له گه ل مه سعود که له مالی لوقمانی برای به پێوه چوو،

ویستم نهوهی تئ بگه یه نم که من بۆ ماوه یه که له که رکوک کار به ده ست بووم، نهوهی له وێندهر دیومه نیشانه یه کی مه تر سیداره، نهویش به هۆی سیاسه تی ته عریبه وه که ده سه لاتئ عیراقئ ماوهی چه ندین سال بوو په پیره وی ده کرد به تایبه تی دوا ی هاتنه سه ر کارئ حزبی به عس. به لام مه سعود ناماده نه بوو گوئ له ده نگئ حیکمه ت و واقیعی بوون بگرت، کار دانه وهی مه سعود ته واو کار دانه وه یه کی عاتیفی بوو و نه قلی تیدا بز بوو، به لکوو هیچ ناماده یی تیدا نه بوو که نه و بابه ته باس بکات به شیوه یه کی بابه تی، لیره وه تیگه یشتم که مامه له کردن له گه ل نه مانه ئاسان نیه.

ههروه ها دیداریک له گه ل ئیدریس هه بوو، نه و به راشکاری پئی گوتم که نه و گوفار و رۆژنامه و بلوکراوه ناخوینتته وه که حزبه کان ده ریده که ن چونکه به نۆی خه ریکی نه و نامانه ده بیئت که پئی ده گن. ویستم تئ بگه یه نم که رۆژنامه و بلوکراوه ی حزبه کان گرنگن، چونکه گوزارشت له هه لوێستی نه و حزیانه ده که ن و هه ول ده دن له وێوه پشتیوانی جه ماوه ری بۆ خۆیان به ده ست بیئن، بیگومان تا کوو توانای مادیشیان زیاتر بیئت نه و حزیانه هه ول ده دن ده زگای راگه یاندنی باشتر به ده ست بیئن، وه ک رادیو و ته له فزیو، به لام حزبه که م ده رامه ته کان هه ول ده دن له پئی بلوکراوه وه خۆیان بناسیئن به جه ماوه ر چونکه نه وه تاکه ئامرازه به ده ستیانه وه، بۆیه پئویسته گوشه نیگای ئه وانیش بزانیئت و بتوانیئت به رای به رامبه ر وه لامیان بدریته وه.

هه رچه ند له ویدا هه ستم کرد دژ به بۆچوونه کانی من بوو، به لام له دیداری دواتردا هه ستم کرد که بلوکراوه کان ده خوینتته وه!

به نزیکبوونه وهی کاتی به کلاکه ره وهی به یاننامه ی یانزه ی ئازار ١٩٧٤، نه و بارزانیانه ی له هه ولێر نیشته جئ بوون پئیان راگه یانم که شیخ محمه د خالید فه رمانیکرده وه هه موویان بگه رپینه وه بۆ لای من هه ر شتیکیان هه بوو، به مه ش من بوومه به رپرسی کاروباری نه وان له هه ولێر.

به لام له هه مان کاتیشدا زیاتر فشارم ده خرایه سه ر بۆ نه وهی بچه نیو ریزه کانی بزوتنه وهی کوردایه تیه وه، دوا فشاریش گه یشتنی نێردراوێک بوو له لایه ن شیخ سلیمان بارزانیه وه که نه م هه واله ی پیگه یاندم: ده بیئت بییته ناو بزوتنه وه که نه گه ر نا هه مو زیان ده که ن

که واته ناچارین ده بیټ هر بدهینه پال بزوتنه وه. به راشکاوی ده لیم
 تیڼه گه یستم ئم وشانه واتای چی ده گه یه نیټ، ته نها دواى چنه د سالیك
 تیڼه یستم، دواى ئه وهى به چنه د ئه زمونځدا تیڼه پیم که زؤربه یان ته واو نه ریڼی
 (نیڼه تیڼه) بوون، تیڼه یستم ئه گه ر به گوڼیان نه که یت ئه وه هه موو خیزانه که ت
 دوچارى سزادانی به کومه ل ده بڼه وه. ده شیت ته نانه ت روو به پووی هه ژاری و
 نه داریش ببڼه وه و توشى نا په حه تی وایان ده که یت که سه رو بڼی نه.

جا ئه گه ر هر ده بیټ بده مه پال شوړش ئه وه وا باشته راسته وخو
 روو بکه مه دیلمان، ئه شوږنه ی که سه روکی بزوتنه وه که ی لیڼه. له راستیدا
 ئه مه ش یه که م دیدار بوو له گه لیدا به ته نیا کؤبیمه وه. ئه وهى به لاهمه وه سه یر
 بوو، ئاماژه ی به وه کرد که ده شیت بمنځریت بو دهره وهى ولات تا کوو
 خوږنده که م ته واو بکه م. بیڼگومان یه که سه ر هه ستم کرد که دکتور هر خو ی
 هاوکاری کردم بو ئه وهى برونامه که م وه ریځپرم.

دواى ئه وه چاوم که وت به ئیدریس و مه سعود و بابه ته که م بو باسکردن،
 ئیدریس له م باره یه وه گوټی: که واته گه یشتو یته ئه ویش.

به راشکاوی ده لیم سه باره ت به من ئه وه پرگه یه کی گرنه بوو، بویه
 بریارمدا بچه ناو ریزه کانی بزوتنه وه که وه.

له گه ل نزیکه بوونه وهى واده ی کوتایى چوار ساله که چوومه ناو ریزه کانی
 بزوتنه وهى کوردایه تی وه، له کاتى رویشتماندا وپړای ئه وهى به چنه دین خالی
 پشکښندا تیڼه پین، به لام توشى هیچ نا په حه تیڼه نه هاتین، ئه وه ش ئاماژه بوو
 بو ئه وهى که ریڼمایان پی گه یشتوه ریځرى نه که ن له وانه ی ده چنه ناو
 بزوتنه وه که له رووی ئابوریڼه وه گران، بکات یان بو ئه وه بیټ که بارى خو ی
 سوک بکات له هه وادارانى شوړش له شاره کاندا.

کاتیک په یوه ندیم به بزوتنه وهى کوردیه وه کرد، داوام له هاوپی و
 ناسیا وه کانه نه کرد وهک من بکه ن، به دوریشى نازانم که ئم هه لویسته ی من
 هه ندیکیانى توشى بی ئومیدی کرد بیټ.

به لām هۆی راسته قینهی ئه وه لۆیسته م گومانم بوو له وه لینه گه وانهی که بهو خه لکه درابوون، من نه مویست ئه وه بهرپرسیاریتییه هه لبگرم و له شتیکیانه وه بگلیتم که نازانم ئه تجمه کهی چۆن ده بیئت.

سه بارهت بهو بارزانیانهی له هه ولێر بوون ناچار بووم به راشکاوێ قسه یان له گه ل بگه م، ئه ویش به هۆی ئه وه فرمانه وه بوو که شیخ محهمه د خالید ده ری کردبوو، به هه ر حال منیش نه مده توانی ئه وه فرمانه هه رامۆش بگه م، بۆیه داوام لێکردن له مالتیکدا کۆ ببه وه بۆ ئه وهی له وه باره وه گفتوگۆ بگه ی. له ویدا من سه رپشکم کردن له نیوان مانه وه یان چونه ناو بزوتنه وه که و تیم گه یاندن من به هه ر حال ده چمه ناو بزوتنه وه که وه. له ویدا باسی شیوازی ره فتاره کانی سالی ۱۹۶۳ ی هزیی به عسم بۆ کردن و تکام لێکردن که ئه وه خاله له بهر چاو بگرن.

بزوتنه وهی کوردایه تی ۱۹۷۴-۱۹۷۵

پاش ئه وهی چومه ناو بزوتنه وهی کورده وه، هه زاران که سی تر له خه لکی شاره کانییش هه ر له ئه فسه ره وه بۆ پزیشک و مامۆستایانی زانکۆ و خوێندکاران ...هتد، هاتنه ده ره وه. ئه وهش وه ک گوزارشت بوو بۆ پشتیوانیکردنیان له بزوتنه وه که، ئه وه ده رچوونه به راده یه ک بوو که ژماره ی خوێندکاران و مامۆستایانی زانکۆ گه یشتبوو ئاستیک ته نانته بیر له وه ده کرایه وه یه که م زانکۆی کوردی له ناوچه ئازاد کراوه کاندایا به زریت (قه لاده)، ئه ویش دواچار بۆمباران کرا و ژماره یه کی زۆر کوژراو و برینداری خه لکی سیفیل و بی چه کی لیکه وته وه و بیروکه ی بنیاتنانی زانکۆی له گۆرنا.

پاش ئه وهی چومه ناو بزوتنه وه که وه سه ردانی هه ردوو برا "ئیدریس و مه سعود" م کرد و پێم راگه یاندن که ئاماده م بۆ خزمهت، به لām ئه وان پێیان راگه یاندم که پێویستیان به خزمه تی من نیه و وا باشتره بگه رێمه وه بۆ مالی خۆمان له بارزان.

دواى نهوډش هه والم پيگه يشت كه داوايان له دوو هاوړي نزيكيشم (داود
عوسمان و مه محمود عوسمان) كړدوه كه بگه پټنه وه بڼو ناو مال و مندايان له
هه وليږ.

بيگومان سوپاسى خودام كړد كه هه نديك دوربين بووم و داوام له كهس
نه كړد ببيت هاوريم بڼو نهوډى پيگه وه بچينه ناو بزوتنه وه كه وه. نه گهر نا
دواچار چوڼ ده متوانى نه م رهفتاره يان بڼو ليكېده مه وه؟

سه باره ت به خږم دواى نهوډى كه تپيگه يشتم قسه كړدن له و باره وه سودى
نيه گه پامه وه بڼو بارزان.

هه چه نديش نهوډم بير خستنه وه كه من له سر داواى نهوان هاتوم، به لام
بيهوده بوو.

له گه پانه وه مدا بڼو بارزان سهردانى شيخ محمدهد خالد بارزانيم كړد له
باره گاكه ى خوى له گوندى زارا.

دواى ماوه يه كه له بارزان هه والى نهوډم پي گه يشت كه شيخ محمدهد خالد
بارزانى ره خنډى له هه لويستى ئيدريس و مه سعود گرتوه و سهرپشكى كړدون
له نيوان دو شتدا: يان ده بيت كاريكى شياوم پي بدهن، چونكه هاتنه
د رهوډى من له سر داواى نهوان بو، يان خوى - شيخ محمدهد خالد - له ناو
ريزه كانى پيشمه رگه ى سر به خويدا كاريكم پي ده به خشيت.

دواى ماوه يه كه له لايه ن مه سعوده وه هه والم پي گه يشت، تيايدا داواى
كړد بوو بگه پټمه وه بڼو ناوچه ى باله كايه تى و له ويندهر پي گوتم كه كارى بيتل
بگرمه ده ست به لام من پي گوت كه هيچ شاره زاييه كم له و بواره دا نيه، بويه
داواى لى كړدم بگه پټمه وه بڼو بارزان منيش به قسم كړد.

پيده چي ت شيخ محمدهد خالد جاريكى تريس پرسه كه ى وروژانديت، له
نه جامدا ئيدريس نارېد بوويه وه به شوينمدا بڼو نهوډى بچم بڼو لاي له ناوچه ى
باله كايه تى، له كاتى ديداره كه دا ئيدريس به م شيويه كه و ته قسه كړدن:

تو ده زانيت هه زاران كه س له خه لكى شاره كان هاتونه ته ريزى بزوتنه وه كه و
ته نانت دډله كانيش پر بوون و شوين بڼو خيزانه كانيش نه ماوه ته وه، نه و
ره وشه ش ديارده يه كي نوډيه و له رابوردودا شتى و امان به خږوه نه ديوه. ئينجا
نه گهر نهوډش له بهر چاو بگرين كه بڼو مبارانى فرېكه و تږپه كانى حكومت هيچ

جياوازي ناكەن لە نيتوان شوپنه سەريازى و سڤيليه كاندا، بە لكو و ھەموويان وەك يەك بۆمباران دەكەن، بۆيە دەبێت پېشبينى ئەو ھەموو زيانە گەرەپە بكەين كە بۆمبارانى حكومت لە نيتو خەلكانى سڤيل دەيخاتەو. بەر مەبنای ئەمە، بنوتنەوێ كورد بە ھەماھەنگى لەگەڵ حكومەتى ئێران رێك كەوتووین لەسەر ئەوێ لە ناو خاكى ئێران كامپ بۆ پەنا بەران بكەينەو، بۆ ئەوێ بتوانين ئەو خەلكە زۆرەى ھاتونەتە ناو ریزەكانى بنوتنەوێكەو، ئەوانەى كە ناتوانين لە ناوچە ئازادكراوێ كاندا شوپنى سەلامەتيان بۆ داين بكەين، لە ئێران جێيان بۆ داين بكەين. ئێمە ئیستا دەستمان بەم كارە كردووە بەلام ناتوانين بە باشى كونترۆلى رەوشەكە بكەين، بۆيە ھیوادارم تۆ ئەم ئەرکە بگريته ئەستۆ، نابێت لایەنى رەوشتیشمان بێر بجیت، چونكە بەلای ئێمەو ئەم لایەنە گرنگترین شتە. ئێمە دەزانين لەو كامپانەدا ژنى زۆر ھەن، كە دووین لە مێردەكانیانەو. خۆ ئەگەر بتوانیت ئەو كامپانە كونترۆل بكەیت ئەو ئێمە ئەم كارەت ھەرگیز لە یاد ناكەين.

لەو كاتەدا بەلێنم دا بە ئیدريس كە بە ھەموو توانای خۆم ھەول دەدەم ئەو ئەرکە بە باشترین شێو راپەريشم. دەبێت ئەوێش بڵێن كە من ھەستم دەكرد ئەم ئەرکە لەگەڵ خۆیندەكەمدا كە لە كۆلیژى پۆلیسى و یاساش وەرمگرتووە دەگونجیت، چونكە ئەم ئیشە لە لایەكەو رێوشوێنى توند و دیسپلینكردنى دەویست. لە لایەكى تریشەو جۆرێك لە لێزانینی یاسایى و دیپلوماتى دەویست.

سەرۆكایەتى لیژنەى بالای كاروبارى پەنا بەران

لەگەڵ دەسەڵاتدارانى ئێراندا لەسەر ئەم بنەمایەى خوارەو رێككەوتین: ئێمە بەرپرسین لە ھەموو كاروبارە ناوخۆییەكانى ئەو كامپانە و ئێرانەكانیش بەرپرس دەبن لە پاراستنى دەرەوێ كامپەكان.

ئەم رێسایەش كارایى خۆى سەلماند، چونكە دواى ئەو ھیچ ناچار نەبووم دەست بخەمە ئیشوكارەكانەو، تەنیا یەكجار نەبێت —رەك لە بێرم بێت ئەوێش كاتێك بوو كە ھەوالم پێگەیشت ئەفسەریكى ئێرانى لە كامپى زۆو

رهفتاری نه‌شیاوی نواندوه، به شتویهك كه پيچه‌وانه بيت له‌گه‌ل داب و نه‌ریتی خۆره‌لاتیان، چونكه خۆی له ژنان نزيك خستۆته‌وه، ژنايش له كامپه‌كاندا زۆر زۆر بوون به‌راستی. له‌ویدا هه‌ستم كرد ده‌بيت بى هيج ئەملاو لایه‌ك پرسه‌كه یه‌كلایی بکه‌مه‌وه له‌و خاڵدا، ئەوه‌ش له پیناوی ئەوه‌دا كه رهفتاری هه‌ندێك كه‌س رێك بکه‌مه‌وه، ئەگەر نا دوايى ناتوانين كۆنترۆلى ره‌وشه‌كه بکه‌ين. زۆر به راشکاوێ ئێرانیه‌كانم تیگه‌يانده كه ئێمه به هيج شتویهك رازی نابین ئەوان ده‌ست له کاروباری ناوخۆی كامپه‌كان وه‌ربده‌ن، به‌تایبه‌تیش ئەو ئەفسه‌ره‌ی ره‌فتاره ناشیرینه‌كه‌ی نواندبوو تێگه‌يانده كه ئێمه ئاماده‌نین ره‌فتاره‌كانی قه‌بوڵ بکه‌ين و وا باشتره ده‌ست له‌و هه‌لسوکه‌وتانه‌ی هه‌لبگریت و سه‌رقالی کاروباری ده‌ره‌وه‌ی كامپه‌كه‌ بيت. بێگومان هه‌ندێك له ئێرانیه‌كان هاتنه‌ ناو کێشه‌كه و به‌رگرییان له ئەفسه‌ره‌كه‌ی هاو‌پێیان ده‌کرد، كه گوايه ئەفسه‌رێکی ئازایه و پاساوی له‌و جۆره‌یان دینایه‌وه. وه‌لامی منیش ئەوه‌بوو: ره‌فتاره‌كه‌ی به هيج شتویهك په‌یوه‌ندی به ئازایه‌تیه‌وه نیه و ده‌بيت ده‌ست له‌و کارانه‌ی هه‌لبگریت، ئیدی به شتویهك خۆمان ده‌مانویست پرسه‌كه‌مان یه‌کلا کرده‌وه.

پاش ماوه‌یه‌ك مه‌سعود هه‌والی بۆ ئاردين كه سه‌ردانی ئێران ده‌كات و به شتویه‌کی فهرمی به‌ به‌رپرسیانی ئێرانمان ده‌ناسینیت. له‌و کاته‌دا له‌گه‌ڵ تیمسار سه‌یادیان چاوپێگه‌وتنمان کرد، ئەو پیاوه به‌پۆیه‌به‌ری ئاسایشی ئازهرپایجانی خۆراوا بوو. كه‌سیکی هێمن و له‌سه‌ره‌خۆ بوو، به هێمنی ده‌دوا، كه‌سایه‌تیه‌کی هاوسه‌نگ و قورس بوو له‌کاتی قسه‌کردندا زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌ك له‌سه‌ر لیوانی هه‌بوو. هیدی هیدی ژماره‌ی په‌نابه‌ران زیادیکرد و ژماره‌ی كامپه‌کانیش به‌ درێژایی سنوور زیادى ده‌کرد، هه‌ر له‌ زێوه‌وه له‌سه‌ر سنوره‌کانی تورکیا تا ده‌گاته‌ دیزفول له‌ پارێزگای خۆزستان. مافی هه‌لبژاردنی ئەنجومه‌نی كامپه‌کانمان خستبوه ده‌ستی خه‌لکی كامپه‌كان خۆیان و ئێمه هيج لیژنه‌یه‌کمان به‌سه‌ردا نه‌ده‌سه‌پاندن، كه‌سیشمان ده‌رنه‌ده‌کرد، مه‌گه‌ر كه‌سیك نه‌بیت كه ره‌فتاری خراپی نواندبیت، یان خراپ كه‌لکی له‌ پۆسته‌كه‌ی وه‌رگرتبیت. له راستیدا ئەوه‌ش زۆر ده‌گه‌من بوو.

سەرەتای بڵاوبونەوهی هه‌وایی ریککه‌وتنی عێراق و ئێران

په‌یوه‌ندیی ئێوان بزوتنه‌وه‌ی کورد و حکومه‌تی ئێران ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ بۆ سەرەتای شه‌سته‌کان. دواچار ئه‌و په‌یوه‌ندیانه‌ به‌ره‌و پێش چوون، تا وای لێهات حکومه‌تی ئێران ببوه‌ کۆله‌که‌یه‌کی بنه‌ڕه‌تی و بزوتنه‌وه‌ی کورد له‌ هه‌فتاکان پشته‌ی پێده‌به‌ست. پشت پێبه‌ستنه‌که‌ش له‌و کاته‌دا هه‌موو لایه‌نه‌کان ده‌گه‌ڕێته‌وه‌، له‌ پێش هه‌موشیانه‌وه‌ کۆمه‌کی دارایی و سه‌ربازی. وێڕای ئه‌وه‌ی حکومه‌تی ئێران ده‌روازه‌ی سەرکه‌یی بزوتنه‌وه‌ی کورد بوو بۆ په‌یوه‌ندیکردن به‌ جیهانه‌وه‌.

سه‌باره‌ت به‌ ئه‌زموونی خۆم له‌گه‌ڵ ده‌سه‌لاتی ئێران، پێویسته‌ ئه‌وه‌ بڵێم ئه‌وان زۆر به‌ باشی کۆمه‌کی په‌نا به‌رانیان ده‌کرد. حکومه‌تی ئێران هاوکاری کردین بۆ بنیاتنانی کامپه‌کان (له‌پێشدا چا‌رگه‌بوون) به‌لام به‌ خێرای بوون به‌ خانوو. هه‌روه‌ها دا‌بینکردنی خواردنی ته‌ندروست و ده‌رمان. به‌پاستی باش بوون، هه‌رچه‌ند کادیره‌ پزیشکیه‌ ئێرانیه‌کانی ناو کامپه‌کان شاره‌زاییان که‌م بوو. بێگومان پاش چه‌ند سالێک ره‌وشه‌که‌ گۆڕانی به‌سه‌ردا هات، چونکه‌ ئێرانیش کادری پزیشکی شاره‌زای هه‌بوو، به‌ شیوه‌یه‌ک که‌ ده‌یتوانی شانازییان پێوه‌ بکات، چونکه‌ حکومه‌تی ئێرانی به‌ باشی بایه‌خی به‌ که‌رتی ته‌ندروستی ده‌دا.

به‌ هۆی ئه‌وه‌ی سه‌رۆکی لیژنه‌ی بال‌ای په‌نا به‌رانی کورد بووم له‌و ماوه‌یه‌دا، په‌یوه‌ندیه‌کانی من به‌ زۆری له‌گه‌ڵ تیمسار سه‌یادیان بوو له‌ ره‌زاییه (ورمێ) و تیمسار مه‌نسور پور له‌ کوشکی شاهینشاهی، ئه‌مه‌ وێڕای دکتۆر شیبانی، ئه‌مه‌ به‌رپرسه‌ گه‌وره‌کانی لایه‌نی ئێران بوون که‌ په‌یوه‌ندیمان له‌گه‌ڵیان هه‌بوو. بێگومان به‌رپرسه‌ پله‌ نزمه‌کانیش که‌ په‌یوه‌ندیمان له‌گه‌ڵیان هه‌بوو له‌

كامپه كاندا زۆر بوون، ديارترينيان ئاغا شېخ و ئاغاي مەزھەرى، ئەوان ئەفسەرى دەزگای ساواک بوون و ھەردوکیان زۆر لێھاتوو بوون، بە راستیش لەگەڵ پەنابەراندا زۆر بە ئەدەب بوون. لەگەڵ ئەمەى دواییان روداوێکی سەیرم ھەبوو. ئێمە سەردانی ورمێمان کرد بۆ رایبیکردنی کارەکانمان، دواى تەواو بوونمان چووینە چێشتخانە یەکی ئا و شار بۆ نانخواردن، دواى ماوە یەک ئاغای مەزھەرى ھات و لەگەڵ ئێمە دانیشت بۆ نانخواردن، بەلام سەیری کاتژمێرەکەى کرد و گوتى: بەپێز بارزانی من دواى پێنج خولەکی تر دەتوانم لەم چێشتخانە فراوانە ھاوولاتییە ئێرانی و عێراقیەکان لێک جیا بکەمەو. منیش بەلامەو سەیر بوو، گوتم: ئەو کارێکی ئاسان نابێت. بەلام ئەو گوتى: ببینە چى روودەدات.

کتۆپەر گوێمان لە دەنگی فرۆکە یەک بوو ھەولێ نیشتنەوہى دەدا لە فرۆکەخانەى رەزاییە، بەو ھۆیەشەوہ زەمە یەکی گەورە دروستبوو کە بوو ھۆی لەرینەوہى پەنجەرەکانى چێشتخانە کە. لەو کاتەدا شتێک روویدا کە من ھەرگیز بیرم لێ نەکردبوو، زۆریەى ئەوانەى لە چێشتخانە کەدا بوون لەسەر زگیان راکشان و ھەولیان دەدا لە ژێر میزی چێشتخانە کەدا خۆیان بشارنەوہ، چونکە لەو باوەرەدا بوون کە ئیستا بۆمباران دەکرین، وەک ئەوہى لە کوردستانی عێراق رۆژانە دوچاری دەبوون ئاغای مەزھەرى لەم کاتەدا ئاوپێکی لێ دامەوہ و بە خەندە یەکی شەیتانیەوہ گوتى: پێم نەگوتى ئیستا دەزانم کامانە عێراقین؟

ئەوان لە مامەلە کردنیان لەگەڵ من و پەنابەرانی ش زۆر بەپێز بوون و لە رەوشی خەڵکە کە تێدەگەیشتن، ئەوہش دەریدەخست کە مەشقی باشیان پێکراوہ و ئەزموونی باشیان ھەیە، بە دوریشى نازانم مەشقی ئەوروپى کاریگەری ھەبوو بێت لەسەر رەفتاریان.

بێگومان لێرەدا دەبێت ئاماژە بەو بەدەین کە ئێمە باسى دەزگایەکی ناسراوى ھەوالگری دەکەین کە لە خۆرھەلاتى ناوھەرەست، بەلکو دەشیت لە جیھانی ش ناسراو بێت. ئەو دەزگایە لە مامەلە کردنی لەگەڵ ئێرانیەکاندا بەو ناسراوہ کە پەناى دەبەردە بەر توندوتیژی. خۆم بەپێکەوت یەکیک لەو توندوتیژیانەم لە رەزاییە بینی، کاتێک ببینم کۆمەلێک لە ساواک لە ھاوولاتیەکیان دەدا و بەر شەقیان دەدا لە فەرمانگەکاندا، ئەویش ھاواری

دەکرد: بە خۇدا من شاھینشا و نیشتمانم خۆشەدەوێت. کاتێک یەکیکیان هەستی بە بوونی من کرد لەو شوێنەدا، گوتی: لێی بدەن بەلام نەک بە ئامادەبوونی بەرێز بارزانی.

هەوی سەردانیشتان بۆ ئەو فەرمانگە یە بۆ ئازاد کردنی ئەفسەرێکی توپخانه بوو (کەمال پێدەیی) چونکە ئەو بە هەلە وێنەی سەرکردایەتی فیرقەی سەربازی لە رەزاییە گرتبوو. ئێمە داوامان کرد تا دیداریک لەگەڵ تیمسار سەییادیان بکەین بۆ ئەوەی هۆکارەکی بۆ روون بکەینەوە و پێی بلێین پرسیارە پەڕیوەستە بە پیشمەرگە یەکی ئازامانەو و هیوادارین چاوپۆشی بکات لەو هەلە یە کردووەتی، چونکە زمانی فارسی نازانێت. بەلام ئامازەم بەو نەکرد کە ئەفسەرە، تاکوو زیاتر پرسیارە نەئالۆسکێنین. زۆر چاوەڕوانمان نەکرد، کاتێک بینیمان ئەفسەرێک گەڕایەو بۆ لامان و وەلامی تیمسار سەییادیانی هینابوو (وەک رێژێک بۆ بەرێز عەبدولمەسور، ئەو زیندانێە ئازاد دەکەین).

جاریکیش لە دیزەفول سەرنجی توپەبوونی دکتۆر شیبانیم دا، بەلام وێرای ئەوەش بیرم نایەت هیچ کامیان داوایەکی منیان رەت کردبێتەو، بە تاییەتی ئەگەر دواکەم پاساوێکی جوانی هەبوا یە بۆ ئەوەی ئاسانکاری بۆ بەرامبەر بکەم تاکوو بە جوانی تی بگات و قسەکانم وەریگریت.

یەک جار نەبیئت لە دیداریکی تاییەتدا داوایەکم پیشکەش بە تیمسار سەییادیان کرد. بۆ ئەوەی ئاغا ی ئاخوند، کە بەرپرسیکی ساواک بوو لە خانە، تی بگە یەبیئت تاکوو هەندێک نەرم و نیان بیئت لەگەڵ پەنابەران، خۆ ئەگەر بشیئت بیگۆڕن باشترە، چونکە هەندێک جار توند و رەق بوو لەگەڵ پەنابەران، بەلام تیمسار سەییادیان هەر بە زەردەخەنەو وەلامی دامەو: گوتی (ئاغا ی بارزانی هیوادارم تی بگەیت کە ئەم جۆرە کەسانە لە هەربوولا هەن، ئەگەر تۆ ئەحمەد حاجی بگۆڕیت ئەوا منیش ئاخوند دەگۆڕم).

ئیدی دەستبەجێ تیگەیشتم کە ئەو کەسە لە لایەن دەسەلاتدارانی ئێرانەو جێی متمانە یە و پێگە ی خۆی هە یە و هاوتای ئەحمەد حاجیە کە لای بزوتنەو ی کردی متمانە یەکی تەواوی پەیدا کردبوو و نەدەتوانرا بگۆڕدێت، بۆ یە وا پێویست بوو دەست لەو داوایە هەلبێگرم و نەیکەم بە رێگریک لە بەردەم شتی گرنگتردا، ئەویش پەڕیوەندیە باشەکان و رێزی نێوانمان بوو.

سەرەتای گومانکردن له گۆرانی هه‌لۆیستی ئێران

له سهردانێکی چاره‌پوانه‌که‌راوی تیمسار مه‌نسوردا بۆ کامپی نلیوان که نزیکترین کامپ بوو له شنۆوه، باره‌گای لیژنه‌ی بالای په‌نا به‌رانی کورد له‌وینده‌ر بوو، داوای لێکردین له کامپه‌که‌ بیبینین.

مه‌نسور پور له هه‌موو ئه‌و به‌رپر سه‌ ئێرانیانه‌ی ده‌مبینین رێکپۆشتر بوو، هه‌روه‌ها که‌ سیکی هه‌من بوو قسه‌کانی له چه‌ند وشه‌یه‌کی که‌مدا به‌ جوانی داده‌پشت و به‌ جوانی مه‌به‌سته‌که‌ی خۆی ده‌گه‌یاند.

له‌م دیداره‌دا به‌ له‌سه‌ره‌خۆیی و به‌ جوانی ئاماژه‌ی به‌وه‌ کرد که‌ هه‌ندێک زانیاری باوه‌رپێکه‌راوی پێکه‌یشتوه. کورتیه‌که‌ی ئه‌وه‌یه، زۆر له‌ پێشمه‌رگه‌کان ئیستا له‌ کامپی ئاواره‌کان نیشته‌جین، له‌ کاتی که‌دا ده‌بوو ئه‌وان له‌ به‌ره‌کانی جه‌نگدا بن. ئینجا گوتی: له‌م باره‌دا به‌ره‌ی جه‌نگ لاواز ده‌بی‌ت که‌ ناشیت شتی وا رویدات، له‌ به‌ر ئه‌وه‌ش داوای هاوکاری کرد، ئه‌وه‌ش داوایه‌کی ته‌واو به‌جێ بوو.

وه‌لامی منیش ئه‌وه‌ بوو، داوام کرد له‌ هه‌ر کامپێک پزیشکی لێهاتووی ئێرانی دا بنێن، با ته‌نیا ئه‌و بریاری مۆله‌تدانی هه‌بی‌ت به‌و پێشمه‌رگانه‌ی به‌هۆی ته‌ندروستیانه‌وه‌ له‌ ماوه‌ی مۆله‌تدانیا زیا‌تر له‌ کامپه‌کان ده‌میننه‌وه‌، ئه‌وانه‌ی تریش دوا‌ی کۆتاییهاتنی مۆله‌ته‌کانیا ده‌گه‌ پێنرینه‌وه‌ بۆ ناو سنوری عێراق. به‌م قسه‌نه‌ی من مه‌نسور پور گه‌شایه‌وه‌ گوتی: بیرۆکه‌یه‌کی باشه‌ و هه‌ل‌ده‌ده‌ین کاری له‌ سه‌ر بکه‌ین.

ئینجا ئاماژه‌ی به‌وه‌ کرد که‌ ئۆتۆمۆبیلی عێراقی له‌ ناو ئێران زۆر بووه‌. به‌تایبه‌تی له‌ ناوچه‌ سنورییه‌کان، ئه‌وه‌شی وه‌ک دیارده‌یه‌کی ناپه‌سه‌ند داده‌نا. منیش به‌لێنم پێدا که‌ هه‌ولێ ته‌واو ده‌ده‌م بۆ ب‌نه‌ب‌کردنی ئه‌و دیارده‌یه‌ تا وای لێ بکه‌ین له‌ بازنه‌یه‌کی ته‌سکدا به‌م‌ینته‌وه‌، به‌تایبه‌تی ئه‌گه‌ر حکومه‌تی ئێران ئامرازێ گواستنه‌وه‌ی پێویست بۆ کامپه‌کان ده‌سته‌به‌ر بکات، بۆ ئه‌وه‌ی ها‌تو‌چۆ به‌ خه‌لک بکات بۆ کامپه‌کان. ئه‌و پێشنیاره‌شی په‌سند کرد.

لەم قسانەدا بووین هەوالمان پێگەشت کە بریندارێک لە بەره‌کانی شەپری
 گۆڕەزی گەلی عەلی بەگ، گەیشتۆتە ئێران و قاچیکی لە دەستداوە بە هۆی
 ئەوەی پێی ناوە بە مینیکدا. لێرەدا داوام لە تیمسار کرد چارەسەرێکی گونجاو
 بۆ ئەو پێشمەرگە ئازایە بدۆزێتەوە. تیمسار هیچ نەوێستای داوای لە
 سەربازێکی خۆی کرد کە تەلەفۆنە سەبارزێه‌کە‌ی ئی نزیك بخاتە‌وه و پە‌یوه‌ندی
 بە لایەنیکە‌وه کرد تا‌کو‌و هێلیکۆپتەرێکی سەربازی بنێرن بۆ ئە‌وه‌ی ئە‌و
 بریندارە بگۆزێتە‌وه بۆ تە‌وریز و لە‌وه‌ی چارە‌سەر بکێت. لە راستیدا بە‌ده‌مه‌وه
 هاتنە‌که‌یم زۆر بە‌ دل‌ بوو، دواتر ئە‌و پێشمەرگە‌یه‌م لە هۆتیلی دیا‌مۆندا بینی لە
 تاران، پێش ئە‌وه‌ی گەشت بکە‌م بۆ نە‌مسا. ئە‌و زۆر سوپاسی کردم بۆ ئە‌و
 هاوکاری‌یه‌ی وەرێ گرتو‌ه. بە‌لام من زۆر بە‌ هیمنی بۆم روونکردو‌وه کە ئە‌وه
 ئە‌رکی خۆم بو‌وه‌و هیچ سوپاسێکی ناوێت.

لێرەدا من بە‌ پتوویستیه‌کی ئە‌خلاقیم زانی کە سوپاسی تیمسار مە‌نسور
 بکە‌م، بە‌لام سە‌یرم لە وه‌لامه‌که‌ی هات، کاتی‌ک هەر به‌و هیمنیه‌ی پێی ناسرابوو
 و به‌ روونی وه‌لامی دامو‌ه‌ گوتی:

(سوپاسی من مە‌که‌ لە‌سەر هیچ شتێک، ئە‌وه‌ی روو دە‌دات هەرچیه‌ک بێت
 دە‌گەرێتە‌وه بۆ خاوه‌ن شکۆ شاهی‌نشا، چونکە ئێ‌وه میوانی ئە‌ون و ئە‌م کاره‌
 هیچ پە‌یوه‌ندی‌ه‌کی به‌ منه‌وه نیه‌).

بێستبووم کە مە‌نسور پور کورده و خە‌لکی سنه‌یه‌ لە پارێزگای کوردستانی
 ئێران، لە راستیدا سە‌یرم لە کاردا‌نه‌وه‌که‌ی هات و که‌وتمه‌ پرسیار کردن لە
 خۆم، سە‌بارەت به‌وه‌ی که‌سیکی وا نە‌رم و نیا‌ن و به‌ ئە‌دەب به‌و شی‌وه‌یه‌
 هە‌ل‌وێست وەر‌ب‌گرت چونکە ئێ‌رانیه‌کان لە هە‌ل‌وێستیکی له‌و شی‌وه‌یه‌دا ده‌لێن:
 شایانی نیه‌، ئێمه‌ لە خزمە‌تدا‌ین، یان هەر شتێکی له‌و شی‌وه‌یه‌ ده‌لێن... هتد.

لە راستیدا ئێمه‌ش لە لای خۆمانه‌وه که‌متە‌رخه‌می‌مان نە‌ده‌کرد لە
 به‌جێ‌هێنانی ئە‌رکه‌کانماندا، ئێ‌تر دە‌ستمان کرد بە‌ گێڕانه‌وه‌ی ئۆتۆمبیل و
 پێشمەرگە‌کان بۆ ئە‌و دیو سنوور و داوامان لە برایانمان کرد له‌و دیو که
 هاوکاری‌مان بکە‌ن بۆ ئە‌وه‌ی بتوانین بە‌لێنه‌کانمان به‌جێ‌ بێ‌نین. بە‌لام لە راستیدا
 کۆنترۆڵ کردنی ئە‌و شتانه‌ قورس بوو چونکە مۆ‌لە‌تی زۆر دە‌درا به‌ پێشمەرگە،

ئەوئەش بە ھۆی ئەوئەي كەسانی خاوەن پلەو مەقام نۆتۆنگیرییان دەکرد بۆ
پیشمەرگەكان تاكوو مۆلەتیان پێ بدریت.

بە تێپەریوونی كات و خۆیندنەوئەي روداوەكان و بیستنی ھەوایی زیاتر لە
گۆڤار و رۆژنامەكاندا سەبارەت بە دیداری نۆیان شانەكانی عێراق و ئێران بە
مەبەستی چارەسەر کردنی كێشەكانی نۆیانیان، ئەو ئامازانە زیاتر بوون كە
ھەردوولایەن خەریكن رێكەكەون.

من سەرۆکی لیژنەي بالایی پەنابەرائی كورد بووم، ئەوئەش واتە دەبوو ھەول
بەدەم ئاییندەيەكی باشتریان بۆ دابین بكەم، بۆیە بە پێویستەم زانی بزوئەوئەي
كورد لەو ھەوالاتە ئاگادار بكەمەوئە. ئەوئە بوو دوو نامەم نارد، یەكێكیان بۆ
مەكتەبی سیاسی و ئەویتریشیان بۆ ھەردوو برا ئیدریس و مەسعود سەبارەت
بەو بابەتە، بەلام لەبەر ئەوئەي ئەندامانی مەكتەبی سیاسیم بە باشی
نەدەناسی، بۆیە سەبارەت بەم خالە زیاتر جەختم لەسەر ئیدریس و مەسعود
كردەوئە. بێگومان ئەوئەش بە ھۆی ئەوئە بوو كە خۆم خەزمی ئەوانم و لە ھەمان
كاتیشدا باشتەر دەیانناسم و لە دێر زەمانەوئە ناسیاویمان ھەيە. بێگومان ھیوام
وابوو كە گەیشتنی ئەو ھەوالاتە پالیان پێوئە بنیت تاكوو پلانیكی ئەلتەرناتیف
دابەڕێژن بۆ ئەوئەي بتوانن روبەرووی ھەر روداویكی نوێ ببنەوئە ئەگەر روویدا.
بێگومان وێرایی بەسەرکردنەوئەي كاروباری پەنابەران لە كامپەكانی سەر سنوور
ھەر لە زێوئەوئە تا دەگاتە دیزەفول، پەيوەندیی بەردەوامیشم ھەبو بە
بەرپرسیارانێ ئێرانێوئە سەبارەت بە كاروباری پەنابەران. دەبیئت دان بەوئەدا
بنیم كە لە سەرەتاوئە ئێرانێەكان زۆر بە باشی بە دەم داواكانمانەوئە دەھاتن، تا
رادەيەك پیشنیاری ئەوئەیان كرد كە ھێلیكۆپتەریك بخەنە خەزەمان بۆ ئەوئەي
بتوانن سەردانی كامپەكان بە خێرایی و بە شیوئەيەكی ئاسانتر ئەنجام بدەین.
ھەرئەوئە ئیدریسیش پیشنیاری ئەوئەي كرد كە ئۆتۆمۆبیلیكەم بدەن، گوتی: تۆ
لە ھەموو كەس زیاتر ھاتوچۆ دەكەیت، لەبەر ئەوئە شایستەي ئەوئەيت
ئۆتۆمۆبیلیكی تاییبەت بە خۆت ھەبیئت لەبری ئەوئەي ھەموو جاریك بە
ئۆتۆمۆبیلی كرێ ھاتوچۆ بكەیت.

ھەرئەوئە ئێرانێەكان بۆ ئەوئەي كارناسانی زیاترم بۆ بكەن، ئەوئەیان زیاد
كرد كە دەبیئت لە ئۆتۆمۆبیلیكی گەشتیاری بمینمەوئە (میھمان سەرا) لە كاتی

بکریټ و هر دەرچونیکیش له م ریښایه وهک ئه وهی له کاروباری که سبی خوتدا
خه رچی بکهیت، به ناپاکیکردن له ئه مانه ت داده نریټ.

ئه وانهی له لیژنه که له گه لمدایه بوون ئه و راستیه به باشی ده زانن.

له گه ل پزیشکیکا که له ناوچه ئازادکراوه کانه وه دهرمانی بۆ دیناین گرفتمان
هه بوو، ئه و دهرمانانه ش ژۆر جار له ریگهی کۆمه که کانی ئه و لایه نانه وه بوو که
هاوسۆز و پشتیوانی بزوتنه وه رزگاری خوازه کانی جیهان بوون، که چی ئه و
پزیشکه ده چوو له شنۆ و نه غه ده له ناو ئێران به نرخیکی هه رزان دهرمانه کانی
ده فرۆشته وه.

هه رچه ند ژۆر هه ولماندا کاری تۆ بکهین بۆ ئه وهی واز له و خوه بیټیټ،
به لām ئه و مکوړ بوو له سه ر ئه و کاره ی، چونکه پێی راهاتبوو. به لکو ئه و که سه
به هۆی ئه وهی خزمایه تی له گه ل هه ندیک گه وره به رپرسی ناو جولانه وه که
هه بوو، به تاییه تی ئه وانه ی ژۆر له سه رکرده ی بزوتنه وه که نزیک بوون، له
کاتیکا ئیمه له وئ نده ده بووین و ده گه پاین به سه ر کامپه دوره کانی ئاواره کاندای،
ئه و سوکایه تی به هه ندیک له ئه ندامانی لیژنه ی بالای په نابه ران ده کرد. دوا ی
گه پانه وه شم دیسان فرۆشتنی دهرمان به شیوه یه ک که هه مومانی توپه ده کرد،
به رده وام بوو. بۆیه ده بوو هه لۆیستیکی توند بگرینه به ر تا ریگهی لی بگرین.
بۆیه ئه و که سه مان بانگێشت کرد بۆ باره گاو ژۆر به توندی لپپچینه وه مان
له گه ل کرد له سه ر ئه و کاره خراپانه یی و سوکایه تی کردنی بۆ پاساوی به
ئه ندامانی لیژنه ی په نابه ران. دوا ی ئه وه گتپامانه وه بۆ ناوچه ئازادکراوه کان و
له گه ل خۆشیدا نامه یه کمان پێدا نارد بۆ هه ردوو برا، ئیدریس و مه سعود، و
داوامان لی کردبوون که به ته واوه تی ریگهی لی بگرن بۆ گه پانه وه بۆ ئێران و
نواندی ئه و هه لسوکه وته ناشیرینه.

به لām ئه وهی سه یه ر بوو رۆژی دوا یی هه والی ئازاد کردنی مان پێگه یشت.

ئه زمونیکی ترمان هه بوو، به و هۆیه وه نه مانده توانی له و میکانیزمانه تی
بکهین که له ناوچه ئازادکراوه کان کاریان پێ ده کریټ به تاییه تی له هه ندیک
پرسدا که لای ئیمه ژۆر گرنگ بوو. ئه وه بوو له لایه ن چهند مه فره زه یه که وه
سیخوړتیک ده ستگیر کرابوو، ئه و سیخوړه نه خشه یه کی پێ گیرابوو، له و
نه خشه یه دا شوینی هه موو توپه کانی دژ به فرۆکه جهنگیه کان له حاجی

ئۆمەران ديارى كرابوو، كه له شوئنه دا مالى سەركردهى بزوتنه وه كهش هه بوو. هه نديكجار ئه و ده چوه ئه و شوئنه، هه رچه ند تاكه شوئيشى نه بوو. نه خشه كه ژمارهى تۆپه كان و ژمارهى تۆپه له كاركه وتوه كان، ژمارهى كه سه كان، ژمارهى مۆلات پيڊراوه كان، و چه ندين زانيارى سهربازى گرنكى تيدا بوو كه هه موو بزوتنه وه ئازادى خوازه كانى جيهان هه وڵ ده ده ن ئه و زانيارانه پيارين و نه هيلن بگه وئته ده ستي دوژمن. بيگومان پيش ئه وهى هه ر ريوشوئينيگ بگيرته بهر، ده بوو راستى و دروستى ئه و زانيارانه پشتراست بگريته وه، بۆيه كه سيگمان ره وانه كرد بۆ په يگيرى كردنى راستيه كان، وه لامه كهش توشى شوكى كردين، چونكه زانياريه كانى ناو رابۆرته كه ته و او راست بوون. ئه ي ئه و كه سه له كوئوه ئه و زانيارانه ي پيگه يشتوه ؟

بۆيه ئه و كه سه به ده ستيگيركراوى نيردرا بۆ گرتو خانه ي خه لان و لايه نى په يوه نديداريش له پرسه كه ئاگادار كرايه وه، به لام ديسان هه واليگمان پيگه يشت ده يگوت: ئه و كه سه ئازاد كراوه و ئيستا به ئازادى له شه قامه كانى كه لاله پياسه ده كات.

بۆيه به پيويستم زانى كه له گه ل شه كيپ ئاكره يى له و باره وه قسه بكم به هيواي ئه وهى شه كيپ ليكدانه وه يه كي مه نتيقي هه بيت بۆ ئه و روداوه. به لام دواى گفتوگۆ شه كيپ به كورتي راي خۆى به م شيوه يه ده رپري: ليژه نيش به م شيوه يه به رپۆه ده چييت.

بانگه‌یشت کردنم بۆ حاجی ئۆمه‌ران

له کاتی کارکردنم وه‌ک سه‌رۆکی لیژنه‌ی په‌نابه‌ران، له‌به‌ر پێویستی ناچار بووم په‌نا به‌رمه‌ به‌ر لیپرسراوانی ئاسایشی ئێرانی بۆ ئه‌وه‌ی رۆژنامه‌نوسیکی فهره‌نسی ئازاد بکه‌ن که‌ لای ئه‌وان ده‌ستبه‌سه‌ر بوو له‌ نه‌غه‌ده‌. پێده‌چوو ده‌زگای هه‌والگری ئێران ویستییتی رێگری لێ بکات بۆ ئه‌وه‌ی نه‌چیتته‌ ناوچه ئازادکراوه‌کانی کوردستانی عێراق و بابه‌تێک له‌سه‌ر روداوه‌کانی ئه‌و کاته بنوسییت.

هه‌روه‌ها خانمیکی نێردراوی رێکخراوی نه‌ته‌وه‌ یه‌کگرتوه‌کان سه‌ردانی باره‌گای لیژنه‌ی بالای په‌نابه‌رانی کرد، خانمه‌که‌ هه‌ندێک پرسپاری کرد ده‌رباره‌ی ره‌وشی گشتی له‌و ماوه‌یه‌دا، له‌ نێوانیشیاندا پرسپاری کرد سه‌باره‌ت به‌ ره‌وشی ئاواره‌کان، بۆیه‌ من سه‌باره‌ت به‌ره‌وشی ئاواره‌کان راستیه‌که‌م پێگوت که‌ تا ئه‌و کاته‌ باش بوو، به‌لام به‌ باشم زانی باسی ره‌وشی خه‌لکی بادینانیشی بۆ بکه‌م چ ره‌وشی ئاواره‌کان یان ئه‌وانیتر بێت، چونکه‌ ئه‌و ئاوجه‌یه‌کی دووره‌ ده‌ست و داپراو بوو، بۆیه‌ له‌و کۆمه‌کیانه‌ی له‌ سنوره‌کانی ئێران به‌سه‌ر ئاواره‌کاندا دابه‌ش ده‌کران، هیچ به‌وان نه‌ده‌گه‌یشت. له‌و کاته‌دا ناوچه‌ی بارزان به‌ ته‌واوه‌تی دایه‌ پال بزوینه‌وه‌که‌، ئیدی به‌ ته‌واوه‌تی بێبه‌ش کرابوو له‌ تاکه‌ سه‌رچاوه‌ی کۆمه‌ک، که‌ ئه‌و ناوجه‌یه‌ تا ئه‌و کاته‌ش سودی ده‌بینی له‌ بێلایه‌نی خۆی بۆ ئه‌وه‌ی پێداویستیه‌کانی پێ بکات.

بۆیه‌ تکام له‌و خانمه‌ کرد که‌ هه‌ولی خۆی بدات بۆ ئه‌وه‌ی به‌ هانای ئه‌وانه‌وه‌ بچێت به‌پێی توانا، به‌لام ئه‌و خانمه‌ قسه‌کانی منی سه‌باره‌ت به‌ ناوچه‌ی بادینان به‌لاوه‌ سه‌یر بوو، چونکه‌ تا ئه‌و کاته‌ که‌س باسی ئه‌و بابه‌ته‌ی له‌گه‌ڵ نه‌کردبوو. منیش وه‌لام دایه‌وه‌ و گوتم: پێده‌چیت هه‌ر بازنه‌ و لقیگ کاری له‌ پێشینیه‌ی خۆی هه‌بێت بۆ ئه‌وه‌ی بایه‌خی پێبدات، منیش به‌و سیفه‌ته‌ی

سەرۆکی لیژنەى بالای پەنابەرنام، پێم وایە گرنگیدان بە کاروباری ئەوان بەلای
 منەووە گرنگترین شتە. ئەو خانمە بەلێنی پێدام کە بەزوترین کات ئەو هەوالە
 بگەیەنیتە دەزگای خۆیان لە بیروت و داوایان لێبکات بە خێرایى بەدەمیانەو
 بچن و کۆمەکی ناوچەى بادینان بکەن، لە رێگەى ناردنى کەلوپەل و
 خواردەمەنى و شتى ترەووە. لە دوایدا هەندیک زانیاریمان پێگەیشت کە ئەو
 خانمە ئەركى خۆى جێبەجێ کردووە و شتى زۆرى ناردووە بۆ ناوچەکە،
 شتەکانیش گەیشتونەتە حاجى ئۆمران، بەلام زۆریەى شتەکان هەر لە
 ئۆردوگاكان بە کەلەكەراوى ماوەتەووە و نەگەیشتونەتە دەستى خەلکەکە. لە
 راستیدا نازانم ئەگەر هیچ شتێک لەو شتانه گەیشتبێتە دەستى خەلکەکە، بەلام
 ئەوەى دەیزانم ئەو شتانه دواى هەرسەپێنانى بزوتنەووەکە لە نەغەدە زۆریەیان
 هەرزانفروش کران لە ۱۹۷۵دا. بەتایبەتى پەتووەکان لە بازارى نەغەدە زۆر
 بازارپیان گەرم بوو.

ئەو لیژنەى سەر بە نەتەووە یەكگرتووەكان لەو رێكخراوانە بون کە لە
 سويسرا بونیان هەبوو تەرخان بە کاروبارى پەنابەران سەردانى هەندیک کامپى
 ئاوارەکانیان کردو و داوایان لێکردن لە کامپى زێووە چاوپێگەوتنیان لەگەڵدا
 بکەن. منیش لە کاتى خۆیدا گەیشتمە کامپى زێووە، دواى ئەوەى داوام کرد
 لەیەكێک لەوانەى بە زمانى فەرەنسى قسە دەکەن کە قسەکان وەرەگێڕیتە سەر
 زمانى فەرەنسى.

مەسەلەكەش پەيوەست بوو بەو ئاگادارکردنەوانەى کە دەمنارد بۆ
 سەرکردایەتى سەبارەت بە ئەگەرى رێکەوتنێكى ئێرانى/عیراقى لە
 ئاییندەى نزیكدە. لەبەر ئەوەش من وەك سەرۆكى لیژنەى ئاوارەكان ئەركم
 بوو هەول بەدەم هەلومەرجێكى باش بۆ ئاوارەكان دەستەبەر بکەم و ئایندەبیان
 مسۆگەر بکەم.

لێرەو بێرۆكەى ئەوەمان بۆ هات کە نەتەووە یەكگرتووەكان و رێكخراوەکانى
 سەر بە نەتەووە یەكگرتووەكان بەشدار بن لە بەپێوەبردنى کامپەکان، ئەویش لە
 رێگەى ئامادەبوونی بەردەوامیانەووە لە نێو کامپەکاندا.

بێگومان دەمانزانى ئێران ئەم جۆرە رێوشوێنانەى بە دڵ نایبێت چونکە ئەو
 دەبویست تەنها خۆى بزوتنەووەى کورد بە شیوەیەكى رەها کۆنترۆڵ بکات.

هەر له‌به‌ر ئه‌و راستیه‌ش بوو ده‌مانویست ئیمه‌ش له‌گه‌ڵ نوینه‌رانی نه‌ته‌وه
 یه‌كگرتوه‌كان دیدار و کۆبونه‌وه به‌ ته‌نیا بکه‌ین بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌م بابته‌ به
 راشکاوی باس بکه‌ین، هەر بۆیه‌ وه‌رگێره‌که‌م داوی لێ کردن ئه‌گه‌ر بۆ چه‌ند
 خوله‌کی‌کیش بوايه‌ دیدار له‌و شتیه‌یه‌ رێک به‌خه‌ین له‌ کامپێکی دۆره‌ ده‌ستدا.
 به‌لام پێش ئه‌وه‌ی ئیمه‌ ده‌ست بکه‌ین به‌ قسه‌ هه‌ندێک به‌رپرسی ئێرانی خۆیان
 کرد به‌ ژوردا گوتیان: ئه‌وه‌ دۆزیماننه‌وه‌!

گوتم: فهرموون ئێوه‌ش دابنیش له‌گه‌ڵمان. ئیدی ده‌ستم کرد به‌ قسه‌کردن
 وه‌ك ئه‌وه‌ی شتیکی نااسایی رووی نه‌دا. بێگومان من نه‌مه‌ده‌ویست ئه‌م
 ده‌رفه‌ته‌م له‌ ده‌ست بچێت ئه‌گه‌ر په‌ناشم برده‌بێت بۆ شیوازیکی تر له‌ قسه‌کردن
 به‌ گوێره‌ی توانا، واته‌ هه‌مان پێوکه‌ی خۆم بکه‌یه‌نم به‌ له‌ به‌رچاوگرته‌ی
 ئاماده‌بوونی ئێرانییه‌كان له‌به‌ر ئه‌وه‌ ده‌ستم کرد به‌ باسی ره‌وشی ئاواره‌كان و
 هه‌وله‌کانی ئێران بۆ دابینکردنی خزمه‌تگوزاری باش بۆیان. ئه‌مه‌ش خۆی تا
 ئه‌و ساته‌ وه‌خته‌ راستیه‌کی حاشا هه‌لنه‌گر بوو، بۆیه‌ پرسیارم له‌ شانه‌ده‌که‌
 کرد: بۆچی نه‌ته‌وه‌ یه‌كگرتوه‌کانیش به‌ ئه‌رکی خۆی هه‌لناسیت و هه‌ندێک
 چاودێر بنێریت و به‌شداری بکات له‌و ئه‌رکه‌ گرانه‌دا که به‌ ته‌نیا خراوه‌ته‌
 سه‌رشانی ئێران؟!

لێره‌دا ئه‌ندامانی شاندی نه‌ته‌وه‌ یه‌كگرتوه‌كان هەر یه‌که‌یان سه‌یری ئه‌وی
 تری ده‌کرد، وه‌ك ئه‌وه‌ی پێشبینی ده‌ستپێشخه‌رییه‌کی له‌و شتیه‌یه‌یان
 نه‌کردبێت و هەر یه‌کێکیان چاوه‌پێ بوو ئه‌وی تر وه‌لام بداته‌وه‌. سه‌باره‌ت به‌
 ئێرانییه‌كان، هه‌ستم کرد ئه‌وان خۆشحال بوون به‌و ستایشه‌ی کردم، به‌لام
 نازانم، ئایا ئه‌وان هه‌چ گومانیکیان په‌یدا کردبوو سه‌باره‌ت به‌ پالنه‌ره‌کانی من
 بۆ ئه‌و ده‌ستپێشخه‌رییه‌ی به‌ ئاماده‌بوونی ئه‌وان خسته‌م به‌رده‌م شاندی
 نه‌ته‌وه‌ یه‌كگرتوه‌كان.

به‌لام له‌ راستیدا نه‌ له‌ کاتی کۆبونه‌وه‌که‌و نه‌ داوی کۆبونه‌وه‌که‌ هه‌چ
 وه‌لامیکم له‌ شانه‌ده‌که‌ وه‌رنه‌گرت.

من یه‌قینم هه‌یه‌ که ئه‌گه‌ر هه‌ندێک نوینه‌ری نه‌ته‌وه‌ یه‌كگرتوه‌كان له
 کامپه‌کانی ئاواره‌کاندا هه‌بوونایه‌ له‌ ناو خاکی ئێران، ده‌یاننوانی بۆ نمونه‌ رێ

بگرن له وهی له لایهن هه ندیک سهربازی ئیرانییه وه ته قه بکریت له هه ندیک پێشمه رگی ئاواره له دواى شکستی ۱۹۷۵ له کامپی کرماشان.

دیداری سییه هم له گه ل نێردراویک بوو که ئیستا ناوه کهیم بیر نه ماوه، به لام وا ده رده کهوت که نه فسه ریکی خانه نشینی سوپا بیّت، چونکه به زۆری جهختی ده کرده وه له سه ر رهوشی جهنگاوه رهکان و چۆنیتی دهسته بهر کردنی جلوه بهرگ بۆیان له به رهکانی جهنگ و باسی نه وهی ده کرد که جلوه بهرگی گرانبه های نوێ بکړن. من له و باوه په دام که ده بوو نه و نێردراوه له گه ل نوینه ریکی نوسینگه ی سهربازی بزوته وهی کوړد بیّت. به هر حال من سوپاسم کرد له سه ر هر هاوکارییه ک بگات به ده ست بزوته وه که به لام دواى نه وه نه مزانی چیی به سه ر هات.

نه زمونی که له گه ل لاوانی بیکار له ناو کامپه کاند

له ریی نه و سه ردانانه ی نه جهمم ده دا بۆ کامپه کان، ده رکهوت که دیاره ی بیکاری له ناو خه لکه که دا بلاوه، بۆیه هه ولماندا میکانیزمیکی گونجاو و ئه ریانی و په روه ده یی بدۆزینه وه بۆ پرکردنه وهی کاتی به فیژ چووی نه و گه نجان. پێشنیارێکم کرد بۆ بهرپرسیانی ئیرانی تا کوو وهرشی چاککردنه وهی ئۆتۆمۆبیلیان بۆ بکهینه وه، بۆ نه وهی ئاواره کان فیژری کاری میکانیکی بین. تا نه و کاته ی پێشنیاری تر ده بینینه وه، بۆیه سه رخستنی نه م پێشنیاره به لای منه وه زۆر گرنگ بوو، به لام به لامه وه سه یر بوو که ئیرانییه کان زۆر به خێرای به ده م داواکاریه که مه وه هاتن. له ماوه یه کی که مدا هۆلیکی گه وده و بهرز له کامپی زیوه کرایه وه. چه ندین ئامیژی فیژکردن که له ناوه پاستدا برابوونه وه بۆ نه وهی بتوانن به ئاسانی شروقه ی بکه ن، هینرا نه هۆله که وه، ئینجا کاسری فیژکردنی ئیرانی ش هینرابوون، به م شیوه یه هه موو پێداویستیه کانی سه رکهوتنی پرۆژه که ی له گه ل خۆیدا هه لگرتبوو.

به لام نه وهی من له بهر چاوم نه گرتبوو هه لوێستی ئاواره کان بوو چونکه ئاواره کان کامپی زیوه نه و ده ستپێشخه رییه ی ئیرانیان ره تکرده وه. دواى نه وهی ئامیژه کان برانه هۆله که وه بۆ فیژیوون، نزیکترین ده رفه تیان قۆسته وه

بۆ ئۇ ۋەى لە ھۆلەكە ھەلبەنن و كادىرە ئىرانىيەكەيان بە واقورماوى بە جى ھىشت
 كادىرە ئىرانىيەكان نەياندەزانى چى بكەن بۆ ئۇ ۋەى بېوا بەو بىكارانە بىنن سود
 لەو دەرەفەتە ۋەرىگرن. ئاۋارەكان لەجىياتى ئۇ ۋەى بچنە ھۆلەكە و فىرى شتىكى
 باش بېن لە دەرەۋەى ھۆلەكە دادەنىشتن و كاتيان بە دامەكردنەۋە دەكۈشت
 كە ھىچ سودىكى تىدا نى، ۋەك ئۇ ۋەى بە ئەنقەست گالته بەھەر شتىكى باش
 بكەن.

چند پیشہا تیکی چاومرواننه کراو

له راستیدا له و کاته دا و دواى چەند ههفتهیه کیش هیچ بایه خێکم به و قسه یه نه دا، به لښو قسه که م وه ک گالته یه کی قورس وه رگرت و ئیدی خه ریکی کاره کانی خۆم بووم، بۆ نه وه ی ویزدانی خۆم رازی بکه م. به لام دواى ماوه یه ک کاتێک له کامیی دیزه فول ده که رامه وه، بینیم به کێک له بارزانیه کان که له لایه ن

ئىدىرىسەۋە رەۋانە كرابوو چاۋەپىم دەكات، ئەو پىنى گوتىم: بەرپىزم، ئىدىرىس داۋاي كىردۈە ھەر لەگەل پىنگەيشتنى ئەم ھەۋالە بېرپىت بى حاجى ئۆمەرەن، ھەمو شىتىك جى بىللە دەستەجى ۋەرە بى ئەۋى.

بىگومان لە درەنگە شەۋدا بىرم لەۋە دەكرەۋە: بلىنى ئىدىرىس چى بوپت؟ ئىنجا لەبەر خۆمەۋە گوتىم: باشە. با بېرپىن بى حاجى ئۆمەرەن و بزافىن چىبە. درەنگە شەۋ گەيشتىنە مالى سەركرەۋى بىزوتنەۋى كوردى و لە راستىشدا من زۆر ماندو بووم. پىرسىارم كرد لە بارەى شوپىنى ئىدىرىسەۋە ئەۋانىش ئىشارەت يان كرد بى ژورى پاسەۋانەكان كە دەكەۋتە خواروۋى مالاكەۋە.

كاتىك چوۋمە ژورەۋە بى يەكەم جار بىنىم ژورىكى بچوك بوو كەلۈپەلى ناو ژورەكە سادە بوو، ئەۋانەى لەۋى بوون: ئىدىرىس و مەسعود و عەبولمۇئىمىن و عەلى خەلىل بوون.

پاش سلاۋ كردن بە گالتەۋە گوتىم: خىرپىت. من ئىستا لە كامپى دىزەفول گەپاۋمەتەۋە، بەلام پەلەتان چى بوو، من بە دەم قسەۋە زەردەخەنەم دەھات. ئىدىرىس دەستىكرە بە قسەكرەن: دەسلەتدارانى ئىران لىت رازى نىن، ئەگەر بگەرپتەۋە ئەو دويو دەتگىن، بۇيە دەبىت دەست لەكار بگىشىتەۋە و كارىكى تر بگەيت.

من گوتىم: ئەم ھەۋالە راست نىە، ئىستا بە چەندىن خالى پىشكىنىدا تىپەپىوم، لە دىزەفولەۋە بى شىز و لەۋىشەۋە بى حاجى ئۆمەرەن، و ھىچ گىرەتتىكم نەھاتتە رى.

سەبرى مەسعودم كرد تا بزافى راي ئەۋ چى دەبىت، بىنىم ئەۋ سەرى داخستەۋە ئەنیا گوى دەگرىت و ھىچ نالىت، ۋەك ئەۋەى بلى: ئەم بابەتە پەيۋەندى بە مەۋە نىە، ھەر بە راست بىرم نايەت ھىچى وتبىت لەۋ دانىشتنە. داۋاي ئەۋ سەبرى عەبولمۇئىمىنى بىرام كرد وام ھەستكرە چاۋەكانى فرمىسكى تىزاۋن، ويستم بارەكەى لەسەرشان سوك بگەم گوتىم: گوى مەدەرئى بىرام، لىگەپى با خۆم بەرەۋ روويان بىمەۋە، تۆ گوى مەدەرئى. عەلى خەلىلىش تەنیا گوىگر بوو ھىچى تر.

ئىنجا روم كىردەۋە ئىدىرىس گوتىم: تۆ دەزانىت من باۋەپم بەۋ قسەيە نىە و ھىچى راست نىە، بەلام با بە راشكاۋى قسە بگەين. ئىۋە دەتەنەۋىت من

بەردەوام نەم لەم کارەدا. ئێوە ھەموو شتێکەو تەواو. قسەکانی تر ھەمووی
 بیانوی بێبەنەمان. گرافتەکش لەو دایە کە من پێویستم بە پیشتیوانیی
 ئێوەش ھەیە وەک چۆن پێویستم بە کۆمەکی ئێرانیکانیش ھەیە، ئەگەر نا
 گرافتەکان زۆر ئالۆز دەبن. لەبەر ئێوە بۆ ئێوەی کێشە دروست نەکەین، بەھۆی
 ئێوەی ئێوە پشتم بەردەدەن، دەبێت چارەسەریکی تر بدۆزینەو، ئێوە چ
 چارەسەرتک پێشنیار دەکەن؟

گوتی: کاری تر زۆر، بەلام لەبەر ئێوەی تۆ ئەفسەریت، وا باشترە
 بگوێزیتەو بۆ مەکتەبی عەسکەری.

گوتم: گرافت نە بەلام بە چ سیفەتێک و بە چ ناوێشانێک؟
 ئیدریس گوتی: لە مەکتەبی عەسکەری زۆریکی بچوک ھەیە لەوێ حەوت
 نەخشەیی تێدایە لە یەكەو بۆ حەوت ژمارەیان لێدراوە. تۆ بەرپرسی ئێو ژوورە
 دەبیت.

پرسیمەو: لە لایەنی پراکتیکیو ئێو قسە یە چ مانە یەك دەگەینیت؟
 ئیدریس گوتی: ھەر کاتێک ئەندامانی مەکتەبی عەسکەری کۆبوونەو،
 ئەرکی تۆ ئێوە یە کە ئێو نەخشە یە ئامادە بکەیت کە داوای دەکەن و بە دەست
 ئامازە ی بۆ چۆنیتی کردنەو و داخستنەو ی نەخشەکان کرد لەسەر مێزێک،
 ئێنجا شتێک لەسەر مێزە کە دادەنێت و پاشان دەچیتە دەرەو نا کۆبونەو کە
 تەواو دەبیت. داوای ئێوە جارێکی تر نەخشە کە دەپێچیتەو و دەیبەیتەو
 شوینە کە ی خۆی. ئێمە ھەموو شتێکە!

لە راستیدا من ئامادە نەبووم ئێو گالته جاریە پەسەند بکەم ئەگەر بۆ
 ساتیکیش بێت بۆ یە دەستبەجێ وەلام دایەو: ئیدریس تۆ دەزانیت ئەم کارە
 چەند مەترسیدارە منیش شایستە ی ئێو بەرپرسیاریتە گەرە یە نیم، جا بۆ
 ئێوە ی ھیچ لایە کمان ئیجراج نەبین، دەبێت بگەرێین بە شوین کە سیکی باشترا
 بۆ ئێوە ی ئێو ئەرکە ئالۆزە رابەرپێنیت، بەلام ئێوە دەزانن باوکتان پێش
 ئێوە ی بێمە ناو بزوتنەو کەو بەلێنی پێدابووم بمریترت بۆ دەرەو ی ولات بۆ
 تەواو کردنی خۆیندە کەم، بەلکوو گەرە یی بنوینن و سۆراخی ئێو بەلێنەم بۆ
 بکەن.

ئىدرىس بۇ يەك ساتىش دودل نە بوو، چونكە دە يويست لەو كارەم دورم
 بخاتەوہ بۆيە گوتى: ئىمە ئەو بەلئىنە بەجى دەگە يەنەن. گوتم: كەواتە
 مەسەلەكە كۆتايى پى ھات، مەن دەست لە سەرۆكايەتتى لىژنەى پەنابەران
 دەكئىشمەوہ و چاوەپى تەواوكردى مامەلەى خوئىندن دەكەم بەلام پىم باشە
 لە نەغەدە چاوەپى بكم لای خىزانەكەم.

ئىدرىس بۇ كۆتايىيەتتەن بەم مەسەلەيە گوتى: دەتوانىت بېزىت بۇ نەغەدە و
 لەوى چاوەپوان بكمەت تا چارەسەرىكت بۇ دەنۆزىنەوہ.

منىش بە خىراىى وەلام دايەوہ: بەلام تۆ تۆزىك پىش ئىستا گوتت ئەگەر
 بچىت بۇ ئىران دەستگىر دەكرىت. ئىدرىس بىدەنگ بوو. لىرەدا پرسەكە
 كۆتايى پىھات. لە ئورەكە ھاتمە دەرەوہ و گەپامەوہ بۇ شىق بۇ لای بارەگای
 لىژنەى پەنابەران و لەوى ھەوالەكەم بە كورتى پىگەيانندن بى ئەوہى
 ووردەكارى باس بكم، ئىنجا ھەندىك پارەم لە ھاوپىيەكم بە قەرز وەرگرت
 تاكوو پىى بگەمە شىق دواى ئەوہ بەخىراىى بۆم گىرپايەوہ، دواى
 دەستلەكاركىشانەوہم ھەموو ھاوپىكانىشم لە لىژنەكە دەركران و خەلكانى
 تریان لە جىگە دانان، لە راستىدا ئەم كارە كودەتايەكى رىكخراو بوو.

نەغەدە: چاوەپوانىيەكى بىسوود

ماوہىەك لە نەغەدە مامەوہ. مەن لەو ماوہىەدا چاوەپى بوم ھەوالىكم پى
 بگات سەبارەت بە خوئىندنەكەم.

لەو ماوہىەدا ئەفسەرىكى سەر بە ھەوالگىرى ئىران لە لايەن تىمسار
 سەيادىانەوہ سەردانى كردم، ئەو دواى كردبوو كە بگەپمەوہ بۇ
 سەرۆكايەتلىكردى لىژنەى كاروبارى پەنابەران وەك پىشوو. لە راستىدا ھەندىك
 دودل بوم لە شىوازى چۆنىتى داپشتنى وەلامىكى گونجاو بۇ ئەو دواواكارىيە
 توشى سەرسوپمان ببوم بەلام ويستم مەسەلەكە پىنە بكم گوتم: ھىوادارم
 سلاوى گەرم بە ئاغای تىمسار سەيادىان بگەيەنيت و لە برى مەن سوپاسى
 بكمەت كە بە باشى ھەلسوكەوتى لەگەل كرديوين لەو ماوہىەى كە مەن دەستبەكار
 بوم لە سەرۆكايەتى لىژنەى كاروبارى پەنابەران، بەلام ھىوادارم لەو تى بگات

که من خزمه‌تی سه‌رۆکی بزوتنه‌وه‌ی کوردایه‌تی ده‌که‌م، ئه‌ویش برپاری داوه له نه‌غده چاوه‌پوان بم تا کاتی گه‌شتکردنم دیت بۆ ده‌ره‌وه‌ی ولات بۆ ئه‌وه‌ی کارێکی تری بگره‌ ده‌ست.

هه‌روه‌ها داوام له نێردراوه‌که‌ی سه‌یادیان کرد سلۆی من بگه‌یه‌نیت به هه‌موو هاوێکانی سه‌باره‌ت به هاوکاریی باشیان له‌گه‌ڵماندا به درێژایی ئه‌و ماوه‌یه. لێره‌دا ده‌مه‌وێت ئه‌وه دوباره بکه‌مه‌وه که هه‌لوێستی ده‌سه‌لاتدارانی ئێران به پله‌ی ۹۰٪ پۆزه‌تیف بوو، به‌لام هه‌لوێستی دواپیان، واته‌ دوا‌ی هه‌ره‌سه‌ینانی بزوتنه‌وه‌ی کوردایه‌تی، هیچ زانیاریه‌کم لا نیه سه‌باره‌ت به ره‌وشی په‌نابه‌ران به شێوه‌یه‌ک بتوانم برپاری له‌سه‌ر بده‌م، به‌لکوو ئه‌وه‌یان په‌یوه‌سته به‌و ماوه‌یه‌ی که من شنۆم به‌جێ هێشت و ئه‌م گروپه‌ تازه‌یه ده‌سته‌بهار بوون.

له ماوه‌ی چاوه‌پوانیمدا شیخ سلیمان بارزانی داوا‌ی لێکردم به ناو پێده‌شته‌کانی نه‌غده‌دا هه‌ندێک پیا‌سه بکه‌ین. به‌پێ، ماوه‌یه‌ک رۆیشتین و له شوینی په‌نابه‌ران دورکه‌وتینه‌وه ئینجا پێده‌نگی شکاندو‌رووی قسه‌ی کرده‌ من گوتی: عه‌بدولمسه‌ور وا نه‌زانیت تۆ هه‌له‌یه‌کت کردوه بۆیه ئه‌م حا‌له‌ته‌ت به‌سه‌ردا ها‌توه، تۆ له راستیدا هیچ هه‌له‌یه‌کت نه‌کردوه، به‌لام مه‌سه‌له‌که له متمانه‌ کردندا‌یه و ئه‌وانه متمانه‌یان به تۆ نیه. ئه‌وه هه‌موو شته‌که‌یه، هیچ شتیکی تر نیه، تێگه‌یشتیت؟ هه‌ندێک له ئه‌ندامانی خێزانه‌که‌م هه‌والیان پێگه‌یاندم که هه‌ندێک که‌س چونه‌ته‌ لای سلیمان بارزانی و به‌ باش با‌سی منیان کردوه له کاتی ده‌سته‌بهاربووم له کاروباری په‌نابه‌ران. ئه‌ویش گوتبووی: کێ له‌و باوه‌ره‌دا بوو ئه‌و گه‌نجه‌ بتوانیت ئه‌و هه‌موو کاره‌ به‌باشی به‌پۆه‌ به‌ریت؟

رۆژیکی تریش که له نه‌غده‌ بووم، شیخ سلیمان بارزانی داوا‌ی لێکردم له‌گه‌ڵیدا بپۆم بۆ حاجی ئۆمه‌ران. له‌و گه‌شته‌مه‌دا چاوپێکه‌وتنی دوهم و دوا چاوپێکه‌وتنم له‌گه‌ڵ سه‌ره‌کرده‌ی بزوتنه‌وه‌که‌دا مه‌لا مسته‌فا ئه‌نجامدا.

له‌و ژۆره‌دا له حاجی ئۆمه‌ران که پێ بوو له میوان، به‌لام له پێ به‌ هۆی شتیکه‌وه که نه‌مزانی چیه خه‌لکه‌که‌ ب‌لاوه‌یان لێ کردو من به‌ته‌نیا له‌گه‌ڵ بارزانی مامه‌وه. که‌لوپه‌لی ناو ژۆره‌که‌ زۆر ساده‌ بوو و هیچ شتیکی وای تیا نه‌بوو ئاماژه‌ بێت بۆ ژیا‌نی خو‌شگوزه‌رانی، یان زنده‌پۆیی، به‌لکوو به‌ دوری

نازانم ئەو شتانەش كە لە ژۆرەكەدا بوون ھەر بۆ ئەو ھەندىك شوين بۆ
مىوانەكان دەستەبەر بكەن.

مەلا مستەفا دەستى كرد بە گىڤانەوھى چەند روداويكى پيشوو كە خۆى
تيدا ژيابوو، ئنجا پرسى: عەبدولمەسور ئەو ژۆرەت بىنيوھ كە ھەندىك مەلا
ويستيان منى تيدا بكوژن؟ گوتم: بەلێ، نوای روداوھەكە چومە ژۆرەكە.

ئىنجا گوتى: عەبدولمەسور ئەو سەبارەت بە شەپى فلان (ناوى شەپەكەى
برد بەلام بىرم چۆتەوھ) لەو شەپەدا فېڤكەى برىتانى لەگەل سوپاى عىراق
بەشدار بوون. لەكاتى ھىرشدا بۆ سەر سەنگەرەكانمان، فېڤكەكان زۆر بە چەرى
بۆمبارانيان دەكرىن، ئەو بۆمبانە ناوچەكەيان كردبوھ دۆزەخ، بەلام ئەگەر
ئەجەل نەھات، نامريت. ئەو چارەش دەرياز بووم.

لە بابەتيكى تردا باسى ناكۆكيەكانى كرد لەگەل شېخ عوسماندا گوتى: ھەر
كاتىك دەچوم بۆ بىنينى، ناخۆشىي دروست دەكرد بۆمان، ئەو دەتقى و
ترسېكى زۆرى لى دەنيشت، ھەندىك شتى ترى باس كرد كە پتيوست ناكات
ليڤە باسيان بكەم.

لە ناكاو ئىدرىس خۆى كرد بە ژۆردا و ناپەھەتیی پتيوھ دياربوو و دوور لە
من دانىشت، بەلام باوكى ھەر بە سۆزى باوكايەتى پتي گوت: ئىدرىس، كۆپم
ئيشيكت نيه ئەمەل بېكەيت، ئيتەر بۆچى ليڤە دادەنيشت؟ ئىدرىس بۆلەبۆلتيكى
كرد تتي نەگەيشتم، وەك بيانووھەك وابوو بۆ مانەوھى لە ژۆرەكەدا. پاش
ماوھەكەى تر ئەمجارەيان باوكى تۆزتيك زيرتر ھەمان پرسىارى ليڤەدەوھ،
ئىدرىسيش بە ھەمان شتيوھ قسەيەكى تر كە من تتي نەگەيشتم وەلامى داوھ
نوای ماوھەكەى تر بۆ جارى سيڤەم باوكى بە زېرى پتي گوت: پيم گوتى:
نيشت نيه بېكەيت، چى دەكەيت ليڤە دانىشتووېت؟

ئەمجارەيان ديار بوو و تەكانى باوكى نيشانەى توپەيى بوون لە ئىدرىس
بۆيە بەخيزايى لە ژۆرەكە دەرپەي.

بە راستى ئەگەر من بومايە لە جياتى ئىدرىس ھەر لە سەرەتاوھ ھۆى
ھاتنەكەم بۆ باوكم روون دەكردەوھ، يان ھەر دەستبەجى ژۆرەكەم جى
دەھيشت بە ئەدەبەوھ، بەلام ئىدرىس ھىچيانى نەكرد! من لەو باوھەپەدام كە

ئيدريس له وه دهرسا كه لاي باوكى سكالاي له سهر بكه م به هؤى ئه وهى له كاروبارى په نابهران بئ هؤ دورى خستومه ته وه.

پاش دهرچوونى ئيدريس. بؤ ماوه يه كه ژوره كه كپ بوو، ئينجا مه لا مسته فا رووى تيكردم گوتى: عه بدولمسهر دهرزانيت من كيم؟
گوتم: به ئئ.

گوتى: من كوپى شتيخ محه مه دى بارزانيم. به لام ئه و پيگه به رزهم واى لئ نه كردوم له كاتى تهنگانه دا ئيش نه كه م بؤ برژووى خيزانه كه م. من كارى ده ستيم كردوه. كاتيك كلچمان كرد بؤ توركييا هيچمان نه بوو بيخوين، بؤيه ناچار بووم كار بكه م تاكوو پاروويه كه نان بؤ خيزانه كه م پهيدا بكه م.

ئينجا به رده وام بوو له قسه و گوتى: عه بدولمسهر ئه گهر باوه رت به شتيك هه بوو ده بيت له سهرى سور بيت و له پيناويدا قوريانى بدهيت، ئينجا هيچ نه نكييه كه نيه له وه دا كه هه ول بدهيت برژووى روزهانى خلت پهيدا بكهيت. ئيشكردن هه رگيز نه نكي نيه.

ئه مه دواچار بوو چاوم پئ كه وت له نزيكه وه، چونكه دواى شكستى بزوتنه وهى كوردايه تى ئيدى هه ر يه كه مان به لايه كدا په رت و بلاو بووينه وه. ئه و له ئه مريكا سهرى نايه وه و من تاكه كه سيك بووم له بنه مالهى بارزانى كه پيش ئه و ديداره به چه ندين سال هيچ دودل نه بووم له ئيشكردن وه كه كرئكار بؤ ئه وهى خوئندنه كه م ته واو بكه م. دهره نجاميش ئه وه بوو من له ناو بنه مالهى بارزانى يه كه م كه س بووم خوئندنى زانكؤم ته واو كرد و يه كه م كه سيش بووم دكتورام به ده سته ئينا.

هه‌ره‌س هه‌نانه‌ی شۆرش

له نه‌غه‌ده له‌کاتی چاوه‌پوانی‌دا، بیستم مه‌سعود هاتوه بۆ ئه‌وی بۆ سه‌ردانی خه‌زانه‌که‌ی، منیش بریارم دا په‌یوه‌ندی پیوه‌ بکه‌م، به‌ پله‌ی یه‌که‌م بۆ ئه‌وی بابه‌تی خۆی‌دنه‌که‌م باس بکه‌م له‌که‌لیدا نه‌ویش له‌و روه‌وه که ده‌لێن (بیرخستنه‌وه له‌وانه‌یه‌ باش بێت).

له‌و دیداره‌دا باسی خۆی‌دنه‌که‌م له‌که‌لدا کرد، نه‌ویش گوئی به‌ شوێن مه‌سه‌له‌که‌وه‌ن و به‌و شتیه‌یه‌ به‌ کورتی ده‌رگای قسه‌ی داخست. لێره‌دا بۆ دوا جار پرسبیری نه‌گه‌ری رۆژکه‌وتنێکی ئێران - عێراقیم لێ کرد، مه‌سعود ماوه‌یه‌ک بێده‌نگ بوو نیشانه‌ی ئاره‌حه‌تی پیوه‌ دیار بوو، ئینجا ئاوی لێدانه‌وه‌ گوئی: عه‌بدولمه‌سعود تۆ ماندوو نابیت له‌م پرسبیره‌ له‌ من یان له‌ ئیدریس؟ به‌لام نه‌گه‌ر ئه‌وی من ده‌یزانم تۆ بیزانیت، هه‌رگیز نه‌و پرسبیره‌ت نه‌ده‌کرد. من گوتم: ئایا ده‌توانیت هه‌ندێک قسه‌م بۆ روون بکه‌یتوه‌ بۆ ئه‌وی دُنیا یم؟

مه‌سعود گوئی: ئێمه‌ په‌یوه‌ندیان ته‌نیا له‌که‌ل و لاته‌ بچوکه‌کانی وه‌ک ئێران نیه‌، به‌لکوو په‌یوه‌ندیان له‌که‌ل و لاته‌ گه‌وره‌کانیش هه‌یه‌.

بیگومان ئاشکرا بوو که ئه‌و مه‌به‌ستی له‌ ئه‌مریکایه‌. بۆیه‌ پتویستی نه‌ده‌کرد ناوی بێنن، به‌لام دیسان پرسیارم کرده‌وه: ئایا تۆ له‌ هه‌لویستی ئه‌وان دُنیایت؟

مه‌سعود وه‌لامی دامه‌وه: به‌لێ.

منیش گوتم: لێره‌ به‌دوا هه‌رگیز نه‌و پرسبیره‌ ناکه‌مه‌وه‌.

به‌لام بۆ نه‌گه‌تی، ئێمه‌ قسه‌کانمان ته‌واو نه‌کردبوو له‌ ده‌رگا درا و بارزانییه‌ک خۆی کرد به‌ژووردا و ئاره‌قی لێ ده‌چۆرا، وه‌ک ئه‌وی به‌ راکردن هاتبێت بۆ ئه‌وی هه‌والێکی گرنگی پێ بلێت و بێ پێشه‌کی گوئی: گه‌وره‌م ئه‌مه‌ نامه‌یه‌که‌ له‌ ئیدریسه‌وه‌، ده‌لێت ده‌بێت پێش هه‌ر شتێک یان پێش ئه‌وی بچیت بۆ لای هه‌ر لایه‌نێک ئه‌م نامه‌یه‌ بخوێنێته‌وه‌.

مەسعود نامەكەى بە چەقۇيەك كىردەۋە و جار جاره بە گالتەۋە قىسەكانى
كابرانى ھەلگىرى نامەى دەۋتەۋە: ھىچ شىتەك نەكەيت، نەچىت بۇ ھىچ شوئىنىك.
مەسعود دەستى كىرد بە خويىندەۋەى نامەكە و لە ناكاو نىشانەى گالتەكىردن
لە نىۋچەۋانىدا نەما، دۋاى چەند ساتىك نامەكە لە دەستى كەۋتە خوار و
جارجارىك سەبىرى مەنى دەكىرد و بىرى دەكىردەۋە گوتى: تۇ ھۆكارى ئەم
شەتەيت، ھەر دەتپىرسى رىكەدەكەن، ئەۋەتا بە راستى رىكەكەۋتون.

گوتى: ئەى ئىستە چى دەكەن؟

گوتى: "ھىچ. نامەكەى ئىدىرىس باسى ئەۋە دەكات كە ئىران لە ئىستادا
تۇپخانە و دژە فرۇكەۋ يەكە سەربازىەكانى دەكىشىتەۋە، ئىدى ناتوانىن ھىچ
شىتەك بەكەن".

لە راستىدا مەن بە دىرژاى كاتەكە دلتىا بووم چونكە بە راستى ئەركەكانى
سەرشانى خۇم بەجى ھىتابو.

مەن لەۋ باۋەپەدام نەئىنى سەركەۋتن لە كاردە ئەۋەيە كە بە دلتىۋى و گەرم
و گوپىيەۋە بەجى بىئىت گەرم و گوپى لە كاردە ھەمىشە دەبىتە ھۆى
سەركەۋتن. سالى ۲۰۰۷ ھاپىم شەمسەدىن موفتىم لە ھەۋلىز بىنى
بەسەرھاتەكەم بۇ گىپرايەۋە. ئەۋ گوتى: ئەركەت ئەۋە بوە كە ھەۋال بەدەيت
ئەگەرنا ئەۋە دەبوۋە ناپاكى.

لە سەرھەتادا بىزۋتنەۋەى كورد بىپارىدا بەردەۋام بىت لە شەپكىردن. مەن
چووم بۇ حاجى ئۆمەران و ئىدىرىس و مەسعودم بىنى. پىم گوتن مەن نامادەم
ھەر ئەركىك بگرمە ئەستۇ لە بەرەكانى جەنگ. ئەۋان بەم قىسەيەى مەن دلتۇش
بوون. مەنىش دلتىام كىردەۋە لەۋەى ئەم بىپارە لەم كاتەدا بىپارىكى دوستە.

بەلام دۋاى ئەۋە بىپارىكى پىچەۋانە دەرچوۋ، كە چىتەر بەردەۋامى بە شەپ
نادەن، و خەلكىشيان سەرىشك كىرد لەۋەى پەنا بەرن بۇ ئىران يان بگەپىنەۋە
بۇ عىراق و چەكەكانىشيان رادەست بەكەنەۋە.

دىسان سەردانى ئىدىرىس و مەسعودم كىرد لە مالى مەلا مستەفا لە حاجى
ئۆمەران و ئەمجارەيان لەگەلىان ناكۆك بووم. ئەۋانم لە ئوۋرى پىشۋازىكىردن

بینی و دهستمکرد به قسه کردن و ههولمدا تییان بگه یه تم که ئه م برپاره ی
دوایی هه له یه، به پیچه وانه ی برپاره که ی پیشوو و باشه چای پێدا بگێر نه وه و
شه پ بهرده وام بیته چونکه بهرده وامیی شه پ پێویسته و هیچ جێگره وه یه کی
نیه.

لێره دا ئیدریس وه لامي دایه وه: نازانیت چه ند کوژاوو بریندارمان هه یه. من
گوتم: دوژمنیش کوژاوو برینداری هه یه. ئه مه شه پ.

ئیدریس گوته: زه خیره ی هه موو جه به کان که م بۆته وه و بریندارمان هه یه
و پێویستیان به چاره سه ره. من وه لام دایه وه: بێگومان به رامبه ریش هه مان
ده ردی هه یه. به رگریکردن له ئیستادا پێویسته و هه ر ئه وه ش سه رکه وتن
مسوگر ده کات. ئه و لایه نه ی باوه پی به پرسه که ی هه بیته، له کوژاییدا
سه رکه وتنو ده بیته.

به لام درێژه دان به گفتوگۆ له گه ل هه ردو برا قورس بوو چونکه هه ربوکیان له
کاتی قسه کردندا ده ستیان ده کرد به گریان. ئه وان سوو بوون له سه ر ئه وه ی
درێژه دان به شه پ نه سه مه.

له و کاته دا له ده رگا دراو سه سۆ میرخان ئامر هیزی پشده ر هاته ژوره وه،
ئیدریس پێی گوته: سه سۆ عه بدولمه سور سوو له سه ر ئه وه ی درێژه دان به
شه پ راستره و ده بیته بهرده وام بین. به لام ئیمه پێمانوایه ئه و شه پ
نه سه مه. ئه ی تۆ ده لێی چی؟

سه سۆ میرخان- ئامر هیزی پشده ر- بێ هه لوه سه ته کردن گوته:
عه بدولمه سور راست ده کات، درێژه دان به جه نگ پێویسته و شیاویشه.

ئیدریس به گالته وه گوته: سه سۆ و باشت بوو نه یه یته ژوره وه، تۆ پشتی
عه بدولمه سور ده گریت و دژی ئیمه راده وه سه تیه وه.

سه سۆ هه لوێسته که ی خۆی روونکرده وه و هه ولیدا شروقه ی وه زعه که بکات
که چۆن پێشمه رگه کان زیاتر سوو له سه ر درێژه دان به شه پ، چونکه ده زانن
که له که یان خیانه تی لێ کراوه، ئینجا گوته: له رابوردو دا به ژۆر پێشمه رگه م
ده نارد بۆ به ره کانی جه نگ، به لام له ئیستادا خۆیان به ویستی خۆیان و به
جۆش و خروشه ده چن، پێویسته ئیمه پشتیان بگرین بۆ درێژه دان به جه نگ.

به لām ئیدریس و مه سعود سور بوون له سەر هه لۆیسته که ی خۆیان و ره تیان
 کرده وه درێژه به جهنگ بدهن، منیش به بی ئومیدی وه گه پامه وه بۆ نه غه ده.
 دواى هه ره سی بزوتنه وه ی کورد به و شیوه شه رمه پنه ره، به ما وه یه کی
 کورت ده رکه وت که حکومه تی به غذا زۆر زیاتر ده ینا لاند به ده ست که م تفاقیه وه
 به شیوه یه ک که به راورد ناکریت له گه ل که موکورتیه کانی بزوتنه وه ی کورد وه ک
 ئه وه ی ئیدریس باسی ده کرد. چونکه سه دام خۆی دانی به وه نا که چه کيان
 به ده سه ته وه نه مابوو، ئه وه ش واته باری بزوتنه وه ی کورد زۆر باشت بوو له
 باری حکومه تی به غذا، ئه وه ش واته درێژه دان به جهنگ بپاریکی دروست تر
 بوه. لیژدها پرسیارێک به زۆر خۆی ده سه پینیت ئه ویش ئه وه یه: ئه گه ر
 بزوتنه وه ی کورد درێژه ی به جهنگ بدایه، ئایا ده شیا بارزانییه کان ده رباز
 بوونایه له و جینۆسایده ی له کامپی قوشته په و کامپه کانی تر توشی بوون و
 هه له بجه و ئه نفال. ئیمه له و باوه په داین که زیانه کانی کورد زۆر که متر ده بوو.
 ئه وه راسته که په یوه ندییه ده ره کییه کان له ئاستی نیازه کانی بزوتنه وه ی
 کوردا نه بو، به لām ئه و په یوه ندییا نه وێرای هه موو که موکورتیه ک توانیبویان
 چه کی سوک وتۆپی باش به ده ست کورد بینن به شیوه یه ک بتوانیت بۆ ما وه ی
 سالتیک درێژه به جهنگ بدات و ئه گه ر جهنگی پارتیزانیش بیت بۆ ئه وه ی
 حکومه تی به غذا شه که ت بکات، ئه وه ش دواى مانگیك یان چه ند هه فته یه ک
 حکومه تی به غذای ناچار ده کرد به وه ی داواى دانوستاندن بکات بۆ ئه وه ی
 خۆیشی له و قه یرانه ده رچیت که تیى که وتوه، هه ره ک چۆن له رابردودا کردی
 به لām ئه و نا ئومیدی ی به رۆکی سه رکردایه تیى گرتیوو، ئه و وه روخانه ی
 توشیان ببو، هیچ بواى ئه وه ی بۆ نه هیشته بونه وه که به وردی بیر له ره وشه که
 بکه نه وه و هه لى به سه نگینن، چونکه له وه پيش له سەر ئه وه راهاتیبوون که به
 شیوه یه کی ره ها پشت به ئێران بیه ستن. لیژده وه هه ره سه که ئه نجامی ئه و
 پالدا نه وه یه بوو به ئێرانه وه له هه موو شتی کدا، که واته کلیلی کیشه که به
 ده ستی ئێرانه نه ک به ده ستی سه رکردایه تی کورد. له یادمه کاتیک گه یشتمه
 نه مسا له نێوان هه ندیک بابیه تی تر دا، باسی کورد کراو ئه وان به شیوه یه کی

سەير لەم قەسەیدا ھەموو مەسەلەکانیان کورت کردەوہ: ئێران و عێراق
رێککەوتن و بزوتنەوہی کورد ھەرھەرسی ھێنا.

لە نەغەدە شتێک ھات بەبێرمدا، کە داوا لە شیخ سلیمان بارزانی بکەم
لەگەڵ مەلا مستەفا باسی ئەوہ بکات کە پێویستە شەڕ بەردەوام بێت. شیخ
سلیمان رەزامەندی لەسەر قەسەکانم دەرپەڕی و چوو بۆ حاجی ئۆمران و لەگەڵ
سەرکردەیی بزوتنەوہکە قەسە کردبوو، بەلام بێ ئەوہی ھیچ ئەنجامێکی
دەست نەبەوێت، بە تورپییەوہ پێم گوت: عەبدولموسەر تۆ بۆ تێناگەیت کە
ئیدریس و مەسعود لەو پێگەیەدا نین بتوانن بێ رەزامەندی باوکیان بپاریکی
لەو شێوہیە بدەن؟ دەبێت لەم رەوشە تێ بگەیت و واقعەکە قوڵ بکەیت،
ئەوہ بزانیە کە ئەم بپاریارە بپاریکی دەستە جەمعیە و ناتوانرێت بگۆردرێت،
دەبێت تۆش وەک ئەوانی تر قەبوڵی بکەیت.

لە نەغەدە سەرپەست کەتانی سەری لێدام گوتی: دەبەوێت بچێت بۆ حاجی
ئۆمران و لەوانەیی ئیدریس و مەسعود ببینێت، جا ئەگەر شتێک ھەیە با پێیان
رابگەیهێنم، منیش سوپاسم کردو تکام لی کرد کە پێیان بڵێت ھەموو چەکەکان
رادەستی حکومەت نەکەنەوہ، دەبێت ھەندێکی حەشار بدەین لە چەندین
شوێنی جیاواز و لێک دوور، چونکە رۆژێکی تر بزوتنەوہی کورد پێویستی بەو
چەکانە دەبێت... بەلام سەرپەست کاتیەک گەراپەوہ پێی گوتم: وتوانە پێویستە
عەبدولموسەر خۆی لە کاروباری ئێمە ھەلنەقورتنێت.

لەبارەیی ئەو ھەرەسەوہ زۆر نووسراوہ. بێگومان سەرکردەیی بزوتنەوہکەش
ئامادە بوو ھەموو بەرپرسیاریتیەک لەو بارەوہ ھەلبگرێت، تەنانەت لە
چاوپێکەوتنێکی رۆژنامەوانیدا گوتبووی: ھیوادارم ناوم لە میژوودا بسپێتەوہ.
لەوانەیی ئەوہ ھەلسەنگاندنێکی گشتی بێت بۆ ژبانی سیاسی ئەو. بەلام
ئایا رەوايە ئەوانی تر بێتوان دەریچن و ھیچ بەرپرسیاریتیەک لەو بارەوہ
ھەلنەگرن، وەک: مەکتەبی سیاسی و مەکتەبی عەسکەری، سەرکردە
سەربازیەکان.. ھتد؟

لە راستیدا بەرپرسیاریتی گەورە دەکەوێتە ئەستۆی سەرکردەیی
بزوتنەوہکە، چونکە ئەو خاوەنی کۆتا بپاریار بوو کە سێکی تر پڕکێشی ئەوہی

نەدەکرد کە قسەکانی رەت بکاتەوێ یان بەرامبەری رابووستیت، لە چوارچێوەی سیستەمیکی سیاسیدا کە هیچ بەرنامەیەکی دیموکراتیی تێدانه بوو. لێرەدا وا باشە هەڵسەنگاندنیکی شیخ ئەحمەدی بارزانی بەیەنیوە یاد کە سەبارەت بە برا بچووکەکی مەلا مستەفا دەلێت: مەلا مستەفا شت کەلە کە دەکات، کەلە کە ی دەکا کەلە کە ی دەکات، بەلام دواجار خۆی شەقی کە لە هەموو ئەو شتە هەڵدەدات کە خۆی کەلە کە ی کردبوون.

لە راستیدا هەموو شارەزایە ک لە بزوتنەوێ کورد دەزانیت کە کۆمەکی ئێران وەرە وەرە ببوێ ئەو بناغەیە کە بزوتنەوێ کورد لەسەری هەڵنرابوو. هەر بە راستیش بزوتنەوێ کورد کۆمەکی باشی وەرەگرت لە هەموو رویەکەوێ. بەلام کاتی ک ئەو کۆمەکی پێی راھاتبو لێی برا ئیدی بە ماوەیەکی کورت کە لە مێژووی بزوتنەوێ رزگارێخوازەکانی جیهاندا بپۆینە بوو، هەرەسی هێنا.

ئەوێش هیچ لە راستی ناگۆڕیت کە بزوتنەوێ هەولێدایوێ ئەمریکا بەشدار بکات لەو هاوکیشە سیاسییەدا بۆ ئەوێ رێ لە ئێران بگرت لەوێ پشستی بزوتنەوێ بەر بەدات، لە راستیدا ئەمریکا هیچ مەبەستی نەبوو ئەو رۆلە بگێڕیت مەگەر تەنیا بۆ ئەوێ نەبێت کە هاوپیەمانە کە ی خۆی، ئێران، رازی بکات، وە ک ئەوێ لە راپۆرتە کە ی پایکا هاتوو، بەلام سادەیی سەرکردایەتی کورد وەهای کردبوو کە باوەری بەشتیک هەبێت کە خۆی لە بنەپەتدا نیە، بۆیە لێرەوێ دەلێن کە هەرەسەپێنان شتیکی حەتمی بوو.

ئەفسەوانی ئازاد

دوا: هەرەسەپێنانی بزوتنەوێ کۆمەکی رۆیشتم بۆ تاران بۆ سەردانی پزیشکی ددان لەم ماوەیەدا سەپێت و ئاگاداری کردمەوێ کە زەمالەت هەبێ بۆ بەلجیکا و ناوی منیش لە ریزی پیشەوێ ناوەکانە، چونکە هیچ پالئوراویکی تر تا ئەو کاتە نەبوو، منیش سوپاسم کرد چونکە پیری ئەوێ هەبوو کە ناوی من لەو لیستەدا بنوسیت. بەلام سەردانم بۆ تاران تێکەل بوو لەگەڵ سەردانیکی ئیدریسیشدا بۆ

تاران، سەردانەكەى ئىدىرىس كۆتۈپ بۆ، لەبەرئەو پەيكەو گەشتەمان كۆرد بۆ
 تاران، لە تاران بىستەم شەيخ سەلىمان بارزانى پاش ئەوئەى خەك سەر پەشك
 كراون لە نۆو گەپانەو بۆ عىراق يان مانەو لە ئىران، ئەو گەپانەو بۆ
 عىراق. دواى بىستەم كە شەيخ سەلىمان ھەولەداو پەيوەندىم پەيوە بكات كاتەك
 لە تاران بۆم بەلام پەيان كۆتەبو لىرە نى، تا نەشگەپانەو بۆ نەغەدە كەس
 باسى پەيوەندىيەكەى ئەوئەى بۆ نەكردم!

ئىدىرىس بۆ ئەو ھاتەبو بۆ تاران كە چاوپەيكەوتەن بكات لەگەل سەركەى
 دەرگەى ھەوالگەى ئىران (نوسەيرى). مەن پەشنىارم بۆ ئىدىرىس كۆرد كە يەوەرەى
 بگەم لەو سەردانەدا بۆ ئەوئەى وەرەى بەرز بگەمەو، بەلام ئەو قايىل نەبوو.
 دواى دىدارەكە ئىدىرىس چەندىن جار بە فارسى ئەم قەسەيەى لەبەر خۆيەو
 دەرگەوئەو: بتەوئەى يان نا! لىرەو تەگەيشتم كە چاوپەيكەوتەن كە خراپ بوو.
 دواى ئەو ھەستەم كۆرد ئىدىرىس گەچەلم پەدەكات، بەلام نەمەزانى بۆچى!
 ئەو سور بوو لەسەر ئەوئەى كە واز بۆنم لە سەردانى پەزىشكى پەسپۆرى ددان و
 بەو رازى بىم كەبچە لای دان ھەلگەنىكى لاكۆلان، لە بازارەكانى تاراندا، بۆ
 ئەوئەى دانم بۆ چارەسەر بكات.

ئىدىرىس بە بەرچاوى ئامادەبوئەو چەند جارەك ئەو داوايەى كۆتەو، تا
 واى لى كۆرد وەرەز بۆم لى، مەن ئەوئەم بىر خستەو كە سەردانى بۆ تاران
 لەگەل ئەودا شەتەكى نەخشە بۆ كەشراو نەبوو، ھەرەھا ئىمەش لە ناوچەيەكى
 شاخاوى دورە دەست نازىن. وپراى ئەوئەى مەن ھەر راھاتووم لەسەر پەزىشكى
 پەسپۆر لە بەغداو ھەولەز و نامەوئەى ئەو بابەتە باس بگەم، بەتايەتەى چۆنكە
 دەسەلاتدارانى ئىران تەچووى سەردانەكەم دەدەن و ھىچ پەيوەندى
 بەوئەوئەى. ئىتر بۆ خۆى لەو بابەتە ھەلەقورتەنى.

بە راستى ئىدىرىس بەو رەفتارەى تەواو توپەى كۆرد و بىزار بۆم لى.
 دواى كۆتايەھاتەن بە بزوتەوئەى كۆرد بە ماوئەيك، كە پەيم وايە تەنيا چەند
 ھەفتەيەك دواى ھەرەس بوو، لە بازارى نەغەدە دەرگەپامەو بىنىم مەسعود

به تهنيا له خپوه ټيکدا دانیشته وه قه له میکی به دهسته و یاری پئی دهکات،
خوی بانگی کردم گوتی: عه بدولمه سور نایه یت بۆ ئیره؟

منیش چووم بۆ لای و بینیم له بیرکردنه وه یه کی قولدايه، دهستی کرد به
پرسیار کردن له شتانیک که من ئاگاداری نه بووم و ناشمه و یت لایه نیک بم له و
کیشانه دا.

ماوه یه ک بیده نگ بوو ئینجا گوتی: ده بوو گویمان له تو بگرتبايه و
دریژه مان به شه پ بدایه، زۆر شه ریفانه تر بوو له جهنگدا بکوژاینايه نه ک له م
رهوشه ی ئیستادا بووینايه.

منیش گوتم: مه سعود ئه وه ی رۆی رۆی، که س ناتوانیت زه مان بگپړیته وه،
ئه مه ته واو، به لام پیم وایه ئیستاش دهرفته ی تر هیه.

مه سعود وه ک ئه وه ی باوه پ به قسه که م نه کات وه لامی دامه وه: چ دهرفته یتک
باس ده که یت، هه موو شتیکی کو تایی پئی هاتوه؟

گوتم: ده بیئت دریژه به شه پ بده یین و سه ر له نوێ ده ست پئی بکهینه وه و
به م شیوه یه ده ستپیشخه ری له ده ستی ئیمه دا ده بیئت و ده توانین ده سه لاتی
به غدا توشی په شوکان بکه یین. به غداد وا ده زانیت هه موو شتیکی کو تایی پیهاتوه،
جا ئه گه ر ئیمه ده ست بکهینه وه به شه پ بزانه ئه و هه لوسته چ کاریگه ریه یه کی
ده بیئت؟

ئو گوتی: به لام چۆن؟ وا دهرده که وت تا ئه و ساته وه خته ش بیری له
ده ستپیکردنه وه ی جو له ی سه ربازی له ناو کوردستانی عیراق بۆ
ده ستپیکردنه وه ی خه بات نه کردبووه.

گوتم: ده زانیت ژماره ی به شداربوانی ئه فسه رانی ئازادیخواز له شوپشی
١٩٥٨ دا به سه رکردایه تی عه بدولکه ریم قاسم چه ند بوون؟

گوتی: نازانم.

گوتم: چه ند بۆچوونیک له و باره وه هیه، هه ندیک ده لێن ژماره ی ئه و
ئه فسه رانه ی جیگه ی متمانه بوون و له گه ل قاسم بوون ته نیا سی ئه فسه ر بوه،
به لام ئیمه لیره زیاتر له ٩٠ ئه فسه رمان هیه. ئه ویش واته پرسى هه بوونی

کادری سهریازی پښوېسته هر له سهره تاوه چاره سهر کراوه. ټینجا منیش ده توانم له ۲۴ کاترمېرډا زیاتر له پینچ سهد بارزانی له و کامپانه ی ده وروپه کړ بکه موه، به لام بڼ نه وهی نه وتریت جولانه وه که ته نیا هی بارزانییه کانه ده بیت ۵۰۰ پیشمه رگی تریش له کامپی کرماشان کړ بکهینه وه نه وانیش له ناوچه ی سۆرانن، خو نه گهر ټیوه پشتیوانیی نه م جولانه وهیه بکه ن له هه موو رویه که وه نه وه به ناسانی ده توانین جیبه جیبی بکهین.

مه سعود گوتی: نه گهر پشتت بگرین ده توانیت نه م کاره بکهیت؟
گوتم: به لی.

نه ویش گوتی: که واته ده ست پی بکه و ټیمه ش پشتیوانیت ده کهین.
چهند رږځکی که م رږځتېوو توانیمان نه فسه رانیکي زږد له مهاباد کړ بکهینه وه هه مویان سویندیان به قورټان خوارد که بکه پڼه وه بڼ کوردستان بڼ درېزه دان به شلپش به و شیوهیه دواي نه وهی دیداریکمان سازکرد له نیوان مه سعود و نه فسه ره کانداه له نه غه ده شتیکی وهك (نه فسه رانی نازادیخوان) دروست بوو.

دواي نه مه نه وه مابوو که مه سعود به لینه که ی خوی به جی بڼیت، و کومه کی پښوېستمان پی بگات، به لام نه و کومه که هر نه گه یشت.
هه ندیک له نه فسه ره کان که وتنه گله یی و گازنده کردن، هه ندیکیان گله بیان له من ده کرد گوايه ته مه لم له به جیپه ټناني به لینه کانداه (واپان ده زانی من هه ماسه تی پښوېستم نیه بڼ به جیبه جیکردنی به لینه کان و چهندين لیکنده وهی تریان ده کرد.)

بیگومان منیش ناماده نه بووم نه م به رپر سیار ټیبه میژوویه قورسه بڅمه سهرشانی خوم و به راشکاو پیم گوتن که نه و کومه که ی به لښمان پی درابوو، له واقعیدا بوونی نیه. نه گهر که سیکیشتان ده تانه ویت به شوپن راستییه کانداه بچن، نه وه من کاتیکی تر له گه ل مه سعود ریک ده څم، ټینجا مولازم جه مال نه حمده و ملازم قهره نی ده ستنیشان کران بڼ نه وهی له گه لمدا بیڼ بڼ لای مه سعود. دیار بوو مولازم جه مال دودل بوو، پرسی: کاک عه بدولمه سور پیم بلن

چۆن له گه‌ل مه‌سعود قسه‌ بکه‌م؟ منیش گوتم: به‌ راشکاوی قسه‌ی له‌ گه‌ل بکه‌و
ئه‌گه‌ر مشتومر دروست بوو لێی گه‌پێ بۆ من چونکه‌ ئه‌م پرسه‌ پێویسته‌
به‌زوترین کات یه‌کلایی بکریته‌وه‌.

له‌وێ رێگه‌م دا ملایم جه‌مال به‌ ئاره‌زووی خۆی قسه‌ بکات، له‌ راستیدا
ئه‌ویش به‌ باشی کاره‌که‌ی خۆی به‌جیه‌ینا، به‌لکو فشاری خسته‌ سه‌ر مه‌سعود
بۆ ئه‌وه‌ی هه‌لۆیستی خۆی به‌ ئاشکرا ده‌ریبڕێت. به‌لام له‌به‌ر هۆیه‌ك كه‌ نازانم
چی بوو، مه‌سعود ئاماده‌ نه‌بوو هه‌لۆیستی خۆی ده‌ریبڕێت، بۆیه‌ ملایم جه‌مال
جاریکی تر به‌ مه‌سعودی گوت: كاك مه‌سعود ئوێتی پشتگیری
هه‌لگیرساندنه‌وه‌ی شۆڕشت ده‌کرد كه‌چی ئه‌مڕۆ ئه‌م هه‌لۆیسته‌ چیه‌؟ من هیچ
باوه‌پێكم به‌ مه‌سه‌له‌كه‌ نه‌ماوه‌ له‌به‌ر ئه‌وه‌ ده‌پۆم.

كه‌چی مه‌سعود هه‌ر ئاماده‌ نه‌بوو دیدی خۆیمان پێی بلێت، به‌لکو مه‌سه‌له‌كه‌
فه‌رامۆش کرابوو به‌ته‌واوه‌تی. لێره‌وه‌ ئێمه‌ش وامان دانا كه‌ پرسه‌كه‌ كۆتایی
پێ هاتوه‌. گرنگ ئه‌وه‌ بوو من توانیم ناو و ناویانگی خۆم پارێزگاری لێ بکه‌م.

دوای هه‌ره‌س له‌ نه‌غده‌ له‌ ریزه‌كانی ئاواره‌كاندا و له‌ چه‌ندین ئه‌لقه‌ی
بچوكدا مشتومر له‌سه‌ر ره‌وايه‌تیدان به‌ كۆتایی هێنان به‌ شۆڕش دروست بوو،
نۆربه‌ی نۆزی ئاواره‌كان پشتیوانییان له‌ كۆتاییهێنان به‌ شۆڕش ده‌کرد،
به‌رامبه‌ر كه‌مینه‌یه‌ك كه‌ دژی كۆتاییهێنان بوو به‌ شۆڕش چونكه‌ نۆزینی خه‌لك
به‌ درێژایی چه‌ندین ساڵ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ راهااتبوون كه‌ پشتیوانی له‌ سه‌ركرده‌یه‌تی
جولانه‌وه‌كه‌ بکه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی هیچ قسه‌یه‌کیان هه‌بێت له‌سه‌ر بپیاره‌كان، به‌
تایبه‌تی چونكه‌ ئه‌و سه‌ركرده‌یه‌تییه‌ چه‌ند سه‌رکه‌وتنێکی به‌ده‌ست هێنابوو.
ئه‌وه‌ش متمانه‌یه‌کی کوێرانه‌ی لای خه‌لك به‌رامبه‌ر سه‌ركرده‌یه‌تی دروست
کردبوو. ئێستا له‌ بیرمه‌ لای شیخ ره‌زا به‌پێوه‌به‌ری پۆلیسی هه‌ولێر هه‌ندێك
سه‌رنجم خسته‌ روو ده‌رباره‌ی سیاسه‌تی شۆڕش كه‌چی شیخ ره‌زا له‌ كورتي
برپیه‌وه‌ گوتی: ئه‌وه‌ حیکمه‌تی مه‌لا مسته‌فایه‌!

ئه‌م هه‌سته‌ ته‌نیا لای به‌پێوه‌به‌ری پۆلیس نه‌بوو، به‌لکو له‌لای نۆزینی
خه‌لكه‌وه‌ هه‌ر وابوو.

له کاتی گفتوگومدا له و باره وه له گه ل یه کتیک له وانه ی پشتیوانیان له و
برپاره ده کرد، وه ک ته حه دا پتی گوتم: جیاوازی چیه له نیوان نه وه ی نیستا
دریژه به شپش بدین له گه ل نه وه ی دوا چنده سالیکی تر دهستی پی
بکهینه وه کاتیک هه لی باشرمان بۆ بره خسی؟

من گوتم: پی وانه هه لی باشرمان بۆ بره خسیته به لکو به پیچه وانه وه پی
وايه ره وه که خراپتر ده بیته، به لکو من به دوری نازانم حکومه تی به غدا
دانیشتوانه کورده کان له ناوچه سنوریه کانی ئیران و تورکیا و سوریا هه لیکه نیته
و له جی نه وان عه رب نیشته جی بکات.

به لام به رامبه ره که م به گالته وه پتی گوتم: دیسان قۆ زنده پوی ده که یته.
ئه م زانیارییه سهیرانه ت له کوپوه هیناوه؟

تیبینی نه وه ش ده کرا که حکومه تی به غدا هه ر له سه ره تای هه فتا کانه وه
دهستی کردبوو به بنیاتنانی قه لای گوره و زه به لاح له چنده ن ناوچه ی
کورستاندا پی نه وه ی ئه م قه لایانه هیه سه رنجی خه لک رابکیشن و گومانیان لا
دروست بکات، به لام دوا جار نه و قه لایانه بوونه زیندانی گوره گوره بۆ نه و
خه لکانه ی به زوره ملی له شوینه کانی خویان هه لکه ندرابوون، پیش نه وه ی
فری بدرینه گرپه به کومه له کانه وه وه ک هه نگاوی دواتریان.

لیروه ده بینین نه وه ی دوا جار رویدا له دهره وه ی هه موو نه و پیشبینیانه
بوو که ئیمه ده مان کرد، چونکه حکومه تی به غدا شوین پی نازیه کانی
ئه لمانیای هه لده گرت بۆ قهرکردنی نه یاره کانی خۆی، بینیمان بارزانیه کانی له
کامپی فوشته په و کامپه کانی تر، جگه له به کارهینانی چه کی کیمیایی دژ به
خه لکی سیفل و په له کردن له پرۆسه ی کۆچپیکردنی زۆرملی و کوشتنی به
کومه ل و قهرکردن.

لیره دا که باسی چه کی کیمیایی کرا، وا باشه ئاماژه به وه بکه م که نیستا
نه وه م دهرباره ی به کارهینانی چه کی کیمیایی دیته وه یاد. له راستیدا یه که مجار
که ناوی چه کی کیمیاییم بیست له کۆتایی شهسته کاندا بوو سالی ۱۹۶۷ نه و
کاته له سه رچاوه فه رمیه کانی حکومه ته وه بیستم، له کۆلیزی پولیس و دواتر

له ياساى به غدا، ئەم بابەتە لە وانەيەكى ئيمەدا ھەبوو سەبارەت بە (بەرگىرى شارستانی). لەو کاتەدا مامۇستايەكى ميسرى وانەكەى پى دەگوتىن. ئەم وانەيە وێپراى چەند بابەتتیکتر باسى چەكى کۆکۆڤى تیدا بوو وەك: چەكى ئەتۆمى، بايۆلۆژى، کيمياى و چۆنىتى پاراستنى خەلکى سڤيل لە ئەنجامەکانى بەکارھێنانى ئەو جۆرە چەکانە، ئىنجا باسى ئەو دەکرا کە دەشى ئيسرائيل لەو چەکانەى ھەيئت. بۆيە ھەندىك ولاتى عەرەبى ھەوليان دەدا ئەو چەکانە بەدەست بێنن. ھەر بەرمەبنای ئەمەش سەردانىکیان پى کردىن بۆ کارگەى بەرمەھيئەتەنى چەكى کيمياى لە سەلمان پاك.

داوى ئەوەش ئامازەيەكى تر کرا بۆ چەكى کيمياى بە شىوہەيەكى ناپاستەوخۆ لە کاتى سەردانى يەکێک لە بەرپرەکانى عىراق لەو کاتەدا (عەزىز چەلەبى) بۆ بارزان لە کۆتايى شەستەکاندا لە سەردەمى (تاھىر يەحيا) کە سەرەك وەزىران بوو، ئەو سەردانى شىخ ئەحمەد بارزانى کردو بە زمانىكى ھەرەشە ئامیز ئامازەى بەو دەدا، ئەگەر جولانەوہى کورد رانەوہستيت ئەوہ پيڤەچيئت بە ھۆى بەکارھيئەتەنى چەكى کيمياىيەوہ جينۆسايد روو بدات.

شىخى بارزانیش داواى لە وەرگيترەکە کرد کە بە نوێنەرى حکومەت بليئت: (پيى بليى با کەمتەرخەمى نەکەن و بەزوترين کات ئەم پرسە کۆتايى پى بێنن و دودل نەبن لە بەکارھيئەتەنى ئەو چەکەدا).

ليڤەدا عەبدولسەلام بارزانى کە ئەو روداوہ دەگيترتەوہ دەليى- لەو مانايە تينەگەيشتم کە شىخى بارزان لە نامەکەيدا ويستى بيدا بە گوێى عەزىز چەلەبيدا، تا ئەو کاتەى عەزىز چەلەبى وەلاميدايەوہ لە قسەکەى پيشووى پاشگەز ببۆوہ ويستى رەوشەکە ئارام بکاتەوہ، ئەو گوتى: مەسەلەکە دريژەى کيشاوہ و شتيك بەدەستى ئيمە نەماوہ.

سەردانى کامپى کرماشان و گەرانەوہ بى ھىج دەستکەوتىک

ماوہيەكى زۆر بەسەر مەسەلەى ئەفسەرانى ئازادىخوازا تپەپيپو و لە راستيدا من خەريک بوو بىرم دەچوہو دەستم لى شۆردبوو، بەلای منەوہ

مهسه له که کۆتایی پټهاتبوو. به لām له ناکاو مه سعود په یوه ندى پټوه کردم و به دهنگیکى شهرمنانه گوتى: ده مانه ویت بگه پټینه وه بۆ شه پکردن، به لām بریارمان داوه به پرپرسیار یتیه که به ته نیا نه خه پنه سه رشانی تو، به لکو تو ئەندامیک ده بیت له لیژنه یه کدا بۆ ئه مه به سته پټکیدت! ئیمه له و باوه په داین ئه و گه شته ی به نیاز بوو بۆ کامپی کرماشان نه نجامی بدهیت، ئیستا کاتى هاتوه و له گه ل چەند که سیڤکا گه شت ده کهیت. دیاره ئیدریس ده ستنى له پټکهاته ی گروپه که دا هه بوو، به تایبه تی که دوو سه رۆکى بۆ دانا بوو. که واته من ئیستا ته نیا ئەندامیکم و هیچى تر، هه رچەند من خۆم خاوه نى بیرۆکه که بوم. پټش ده سته پکردنى گه شته که مان به چەند ساتیک مه سعود برده یه که ناره وه له کاتیڤکا ئوتومبيله کان چاوه پروانى ئیمه یان ده کرد، ئه و پشتى کرده خه لکه که - که هه موو بۆ خۆ هه لقورتاندىن هاتبوون و زۆریه شیان له وانه یه نه یان زانیبیت مه سه له که چیه ده ستنى کرد به گیرفانیداو هه زار تومانى تازه ی دهره یناو دایمى وگوتى: ئەم ئیشانه پاره ی ده ویت ئه و پاره یه بگه ر!

نازانم خه لکه که له دورى سه د مه تره وه بۆ چوونیان چى بوه له کاتیڤکا ئه و بپه پاره ی پندام، به گویره ی ریکه وتنى یه که م بریار وابوو به خۆم و ده یان ئه فسه ر و سه دان پټشمه رگه وه بگه پټینه وه بۆ عیراق بۆ ئه وه ی حکومه تی عیراق توشى شۆک بکه ین و شه پټکى دريژخایه نى تاقه ت په روکین دژى حکومه تی عیراق هه لگیرسین. جا ئەمه هه مووى به هه زار تومانى ئیرانى ده کړیت!

سوپاسى خوا م کرد که ئه فسه ره کانی هاوړم ئه و دیمه نه یان نه بینى، چونکه ئیمه هیوامان به بڼه ماله ی مه لا مسته فا وابوو که هاوکاریى زۆر گه وره تر له وه مان ده که ن.

که گه یشتینه کرماشان ئوتیلێکى باشمان گرت، من و عه لى خه لیل ژوریکمان به رکه وت، هه ر که ده رگا که مان داخست عه لى خه لیل سه فته یه ک تومانى ئیرانى دهره یناو له سه ر جیگه که دایناو هه مووى هه زار تومانى ئیرانى بوو. بپى پاره که ی عه لى خه لیل نزیکه ی دو ملیۆن تومان ده بوو. جا ئەگه ر عه لى خه لیل

ئەو بىر پارەيەى وەرگرتىت، ئەى دەيتت عەبدولوهاب و رەشىد چەندىان
وەرگرتىت؟!

ئەگر شىخ سلىمان بارزانى ئەم دىمەنەى بدىبايە پىدەكەنى و دەيگوت:
پىم نەگوتىت ئەوان متمانە بە تۆ ناكەن! لىرەو دەركەوت كە من تەنانەت
ئەندامىش نەبووم لەو لىژنەى، بەلكو تەنبا پاشكۆيەك بووم. بە دورىشى نازانم
ئەو ھەموو پەكخستەنى پىشوو ھەربۆ ئەو بوويت كە بە تەنبا جولانەوئەىكى
سەربەخۆ دروست نەكەم، ھەرچەند من شتى وام بىر لى نەكردبۆو، چونكە
پىشتر دەمزانى كاردانەوئەى مەلا مستەفا چۆن دەيتت لەو بارەدا.

رۆژى دواتر سەردانى كامپەكەمان كرد، ئەو كامپە لە لاين كۆمەلەك
پاسەوانى ئىرانىو دەسپۆژى گولەيان لىكرابو كۆمەلەك پىشمەرگەى تىدا
كوژا بوو ھەندىكى تروش برىندار ببون، چونكە ھەلوئىستى ئىران تەواو گۆرا
بوو.

لە ناو كامپەكەدا دەركەوت ئەوانەى ھاوپۆم بوون بە ھەموو شىوئەىك
ھەوليان دەدا من پەيوەندى بە پىشمەرگەو نەكەم، ھەرچەند ھاتنمان بۆ ئەو
كامپە بۆ ئەو بوو كۆمەلەك گەنجى بە تواناو چالاك ھەلبۆتيرىن كە بتوانن
بەرگەى سەختىەكانى شەپى پارتيزانى بگرن بۆ ماوئەىكى درىژ. بەلام
ھەرچەند دەمويست لەگەل يەككىيان قسە بكەم، ئەوانى تر لە دەورم كۆ
دەبوونەو ھەندەھىشت قسە بكەم، لىرەدا پرسىم: ئايا ئەمانە بۆ ئەو
ھاتوون كە بىرۆكەى ئەفسەرانى ئازادىخواز پىادە بكەن، يان ھاتوون بۆ رىگرتن
لەو كارە؟

بۆيە ھەر كە كامپەكەمان بەجى ھىشت و بەوانى ترم گوت من دەمەويت
بگەپمەو بۆ نەغەدە، بەو شىوئەى بە تەواوئەى دەستم لە بىرۆكەى
ئەفسەرانى ئازادىخوازو ھاوكارىكردن لەگەل بنەمالەى مەلا مستەفا ھەلگرت.
ئەوئەى روويدا من بۆ مەسعودم گۆپايەو پىم گوت: ئەوانەى ئۆو ناردوتانن
پالەوانى ئوتىلەكانن و نابنە پالەوانى سەنگەر. ئىنجا پىم راگەياند كە من بە
تەواوئەى واز لەو پرسە دىنم و ئەوان ئازادن خۆيان چى دەكەن لە ئايندەدا.

دورخستنه ووم بۆ مازندهران و پوكانه ودى پروژى

ئەفسەرانى ئازاد

دواى گەشتەكەمان بۆ كرماشان لە لايەن حكومەتى ئىترانىيە وە فەرمانىك دەركرا بە دورخستنه وەدى ئەفسەرە كوردە عىراقىيەكان لە ناوچانەى نزىكن لە سنوورى عىراقە وە، منىش يەككە بوم لە ئەفسەرانەى دورخرانە وە بۆ ناوچەى مازندهران. مازندهران پارىزگايەكى باكورى ئىترانە و دەكەوتتە سەر دەريای قەزوين وەك گەيلان، لەوێ لە شارۆچكەى بەشەهر نىشتەجێ كراين و لە كارگەى لۆكە و رۆنى بەهپاك دامەزىترانين كە كارگەيەكى ناسراوى ناوچەكە بوو، پێم وایە ئەو ئىش پێدانەمان لە لايەن ساواكە وە بوو بۆ ئەوێ بە پلەى يەكەم بتوانن چاودىریمان بكەن، و دواجارىش بۆ ئەوێ بارى سەرشانى حكومەتى ئىترانى سوك بكەن بەوە زۆرترين ژمارەى پەنابەران لە ناو كۆمەلگەى ئىتران بتويىنە وە.

لە راستیدا مەسعود هەولیدا لە نەغەدە بمهێلایىتە وە و دور نەخرىمە وە، بەلام خۆم داوام لى كرد شتى وا نەكات، چونكە بە راستى پەندى باشم وەرگرتبوو لە مامەلە كردنم لەگەڵيان لە ماوێ پيشوو.

لە راستيشدا زۆر بەى ئەفسەرە كوردەكان يان گەرابوونە وە بۆ عىراق، يان هەوليان دەدا لە ئىتران دەربچن يان لە ناوچە دورە دەستەكانى ئىتران پەرتوبلاو كرابوون. بەرپۆه بەرى كۆمپانىيەى (بەپاك) پياوێكى سەودا خۆش بوو لە بارى تايبەتى ئىمەش تێدەگەيشت، هەروەها كارمەند و كرىكارەكانىش هەلوێستى جوانيان هەبوو بەرامبەرمان. لەوێ كاتى ئەوێم هەبوو هەولێ فېربوونى زمانى فارسى ناو بازار بەدەم. لەگەڵ مولاژم ئەمجد بريفكانى خانويەكەمان لە بەشەهر بەكرى گرت. ئىنجا دەستم كرد بە خوێندنە وەدى گۆفار و رۆژنامە و سەیر كردنى تەلەفزیۆن و تېكەلېوون لەگەڵ ئەوانەى بە فارسى قسەيان دەكرد. بەلام باشتريان ياریدەدەرم دو هاورپم بوون لە هەمان ژورى كۆمپانىيەكە پێكە وە

کارمان دهکرد، ههردووکیان ههولیاندهدا ههله زمانهوانیهکانم بۆ راست بکه نهوه. بهمهش زمانی فارسیم باش بوو.

له مازندهران ههولم دا په یوهندی به ههندیك ناسیاوی خۆمهوه بکه به هۆی نامهگۆرینهوه. له مهشدا زهرفی نامهکانی کۆمپانیام به کار هیئا بۆ نهوهی کاری نامهگه یاندنه کهم بۆ ناسانتر بکات.

بێگومان ساواک هه موو نهو نامانهی دهخویندهوه که به دهستی دهگه یشت، چونکه نهو نامانهی که له ئاغای سه یفیه وه به دهستم دهگه یشت هه موویان کرابوونه وه، بۆیه هه موو جارێک به گالته وه ئاماژه م به وه دهکرد که نامه کانم هه لپچراون. ئه ویش به زه رده خه نه یه کی فیلاویه وه ده یگوت: ئاغای بارزانی ئیمه ده مانه ویت کاره که ت له سه ر ئاسان بکه ین.

بێگومان بۆیه وستم بگه مه مازندهران تا کوو له تارانه وه بتوانم په یوهندی به بالۆیزخانه کانێ ولاتیانی دیموکراسیه وه له نه ووپا یان له ئه مریکا بکه م. نه وان بایه خیان ده دا به چاره نووسی نه و که سانه ی له ژێر هه رپه شه دا بوون. به و هۆیه وه توانیم له گه ل زۆر بالۆیزخانه په یوهندی بکه م، له وانه ش بالۆیزخانه ی ئه مریکا. بێگومان هه ندیکیشیان به ه یچ شتیه یه ک به باسی په نابهری و کۆچکردن رازی نه ده بوون و رێسای زۆر توندیان له و باره وه هه بوو.

پێده چیت ئه م هاتوچۆیه ی من له لایه ن ده زگای ساواکه وه زانرا بیت. هه رچه ند من هه ولم ده دا بیه شارمه وه، به لام ئه وانیش دره نگ به کاره که ی منیان زانیبوو، چونکه توانیبووم سه ردانی زۆر بالۆیزخانه بکه م.

روژێک داوام لی کرا سه ردانی ده زگای ساواک بکه م، له وێ ئاغای سه یفی پێی گوتم، که نه وان ناگایان له گه شته کانێ من هه یه بۆ تاران و ئه م کاره ش قه ده غه یه.

له پێشدا هه ولما نکولی بکه م، به لام ئاغای سه یفی به پێکه نینه وه پێی گوتم: هه ندێ وینه مان لایه قسه کانمان ده سه لمینن هه ر به راستیش هه ندیک وینه ی ده ره ئیئا، به لام وستم پاساو بۆ گه شته کانم بێنمه وه به وه ی که به شه هه ر شاریکی بچوکه شوینی رابواردنی باشی لی نه ی. به لام دیسان پێکه نی و گوتی:

ئىيمە دەزانىن تۆلەۋ كەسانە نىت كە سەردانى شوپىنەكانى رابواردن دەكەن، ئىنجا گوتى: گىرگ ئەۋەيە لىرە بەداۋە ئەم ھاتوچۇيە نەمىنىت. لە راستىشدا مەن ھىندە بالۇپزخانەم كىرد بوو كە چىتر پىۋىستەم بە سەردانى بالۇپزخانەى تر نەبىت، ئەۋە مابوو چاۋەپوانى ئەنجامەكان بىكەم، بۇيە ھەستەم كىرد داۋاكەى ئاغاي سەيفى بۇ مەن لەبارە، بۇيە رەزامەندىم دەرپى. بەلام بەۋ مەرجەى مۇلەتەمان بدات سەردانى مەشھەد بىكەن. ئاغاي سەيفى سەبارەت بەم داۋايە گوتى: تۆ شىعە نىيىت بۇچى مەشھەد؟ مەن گوتەم: مۇسلمانان ھەمويان رىز لە ئالو بەيت دەگىن. ئەۋىش رازامەندى دەرپى، بەلام دۋاي ئەۋە بەردەۋام بە حاجى بارزانى بانكى دەكردەم.

يەككە لەۋ سەردانانەى ئەنجاماندا ئەۋە بوو چۈۋىن بۇ گوندى گورگان چۈنكە ھەۋالمان پىنگەيشتىبوو كە ھەندىك لەۋ بارزانىيانەى لە فەرمانگەى كىشتوكالى ھەۋلىر كارمەند بوون، ئىستا دور خراۋنەتەۋە بۇ ئەۋ گوندە. لەۋىندەر حاجى عەبدولپەھمان و خىزانەكەيم بىنيەۋە، بەلام ھەر پىش ئەۋەى دابىشىن يەككىيان گوتى: بارى ژيانمان لىرە زۆر خراپە و تۆش ھۆكارى ئەم بارە بوۋىت، چۈنكە داۋات لى كىردىن پال بدەين بە شۆپشەكەۋە.

بەلام لە خۇشبەختى مەن ئەۋە بوو حاجى عەبدولپەھمان نەبەشت ۋەلام بدەمەۋە بەلكوۋ خۇى ۋەلامى داۋەۋە گوتى: بە شىۋەيەكى واقىعيانە قسە بىكەن و راستى بلىن عەبدولمەسور سەرىشكى كىردىن لە نىۋان مانەۋە لە ھەۋلىر و چۈنە ناۋ رىزەكانى شۆپش. ئىيمە بە تەۋاۋى ئارەزۋى خۇمان ھاتنە ناۋ شۆپشمان ھەلىبارد. بىگومان خۇشحال بووم كە يەككە لەۋان خۇى راستىيەكە بلى. حاجى عەبدولپەھمانىش ئەۋەى كىرد كە مەن پىم خۇش بوو.

لە كاتىكدا مەن چاۋەپوانى ئەنجامى ھەۋلەكانم بووم بۇ دەرەۋەى ۋلات، ھەندىك لە خاۋەن بېۋانامەكان داۋايان لى كىردەم كە سەردانى مەلبەندى كاروبارى پەناپەران بىكەم بۇ باشتىكىردىن بارى بۇيۇيان لە رىگەى دۆزىنەۋەى كارىكى ۋەھا كە لەگەل بېۋانامەكانىاندا بىگۈنجىت، ۋەك دەرچۈانى بەشەكانى فىزىك و كىمىيا. مەنىش سەردانى مەلبەندەكەم كىرد، بەلكو چارەسەرىكى ۋا بدۆزىنەۋە كە

هەردوولا پێی رازی بن. لەگەڵ بەرپرستی یەکەمیان کۆ بومەو، ئەویش دەرچووی نەمسا بوو و لەو پێش دەمناسی. بەرێکەوت موحسین دزەبیشم لەوێندەر بینی. لەوێ کێشە ئێوانی ترم باسکرد و ئاماژە بەوەدا کە هەموان سودمەند دەبن ئەگەر خاوەن بڕوانامەکان لە شوێنێکی باش دابەزرێن. ئێران سودمەند دەبێت لە پەسپۆرییەکانی ئێوان چونکە چەند پەسپۆریکی دەست دەکەوێت لەو بوارانەدا، ئەوانیش سودمەند دەبن چونکە بڕوانامەکانیان بە هەند وەرەگیرێن و لە لایەکی تریشەووە مۆچەکانیان زیاد دەکات.

بەلام بەرپۆهەر بە رویەکی گالته ئامیزەو پێی گوتم: بەرپۆز بارزانی دەترسم بڕوانامەکانی ئەوانیش وەک ئەوانە بەرپۆز دزەیی ساخته بن، تەنانهت هەندیکیان بڕوانامەکانیان هیند بەرزە شایستە ئێوەن بکرین بە وەزیر.

بێگومان منیش هەندیک بە توپەیی وەلام دایەو، چونکە بەم قسە یە ئێوە دەبویست بە درۆزن تاوانبارم بکات بەلکو بە ساخته کاریش تاوانبارم بکات. بۆیە تێم گەیاند ئەگەر ئێوە بۆچوونی وەهایە بەرامبەری، کەواتە پێویست بە قسەکردن ناکات. بۆیە رومکردە دەرگا و یستم دەرچم، گوتم من ئامادە نیم ئێم جۆرە مامەلە یە قبول بکەم. بەلام بەرپۆهەر و کاک موحسینیش بە پەلە رایانگرتم لای دەرگا کەو، کاک موحسین بە کوردی گوتم: تەکا دەکەم هەندیک ئارام بە. هەروەها بەرپۆهەر کەش داوای لێبوردنی کرد، هەولیدا باسی ئێوە بکات کە چۆن رۆژانە بڕوانامەیی ساختهی بۆ دێنن، و ئەویش بۆیە ئێوە کاردانەو یە هەبوو. لە راستیدا منیش لە دلی خۆمدا گوتم: ئەگەر ئێوە راست بێت کەواتە چۆن بتوانین گلهیی لە بەرپۆهەر بکەین، کە دنیا یەک بڕوانامەیی ساختهی لایە؟

دواجار بەلێنی دا خۆی بە دوا داچوون بۆ ئێوە پرسە بکات و پێی وابوو مسەلە کە بۆ هەردوولا سودبەخش دەبێت. ئەگەر دەرکەوت کە بڕوانامەکان ساخته نین.

سەبارەت بە کاک موحسین منیش گلهیی لی ناکەم. بە دوریشی نازانم ئێوە بڕوانامەیی بە دلپاکێ وەرگرتبێت لەو خەلکانەو هیئەبێتی بۆ بەرپۆهەر، بێ

ئەوۋى بە خەيالىدا ھاتىبىت كە ئەو بېرونامانە ساختەن و لە ئەنجامىدا توشى
شەرمەزارى بوو.

من لەو باۋەپەدام مەلۇم دەپت لە ھەموو ھەلومەرجىدا كەرامەت و
كەسبىتى خۇى بپارىزىت، بە جۆرىك نەھىلىت ئەوانى تر سوکايەتى پى بكن.
بەو شىۋەيە پەيوەندى باشتر دروست دەپت. پىشم وايە ئەو ھەلۋىستەم
پەيوەندىەكى باشترى لە نىوان من و بەرپۋەبەردا دروست كىرد. دواتر كاتىك پىم
راگەياند دەمەۋىت بچمە دەرەۋى ئىران ۋەك پەنابەر، ھەلۋىدا پاشگەز بىمەۋە
لەو بپارە و ئەۋى خستە بەردەم كە لە ئىران ئاسانكارى زياترم بۇ بكات،
ۋەك ئەۋى بىگۈرۋىتەۋە بۇ تاران، يان شوقەيەكم بداتى، دەرەفى خۋىندىم بۇ
بپەخسىنىت لە زانگۋى تاران، مۋچى باشم ھەپت. بەلام من پىم راگەياند كە
بپارەكەم كۋتايىۋە لى پاشگەز نابمەۋە. دوايى گوتى: بەلايەنى كەمەۋە
ھىوادارم ۋەك دوو ھاپۋى جيا بىنەۋە. منىش ۋەلام دايەۋە: دلىيا بە كاتىك
دەچمە دەرەۋە تەنبا يادەۋەرى جۋانى خۋى ئىران لەگەل خۋم ھەلدەگرم.
بىگومان قسەكەم ھەندىك زىدەپۋى تىدا بوو، بەلام بەھەر حال ئەو بەم
قسەيەم دلخۋىش بوو. دەرەۋە ئەو بەرپۋەبەرە كە پياۋىكى سقىل بوو ئاگادارى
ئەو گىچەلەنە بوو كە لە لاين ساۋاكەۋە لە مازندەران توشمان دەبوو.

كاتىك ھەۋالى ئەۋەمان پىگەبىشت كە ھەندىك خىزان گەبىشتۈنەتە كەرەج
بپارمدا سەردانىكىان بكم. لە ناو ئەۋانەدا خىزانى شىخ مەمەد خالىد
بارزانىش ھەبوو. ئەندامانى خىزانەكەى خۋىم ھاتىبون. كاتىك سەردانى مالى
شىخ مەمەد خالىد كىرد بىنىم لە ژۋى مىۋان دانىشتۈۋە و ھەۋالى
ئاۋارەكانى دەپرسى. منىش پىم راگەياند "زۆرىەيان دەيانەۋىت لەبەر نەدارى و
نەبوۋى بژۋى باش بگەپنەۋە بۇ عىراق، يەككىش لەۋانە ئەمەد گەنجى بوو
كە ھاپۋىيەكى زۆر تىكەمە و لە مازندەرەنە، من زۆر خەمبارم كە ناتوانم كۋمەكى
بكم".

لىرەدا ئىدرىس كىتۋىپ ھەلى دايە و گوتى: بىگومان رەۋىشى ئاۋارەكان خراپە
چۈنكە تىر گۋىيان پىنادەپت.

سەيرە، ئەو ئىدىرىسەي خۆي لە سەرۆكايەتى لىژنەي ئاوارەكان ھەلى تەكاندەم چەندىن تۆمەتى ھەلبەستراوى خستە پالم، ئىستا ئەو بەرپرسيارتى باري خراپى ئاوارەكان دەخاتە ئەستۆي مەن.

لە راستيدا بە زۆر خۆم گرت و توپەيى خۆم خواردەوہ بۆ ئەوہى وەلامى نەدەمەوہ. دواي ئەوہ ھەلىكم قۆستەوہ و روخستەم لە شىخ خاليد وەرگرت بۆ ئەوہى بگەرپمەوہ بۆ مازندەران.

مەسەلەي ئەفسەرانى ئازاد

مەن گومانم لەوہدا نىە كە بپياري دورخستەوہى ئەفسەرانى كورد لە ناوچە سنوورپيەكان پەيوەندىي راستەوخۆي بە پرسى ئەفسەرانى ئازادىخوازەوہ ھەيە.

لە مازندەران چەند جاريك بانگھېشت كرام بۆ دەزگاي ساواك لە شارى سارى، مەلبەندى پاريزگاي مازندەران، بۆ لىكۆلنەوہ. بەلام مەن بە ھەموو شىوہەك نكۆليم لى كرد. كاتيك باسى ئەفسەرانى ئازادىخوازيان لى پرسيم، دەستبەجئ وەلام دانەوہ: بەلى ئەوہ ئەو رىكخراوہ بوو كە سەرۆكى ميسر جەمال عەبدولناسر دايمەزاند و سەرگرايەتيى كودەتاكەي كرد دژى رژىمي پاشايەتى لە ميسر. بەلام ئەوان وەلاميان دامەوہ: مەبەستمان ئەوہ نىە. كاتيك ھەمان پرسىاريان لى كردمەوہ گوتم: دەشيت ئىوہ مەبەستمان ئەو رىكخراوى ئەفسەرانى ئازادىخوازە كە عەبدولكەريم قاسم دايمەزاند بوو لە عىراق. بەلام ديسان گوتيان مەبەستمان ئەوہ نىە، بەلكو مەبەستمان رىكخراوى ئەفسەرانى ئازادىخوازى كوردە. مەن سەرسوپمانى خۆم دەرپى سەبارەت بە قسەيەكى لەو شىوہەيە، گوتم: ھىچ ئاگادارى شتىكى وەھا نيم، باوەرپش ناكەم شتىكى وا ھەييت.

لە راستيدا لەو باوەرەدام كە بەخت ياوەرەم بوو پەنايان نەبرد بۆ شىوازي تر بۆ ئەوہى قسەم لى دەرپين، وەك ئەوہى لە رەزاىە بينيم كە شىوازيكى شارستانى نەبوو لە مامەلە كردنيان لەگەل خەلكدا.

لێره دا که باسی مازندهران دهکەین، دهییت باسی ئهوهش بکهین که له ماوهی چاوهپوانیمدا بۆ ئهوهی مافی پهنا بهریی سیاسیم بۆ دهبرجییت له دهرهوه، لهگهڵ ههندیك ئاوه رهێ تر سهردانی شاری گورگانی نزیک بهشههرمان کرد، چونکه ئهو شاره شارێکی گهشتیاری بوو. لهوێ هۆتیل و ریسئۆرانتیکی گهشتیاری ههبوو و هۆلیکی گهورهشمان ههبوو. وهك باسیان کرد ئهو شوینه دهگه پێتهوه بۆ ئهو سهردهمهێ که سوپای روس لهوێ بوو. لهکاتی ئێوه پۆدا چوین بۆ ریسئۆرانته که. له راستیدا خواردنهکانیان پاک و باش بوو.

یهکیکمان پێشنیاری کرد ههندیك پیاسه بکهین به ناو شهقامهکاندا بۆ ئهوهی ههندیك شوینه وار ببینین، ههركه دهستمان کرد به گهپان، دهنگی تهقه و دهستپێژی گولله بهرگویمان کهوت له ناوهراستی شارهکهدا. دوو برامان لهگهڵ بوون (سیداد و ویداد) که خهڵکی کهرکوک بوون، یهکیکیان گوتی: به خوا لهگهڵ خۆماندا ئازاوهمان بۆ ئهو خهڵکه ههژاردهش هینا!

من گوتم: کاکه پهله مهکه با بپرسین بزانی چیه، لهوانهیه ئهم شتانه لهم شاره دا زۆر روو بدات، بهلام زۆریهێ خهڵکی شار له ههموو تهمه نهکان جهختیان لهوه دهکردهوه که به درێژایی تهمه نیان شتی وایان نه دیوه! ههركسهکانمان تهلوو بوو دوو براکه دایانه قاقای پێکه نین و دهیانگوت: ئهێ راستمان نهگوت: ئیمه نهگبهتی دینین؟!

کاتیك ئیمه له مازندهران بووین ههوالمان پێکه یشت که جهلال تاله بانی له سوریا ههول ددهات رێکخراویکی سیاسی پێك بینیت به مه بهستی گهپانهوه بۆ کوردستانی عێراق و درێژه دان به شۆرش.

ههندیك ئهفسهریش خۆیان گهیاندبوه سوریا لهوانهش مولاژم جهمال. بالۆیژخانهی سوریا یهکیك بوو لهو بالۆیژخانههێ که منیش ویستم له رێگا که یهوه دهريازیم، بهلام نه متوانی.

پەنا بىردىن بۇنەمسا

لە كاتىڭدا من چاۋەپوان بووم بە پلەي يەكەم لە بالۆيزخانەي ئەمريكاۋە
ۋەللام بۆ بېتەۋە، فشارەكانى ساۋاك بۆ سەرم زياتر دەبوون. ھەر لەۋ
ماۋەيەشدا دەستگىر كىرنى ئەفسەرىكەمان لە تاران بېۋە ھۆي نىگەرانىمان. لەۋ
كاتەدا عەبدولسەلامى بىرام بېيى گوتىم ئەگەرى داۋاكىرنى پەنا بەرئىتى لە نەمسا
ھەيە و منىش رەزامەندىم دەرپى كە بمخاتە ناۋ ئەۋلىستەۋە.

لە راستىدا نەمسا لە ھەموو ۋىلاتانى تر زوتىر ۋەللامى داينەۋە، جا بۆ ئەۋەي
لەۋە زياتر لە لاين ساۋاكەۋە توشى ناپەرەختى و لېتېچىنەۋە نەبىم، بى دودلى
پەنا بەرئىتىم لە نەمسا پەسەند كىرد، بى ئەۋەي چاۋەپۆي ۋەللامى ئەمريكىەكان
بەكەم، ھەرچەند من ئامانجى يەكەم ئەۋە بوو بىچم بۆ ئەمريكا.

كاتىڭ ۋادەي رۆيشتىن بۆ نەمسا نىزىك بۆۋە بانگەيشت كراين بۆ تاران بۆ
ئەۋەي ھەندىك پىشكىنىنى پىشكىمان بۆ بىكرىت. ئەۋىش بىگومان ھەندىك كاتى
دەۋىست، بۆيە بىپارم دا ماۋەي چاۋەپوانى لە كەرەج بەسەر بەرم و سەردانى
خىزم و كەسەكانم لەۋى بەكەم.

دىسان لەۋى دىدارىكى بى پىشۋەختەم لەگەل ئىدىرىس بارزانى بۆ دروست
بوو. لە نىزىك مالى شىخ مەمەد خالىد بارزانى. ئەۋ دەستى كىرد بە قسە و
گوتى: دەمانەۋىت جارىكى تر ھاۋكارىي يەكتر بەكىن!

ئەم دەستپىشخەرىيەم بەلاۋە سەير بوو پاش ئەۋ ھەموو گىرفت و
ناپەرەختىيەي بى ھىچ پاساۋىك بۆيان خولقاندىم. بە راستى تەنيا بە بىركىرنەۋە
لەۋەي جارىكى تر كاريان لەگەل بەكەم، توشى قىزھاننەۋە دەبووم، بىجگە
لەۋەي ھىچ مەمانەيەكەمان لە نىۋاندا نەبوو، بۆيە بە توندى ھەر ھاۋكارىيەكەم لە
گەلىان رەتكرىدەۋە.

ههروهك چۆن ههموو ئهوه رهفتاره منداڵانهيم وهبهر ههتايهوه كه زۆر جار لهگهڵيان نهجمام داوێ و ههموو جارێكيش ئیدریس سوێندی به خوداو پیرۆزییهکانی بارزانی دهخوارد كه جارێکی تر شتی وا رو ناداتهوه.

دواچار گوتی: بهههراڵ هيوادارم لهگهڵ مهسعود قسه بکهين چونکه ئهوه لهبري باوکمان و لهبري منيش سهردانته دهکات. پێکهوه قسه بکهين و دواي ئهوه بپيار بده. من گوتم به ههر حاڵ ئهوه بێ مهرج نابێت چونکه من ههچ باوهپێکم پێتان نهماوه.

ئهوهی سهیر بوو عهبدولسهلامی برایشم زۆری ئی دهکردم تا جارێکی تر کاریان لهگهڵدا بکهيم، لهمهشدا عیزهت سلیمان بهگی درگهلهیی پشتیوانییی براکهمی دهکرد و دهیگوت عهبدولسهورواز له مهسهلهکه مههێننه.

مهسعود له مالی خۆم سهردانی کرد و دیداریکی دوو درێژمان ئهجمادا و داوای کرد جارێکی تر هاوکارییهکهمان نوێ بکهینهوه. منیش ئهوهم بۆ روونکردهوه كه چهند مهرجیکی بابهیتم ههیه كه ناشیته جارێکی تر فهرامۆش بکریته و رهفتارهکانی پێشویانم وهبهر ههتايهوه، مهرجهکانیش به کورتی ئهمانهێ خوارهوه بوون:

۱- نابیت بوار بدریته به کهسانی ناوژپاوو دزو سیخوڕ و لێنههاتو بۆ کارکردن ههروهها گوتم: مهسعود، ههچ رهوا نیه دزیك دهگیریته کهچی ئیوه لهبري ئهوهی لێپێچینهوهی لهگهڵدا بکهين ئازادی دهکهن، یان سیخوڕیک دهسنگیر دهکریته کهچی ئیوه ئازادی دهکهن، چونکه کهسیك به جوانی سهروکاری ئیشیک بکات ناتوانیته شتی وا پهسهند بکات.

۲- مهسعود نهگهر رهفتاری ههلهی ئیوه نهبوايه و پشت گوێ نهخستنی پرۆژهی ئهفسهرانی ئازاد نهبوايه، ئیتمه ئیستا له کوردستان دهبووین و ههر دواي کۆتایی هاتنی بزوتنهوهی کورد ئیتمه درێژهمان به شۆپش دهدا، خۆ نهگهر ئیوهش ئاماده نهبن بۆ درێژهدان به خهبات ئهوه کێشهی کورد بههۆی ئهوهی کێشهیهکی رهوايه کهسانیکێ تر پهیدا دهبن که بهرگریی ئی بکهين. ههر بهم بۆنهیهوه من له مازندهران بووم ههواڵم پێگهیشته که جهلال تالهبانی له

سوریایه و ههول ده دات بگه پێتهوه بۆ عیراق بۆ درێژه دان به شوێن. به دوری نازانم ئه وههواله به ئیوه ش گه یشتبیت، جهلال تاله بانی له سوریا خهریکی جولانه وهیه که بۆ به دیهینانی ئه و ئامانجه . به لام مه سعود بیده نگ مایه وه و هیچ کۆمینتیکی له سه ر قسه کان نه دا، ئه وه ش مانای وابوو که ههواله که راسته .

من درێژه م به قسه کان دا: مه سعود له رابوردودا زۆر ناکۆکی خویناوی له نێوان ئیوه و ئه وندا هه بوو، چه ند که س له ئه نجامی ئه و ناکۆکیانه دا کورژاون؟ مه سعود دیسان بیده نگ بوو چونکه نهیده توانی ژماره ی دروستی قوریانییه کان بلیت. وتم له بهر ئه وه و بۆ ئه وه ی جارێکی تر خوی نه پرژیت و هه له کانی رابوردو دوباره نه کرێته وه، ده بیته جورێک لێک تیگه یشتن له نێوان هه ردو لایه ندا دروست بیته، تا به لایه نی که مه وه ریگه بگرن له کوشتاری نوێ. مه سعود، له بهر ئه وه ی ئیحه دوژمنمان زۆره بۆیه له و باوه رده نيم تاکه حزبیك بتوانیته به ته نیا ئه م ململانی سه خته به ته نیا به پرێوه به ریته و سه رکه وتوش بیته، به لکۆو من گومان ده که م له وه ی ئه و سه رکه وتنه ئاسان بیته، ته نانه ت ئه گه ر هه موو هیزه کانیش کۆ ببه نه وه و هاوکاری یه کتر بکه ن، به لام ئه وه ی بێگومانم لێی ئه وه یه ئه گه ر ئه و هیزانه خهریکی ململانی بن له گه ل یه کتر، ئه و به دلنیا ییه وه شکست دینن.

بیتا قه تی و نا په حه تی له سه ر رووی مه سعود دیار بوو، ئاشکرا بوو که لێک تیگه یشتن له گه ل بالی تاله بانی شتی که به ئه قلی مه سعودا ناچیت و ناتوانیته به ئاسانی په سه ندی بکات. به لام من زۆر به راشکاو ی ئه وه م بۆ دوپا تکرده وه که بێ ئه و لێک تیگه یشتنه من به هیچ شیوه یه ک ناتوانم هاوکاری یان بکه م، چونکه به راستی له رابوردودا من لایه نێک نه بووم له م ململانییه و ناشمه ویت له ئاینده دا لایه نێک بم تیایدا، له بهر ئه وه ده بیته له م ساته دا له بری باوک و برا که شی بریار له سه ر ئه م خاله دات.

له کۆتاییدا مه سعود به لێنی دا پا به ند بیته به و خاله وه، به لام به نا چاری به لێنیدا!

لیره دا ده بیټ ئاماژه به روداوێک بکەم که له شهستهکاندا رویداوه و منیش لایه نیکێ ناراسته وخۆ بووم تیایدا و په یوه ست بوو به شه پری ناوخۆوه. کاتی که ئه فسه ری پۆلیس بووم له سه ره تای هه فتاکاندا، که سێک که له شهستهکاندا خزمه تگوزار بوو له و به شه ناوخۆیییه ی من لێی ده خه وتم له هه ولێر کاتی که خۆبندکاری ناوه ندی و ئاماده یی بووم، وا بزانه ناوی مام عومه ر بوو، گوتم چیت ده وی بۆت بکەم؟

مام عومه ر باسی به سه رهاتی قوریانیه کی شه پری ناوخۆی کرد، که کوژراوه و کهس و کاره کهشی هۆی کوژانه که ی نازانه و داوی لێ کردم هۆی کوشتنه که ی بدۆزمه وه، ناوی قوریانیه کهشی دامی، منیش به لێتم پێدا هه ر کاتی که ئیدریس یان مه سعودم بینی باسی بابته که یان لا بکەم. پاش ماوه یه ک به مه سعود گه یشتیم و بابته که م بۆ باس کردو تکام لێ کرد به راستی بابته که م بۆ باس بکات، ئه ویش به و شیوه یه بۆی باس کردم:

ململانییه ک له نیوان ئیمه و تاقمی تاله بانیدا سه ری هه لدا و ئه وان که مینیان بۆ هه واده کانی ئیمه داده نا و ده یانکوشتن، ئیمه ش به هه مان شیوه وه لاممان دانه وه و که مینمان دانا بۆ ئه ندامه کانی ئه وان به تایبه تی ئه وانه ی هه واده کانی ئیمه یان تیرۆر ده کرد. هه واهمان پێگه یشت که په کێک له وانه له کات و شوپێنیکێ دیاریکراودا ئاماده ده بیټ و منیش فه رمانم ده رکرد که بیکوژن. به لام ئه وه ی رویدا ئه وه بوو ئه و که سه نه هاته ئه و شوپێنه، به لکوو که سێکی تر له و شوپێنه بوو -ئه و که سه ی ئیستا ناوت برد- ئه و له شوپێنیکێ نه گونجاودا بوو له کاتی نه گونجاودا. ئیدی به و شیوه یه به هه له ئه و که سه کوژا هیچ نیازنیکێ کوشتنیمان نه بوو. ئه وه راستیه که یه. دوا ی ئه وه ی گه پامه وه بۆ هه ولێر ناردم به شوپێن مام عومه ردا به سه رهاته که م بۆ گێراپه وه. به هۆی ئه وه ی نه یانتوانیوه ناسنامه ی که سه که دیاری بکەن بپتوان ئه و که سه یان کوشتوه.

مام عومه ر بێده نگ به رامبه رم دانیشتم و به واقورماوی سه یری ده کردم بۆ ئه وه ی یه ک وشه بلێت، ده شتێت له به ر ئه وه بو بیټ توشی شوک بو بیټ، ئیستاش زۆر جار که باسی شه پری ناوخۆ و مه ینه تییه کانی ده کریت، وێنه ی مام-

عومەر دېتەوہ بیرم، که چەند بە دەسەوسانی و واقووماوی، بئى ئەوہى بتوانیت
هېچ شتیک بکا لە ھەمبەر چارەنوسیک که ناتوانیت بیگۆریت.

۳- لەبەر ئەوہى ئیمە دەچووین بۆ ولایتیکی دیموکراتی لەو ولاتە خەلک بە
ئارەزومەندانە نوینەرەکانی خۆیان ھەلدەبژین، ئەوہ تینگەیشتن و پشتیوانیی
ولاتیانی ئەوروپا زیاتر دەکات بۆ کیشەکەمان، واتە نابیت لەویندەر کەس بە زۆر
بەپینریت، چونکە باشترین رێگا ھەلبژاردنە.

من نکۆلی لەوہ ناکەم که ئەم پێشنیارە تەنیا بۆ ئەوہ بوو و ردە و ردە
بنەماکانی دیموکراسی لە ئایندەدا بەگشتی پراکتیزە بکەین. با لەسەرەتادا لە
دەرەوہ دەست پێ بکەین.

بەلام دیسان لێرەدا وەک مەرجی دووہم مەسعود بە ئاسانی بیڕۆکەکی پێ
قەبوڵ نەکرا و دەیکوت: جا کئ ئەو کەسە مسۆگەر دەکات که تۆ
ھەلیدەبژیریت؟!

من گوتم گرنگ ئەوہیە ئازادی ھەلبژاردن بەدەین بە خەلک. سەبارەت بە
خۆم شتی زۆر ھەیە ئەنجامی بەدەم، ئەو کاتە ئەگەر ھەلنەبژێردام
بەرپرسیارێتیم لەسەر شان نابیت، بەلکوو دەکەویتە ئەستۆی کەسی
ھەلبژێردراو منیش ئازاد دەبم.

لە راستیدا نازانم دانیشتنەکەمان چەندی خایاند، چونکە زۆر شتمان
باسکرد. ھەندیک لەو شتانە لاوەکی بوون، وەک ئەوہى مەسعود داواى لى کردم
پەيوەندییەکانم لەگەڵ دکتۆر مەحمود عوسمان بچڕینم، ئەمەش شتیکی
ئاساییە چونکە کورانی مەلا مستەفا کاتیک ناکۆکییان لەگەڵ کەسێکدا بیت،
بایکۆتی دەکەن و داوا لە خەلک دەکەن ئەوانیش بایکۆتی بکەن. بەلام من لە
ھۆی ئەو داوايەم پرسى، ئەگەر کابرا مالى شۆرشى خواردبیت یان تاوانبار بیت
بە سیخوڕیکردن؟

بەلام مەسعود ئەو تۆمەتانەى رەتکردەوہ و دلتیای کردمەوہ که مەسەلەکە
شتی شەخسییە. بەلای منەوہ ئەو پاساوہ بەس نیە، ھەرچەند پەيوەندییم بە
دکتۆر مەحمود عوسمانەوہ تەنیا شتیکی روکەش بوو. ھۆی ئەم ھەلۆیستەى

منیش نه و نه زمونانه بوون که له رابوردودا هه مېبوه له که لېان، له لایه کی تره وه من به وه رازی نه ده بووم بېمه دارده سستی نه وان و به ئاره زوی خوځيان دژ به م و به و به کارم بېتن هر کاتیک ویستیان، به تاییه تی که هیچ پاساوێک نه بېت بۆ نه و دژایه تییه .

دواى قسه كانمان مه سعود گوتى: نه مه ش راسپارده یه که له مه لا مسته فاوه بۆ تۆ که داواى کردوه پېتې بدهم. راسپارده که بریتى بوو له نامه یه کی قاوه یی بچوک و داخراو. منیش راسپارده که م وه رگرت بې نه وه بزانه چی تېدايه، هه رچه ند وام گومان ده کرد نامه ی مالاواى بېت يان شتیکی له و شتیه یه .

وهك نه ریتى كۆمه لایه تی خۆمان، تا ده رگای ده ره وه مه سعودم به پړئ کرد، له بهر ده رگا پېی گوتم عه بدولمه سور تۆ هه میشه را و بۆچوونى باشت هه یه، به لām وا باشته به ئاشكرا نه یانلێتیت، به لكو به منى بلێتیت و منیش به خه لکی راده که یه نم؟! من نه و قسه یه ی دوايیم فه رامۆش کرد، به لām له خۆم پرسى: نه گه ر له سه ر نه و قسه یه ی مه سعود رازی بم که واته دواجا ر من چیم؟

پاش نه وه ی مه سعود رۆیشت زه رفه که م کرده وه که راسپارده که ی مه لا مسته فای تېدا بوو به قسه ی مه سعود، بېنیم سه د دۆلاری نه مریکی تېدايه .

نه م روداوه روداوه که ی کرماشانى وه بېر هېنا مه وه، به لām من که له به شه هر کارم ده کرد هینده م پاره كۆکرد بۆ وه که پتو یستیم به و بړه پاره یه نه بېت. نه وه ی سه یر بوو نه گه ر شته كان وا رۆیشتبان وهك له دیداره که دا له سه یری رێککه وتین، نه وا ده بوو کاروباره كانى خۆم له نه مسا رێک بخه مه وه و دواى نه وه بچه سوریا و له وێوه بۆ کوردستانى عراق بۆ درێژه دان به شوړش.

سالى ۲۰۰۶ واته دواى سى سال له هه ولیژ، سه عدی پېره م بېنى نه و یه کێک بوو له کادره پېشکه و ته و نه كانى یه کێتې نیشتمانیی کوردستان و له مازنده ران یه که ترمان ناسیوو. هر له وێ ده مزانی نه و به ئاشكرا مه یلی به لای بالی جه لال تاله بانیدا هه بوو. نه و سویندی دام که پتې بلیم نه و زه رفه ی له مه لا مسته فاوه پیم گه یشته چهندی تېدا بوو. منیش له بهر سوینده که بړه پاره که م پې گوت. نه و به لایه وه سه یر بوو و پتې گوتم نه و خۆی -سه عدی- بړی چوار هه زار

دۆلاری لهو زهره وه رگرتوه، چونكه هه نديك كه س لای مه لا مسته فا
 نيوه نديگيريان بۆ كرده بو. پرسى: بۆچى وا بوه؟ منيش گوتم: ده بىت
 پرسياره كه به شيوه يه كى تر بكرىت. تۆ ئاراسته ي سياسيت زانراوه، چۆن ئه و
 بپه پاره يه ت پى دراوه له كاتىكدا كه سىكى لى بىبه ش ده كرىت كه له سه ر
 بنه ماله ي مه لا مسته فا و كوپه كانى هه ژمار ده كرىت!؟

ليره دا سه عدى داى له قاقاي پىكه نين، چونكه سه عدى زۆربه ي كات قسه ي
 خوش ده كات، گوتى: تا ئىستاش دنيا وهك خۆيه تى سه باره ت به تۆ. كاك
 مه سعود وهك ناسراوه، خودا شاهيده، به هه مو شيوه يهك هاوكارى بنه ماله ي
 شىخ سليمان بارزانى ده كات، له كاتىكدا ئه وانه له هيجيان كه م نيه و خوش
 ده ژين، به لام به شىكى تر هيجى نادرىت، به لكوو هه ميشه توشى ناپه حه تى و
 ته نگ بپه له چين ده بنه وه!

هه رچه نده قسه كانى سه عدى نازار به خش بوون، به لام راستى به كه ي گوت،
 منيش ناچار بووم دان به دروستى قسه كانيدا بنيم.

مه سعود ماله كه ي به جى هيشت و دواى ئه وه نه ميبينه وه، تا ئه و شه وه ي له
 شيه ننا كه مينىكيان بۆ دانابو بۆ ئه وه ي بىكوژن. هه رچه ند ئه و هه نديك ناوى بۆ
 باس كردم گوتى ده توانن هاوكارىت بكه ن له هه موو بارىكدا، به لام له راستيدا
 ئه و هه له بوو له هه لسه نگانديدا وهك دواى ده ركه وت، به لام به هه ر حال ئه وه
 مه سه له يه كه راى جياواز هه لده كرىت، وهك دواى ده بيبين.

ليره دا ديسان پرسيارىك خۆى قوت ده كاته وه: ئه گه ر به جدى و به
 شيوه يه كى دروست بۆچوونه كانى من كارىان پى بكرايا، ئايا ده شيا شه پى
 ناوخۆ هه لىگىر سايه. ئه و شه پى كه پالنه ره كه ي ده سترتن بووه به سه ر
 پاره و ده سه لاتدا و تۆله سه نده وه له نه ياره سياسيه كان به هه ر نرخىك بىت.
 ئه و شه پى كه زياتر له ده هه زار لاوى كوردستانى به كوشتدا، ئه مه بىجگه له
 بريندار و ئاواره و زيانى ماددى و ناشيرين كردنى ناوبانگى كرد. من پيم وايه
 ده كرا شه پى ناوخۆ رو نه دا، ئه گه ر كه سانىكى بىلايه ن ئه و ئه ركه يان بكرتبايه ته
 نه ستۆ له وانه ي كه له شه پى ناوخۆى پيشوو به شدارىان نه كرده بو.

لهو چەند رۆژەدا که له کەرەج مامەوه سالح مەحمودیش سەردانی کردم، شتی وا هەرگیز روی نەدابوو لەوەپیش. بە دوریشی نازانم ئەو سەردانە دواى سەردانەکەى مەسعود ھاتبێت. خۆم ئەو رەفتارەى سالح بەلاو سەیر بوو بەلام لەگەڵ ئەوەشدا ھەر وەك میوانیکی ئاسایی پیشوازیم لێکرد و لەو باوەڕەدا بووم کە سەردانەکەى پەيوەندیی بە مالاوايیکردنەوه ھەيە.

بەلام ھەر کە دانیششت ھەولیدا قسەى ناشیرین بە شیخ عەبدولپەحمان بڵێت و وەك دوژمنی بارزان و بنەمالە باسی کرد.

بێگومان من ئەو ھەم دەزانى کە شیخ عەبدولپەحمان بارزانى چ پلە و پایەيەکی بەرزى ھەبوو لای شەھید شیخ عەبدولسەلام و شیخ ئەحمەدى بارزانى. ھەر ئەوەش خۆى لە خۆیدا شکۆمەندییەکی بەرز بوو بۆ شیخ عەبدولپەحمان کە کەس ناتوانێت لەکەدارى بکات. لەبەر ئەوە ئامادە نەبووم گوێ لە کەسیک بگرم کە وەك مشەخۆریک وایە بەسەر میژووە، بێت و بەو شیوەیە قسە بە شەھید شیخی کۆچکردوو بڵێت، بۆیە سەرپشکم کرد لە نێوان ئەوێ یان بێدەنگ بێت یان مالاكەم جێ بێلێت، ئەویش مالاكەى جێ ھێشت.

چەندین جار ئەم پرسیارەم لە خۆم کردووە: ئایا ئەو کەسە لە خۆیەو ھاتبوو، یان بنەمالەى مەلا مستەفا یان یەكێك لە کۆپەکانى ئارەبویان؟! بەلام وەلامەكەم دەستەكەوت.

ھەندێك کەس ھەولیان دەدا سەبارەت بە روداوەکانى سالى ١٩٢٧ راستیەکان بشیوێنن. بۆیە گەڕانەووە بۆ ئەو ماوہیە و بزار کردنى روداوەکان ئەو دەردەخات کە ئەوێ روویدا کو دەتا بوو بەلام سەرکەوتوو نەبوو، ئەوەش بە ھۆى ھۆشیاریى بارزانێەکان و ئەو رەوشتەرزەى شیخی بارزان (شیخ ئەحمەد) ھەیبوو. بەوەش پیلانەکە تێکشکاو و سەرکەوتنى بە دەست نەھێنا، ئەو نەبێت کە کەسایەتیەکی ئاودارى بارزان تیايدا شەھید بوو، ئەوەش لە کاتى نوێژدا بوو و لە دواوہ بە فیشەكێك شەھیدیان کرد. ئەوێ سەیر بوو ئەو ماوہیەى لە سلێمانى بووم گێڕانەووەیەکی ترم لەو بارەيەوہ بیست کە دەدرایە پال مەلا مستەفا دەلێت:

شیخ عەبدولپەرەحمان لە گەڵ خزمیکی خۆی ناکۆکیی هەبوە، بۆیە داوای ئی
 کردووە کە لەسەر شاخی شیرین بەرامبەری بوەستێت و هەر یەکێکیان
 تەنگەکەی خۆی هەلبگرێت و دەبێت روبەرووبونەوێک بە مردنی یەکێکیان
 کۆتایی پێ ببێت. ئەو روبەرووبونەوێکە لەسەر شاخەکە رویداوە و مەلا مستەفا
 بەرامبەرەکەی کوشتووە.

ئەم بەسەرھاتەم لە شیخ سالار حەفید بیستووە و گوتی مەلای مزگەوتیکی
 سلیمانی ئەمەیی لە زاری مەلا مستەفاوە بیستووە. ئەو کەسەش بەلایەو
 ئاساییە کە ئەو بەسەرھاتەم بۆ بگێڕێتەوێک ئەگەر من بەوێت بییستم لە
 خۆیەو. بەلام من سوپاسم کردو گوتم نامەوێت ئەو شتە بییستم چونکە هەر لە
 بنەرەتەوێک ئەو قەسەیه راست نیە. خۆ ئەگەر شتێک هەبێت پەیوەندیی بە
 شەھیدکردنی شیخ عەبدولپەرەحمان بارزانییەوێک هەبێت، ئەوا هەر دەبێت
 پەیوەندیی بەوێک هەبێت کە بۆچی شیخ عەبدولپەرەحمان لە پشتهوێک لە کاتی
 نوێژدا کوژراوە. ئینجا داوام ئی کرد ئەم بابەتە لە کتێبەکەی ئەیوب بارزانی
 بخوێنێتەوێک.

رەفتاری ئەنجامدەرانی ئەو تاوانە دەریدەخات کە هەموو سیستمی بارزان
 بە ئامانج گیراوە، شیوازی کارەکانیش دەریدەخات کە ئەم کارانە لە کاری
 ئاغاھتیی دەرووبەر دەچێت، ئەوانەیی لە دەرووبەری بارزان دەستیان
 دەپۆشت. بەلام ئەو نارەزایەتیە بە هۆی شەھیدکردنی شیخ
 عەبدولپەرەحمانەوێک دروستبوو، ئەنجامدەرانی ناچار کرد هەول بدەن ناوی شیخ
 بزێنن، بێ ئەوەی هیچ پاساوێکی راستیان هەبێت، ئەوەش بە مەبەستی
 شارەدەرەوێکی نیازی راستەقینەیان لەو کارە گومانایە.

دوای کوشتنی شیخ عەبدولپەرەحمان بارزانی هەندێک لاوانی گوندی هەسنەکا
 کە دەکەوێتە باکووری بارزانەوێک، ویستبوویان تەرمی شیخ لە گوندەکەی خۆیان
 بنێژن، بەلام تەنانت ئەوانەش کوژران، لە کاتیگدا کە شیخ ئەحمەد دور
 خرابۆوە بۆ باشووری عێراق. ئەو کارەش لەسەر دەستی یەکێک لەوانە ئەنجام
 درا کە لە کوشتنی شیخدا بەشدار ببوو.

ئەو لاوانە بە بەرچاوی دایکیانەو کۆژان، دایکەکش دواى کۆژانى
کۆپەکانى شىت بوو و کەوتبۆه دەشت و هەربوچۆل.

ئەوێ تێبینى دەکرێت ماوەیهك دواى تیرۆركردنى شیخ عەبدولپەحمان
یەكێك لە بەشداریوانى ئەو تاوانە لە ژێر کاریگەری ئازارى وێژداندا خەون
دەبینێ، دەیکوت لە خەوندا پێم دەلێن ئەو تاوانەى ئێو ئەنجامتانداوه ژۆر
قێزەون و گەورەیه و هیچ رێگەیهکیشتان نیه بۆ داواى لێخۆشبوون لەو تاوانە
مەگەر بێن بە جولهکە یان گاورد.

لەو ماوه کورتەى دواى تیرۆر کردنى شیخ عەبدولپەحمان بارزانی و
دورخستنهوێ شیخ ئەحمەد بارزانی بۆ باشورى عراق، کە ئیتر نەیدەتوانى
کاروبارى ناوچەى بارزان بەپێوه بەریت، ئەوانەى شیخیان کۆشتبوو چەندین
کارى خراپتریان ئەنجام دا وەك سەرپرێنى گایەکی مالى محەمەد هوکی کە
بارزانیهکی بە ئەمەك بوو، ئەوێش بۆ ئەوێ لە رووی ئابورییهو پەکی بخەن و
هەزار بکەوێت، هەروەها مالى بارزانیهکی تریشیان بریبوو، پێنج سەد دینارى
ئەو کاتەیان دزیبوو، ئەوێش لەو کاتەدا بڕە پارەیهکی ژۆر بوو، بەلام دواى
گێڕابوویانەو. هەروەها ساق بارزانی ناچار کرابوو میزەرى رەش بکاتە
سەرى، هتد.

ئەم کارانە کە دەویستریت پەردەى بیرچوونەوێ بەسەردا بدریت بۆ ئەوێ
ئەوێ نوێ بێ ئاگا بێت لە یەكێك لە گەورەترین کەسایەتیهکانى بارزانی.

ژيانى هەندەران

لە بەهارى ١٩٧٦ بە فڕۆکە گەشتینه فیهننا. لەوێ گواستراینەو بۆ کامپی
ترایسکیرخن کە تاییەت بە پەنابەرانی فرە رەگەز بوو، هەندیکیان داواى
پەنابەریتیان لە نەمسا دەکرد و هەندیکى تریشیان نەمسیان وەك پردیکی
پەپینەو بەکار دێنا، بۆ ئەوێ بگەنە شوێنیکى تر وەك ئەمریکا. دەرکەوت کە
بەرپرسیانى کامپەکە لە بارەى رەفتارى کۆردەکانەو ئاگادار کرابوونەو کە
گوايه ئەوانە گەلێکی ئازاوەگێپن و حەزبان لە ئاشوب و شەپە چەقۆیه.

كاتيك ئەم ھەوالەم پىڭگەشت بە پىڭكەننەو ھە گۆم: ئەو زىدە پىڭىيە، بەلام بە ھەر حال ئىمە لىرەدا ھەر يەككىمان بالۆيزى ولاتانى خۇمانىن و دەبىت بە شىوہەكى جوان رەفتار بکەين بۆ ئەو ھەى ئەو بۆچونە خراپەى ئەوان ھەيانە، لەسەر خۇمانى بىسپىنەو. بەلام ئەو روداوانەى دواىى رووياندا لە سەردەستى كوردان و بەتايبەتى لەسەر دەستى ئەندامانى پارتى ديموكراتى كوردستان ئەو بۆچونانەى پىشتراست كردهو ھە پىشووختە ئەوان ھەيانبوو.

زانبارىيەكانى گەلى ئەلمانىا تا ئەو كاتەش بنىاتنرابوو لەسەر رۆمانەكانى كارل ماى، كە لە نوسىنەكاندا داھىنانى جوانى كردبوو لە نوسىنى چىرۆكى خەيالى سەبارەت بە چەندىن ناوچەى دورە دەستى جىهان، كە لە ژياندا نەبىينى بوون، يەككە لەو رۆمانانە ناوى (تېپەپىن بە كوردستانى دېدا) بوو.

لە كامپى ترايسكىرخن دەرگەوت چەند گروپىكى بچوك دروست بوو كە رەخنە لە ھەندىك شت دەرگەرن و پىيان خۆش نىە لەگەل پارتى ديموكراتى كوردستان سەرو سەودايان ھەبىت ھەندىكيان بى دودلى ئەو حزبانەيان بەخيانتە تاوانبار دەكرد. كۆمەللىكى كەمىش ھەبوون ھەوسۆزى جەلال تالەبانى بوون. ھەندىكىشيان ئامىترىكى كۆنى چاپيان دەست كەوتبوو، شتيان پى چاپ دەكرد. ئەو سەرەتاي شەپو پىكدادانەكان بوو لە قۇناغى يەكەمدا.

لە ترايسكىرخن ئەندازيار شىروان رەشىد ناسى كە خەللى سلىمانى بوو. پى راگەياندم نىردراوىك لە لاين جەلال تالەبانىو ھاتو و دەيەوئ دەبىنئ. ئىمەش شوئى نىشتەجىبوونەكەى ناو كامپەكەمان بەجىھىشت و رۆيشتىنە ناوچەيەكى دارستانەو، لەوئندەر ئەندازيار شىروان رەشىد پى گۆم: عەبدولمسەر ئەو نەوشىروان مستەفايە، نوئەرى جەلال تالەبانىيە. من لەوئو كاك نەوشىروانم ناسى.

نەوشىروان بە ھىمنى بۆى رون كردهو كە تالەبانى دەيەوئ ھەلوئىستى ئايندەيى بزوتنەو كە بزائىت. منىش بەكورتى ئەو رىككەوتنەم بۆ باس كرد كە لەگەل مەلا مستەفا و دوو كۆپەكەى ئەنجام داو، كە دەبىت رى بگىرئ لە دوپارە بوونەو ھەى ئەو مەينەتى و كوشتارەى لە رابوردو روويانداو. ئىنجا

داوام ئۆزىنى سىلاۋى من بە تالەبىنى بىگەنەنەت. بىگومان من بېۋاي تەۋام بەۋە
ھەببۇ كە رىكەۋتەنە كەم لەگەل مەسعود جىيى خۇي دەگرەت و ئەۋان جىبەجىيى
دەكەن، بۇيە بەۋ شىۋەيە ۋە لىم دايەۋە.

لە ترايكسىرخن كەسىك ھات بۇ لام و پىيى گوتى: مەسعود دەيەۋىت بزانىت
بۇچى نامەي بۇ ئانئىرىت؟

لەۋ كاتەدا نىشانەكانى ناكۆكى بەرەۋ ھەلگشان دەچۈر، ھىچ شىتەكەش لە
ئاسۋە دەۋرەنەكەۋتەۋ كە ئامازە بىت بۇ ئەۋەي مەرجەكانى رىكەۋتەنەكەي
كەرەج جىبەجىي دەگرەت. منىش گوتى: شتەكان ۋەك ئەۋە ناپۇن كە چاۋەپوان
دەكرا. منىش ئامادە نىم نامە بۇ كەسىك بنوسم كە نازانم ئامانجەكانى چىن.
ئىنجا مەسعود دەبىت راستەۋخۇ قسەم لەگەل بكات. من پىۋىستەم بە
نەۋەندەگىر نە.

مۇدلىنك

دەسەلاتدارانى كامپەكەمان بېرىياندا ژمارەيەك پەنابەرى كورد بىنەن بۇ
كامپى مۇدلىنك، كە شارىكى نىك لە فەننايە. كامپى مۇدلىنك لە كامپى
ترىسكىرخن پاكتر و خاۋىنتر بوو. وىپاي ئەۋەي خواردنىان باشتىر بوو. لە
ھەردو كامپەكە بەرپرسەكان دەيانزانى مۇسلمانىن، بۇيە ئەۋ ژەمانەي
دەيانداينى گۆشتى بەرازى تىدا نەبوو.

لە مۇدلىنك خولىك بۇ فەربوۋنى زمانى ئەلمانى كرايەۋە، ئەۋەش بەلای
منەۋە شىتەكى زۇر باش بوو، چونكە ئەگەر ئىمە لىرە بۇين، ئەۋە دەبىت فەرى
زمانى خەلەكەيشى بىين نەك چاۋەپىي پىچەۋانەكەي بگەن. بەلام
بەشداربوانى خولەكە بە تەۋاۋەتى كرديان بە گالئەجارى، چونكە ھەندىكىان
بەردەۋام خۇيان دەدزىەۋەۋ نەدەھاتن بۇ ۋانەكان. ئەۋانە سەر بە پارتى
دىموكراتى كوردستان بوون. ھەر رۆژك كۆمەلىكىان نەدەھاتن و رۆژى دوايى
دەھاتنەۋە داۋايان دەكرد ۋانەكەيان بۇدوبارە بىرئەۋەۋ ئەۋانە تىرىش

پشتگیرییان ئی ده کردن. دوباره بوته وهی ئەم حاله ته وای کردبوو سودبیین له و
وانانه مه حال بیت، بۆیه ناچار بووم ته سجیلێک بکرم و هه ندیک کاسیتی
گۆرانیی ئەلمانیم کپی و دهستم کرد به خو فێر کردن، به سود بینین له و
بابه تانهی له خویندنه که وهرم گوتبوون، ئەو هه ولانه شم به ره می باشی هه بوو.
من یه کێک بووم له وانه ی که به خیرایی فێری زمانی ئەلمانی بووم ئەگەر نه لێم
خیراترین خویندکار بووم له فێربووندا.

له به رامبه ریشدا که سێکمان له گه ل بوو دوا ی هه وت سال توانی به روانامه
به ده ست بێنیت ئەویش به تکا و پارانه وه و نیوه ندگیری. ئەو مامۆستایه ی
تکامان ئی کرد بۆ ئەوه ی به روانامه ی بداتی، خانمێک بوو ده یگوت: خودایه، ئەم
که سه ئازده له، چۆن داوام لێده که ن به روانامه ی بده می!!

له مۆدلینک داوام ئی کرا چاوپێکه وتن له گه ل هانس هانز بکه م، ئەو پیاوه ی
دوا جار کتیبێکی له سه ر کورد نوسی وکارمه ندیک بوو له ده زگای پۆلیسی
نه مسا و دواتریش بووه به پرپرسی په یوه ندیه کانی کورد- نه مسا.

هانز له شوقه که ی خۆی پیشوازیی لێکردین، من کاک هه لیم له گه ل بوو،
ئویش کوردیکی خه لکی سوریا بوو، شوقه که ی هانز له گۆره پانی سه ربازی
سۆفیتی بوو له قیننا.

هانس هانز پیاویکی ده م به پێکه نین و خو شه ویست بوو، به لام دوا جار ئەو
خرمه تی ده وله تی خۆی ده کرد.

له و دیداره دا به کورتی باسی پرسی کوردمان کرد ئینجا پرسیاریکی کرد:
به ریز بارزانی، جه لال تاله بانی له هۆتیل ئینته کۆنتینناله دابه زیوه و ده یه ویت
بتبینیت، تۆ چی ده لیت؟

منیش گوتم به تاله بانی بلێ شوین و کاتی بینینه که دیاری بکات من له وێ
ده م. هانز به لایه وه سه یر بوو به و شیوه یه وه لام دایه وه، هه ندیک بیری
کرده وه و جاریکی تر پرسیاره که ی دوباره کرده وه، منیش هه مان وه لام
دایه وه!

لیره دا هانز پرسى: به لّام بهرّيز بارزانی، سامى له فیننایه و ئاماده نیه تالەبانی ببینیت. ئەم دوو هەلۆیستە جیاوازه تان چ مانایەك دهگهیه نیت؟
پیش هەموو شتێك له هاوزەر بیستم كه سامى له فیننایه و هەلۆیستیكى پیچەوانەى ئەو رێكهوتنه شەم بیست كه له گەڵ مەلا مستەفاو كۆپهكانى بهستبوم له كه رهج.

منیش بهم شیوهیه وه لّام دایه وه: ئەوێ دەتوانم بیلیم ئەوێه كه هەلۆیستەكەى من بنیاتنراوه له سەر رێكهوتنێكم له گەڵ مەلا مستەفاو كۆپهكانى. سه بارهت به سامى و ئەو هەلۆیستە گرتویتی نازانم هۆكارهكانى چين!

ئەو گوتی: هەلۆیستەكەى تۆ راستەو كوردان دەبیت بهو شیوهیهى تۆ مامەلە بكەن، ئەمجارەش روى گەشایه وه. ئینجا پیشنیاری كرد كه دیداریك له گەڵ پەرلهمانتاریك له پارتى سۆسیالیستی ئەمسا بكەم، كه ناوی دكتور هانیس فیشره رو ئیستا سەرۆكى كۆمارى ئەمسا به.

لەو ماوهیه دا هەوائێك بڵاو بۆوه كه گوايه سەرکردایهتیی كاتیى پارتى پێكهێنراوه، پیش ئەوێهش یهكێتیی نیشتمانى كوردستان به سەرکردایهتیی جەلال تالەبانی راگهیهنرا بوو. لەو ماوهیه دا هەندێك زانیاری بڵاو ببۆوه هەمووی ئەوێ دهگه یاند كه پاشماوهكانى پارتى دیموکراتى كوردستان كه له قیاده موقهتەدا خۆیان رێكخستبۆوه هەندێك هەلۆیستى خۆى له چەند رستهیهكى كورددا روونکردۆته وه كه هەموو هەلۆیستى وێرانكارین، بهم شیوهیه:

ئەگەر جەلال تالەبانی شۆرش بکات ئێمه دەبین به جاش!

ئەگەر نەتوانین سەرکردایهتیی شۆرش بکەن دەتوانین تێكى بدەین!

هەروەك دەرکهوت، زۆریهى ئەوانهى له قیاده موقهتە بوون ئەندامى پیشووی دهزگای (پاراستن) بوون، لیره شه وه جێ پهنجەى مهسعود به تهواوهتى دیار بوو. هەر له وێشه وه پروپاگەندهیهك بڵاو بۆوه كه گوايه مهسعود نیو ملیۆن دۆلاری داوه به سامى كاتێك له تارانە وه روویکردۆته ئەوروپا.

هه موو ئهوانهش ئهوهيان دهگهيانده كه مهلا مستهفاو كوپهكانى ديسان دوپوو بوون. رويهكيان پيشانى من داوه كه لهگهڵ دونياپيڤيهكانى خۆمدا دهگونجيت، روهكهى تريشيان پيشانى سامى و هاوشيوهكانى داوه به ناوى قياده مؤفتهوه، كه ئهويش لهگهڵ مهيله راستهقينهكان و نيازه شاردرارهكانيان، دهگونجيت.

بېرم ديت لهو كاتهدا له لايهن دكتور محهمد سالح دهۆكيهوه ئاگادارييهكى برايانهم پيڤهيشته. ئهوكاته ئهوخويندكارى دكتورا بوو. ئهوهستى بهوجياوازيهكهرديه كردبوو كه له نيوان تيپوانينهكانى ههردولادا هيه، بۆيه له هۆكارى ئهوجياوازيهى دهپرسى. منيش باسى ريكهوتنهكهى كه رهجم بۆ كرد. بهلام محهمد سالح دهستى كرد به پيڤهين گوتى: عهبدولموسهور ههلوستهكهى سامى ههلوستى راستهقينهى مهلا مستهفاو كوپهكانيهتى، بهلام ههلوستهكهى تۆ تهنيا گوزارشت له خۆت دهكات و هيجى تر، دهشبينيت ئهوان پشنى سامى دهگرن نهك تۆ.

ليزهدا كه ئيدى گومانم زۆر بوو لهسهر ئهوهى مهسعود به فروفيل و تهلهكهبارييهوه رهفتار دهكات، بپيارم دا بيلايهين بم و خۆم له هيج كاريكى حزيهوه نهگلينم، بهتاييهتى پاش ئهوهى بينيم ئهوكهسانهى مهسعود وهك كهسانى متمانه پيكراو باسى دهكردن كه گوايه دهتوانرێت له ههر ههلوهرجيكدا پشتيان پى ببهستري، ههر ئهوان بوون ناشيرينترين جنيويان به بنهمالهى مهلا مستهفاو ئيدريس و مهسعود دهدا، به شيوهيهك كه مرۆڤ ناتوانيت باوهپ بكات، بيگومان جنيودانهكانيش به رۆژى رووناك بوون.

ئهوه بهزمهش خهريك بوو جاريكى تر له كيشهيهكى تر تيوهگلين. به هۆى توپهبوونى خهليل ئيبراهيم بارزانيهوه كه كاردانهوهى توندى ههبو لهسهر ئهوجنيو و رهفتارانهى كه پيڤهى مهلا مستهفايان لهكهدار دهكرد و به ناشيرينى باسى خيزانهكانيان دهكردن، خهريك بوو لهگهڵ سهلام بهروارى شهپ دروست بيت ئهويش به هۆى ئهوهى قسهى به ئيدريس وتبوو. بهلام من ريگريم ليكرودو پيم گوت: خهليل، لهسهرهخۆ بزانه لهگهڵ كى شهپ دهكهيت، زۆربهى ئهوانهى

پالیاں داوه بهو حزیه وه به هه مان شیوه رهفتار ده که ن. تو ده ته ویت شه پ
له گه ل هه موان بکهیت؟ ئەم شه په شه پکی دپراوه چونکه نه وانه نوینه رایه تی
بنه ماله ی مه لا مسته فا ده که ن.

له و ماوه یه دا نامه یه کم بۆ مه سعود نوسی. نامه که شه ش لاپه په بوو.
ره وشه که م وهك خۆی بۆ شروقه کرد بوو، ئاماژه م به وش دابوو که نه و
که سانه ی جپی متمانه ت بوون رهفتارو هه لسوکه وتیان ژۆر سووک و چروکه.

ئه وه ی سه یره سامی دوا ی ئه وه ی له بنه ماله ی مه لا مسته فا جیا بۆوه،
کتیبه یکی بلۆ کرده وه و تیایدا هه لویستی خۆی له سه ر نه و بنه ماله یه دیاری
کرد. هه ر له کتیبه که دا نامه که ی منی بلۆ کرد بۆوه. ئاماژه ی به وه کرد بوو که
هه ر له بنه په ته وه حه زی به وه نه بوه له گه ل بنه ماله ی مه لا مسته فا دا کار بکات
به لام له به ر ئه وه ی پتویستی به پاره بوه، ناچار بوه کاریان له گه ل بکات
چونکه هه رچی پاره یه له ژۆر دهستی نه وانا بوه. ئەمیش ناچار بوه بیده نگ
بیت. بێگومان بنه ماله ی مه لا مسته فاش نه و کتیبه یان خویندۆته وه و دواچار
راستی هه لویسته کاریان بۆ ده رکه وته، به لام دوا ی زه مانیک ی درۆژ نه که له
کاتی روداوه کانا.

من زیاتر شاره زای سه وداکانی سامی بووم که له فیه ننا به ریکه وت بینیم.
ئەم بینینه له رسته ژوانتی فیه ر فالد بوو له نزیک کیرینه تر شتراسه له
ناوه پاستی فیه ننا، کاتی که چووینه رسته ژوانته که بۆ ناخواردن سامیش له وئ
بوو. بانگی کردین تا له سه ر میزه که ی نه و دا بنیشین. له نا کاو بئ هه چ
پیشه که یه هیرشی توندی کرده سه ر ماله ی مه لا مسته فا و گالته ی به باوک و
کوچه کانی (ئیدریس و مه سعودو عوبه ی دولا) کرد. دوا ی نه وان چوه سه ر عه زیز
ناکهره یی و به درۆژی کاته که ش پیده که نی!

من پیم گوت: بۆ وا هه لویسته کانت گه رپوه، تو له وئ به نه زیه نی بانگیان
ده که یت و لیره ش گالته یان پیده که یت!

بەلām دواى ئەو ھەندىك لەوانەى سەر بە قىادە موەقەتە بوون بۆيان باسکردم كە ئەو پىاوە بەرزە چۆتە لەندەن و لەوێندەر پروپاگەندەيەكى بۆلو كەردۆتەو كە گوايە من بە ئامادەبوونى سامى جەنيۆم بە مەلا مستەفا داو.

سەرانى قىادە مۆقەتە بە ئاشكرا دەيانگوت: مەلا مستەفا تەواو بوە. پىرىكەو لەگەڵ مەرگدا دەجەنگىت، ئىدىرسيش لە حزب دەرکراو و ھىچ رۆلئىكى نەماو. رىگەش نادەين عەبدولمەسەوەر خۆى لە سياسەت ھەلبۆرتيئي، تاكە كەسئىك بەلامانەو پەسەند بێت تەنيا مەسعودە. دواچار روداوەكان دەريان خست كە مەسعود ھەندىك كەسى بە ژۆر سەپاندو، ئەمەش بە پىچەوانەى رىكەتنەكەى كەرەجەو بوو كە بەلئىنى دابوو ھەموو شتئىك بە ھەلبۆاردن بگريت. بۆيە ھەموو ھەولئىكم بۆ رىگرتن لە پەرتبوون بيسود بوو. لە كۆبونەو يەكدا كە كەسانى سەرەخۆ ئەنجامياندا لە ژۆر زەمىنى بتراسكىرخن، ھەندىك لەوانەى ھەوادارى يەكئيتى نىشتەمانى كوردستان بوون، كە كەمىنەيەكى كەم بوون و ژۆرينە بۆلايەنەكان بوون، ئەو بابەتە جارىكى تەرباس كرايەو، جا لەبەر ئەوئەى من سور بووم لەسەر ئەنجامدانى ھەلبۆاردن بۆ ئەوئەى پەرتبوون رو نەدات و ژۆرينەى ئامادەبوانىش پشتگيرى ھەلوئىستەكەى منيان دەكرد، خوالىخۆشبوو فوناد رەسول بەم رەوشە تەنگاو بوو تەنانەت كاغەزەكانى دەستى فريدا، بەلām دواچار پىرىكەى ھەلبۆاردن سەرکەوت.

بەلām قىادە موەقەتە كۆبونەو كەيان جىھيشت و رايانگەياندا كە ئەوان كۆبونەوئەى تايبەت بە خۆيان ئەنجام دەدەن.

لێرەدا دەبينىن ھەموو لايەنەكان لەو تىگەيشتبوون كە دەبێت پەنا بپريت بۆ ھەلبۆاردن، تەنانەت يەكئيتى نىشتەمانى كوردستانىش، كە لەو كاتەدا كەمىنەيەكى كەم بوون. تەنيا قىادە موەقەتە نەبێت، بەمەش جارىكى تر رىكەوتنەكەى كەرەج پوچەل كرايەو چونكە ئەوان رىكخراوئى قوتابيانى سەر بە خۆيان دامەزراند.

ئەم پيشەرەفتە دەرگای كەردەو بۆ بەرامبەريش كە ھەمان ريشوئى بگريتە بەر. ئەو لايەنەش وردە وردە لە لايەن كەسانى سەرەخۆو پشتيوانى كران.

ئیدی رکابەری نا دیموکراتی ھەلگەشانی زۆری بەخۆوە بینی، کە دەتوانا ئەو رکابەریتیە خامۆش بکەیت ئەگەر میکانیزمی دیموکراسیەت بگێرایەتە بەر، چونکە قیادە مودەقەتە بە چەق و تێلا پەلاماری خەلگەکانی تریان دەدا لە ئەمسا. ئەمەش بە ھێواشی گەیشتە ئەوەی لە کوردستان پەلاماری چەك دژی یەکتەر بدەن. ئەوەش ئەو شتە بوو کە من لە کەرەج مەسعودم ئی ئاگادار کردەو.

بەم شێوەیە مەسعود ھەموو خالەکانی رێکەوتنەکەیی کەرەجی بە ئەنقەست و بە پیلانی پێشوەخت پوچەڵ کردەو. ئەوەی سەیر بوو ھەموو جارێک کە لەگەڵ کەسیکی سەر بە قیادە مودەقەتە قسەم دەکردو دەمگوت ئەم رەفتارانە زۆر خراپن بۆ ناو شۆڕەتی کوردو پێویستە واز لەو کارانە بێنن، وەلامەکانیان زۆر نامۆ بوون. ئەوان رێک ئەوەیان دەویست. دەیانویست گۆزار و رۆژنامەکان لەسەر ئەیارەکانیان نێگەتیفانە بنوسن. دواى چەند سالیك بۆم دەرکوت کۆمەڵێک ئەفسەزم کە حەزیان بە دواکەوتوویی بوو پەنایان دەبردە بەر ئەو کارانە بۆ ئەوەی مەرجەکانی خۆیان بسەپێنن بەسەر ئەوانی تردا و سەرپشکیان بکەن لە نێوان پەسەندکردنی مەرجەکانیان، یان (روخاندنی ھەموو شتێک).

لەو کاتەدا ئیتر زانیم داخوازیەکانی من بە ھیچ شێوەیەك نایەنە دی و روانگە سیاسییەکانم بەدی نایەن. بە زمانی عەرەبی نوسراویکم نارد بۆ وەزارەتی خۆیندنی بالائی ئەمسا. ئیستاش بیرم دێت نامەکەم ئەم پرگەییە خوارەوێ تێدا بوو (پشتیوانیکردنتان لە خۆیندنی پەنابەرانى کورد پشتیوانیکردنە لە پرسی گەلیکی چەوساوو کێشەییەکی رەوا). کاتیکیش نیازەکەى خۆم لای پەنابەران باسکرد، کەسانیکی کەم نەبێت ئیتر کەسى تر حەزی بە خۆیندن نەدەکرد.

وێستمان نوسراوەکە وەرگێڕینە سەر زمانی ئینگلیزی، بەلام دواجار بۆمان دەرکوت کە دەبێت بە ئەلمانی بینوسین. بۆیە پەنامان بردە بەر کەسیکی

كورد كه له ميژ بوو له نه مسا ده ژيا، چونكه لهو باوه په دا بوين ئو كه سه
سالة هايه له نه مسا فيري ئه لماني بووه. به لام ئو كه سه ماوه ي ههفته يه ك
خوي وون كردو به زه حمت بينيمانه وه. كه چي گوتي: ئم عريزه يه به
شيويه كه نوسراوه كه ئسته مه وه ري بگيپينه سه زماني ئه لماني!.

ليروهه بو مان دهركه وت كه له زماني ئه لماني دا زور كوله هه رچنده
ماوه يه كي زلريشه لهو ولاته ده ژي. دواي چه ند مانگي پييان راگه ياندين كه
ئو كه سه په يوه نديي له گه ل بالوي زخانه ي عيراقيشدا هه بوه!

دواچار كه سيك پيشنياري ئه وه ي كرد كه بچين بو ئوفيسيكي وه رگيپان له
ناو شار. ئيمه ش ئه دره سي ئوفيسيكي مان وه رگرت و به ئينگليزي تيمانگه ياندين
و عريزه كه مان پيش كه شكرد.

له به ختي باشي ئيمه دا گوتيان ئيمه كه سانيكي مان هه يه كه زماني عه ره بي و
ئه لماني ده زانن و ئه وان بو تان وه رده گيپن، دواي چه ند رۆژيكي وه رگيپاوه
ئه لمانيه كه مان به ده ست گه يشت. منيش سه رداني وه زاره تي خويندي بالام
كردو داوام كرد چاوپيكيه وتن له گه ل وه زي ردا بكم كه خانميكي بوو.

به ديهينانی خهونی خویندن له زانکو

کاتیک سهردانی وهزارهتمان کرد، چاوپیکه وتنمان له گهال یاریده ده ریکی وهزیر نه نجام دا و به زمانی ئینگیزی قسه مان له گهال کرد. سهرجی نه وه م دا زدره ی هره زوری نه مساوییه کان زمانی ئینگیزیان نه ده زانی، به لام نه وه گرفت نه بوو چونکه عریزه که م به ئه لمانی نوسرابوو بئ نه وه ی خۆم بتوانم بیخوینمه وه یان لیتی تی بگم، جا ئایا ته رجه مه که هه مان نه و داواکاریانه بوون که خۆم نوسیویوم به زمانی عه ره بی یان شتیکی تر بوو، نازانم.

یاریده ده ری وهزیر عریزه که ی خوینده وه زه رده خه نه په کی کرد گوتی: ئیستا به وهزیر ده لیم و داواکه شی بۆ باس ده که م، نه و له ژوره که ی ته نیشتمانه کۆبوونه وه ی هه یه .

پاش هه ندیک به رو که شاوه یی که پایه وه گوتی: به ریژ بارزانی، جه نابی وهزیر به خیره اتنتان ده کات، به لام داوای لیبوردن ده کات که به هوی سه رقاییه وه ناتوانیت بتانبینیت، به لام هه رمانی ده رکردوه ده سته جئ داواکانتان په سه ند بکریت. به وشیه ریگه تان پیده دریت بخوینن له زانکو و بړیک پاره شتان وه ک یارمه تی بۆ ته رخان ده کریت تاکوو بتوانن دریزه به خویندنه که تان بده ن.

دوای نه وه بئ لواکه وتن په یوه ندی کرد به دکتور کۆله ر، به رپرسی کاروباری قونابیان له زانکوی فیه نا گوتی: به ریژ بارزانی لای منه و ده ینیتم بۆ لای ئیه و هه رمانی به ریژ وهزیر نه وه په که داواکارییه کانی جیبه جئ بکریت. داوات لئ ده که م له ده ره وه ی زانکو له سه ر پلیکانه کانی ده ره وه پیشوازی لئ بکه یه تی بۆ نه وه ی زۆر به شوینتدا نه گه پیت له ناو زانکو. منیش زۆر سوپاسم کرد و دوای نه وه به ره و زانکو به ریکه وتین نه ویش له وهزاره ته وه نزیک بوو.

كاتىك پەنابەرەكانى تر ھەستىيان بەو ھە کرد كه دەرھەتتىكى باش ھەيە بۆ
خویندن، ئەو دەرھەتەش پارەى لەگەڵدايە ئىدى ژمارەى ئەوانەى داواى
خویندنن دەکرد بە شىۋەيەكى خەيالى بەرز بوويەو، داواى ئەو ھەى زۆرىنەى
ئەوانە گالتيەيان بە مەسەلەى خویندن دەھات.

ئەو ھەى سەير بوو داواى ئەو ھەى ھەمو شتىك تەواو بوو لە لايەن خۆمانەو ھە
پرسىارىتكيان كوردبوو كه چۆن و كۆ ئەو ئەو كارەى ئەنجام داو، شىرزا دەجار
كه لەگەڵ قىادە مۆقەتە كارى دەکرد گوتىۋى ئەو كارە كارى حەزبە و لە
نەينىيەكانى حەزبە. بىگومان ئەوانەى ئاگادارى كارەكان بوون دەستىيان بە
پىكەنەن کرد چونكه دەيانزانى درۆيە.

كاتىك دكتور كۆلەر ھات بۆ مەلىنك بۆ ئەو ھەى پرسى خویندن باس بكات، لە
كاتى قەسەكانىدا ئامارەى بەو ھە دا كه دەبىت ھەندىك بچن بۆ شارى كراتس
لەسەر سنورى ئىتالىا. مەن يەكەم كەس بووم دەستم ھەلپى بۆ ئەو ھەى بچم بۆ
ئەو، تاكوو رزگارم بىت لەو شەپ و ئازاۋەيەى مۆدلىنك و بىتوانم خەرىكى
خویندننى خۆم مە و بە زوتىرەن كات تەواۋى بكەم.
بەلام ئەو رەتى كوردەو ھە گوتى: سەبارەت بە تۆ جگە لە خویندن لە ئىيەننا،
ھىچ بوارىك نىە.

يەكەم دىدار لەگەڵ دكتور ھانىس فىشەر

لە پىشدا باسى ئەو ھەم کرد كه بەرپىز ھاوزەر ئامارەى دا بەو دىدارە و پىي
باش بوو ئەنجامى بەدەين، ھەر ئەويش كاتى دىدارەكەى بۆ ھەرگرتىن.
بەيانىەك لە بىناى پەرلەمان دىدارەكەمان ئەنجامدا. دىدارەكەمان زۆر باش
بوو، چونكه دكتور فىشەر خۆى كەسىكى زۆر كراۋەيە و باش لە مەسەلەى
كورد تىدەگا و ھاسۆزىشە بۆ مەسەلەكە، بەلكو ھاسۆزى ھەموو پرسەكانى
ئازادبىخاۋىزە لە جىھاندا. دكتور ئامادەيى خۆى دەرىپى بۆ ئەو ھەى لە بازىنەى
دەسلەتەكانى خۆيدا ھاوكارىمان بكات. لىرەدا پىشنىارى ئەو ھەم کرد كه
شۆينى نىشتەجىبىۋونى شىاو بدريت بە پەنابەرەكان، بەتاييەتى كه دوو

خوشکی خەلکی سلیمانیمان لەگەڵ بوو. داوام کرد شوقەیهکی تایبەت بە خۆیان بۆ تەرخان بکەیت و وەک خیزانتیک هەژمار بکەیت. ئەوانی تر کە تەنیا بوون و گەنج بوون، بەتایبەتی قوتایبەکان، دەشتێک لە بەشە ناوخۆییەکان دابنرێن. لێرەدا لێی پرسیم ئەگەر خۆم پێویستم بە شوقەیهک بێت. من گوتم نەخێر پێویستم پێی نیه چونکە نەموست ئەو دیدارە بقۆزمەو بە سودی تاکە کەسیی خۆم بە پێچەوانەی زۆری هەر زۆری کۆردەوێ کە پێش هەموو شتێک بێر لەوێ دەکەنەوێ دەستکەوتی خۆی پێش هەموو شتێک بخەن.

سەبارەت بەو دوو کچەی باسم کردن هەولەکەم بۆ ئەوان لەبەر ئەوێ بوو زۆری خیزانە بارزانیکانی کەرەج کە دەهاتن بۆ مالاوایی کردنم باسی ئەو دوو کچەیان بۆ دەکردم و سوپندیان دەدام کە کۆمەکیان بە گۆڕەوی توانای خۆم بکەم.

جا لەبەر ئەوێ هەر کە دەرفەتێکم بۆ رەخسا هەولەکە بەئێنەکی خۆم ببەمە سەر، چونکە من لەو کەسانەم هەرچێک بێم دەبێت بەجێ بێم. دواجار هەولەکەم بە یەکێک لەو دوو کچە گەیاند. وا دیار بوو لە رێگەی ئەویشەوێ وا بلۆ ببۆوێ کە هەر خیزانتیک شوقەیهکی پێدەدرێت، بەلام ئەمجارەیان بەختم هەبوو قیادە مۆقەتە بانگەشەیی ئەوێ نەکرد کە ئەوان ئەو کارەیان کردوێ.

پەيوەندیم لەگەڵ دکتۆر هانیس فیشەر بە باشی مایەوێ. لە راستیدا ئەو پیاوێ لەو جۆرە کەسانە بوو کە دەبوو مۆقە هەول بەدات هاوڕێیەتی بکات چونکە هەر هاوڕێیەتی ئەو پیاوێ خۆی لە خۆیدا سەرمايهیهکی گەورە بوو، هەر بە راستیش ناسینی ئەو وەک دەرفەتێکی زێڕین سەیر دەکەم تا ئێستاش جینگەیی رێزو پێزانینی منە. ناسینی هەندیک کەس هەمیشە دەستکەوتە، چونکە خاوەن بەهای بالان.

هەر وەک چۆن پەيوەندیم لەگەڵ دەسەڵاتدارانی ئێران باش بوو، لێرەش پەيوەندیم لەگەڵ دەسەڵاتی نەمسا باش بوو و بەرەو پێش دەچوو، بەلام دەستیوەردانی پارتي ديموکراتي کوردستان دوو جار رەوشەکی تێکدا.

من توانیم پشتیوانیی ئەوان وەربگرم بۆ ئەوەی مامۆستایەك بۆ منداڵە كوردەكان دابەزرێنن تاكو فێری زمانی كوردییان بكات و زمانەكەى خۆیان بێر نەچێتەو. بەلام ئەوەى جێگەى سەرسوپمانم بوو، ئەو شتەى من وەك دەستكەوتێك سەیرم دەكرد، لە لایەن قیادە مۆقەتەو بە هەند وەرنەگیرا، بەلكو دەیانگوت لەبەر ئەوەى قوتابخانەكە لە لایەن عەبدولمەسەووە دەكرێتەو ئێمە نامانەوێت!

دواى ئەوەیش دەرفەتێكمان بۆ رەخسا بۆ ئەوەى بە زمانی كوردی بەرنامەيەك لە رادیۆيەكەو پەخش بكەین، سەبارەت بە ژيانى كوردەكان و پێشەرفتە سیاسيەكان. من لەو باوەرەدا بووم كە ئەو هەنگاویكى باشەو لە رووى راگەيانندنەو دەكرا دواتر هەنگاوى باشتەرى لەسەر بنێین، ئینجا ئەم ئێشە بايەخیكى تریشى هەبوو، چونكە لەو كاتەدا رەوەندیكى كوردی باكور لە نەمسا هەبوون كە زیاتر لە ۳۰۰۰۰ كەس دەبوون لە نەمسا دەژيان.

ئەو لە كاتیكدا لە هەندێك ولاتی تری ئەوروپیدا ئیزگی لەو شیوەیە هەبوو كە چەند سالتێك دواى پێشنیارەكەى ئێمە دامەزرا بوون، هەروەها بێرۆكەى فێركردنى زمانی كوردی بۆ منداڵە كوردەكان دواى چەند سالتێكى تر لە نەمسا پراكتیزە كرا، بەلام لەو باوەرە دام كە كوردانى تورکیا زیاتر سودیان لەو خوێندنە وەرگرتو.

لەبەر ئەوەى قیادە مۆقەتە بەردەوام بوون لەسەر دروستكردنى گێروگرفت و كێشه نەنەو، لە كۆتاییدا رێگر بوون لە بەردەم درێژەدان بە كارەكانمان كە دەكرا كارى زۆر باشتەركەین.

كاتێك لە مۆدلینك بووین هەوالی ئەوەمان پێگەیشت كە ئەو زەمالەتەى مەسعود لە نەغەدە ئاماژەى پێدا، گەیشتو و ناوى منیش یەكەم ناو لە لیستەكەدا. بەلام كاتێك هەندێكیان لەوانە نارد بۆ بەلجیکا ناوى منیان سپى بۆ.!

هەلۆیستێكى نوژمنكارانەى قیادە مۆقەتە بەرامبەر من لە چەندین شتى تردا دەردەكەوت، لەوانە كاتێك ئەحمەد پیرۆت، كە كارماند بوو نامەيەكى بۆ هێننام

بۇ ئۆردەكەي خۇم، گوتى ئەمە بۇ تۇ ھاتوۋە. بېنىم نامەكە كراۋەتەۋە، گوتى ئەۋە بۇ كراۋەتەۋە. ئەۋ شانى ھەلتەكاند و گوتى نازانم. منىش يەكسەر دابەزىمە خوارەۋە بۇ لاي كارگىچى كامپەكە و پىم گوت جياۋازىيەك ھەيە لە نىۋان پەرۋەردەي خۇرەلاتى و پەرۋەردەي دىموكراتى لە خۇراۋادا، خۇراۋايىيەكيان نامەي خەلك ئاكەنەۋە بەلام خەلكى خۇرەلات ئەۋ ئاستە رۇشنىبىرىيەيان نىيە و كەسانىكىيان ھەن كە ئەۋ ئەتۋارانە دەنۋىن، لەبەر ئەۋە پىۋىستە نامەي خۇم بىرئىتە دەست خۇم نەك كەسىكى تر. بەلام خانمەكەي لەۋى دانىشتىبوۋ بە شەرمەۋە پىي گوتى ھىچ كەسىك لە فەرمانگەكە ناتۋانئىت نامەي كەسى تر بىكەتەۋە چۈنكە ئەمە سزاي ياساىي لەسەرە. منىش پىم گوت: دەزانم تۇ راست دەكەيت خۇ تۇ ھەر تىي ئاگەيت چۈنكە بە زمانى عەرەبى نوسراۋە، بەلام پىم گوت لە ناۋ خۇماندا كەسانىك ھەن شنى وا دەكەن، لەبەر ئەۋە پىۋىستە نامەكانم بىرئىتە دەست خۇم.

سەردانى شاندىك لە ئەنجۈمەنى ياسادانانى ئۆتۈنۈمى

لەۋ ماۋەيەدا پىيان راگەياندىن كە ژمارەيەك كوردى عىراق گەيشتۈنەتە نەمسا و دەيانەۋىت ئۆرتىن ژمارەي پەنابەران رازى بگەن بۇ ئەۋەي بگەپنەۋە بۇ عىراق، ئەۋەش بۇ ئەۋەي بېسەلمىن كە كورد لە عىراق توشى چەۋسانەۋە و ئازاردان نەبوۋە. لە راستىشدا ھەندىك لە كوردەكان تەنانت پىش ئەۋ سەردانەش پەيوەندىيان بە بالىۇزخانەي عىراقەۋە ھەبوۋ، بەلكو ھەندىكىيانم دەبىنى كە ئۆتۈمۋىتلى بالىۇزخانە لىدەخوپن. يەككە لەۋانەي ھاتىبوۋ بۇ نەمسا فارس باۋە بوۋ كە ئامر ھىزى پىشۋى دەشتى ھەۋلىر بوۋ.

لەۋ كاتەدا سەعدى ئەحمەد پىرە لىي پىرسىم ھەز دەكەيت فارس باۋە بېنىت؟ گوت بەلى، بەلام لە شۋىننىكى قەرەبالغ و بە رۇز، ھەر واشمان كرد. لە چاىخانە و رىستوراننىك لە شەقامى مارييا ھىلقەر شتارۋە دىدارەكەمان ئەنجام دا. من بۇ جارى يەكەم لە سەرەتاي ھەفتاكاندا فارس باۋەم دىبوۋ ئەۋ كاتەي جەمىل محەمەد ئاغاي مېرگەسۇرى لە ھەۋلىر تىرۇر كرا، من لەۋى ئەفسەرى

پۆلیس بوم من ههولمدا موحامه لهی بکه م و دواپی به خوشی لێک جیا بووینه وه.

دواپی ماوهیه که رهفتاری خراب له ناو کامپی په نابهران ههڵدهکشا، دهستدریژی کردنه سه ریه کتر به چه قو و تیللا له لایه ن ئه دامانی قیاده مۆقه ته وه دژی ئه وانی تر که له ریزه کانیان ده رچوو بوون، به لکوو ته ناته ئه وانه ش که له گه ل خۆیاندای بوون، زیادی کرد، وه ک دوو جار دهستدریژی کردنه سه ر حسێن عه لی باوه. من له خهسته خانه سه ردانم کرد، هه روه ها حسێن سنجاری په نای بو هیتم و سکالای کرد له وهی ئه دامانی قیاده مۆقه ته هه پره شهی لی ده که ن به وهی شه ره فی ژنه که ی ئه تکه ده که ن... هتد.

هه لۆیستی من له ئاست ئه م شتانه هه ندیک موحافیزکارانه بوو. پێم وابوو دواچار ئه م رهفتارانه زیان ده گه یه نن به به رژه وه ندییه کانی گه لی کورد چونکه ده بنه هۆی خویندپشتنی به ناهه ق و ناگری ئازاوه خوش ده که ن به لام کێ گویت لێده گریت.

بێگومان ئه و رهفتاره ناشیرینه دواچار به خراپی به سه ر ناوی کوردا له نه مسا شکانه وه، ئه وه ش ئه و شته بوو که من چه ندین جار خه لکم لی ئاگادار ده کرده وه، به لام بێسوود بوو. له راپۆرتیکدا که کاربه ده ستیکی وه زاره تی ناوخۆی نه مسا نوسی بووی، ژۆر به خراپی باسی په نابهرانی کوردی کردبوو.

هه روه ها ئه م ئه زمونانه تیایان گه یاندم و زیاتر فیریان کردم خۆم بپارێزم. له ئاستی ناکوکییه کاندای، ئه وان هه یج هه ست به تاوان نا که ن کاتی که ده بنه هۆی گیان له ده ستدانی هه زاران که س و هه ندیکیان سوکا په تی وا به یه کتر ده که ن که ئه قل به خه یالیش په ی پێ نابات، که چی دواپی ماوهیه که پێکه وه داده نیشن و وه ک ئه وهی هه یج رووی نه دابیت و دواتریش خولیکی تری شه پ ده ست پێ ده که نه وه بێ ئه وهی په ند له هه له کانی رابوردو وه ریگرن.

له راستیدا به رژه وه ندییه تاکه که سی و کورتبینی و نه بوونی دیدیکی روون، کاروباری سیاسیی کوردان به رژه ده بات نه ک سوربوون له سه ر به رژه وه ندییه نه ته وه یی کورد.

هەولتيكى ترسنۆكانە بۇ تيرۆركردنە

پېدەچىت ھەلۆيستەكانەم و دەستكەوتە خىراكانەم ھەندى كەسيان توشى شۆك كوردبىت بەتايىبەتى ئەوانەى لە سياسەتدا بەس كوشتن و پىلانگىڧرى دەزانن، چونكە ھەسودى ھەندىك جار پىاو دەكوڧىت، بەتايىبەتى ئەگەر دواكەوتوو دەسەوسان بىت. ھەموو ئەو شتانە پالى بە قىادە مۇقەتەو ە نابوو بۇ ئەو ەى ھەولتى تيرۆر كردنەم بدەن. من و بارزانىيەكى تر بە ناوى خەلىل ئىبراھىم لە كامپى مۇدلىنك پەلامار دراين و مەبەستىش ئەو ە بوو من بكوڧن ، لە راستىدا رىزگارپوونم لەو ھەولە تيرۆرىستىيە ەك موعىزەيەك دەبىنم. لەبەر ھۆيەك كە خۆشم نازانم چىيە، خوا ويستى تەمەنم درۆژتر بىت بۇ حىكمەتەك كە ھەر خوا دەيزانىت. ھەزاران جار لە خۆم پىرسىو ە: چۆن و بۆچى رىزگارم بوو؟ ئەوروپىيەكان دەلەين ھەموو روداوڧك ھۆيەكى خۆى ھەيە كە زۆر جار لە خەك ناشارىتەو ە چونكە حىكمەتەكى خودايى تىدايە !

ئەو ەش بە دور نازانم كە ھەندىك لەوانەى سەر بە بالۆيزخانەى عىراق بوون لەو كارەو ە تىو ە گلابن، ئەو ەش شتىكى سەير نىيە چونكە پارتى ديموكراتى كوردستان بە تايىبەتى و حەزىيە كوردىيەكان بەگشتى ھەمىشە لىنكىيان لەگەل دەزگا ھەوالگىرىيەكانى ولاتانى تردا ھەيە، تەنانەت ەبدولجەبار كوبەيسى كە بەعسىيەكى سەر بە بالى سورىا بوو پىي گوتم: ەبدولمەسور بۆچى حەزىيە كوردىيەكان تەنيا دەتوانن لەگەل دەزگا ھەوالگىرىيەكاندا كار بكن؟ !

سەبارەت بە پاساو ھىتانەو ە بۇ ئەم ھەلۆيستە ترسنۆكانەيە، ھەندىك لە كادىرەكانى سەر بە پارتى ديموكراتى كوردستان چەند پاساويكىيان دەھىتايەو ە لە ناو خەك بالۆيان دەكردەو ە گوايە:

١- دالامان لە ەبدولمەسور كردوو ە بەرژەو ەندى ئىمە شت بنوسىت بەلام رەتى كرڧوتەو ە ئەو ەش ئەنجامەكەيەتى! لە راستىدا ئەو قەسيە راست بوو

چونكه من رازى نه بووم له هه ندىك شه په قسه وه بگليم كه تاكه ئامانج تياياندا
ئوه بوو لاوانى كورد تيژ بگرينه وه بۆ ئوهى به خۆپايى له ناكوكيه
خويناوويه كانه وه بگلين.

به لام ليڙه دا ده بىت بپرسين: ئايا حزيك خۆى به ديموكراتى برانيت رهفتارى
وا ده نوينيت؟ جا ئايا ئه گهر كه سيك ئوه رهت بكاته وه كه يارى به ئه قلىي
خه لك بكات و دژى تيژه گلانيان بىت له شه پى ناوخۆدا، پاداشتى ئوه يه كه
ده بىت به وشيوه نزم و ناشيرينه تيرۆر بكرىت؟

۲- عه بدولمسه ور كار ئاسانى كردوه بۆ هه موو كه سيك تا بتوانن خويندنى
خۆيان دريژه پى بدن و هه موويان زه ماله تى خويندنيان وه رگرتوه و شوقه ي
بۆ خيژانه كانيش وه رگرتوه، له كاتيكدا ئوه ده بىت ئيمه برپارى له سه ر بدين
نه ك ئوه.

ئهم پاساوه ش له راستيدا له گه ل ئه قلىه تى پارتى ديموكراتدا ديته وه. ئه وانه
هه ميشه جياكاريان كردوه و ده يكه ن له ئتوان خه لكدا، ليڙه وه ئه وان پييان باش
نه بوو هه موو په نابه ركه ان دهره فته يه كه سانيان ده ست بكه ويئت، به لاي ئه وانه وه
يه كه سانى تاوانيكه ليخۆشبوونى نيه.

۳- ده بوو عه بدولمسه ور بكوژيئت چونكه هه مان ريگاي باوكى له يه كييتى
سؤفييت گرتۆته به ر. ئهم قسه يه به تاييه ت ده درايه پال مه سعود.

ليڙه دا ده بىت رونكرينه وه يه ك بده م، من زانى بووم هه ندىك ناكوكى له
يه كييتى سؤفييت دروست ببوو، به لام تا ئه و كاته ش نه مزانى بوو ئه و ناكوكيانه
چۆن بوون. نه ك له به ر ئوهى نه مده پرسى، به لكو له به ر ئوهى وه لامم ده ست
نه ده كه وت، به لام ليڙه دا ده بىت ئاماژه به وه بده م كه من تا ئه و ساته وه خته ش
به جييدى به شوين ئه و پرسه وه نه بووم.

به لام دواى ئه و روداوانه مه سه له كه زياتر به لاي خۆيدا رايده كييشام. دواى
هه ندىك سؤراخكردن، له لايه ن هه ندىك كه سى ئازاو چاونه ترسه وه هه ندىك شتم
زانى و دهركه وت كه ناكوكيه كان له روسيا له سه ره تادا ساده بوون، به لام
دواجار ئالۆسكان. شيخ سليمان بارزانى له سه ره تاوه رۆلى ناوه ندگيريى

گێڕاوه، بۆ ئهوهی ناکۆکییه که پهره نه سه نیت. به لām دوا جار شیخ سلیمانیش داویده پال ئارازیه کان و ده ره نجام وای لی هاتوه مه لا مسته فا که نارگیر کراوه و ته نها چه ند که سیکی به ده وره وه ماوه. بێگومان پێشنیاره که ی به کیتی سو فیت ئاگری بن کا بوو، کاتیک به کیتی سو فیت پێشنیاری ئه وه ی کردوه که حکومه تیکی کوردی له تاراو که دابه زرینریت و هه مو پارچه کانی کوردستان له خۆی بگریت، به لām مه لا مسته فا مه سه له که ی ته سک کردۆته وه و وای کردوه مه سه له که هه ر کوردستانی عیراق بگرێته وه بۆ ئه وه ی کوردانی ئێرانی لی وه ده ر نیت. کاتی کش خه لک به مه ده زانن، له و حکومه ته ده ته کنه وه و به وه ش ره فتاره تاکلایه نه کانی مه لا مسته فا خه لکی زیاتر تو پر کردوه. وه ک هه ندیکیش ده لێن ژێزه مینی مالی مه لا مسته فا وه ک زیندان به کار هێنراوه بۆ ئه وه ی که سه به ره له ستکاره کانی تیدا ده سته سه ر بکات. هه مو ئه و ره فتارانه له کۆتاییدا روسه کانیان له هه مو وان تو پر کرد، بۆیه رێگه یان له جموجولی بارزانییه کان ته سک کرده وه. ئه وه ی سهیره رژیمی ستالین که ملیونه ها که سی سه رنگوم کردوه و دوی خستونه ته وه بۆ سیبیریا بۆ ئه وه ی له کامپه کانی ئه ویدا سو خره کیشی بکه ن، به رامبه ر بارزانییه کان ده سته ی شل کردوه و سزای توندی نه دا ون. به لām ده بیته سو پاسی خوا بکه ی ن له سه ر ئه وه، چونکه ئه گه ر وا نه بوا یه ئیستا نه نجامه کانی کاره ساتبارتر ده بو ون.

بێگومان ئه و سو راخ کردن و به شویندا گه رانه هه ندیک راستی تری ده ر خست که تا ئه و کاته شا راوه بو ون و ژۆر که س نه یانوێراوه با سی بکه ن، له وانه ئه وه ی ئه بو حه سه ن نه فره شیان به ناو نیشانی "راپه پینی ئه فسه رانی خۆراسان" با سی کردوه. له ویدا با سی ئه و هه لۆیسته بو فا قیانه ده کات که مه لا مسته فا گرتویه تییه بهر به رامبه ر شیخ ئه حمه دی برای، که شیخی بارزان بوو. به پێی ئه و یاداشتنامه یه مه لا مسته فا له رووی برا کهیدا گوێرا یه لی ره های ده کرد، به تاییه تی کاتیک پێویستی به جه نگا وه ری بارزانی بوا یه و ئه وانیش ته نیا گوێرا یه لی شیخه که یان ده بن، به لām له به رچاوی خه لکی تردا مه لا مسته فا ره خنه ی له شیخی بارزان ده گرت. پێویستی مه لا مسته فا به برا که ی له و کاته دا

دهرکهوت که گه پرایه وه بۆ عیراق و ئه حمهد ئاغای زئیاری کوشته، ئه ویش له
 رینگه ی هه ندیک بارزانییه وه که هانی دابوون بۆ ئه نجامدانی ئه و کاره. بۆ ئه وه ی
 پیلانه که ی خۆی جێبه جێ بکات، گوتبووی شیخی بارزان فره مان ی ده رکروه به
 کوشتنی.

دوای روداوه که شیخ ئه حمهد به دوای مه لا مسته فای نارهبوو تاکوو سه باره ت
 به روداوه که روونکردنه وه ی بداتی که بۆچی به بارزانییه کانی وتوه ئیوه
 فره مان ی شیخه که تان به جێ ده گه یه نن ئه گه ر ناوبراو بکوژن. مه لا مسته فا
 وه لامی دابۆوه: گه ورم من هه میشه به بارزانییه کان ده لێم ئه و فره مانه له
 لایه ن شیخه وه ده رچه وه ده نا که س به گوێی من ناکات.

هه مان شت تێبینی ده کرێت کاتیک له چله کاندای هه ماههنگی له گه ل
 ئینگلیزدا ده گه پێته وه بۆ بارزان، هه ر که گه یشته بارزان وتبوی من به فره مان ی
 شیخ هاتومه ته وه، ئه وه ش بۆ ئه وه بوو پشتگیری بارزانییه کان مسۆگه ر
 بکات.

هه مان شت دووباره بۆوه کاتیک بارزانییه کان به یعه تیان به شیخ خورشید دا
 وه ک شیخی بارزان، ئه وه ویش له سه ر راسپاردیه ی شیخ ئه حمهد بوو. که م که س
 نا پازی بوون له و به یعه ته، ئه وانیش به فیتی مه لا مسته فا بوون. به لام له نیوان
 پاسه وانه کانی شیدا بارزانییه ک هه بوو که له یه کێتی سۆفیت له گه ل مه لا مسته فا
 بوو، به مه لا مسته فای گوتبوو: گه ورم ئیمه لێره گوێپرایه لی فره مانه کانی تۆ
 ده که یه ن به و سیفه ته ی که برا بچوکی شیخه که مانیت، به لام ئه گه ر ده رکه وت
 سه رپێچی له فره مانه کانی شیخی بارزان ده که یه ت ئه وه به گویت ناکه یه ن، له به ر
 ئه وه وا باشه به یعه ت بده یه ت ئه گه ر نا، ئه وه تهنه که که مه و بۆتی ده گێڕمه وه و
 خۆم ده گه پێمه وه بۆ بارزان بۆ ماله که ی خۆم.

له به ر ئه وه مه لا مسته فا به نا چاری داوای کرد نامه یه ک بۆ بارزان بنوسن
 تیایدا به یعه ت ده دات به شیخ خورشید بارزانی، وه ک شیخی بارزان، ته نانه ت
 ئاماده یی خۆی ده ربهری بوو که بگه پێته وه بۆ بارزان بۆ ئه وه ی به یعه تی بداتی،
 به لام شیخ ئه حمهد گوتبووی: نامه که به سه.

هەندىك شت، شتى تەرت بىر دىننەتەو. سالى ۲۰۰۵ كاتىك لە زانكۆى سلىمانى دەست بەكار بووم توڭزىنەو. يەك پىشكەشى زانكۆ كرا سەبارەت بە سۆفىگەرى و رۆلى شىخ ئەحمەد بارزانى لە و چوارچۆيەدا. كاتىك بە سەرچاوەكاندا گەپاين ناوى سەرچاوەيەكمان بەرچاوەكەوت كەسەك بە ناوى بىللا نوسىبووى، ئەو هەندىك زانبارى لە سالى مەحمود وەرگرتبو، جا نازانين بە خوشى خۆى بوە يان بە ناچارى لى وەرگرتو، زانبارىيەكان سەبارەت بە زنجىرەى شىخانى بارزان بوون، لەویدا ناوى مەلا مستەفاش وەك شىخىكى بارزان ھاتبوو، ئەویش لە رىگەى لابرەنى ناوى دوو شىخى پاى بەرز: شىخى شەھىد عەبدولسەلام بارزانى و شىخى ئەحمەد، ناوى ئىدرىس و مەسعودىشى وەك دوو شىخى بارزان ھىتابوو، لە برى ئەوئى ناوى شىخى خورشىد بىننىت. بە كوشتنى شىخى خورشىد لەسەر دەستى رۆژى سەدام، ئىدى زنجىرەى شىخانى بارزان كۆتايى پىھات، چونكە شىخى خورشىد جىگرەوئى خۆى ديارى نەكردبوو، وەك ئەوئى داب و نەرىتى بارزانىيەكان دەيخوازىت، بىگومان ھىچ تەرىقەتەيكىش نە لە دۇنيادا لە يەك كاتدا دوو شىخى ھەبىت.

ئەوئى سەيرە ئەم كىتەبە لە لاپەرەيەكدا وەك دوو شىخى بارزان باسى شىخى عەبدولسەلام و شىخى ئەحمەد دەكات، كەچى لە لاپەرەيەكى تردا بە شىوئەيەك باسيان دەكات كە سىفەتى شىخايەتياى لى دەسەننەتەو و دەيدا بە مەلا مستەفا و ھەردو كۆرەكەى: ئىدرىس و مەسعود.

پىدەچىت ھەولدان بۆ شىواندى رىداو ھەمىوئىيەكان درىزەى ھەبىت بۆ ئەوئى ھەندىك ھەلەو تاوان بپۆشن كە لە رابوردوئەكى نەزىكا روىاندو. لەسەرەتاي سالى خويندى ۲۰۰۹ - ۲۰۱۰ زانبارىمان پىگەپشت كە دوو خويندكار دەيانەوئىت توڭزىنەو. يەك دەرچوون بنوسن سەبارەت بە ناكۆكيە حەزىيەكان و شەپە ناوخۆيەكان، بۆيە رامسپاردن كە زۆرترين سەرچاوە لە حەزىيە پەيوەندىدارەكان كۆرەكە، وەك كىتەب، گۆفەر، بۆلوكراو، كان، بەياننامەى حەزى، ھەوالى رادىق و تەلەفەزىق،... ئىنجا چەندىن سەرچاوەى بىلەينىش پەيدا بکەن سەبارەت بە بابەتەكە. ئىنجا دواى ئەو دەتوانن بگەنە

دەرەنجامی بیلایەن، ئەویش دواى ئەوەى گەو سەرچاوانە بە شێوەیەکی بیلایەن هەلەسنگێتن. ئەو دوو خۆپێندکارە- کە هەردوکیان کەچ بوون- بۆ ئەوەى راسپاردەکەى من بەجێ بگەیەنن، سەردانى بارەگاكانى یەكێتیی نیشتمانیی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستانیان کردبوو. لەو بارەوێ توانیبویان هەندێک سەرچاوە لە یەكێتیی نیشتمانیی کوردستان و چەند حزبێکی تر کۆ بکەنەو، پارتی دیموکراتی کوردستان بە دوو خۆپێندکارەکیان راگەیاندبوو کە هەلەکەیان لە کێس چوو چونکە حزب ماوەى هەفتە یەكە هەموو ئەو دیکۆمێنتانەى سوتاندووە، هەندێک لایەنى تریش ئەو هەوالەیان پشتراست کردووە. کەواتە ئێستا ئێمە لەبەردەم نوسینەوێ میژوویەکی نوێداین، بەلام دور لە دیکۆمێنتە میژووییەکان.

روداویکی تریش هەیه کە راستەوخۆ پەیوەندی بەو روداوەى پێشوو هەیه، یەكێک لەوانەى چوون بۆ یەكێتیی سۆڤیەت هەندێک روداوى بۆ باسکردم کە لە سەردەمى کۆمارى مەهاباد روویانداوە، لەوانە ئەوێ کە مەلا مستەفا دواى ئەوەى پلەى ژەنەرال وەرەگرێت و جلی سەربازى دەپۆشێت پێى راگەیاندون: لەمەودوا نە شیخ عەبدولسەلام هەیه نە شیخ ئەحمەد بەلکو تەنیا من هەم.

کاتێک ئەم روداوانەت بێر دەکەوێتەو ناتوانیت نەگەرێتەو بۆ روداوە خۆیناوییهکانى سالى ١٩٢٧، کە شیخ عەبدولپەرەحمان بارزانى تێیدا بوە قوربانى و چەندین چیرۆكى درۆیان بۆ هەلبەست. بەلام ئەو روداوانەى لەسەرەوێ باسمان کردن ئەو دەسەلمێنن کە دەبوو ئەو تۆمەتانەى دراوێتە پال شیخ عەبدولپەرەحمان بەدێنە پال ئەوانەى ئەو درۆیانەیان هەلبەستو.

٤- پڕوپاگەندە یەكێ تر کە هەندێک لە ئەندامانى پارتی دیموکراتی کوردستان بلۆیان کردبوو، ئەو بوو کە گوايه مەسەلەکە پەیوەندی بە مەملەتێ شیخایەتێ بارزانەو هەیه چونکە مەلا مستەفا شیخایەتییەکەى بۆ خۆى قۆرخ کردووە نەیهێشتوێ شیخ سلیمان ببێتە شیخ.

بېگومان ئۇم قەسەيە تەواو پوچ و بېمانەيە، چونكە ھەردوو كەسەكە ھەر لە
 بىنەپەتەو ھېچ پەيوەندىيەكيان بە شىخايەتیی بارزانەو نىە تەنھا باسكردنى
 ئۇ قسانە ئۇو دەرەخات كە ئۇ كەسانە ھېچ زانىارىيەكيان لەبارەى داب و
 نەرىت و مېژووى بارزانەو نىە. لەبەر ئۇو پئويست ناكات لەو زياتر درېژە
 بەو بابەتە بدەين.

۵-دوا پاساوى پوچتریش لەو كاتە بېستم كە گەرامەو ەق كەرەج ەق لای
 شىخ محەمەد خالید بارزانى. ئۇ جۆرە پاساوانەش تەنیا كارى كەسانى ھېچ و
 پوچن. ئۇ گوتى: دواى ئۇ روداوەى توش تات، ھەمو رۆژىك دەھاتن ەق لای
 من و چىرۆكىكى تازەيان پى بوو كە جىاواز بوو لەوى پىشتەر، بەلام دواجار ەق
 ئۇو ەق بۆم بسەلمىتن كە ھەر دەبوو كارىكى لەو جۆرە بكەن (واتە ھەولى
 كوشتنەكەى من) وتیان عەبدولمسەور جنىوى بە شىخ ئەحمەد داو. لېرەدا من
 پىم گوتن راوەستن بەسە و لە مالاكەم بچنە دەرەو، ئۇو مەحالە، ھەموو
 قەسەكانتان درۆن و باوەر بە ھىچيان ناكەم.

بېگومان ئۇ شىوازە نزم و سوکە يەكەمجار دژى شىخ عەبدولپەرھمان
 بارزانى بەكار ھاتو لە بېستەكاندا بەلام دواجار رەفتارەكانى مەلا مستەفا
 سەلماندىان كە ئۇ قسانە ھەمووى درۆ بوون. سەبارەت بە منیش ھەمان درۆ
 بلاو كرايەو ەق ئۇو پاساوى تىرۆركردنەكەم بېننەو.

لەو باوەرە دام ئۇ شىوازی كارانە پىسى و نزمىي ئۇ كارانە دەرەخات كە
 ئۇوان پىادەيان كىردو تاكوو ناو شۆرەتى نەیارەكانيان لەكەدار بكەن، و
 كەسانى سادە و نەزانىان لى ھان بدەن، بەتایبەتى كە ئۇوان ھېچ پاساوىكيان
 نەبو ەق ئۇو كارە.

بېگومان من خۆم بە بەختەوەر دەزانم كە كوپى شىخىكى بارزانى پشتكېرى
 لى كىردوم و درۆكانى ئۇوانى رەت كىرۆتەو. بە راستى ئۇ شتانە ھەر لە
 كەسانى ترسنۆك دەو شىنەو. ئۇ ھەلوپستەى شىخ محەمەد خالید نەویش
 ھەر وەك ھەلوپستەكەى باوكى بوو، شىخ ئەحمەد بارزانى، كاتىك ئۇ
 تۆمەتانەى بە درۆ خستەو كە درابونە پال شەھید واتە شىخ عەبدولپەرھمان
 بارزانى.

بېگومان ئەم قەسەيە تەواو پوچ و بېمانەيە، چونكە ھەردوو كەسەكە ھەر لە
 بىر تەرەپ تەو ھېچ پەيوەندىيەكەيان بە شىخايەتتىى بارزانەو ە نىە تەنھا باسكردنى
 ئەو قسانە ئەو ە دەردەخات كە ئەو كەسانە ھېچ زانىارىيەكەيان لەبارەى داب و
 نەرىت و مېژووى بارزانەو ە نىە. لەبەر ئەو ە پىويست ناكات لەو ە زياتر درىژە
 بەو بابەتە بدەين.

۵-دوا پاساوى پوچترىش لەو كاتە بىستم كە گەپامەو ە بۆ كەرەج بۆ لای
 شىخ محەمەد خالىد بارزانى. ئەو جۆرە پاساوانەش تەنیا كارى كەسانى ھېچ و
 پوچن. ئەو گوتى: دواى ئەو روداوەى توش تەت، ھەموو رۆژىك دەھاتن بۆ لای
 من و چىرۆكىكى تازەيان پى بوو كە جىاواز بوو لەوى پىشتەر، بەلام دواجار بۆ
 ئەو ەى بۆم بەسەلمىنن كە ھەر دەبوو كارىكى لەو جۆرە بكەن (واتە ھەولەى
 كوشتنەكەى من) وتیان ە بدولمسەور جىئوى بە شىخ ئەحمەد داو ە. لىرەدا من
 پىم گوتن راوەستن بەسە و لە مالاكەم بچنە دەردەو ە، ئەو ە مەحالە، ھەموو
 قەسەكانتەن درۆن و باو ە بە ھىچيان ناكەم.

بېگومان ئەو شىوازە نزم و سوكە يەكەمجار دژى شىخ ە بدولپەرحمان
 بارزانى بەكار ھاتو ە لە بىستەكاندا بەلام دواجار رەفتارەكانى مەلا مستەفا
 سەلماندىان كە ئەو قسانە ھەمووى درۆ بوون. سەبارەت بە منىش ھەمان درۆ
 بۆلۆ كرايەو ە بۆ ئەو ەى پاساوى بۆ ھەولەى تىرۆركردنەكەم بىننەو ە.

لەو باو ەپە دام ئەو شىوازى كارانە پىسى و نزمىي ئەو كارانە دەردەخات كە
 ئەوان پىادەيان كىرەو ە تاكوو ناو شۆردەتى نەيارەكانىان لەكەدار بكەن، و
 كەسانى سادە و نەزانىان لى ھان بدەن، بەتايبەتى كە ئەوان ھېچ پاساوىكەيان
 نەبو ە بۆ ئەو كارە.

بېگومان من خۆم بە بەختەو ە دەزانم كە كوپى شىخىكى بارزانى پشتگىرىي
 لى كىردوم و درۆكانى ئەوانى رەت كىردۆتەو ە. بە راستى ئەو شتانە ھەر لە
 كەسانى ترسنۆك دەو شىنەو ە. ئەو ە لۆيستەى شىخ محەمەد خالىد ئەویش
 ھەر وەك ھەلۆيستەكەى باوكى بوو، شىخ ئەحمەد بارزانى، كاتىك ئەو
 تۆمەتانەى بە درۆ خستەو ە كە درابونە پال شەھىد واتە شىخ ە بدولپەرحمان
 بارزانى.

من پیم وایه زه‌مانی بیده‌نگ بوون له ئاست ئه‌و کارانه‌دا به‌سه‌ر چوه و ده‌بیت له به‌رده‌م رای گشتیدا ریسوا بکریت، به‌لکو پیم وایه بیده‌نگ بوون له ئاستی ئه‌و تاوانانه وه‌ک ئه‌وه‌یه له تاوانه‌که‌دا به‌شدار بین چونکه بیده‌نگ له ئاستی راستیدا شه‌یتانیکی لاله .

کی فه‌رمانی کوشتنی منی ده‌رکردبوو؟

ئه‌ندامانی پارتی دیموکراتی کوردستان له سه‌ره‌تادا دانیان به‌وه‌دا نابوو که فه‌رمانیکی حزبی بووه . به‌لام هه‌ندیکی تریان ده‌یانگوت فه‌رمانه‌که راسته‌وخۆ له مه‌سعوده‌وه ده‌رچوه، به‌لکو به‌ پشتبەستن به‌ قسه‌ی کوردیکی سوریا مه‌سعود دوا‌ی ئه‌وه که سه‌کانی جێبو باران کرده‌وه و پیتی وتون: کوپی سه‌گینه من پیم گوتن بیکوژن نه‌ک لیتی بده‌ن.

گرفته‌که له‌وه دابوو مه‌سعود بۆ ماوه‌یه‌کی درێژ نکۆلی ده‌کرد له‌وه‌ی ئه‌و ده‌ستی له‌م کاره‌دا بیت، به‌لکو سویندی زۆر قورسی ده‌خوارد که ئه‌و ئاگادار نیه . به‌لام ئه‌و هه‌موو جار ده‌لێت: هه‌ر کارێک من ده‌یکه‌م، خه‌لک دوا‌ی سی سال راستیه‌که‌ی ده‌زانن.

ده‌بیت دان به‌وه‌دا بنیم که‌ئه‌م پرسه‌ بۆ ماوه‌یه‌کی درێژ ته‌مومژاری بوو، به‌لام پاش کۆکردنه‌وه‌ی به‌لگه‌کان و لێدوان و ده‌ستخستنی زانیاری له به‌رپرسی پارتی دیموکراتی کوردستان، به‌ هیواشی گه‌یشتمه ئه‌و راستیه‌ی که ده‌ستی تاوانبار کردن راسته‌وخۆ بۆ مه‌سعود رابکێشم بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌وانه‌ی تریش بۆ به‌ری بکه‌م.

بوچی گه‌یشتمه ئه‌و ده‌ره‌نجامه

١- ئه‌وانه‌ی به‌م کاره هه‌لسا بوون به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک لێپێچنه‌وه‌یان له‌گه‌ڵدا نه‌کرا، به‌لکو به‌ پێچه‌وانه‌وه ئه‌و تاوانه ده‌رگای سه‌رکه‌وتن و پله به‌رزبوونه‌وه‌ی

بۆ کردنەوہ لە ناو حزب و سودمەند بوون لەو گەندەلیە ئیدارییەیی ھەییە،
ئەوانیش ھەموویان سەر بە دەزگای پاراستن بوون، کە مەسعود سەرۆکی بوو.

٢- لە بەکەم سەردانم بۆ ئێران پاش ئەوێ چووم بۆ نەمسا، بە فرۆکە ھاتمە
ئێستانبول و لەوێو بە پاس بەرەو کەرەج بەپێ کەوتم بۆ ئەوێ زۆرترین
بەشی کوردستانی تورکیا ببینم. لە کەرەج جاریکی تر ئەم پرسە لەگەڵ چەند
لایەنیکدا رووژێنرا، کە گرنگترینیان ئیدریس بوو. من لە مالی مەلا مستەفا بە
ئامادەبوونی براکەم عەبدولسەلام بارزانی، ئیدریسم بینی، لەوێدا بە راشکاوی
بە ئیدریسم گوت ئێو رێککەوتنەکی ئێوانمانتان پێشیل کردووە و پەیمانتان
شکاندووە، پەیمانیک کە سوێندتان خواردبوو بە ئەمە ک دەبن لەسەری، بەلکو
ھەر ئێوھش لەپشت ھەولی تیرۆر کردنی منەو بوون، ئەو ھەولەیی کە تاوانیکێ
نزم و ناھەخلاق و ترسێکانه بوو، ھیچ پاساویکیشی نەبوو.

من ئەو وشانەم بۆ ئەو بەکار ھێنا تاکوو ئیدریس توپە بەکەم و سوکاوەتی
بە ھەموو ئەوانە بەکەم کە دەستیان لەو کارەدا ھەبوە بە شیوەیەکی راستەوخۆ
یان ناراستەوخۆ.

بەلام ئیدریس ھەمان وشەکانی منی دوبارە کردەوہ: ئەوہ کاریکی
ترسێکانه و نزمە. ئینجا گوتی من ئاگاداری ئەو روداوہ نیم.

لێرەدا دەبیئت ھەلۆستە بەکەین، چونکە بەپێی زانیارییەکانی من ئیدریس
خۆشحال بوو بەوێ کە رویداوہ چونکە وتبووی: شتیکی باشە ئەگەر لوتی
بشکێنرێت!

بەلام بەکێک لە ئامادەبووان پێی گوتبوو: بەلام ئەوانەیی ھەلساوان بەو کارە
بەئاشکرا جێئۆ بە ژنەکانتان دەدەن. ئیدریس وەلامی داہێوہ وتبووی: ئەگەر
ئەوہ ھۆیەکی بوو بۆ، دەبێ عەبدولسەور رۆژانە لەگەڵ ھەزاران کەس بە
شەپ بیئت. بەلام دواي ئەوہ ئیدی ھەلوێستی گوپی و ھیچ پشتیوانییەکی لەو
کارەیی نەکرد.

لە راستیدا من بە دوورم نەدەزانێ ئیدریس دەستی لەو کارەدا نەبوویت،
ئەوھش بە ھۆی ھەلومەرجی کاتی روداوہکە، چونکە کەسە نزیکەکان دەیانزانێ

ئىدىرىس دواى ئوۋى ھاتبۇھ كەرەج ئىتر كەنارگىر كراۋە ھاگاي لە زۆر شت نى، لە كاتىكدا مەسعود پىگەي بەھىزتر بوو لە و ماۋەيە دا.

منىش گوتى: كەۋاتە دەشىت باۋكت و براكت لە پشت ئەم كارەۋە بن.

ئەو گوتى: پىم ۋانىيە ئەۋان دەستيان ھەبو بىت لە روداۋە كە دا.

من گوتى: ئىدىرىس، زۆر ئاسانە راستىي مەسەلە بزانىن. ئەگەر راستە ئىۋە بىتۋانن، فەرموون بەيەننامەيەك لە و بارەۋە دەر بكن و خەلك دۇنيا بكنەۋە لەۋەي كە ئىۋە لەم تاۋانە نەگلاون. ئەم كارە ئىدانە بكن و ئەو كارەش بە كارىكى ترستۇكانەۋنا ئەخلاقى ئاۋ بەرن.

ئىدىرىس بى دودلى و بى ھەلۋىستە كردن گوتى: ئەۋە داۋايەكى رەۋايە و مافى خۆتە داۋاي شتىكى ۋا بكت و ۋەلامدانەۋەشى ھەر سەعاتىكى دەۋىت و ھەمو شتىك كۆتايى دىت. ئىمە ئەۋە دەكەين كە تۆ دواى دەكەيت و دەيسەلمىنىن كە ئىمە پەيۋەندىمان بەم كارەۋە نى.

ئەم ھەلۋىستە گەيەندىمە ئەۋ باۋەپەي كە بەلەينى كەمەۋە ئىدىرىس تىۋە نەگلاۋە، بەلام ئەۋ بەيەننامەيە تا نوسىنى ئەم دىرانەش ھەر دەرئەچۈۋە. بەۋەش بۆم دەرەكەۋت كە ئەم كارە دەستى مەلا مستەفا يان مەسعود يان ھەردوكيانى لەپشتە.

۴-بەپىي ھەلسەنگاندنى خۆم، ئىدىرىس تۋانىۋىيەتى سود لە ھەلۋىستەي ۋەربگىت بۆ ئەۋەي بگەرپتەۋە مەيدانەكە دواى ئەۋەي بۆ ماۋەيەك كەنارگىرىي بەسەردا سەپىنرا. ئەۋ رايەي من سامى عەبدولپەھمانىش لە كىتەبەكەيدا ئامازەي پىداۋە، چونكە ئىدىرىس گوتى: ئەۋەي تۆ لە بارەي ھەندەرانەۋە دەيلىيت ئەۋە دەسەلمىنىت كە ناتۋان ھىچ دەستكەۋتىكىان ھەبىت، بەلام من دەتۋانم دەستكەۋتى زياترم ھەبىت.

۵-دەۋترىت: كۆستى كەسانىك بۆ كەسانىكى تر دەبىتە دەستكەۋت.

ئەۋە دۋاجار بوو من ئىدىرىس بىيىنم. دواى ئەۋە بە چەند سالىك ئىدىرىس لە ئىران لە كەشىكى تەمومزاۋىدا گيانى لە دەستدا.

۵- دواى گهړانه ودهم بڼ نه مسا بڼ خویندن و بهرگریکردن له کهرامهت و مافه کانی خڼم، له کاتى په یوه نډیبه کی ته له فونیمدا له گهڼ مه سعود، نه و مه پشه ی لى کردم و گوتى: نه گهړ بیډهنگ نه بیت براکت له که رهج ده کوژم. له که رهج ته نها عه بدولسه لامى برامى لى بوو. نیتړ نه ویش مه ترسی کوشتنى له سهره، که واته چوڼ بتوانین نه م هه لویسته لیک بدهینه وه و رڼلى مه سعود چى بوه تییدا؟

هه روه ما ناستهنگ دروستکردن له لایه ن پارتى نیموکرانې کوردستانه وه بهرده وام بوو و هه پشه ی نه ویهان لى ده کردم که ناهیلن خویندنه کهم ته واو بکه م. هه ر به راستیش سکا لایه کیان له دژم تۆمار کردبوو که گوايه بهر وانه کهم ساخته یه به به لگى نه وه ی ته نیا بهر وانه که ی من له لایه ن بالیوزخانه کان و وه زارده تی دهره وه پشتراست کراوه ته وه.

پیاو ناتوانیت له گهڼ نه وروپیبه کان بگاته نه دجامیکى باش نه گهړ لایه نى بهرامبه ر به لگى ته واوى هه بیت. کاتیک قسم له گهڼ دکتور کوله ر کرد مه سه له که له قازانجى من یه کلایى بڼوه، تیمگه یاند مه سه له که ته واو پیچه وانه یه.

هه روه ما زانیارییان دابوو که گوايه من مانگانه موچه له مه لا مسته فا وهرده گرم، له بهر نه وه ده بیت زه ماله ته کهم بېرن. من نه و زانیاریبه م دواى نه وه زانى که زه ماله ته کهم میان بېرى، کاتیک سهردانى به شى په نابه رانى وه زارده تی ناوخڼم کرد، له وینده ر لانک شفیده ر بابه ته که ی بڼ باسکردم. نه م واقعیه ناچارى کردم بڼ ماوه یه کی دريژ کار بکه م و بشخوینم. به لام وپړای هه موو نارپه حه تیبه کان، لای کارمهندانى نه مسا نه ویهان بالوکړدبوو که گوايه من بومه ته نه ندامى پارتى نازى، یان به شو ته له فونیان بڼ ده کردم بڼ نه وه ی قسه بکه ن ته نها بڼ هه راسانکردنم، چونکه ده یانزانى ده بیت به یانى زوو هه لسم بڼ نیش و دواى نیوه پڅش بچم بڼ خویندن، ده لیم وپړای هه موو نه وانه که س له خویندندا پېشم نه که وت. بیگومان نیشکردن و خویندن پیکه وه کاریکى سهخته، به تایبه تی له نه وروپا به لام باوه ر به خڼوون و نارامگرتن ده توانن

سەرکەوتنت بە دەست بخەن. مەن دان بەوەدا دەنێم کە ئەو ماوەیە قورسترین ماوەی ژیانی مەن بوو بەلام بەختەوهرم کە توانیم بە سەرکەوتویی ببێرم. چونکە هیچم بۆ نەماپۆوه ئەوە نەبێت کە ئارام بگرم.

لە راستیدا هەندێک کەس بەلایانەوێ سەیر بوو کاتێک دەیانبینی تێزەکەم هەشت سەد لاپەرەیه و بە زمانی ئەلمانیشە، بابەتەکش لەسەر کێشەیی کوردە بە ناوینیشانی (پاراستنی کوردەکان). ئێستاش لە یادە هاورپیەکم لە بەشی ناوخرۆیی گوتی (ئەم کارە کاری کافرانە). مەبەستی ئەوە بوو ئەمە کاریکی گەرە و شازە.

لە راستیدا مەن دەموست ئەم تێزەم بێتە پەيامێک بۆ نزیکخستنهوێ پرسى کورد لە گەلى ئەلمان. کاردانەوێکانیش لەو بارەوێ ژۆر باش بوون. ئێمە (٢٥٠) نوسخەمان لەبەری گرتەوێ دابەشمان کرد بەسەر کەسایەتییه سیاسیهکاندا، لەوانە برۆنۆ کرایسکی و ئۆلف پالە و هاینس فیشەر و هتد...

لە سەردانی دووهمم بۆ ئێران هەپەشەکانی مەسعودم بۆ عەبدولسەلام سەیدای برام گێرایەوێ و پێم گوت مەسعود هەپەشەیی کوشتنی تۆی کردبوو ئەگەر بەردەوام بێم لەسەر باسکردنی هەولێ ئەو بۆ کوشتنم بەلام عەبدولسەلام ئامادە نەبوو باوهر بە قسەکانم بکات. پاش هەندێک تێپامان گوتی عەبدولسەور ئەوێ تۆ دەیلێیت بە ئەقلدا ناچیت. ئێو بە تەلەفۆن قسەتان کردو، دانیام تۆ بە هەلە لە قسەکانی مەسعود تێگەیشتوویت چونکە هێلێ تەلەفۆن هەندێک جار تێکەچی و تێکەلاوی دەکات.

کاتێک هەمان بابەتم بۆ شێخ محەمەد خالید بارزانیش گێرایەوێ، ئەویش هەمان هەلوێستی عەبدولسەلامی هەبوو، گوتی: باوهر ناکەم هەرگیز مەسعود بتوانێت قسەیهکی لەو شیوەیه بکات. هەر دەبێت هەلەیهک روویدا بێت و تۆ هەلە تێگەیشتبیت.

بەلام دواى چەندین سال کاتێک گەپامەوێ بۆ کوردستان، لەو سەردانەدا عەبدولسەلامی برام پێی گوتم ئەو دو جار هەپەشەیی کوشتنی لێ کراوێ. جارێک

له لایه ن مه سعوده وه جارێکی تریش نیچیرفان پێی وتبوو: ده بیّت واز له بهر ههڵستیکردنی ئێمه بێنیّت ده نا روداوی سه ر جاده کان زۆر روو ده ده ن!
مه سعودیش به م شیوه یه له ریی شیخ محه مه د خالیده وه پێی راگه یه نرابوو:
ده زانم بز ده بیّت و که س شوینی نادۆزێته وه .

منیش به هیواشی پێم گوئ: برام هه رگیز باوه پ نا که م مه سعود به و شیوه یه هه پره شه بکات و دور نیه هێڵی ته له فۆنه که خراپ بو بیّت و په کی که وت بیّت. ئه و وه لامی دایه وه: نه خیر به ته له فۆن نه بوو به لکوو که سیکی راسپارد بوو که ئه و هه پره شه یه م پێ بگه یه نیّت.

منیش هه ر به مه به سستی توپه کردنی گوتم: که واته تو هه له تیگه یشتوو ییت چونکه مه سعود له وه پاکتره که هه پره شه ی کوشتن بکات. لێره دا سه یدای برام دایه پێکه نین.

گوتم: برام به لای خراپ نه وه یه به پێکه نیشت دینیت. من زوو حه قیقه تی مه سعودم پێ وتون به لام ئیوه باوه پتان پێ نه کردم، پێده چیت هه ندیک که س ده بیّت خۆیان شته کان تا قی بکه نه وه تا باوه پ بکه ن.

له سه ردانیکی ترم بۆ کوردستان عه بدولسه لامی برام پێی راگه یاندم شیخ محه مه د خالیدیش، که خه زووی مه سعوده ، له لایه ن مه سعوده وه هه پره شه ی کوشتنی لی کراوه .

کاتیکیش سه ردانی شیخ محه مه د خالیدم کرد له ماله که ی خۆی، ئه ویش ئه و هه پره شانه ی بۆ باس کردم که مه سعود بۆی نارد بوو. ئه و زۆر توپه بوو، ده یگوئ: ئه گه ر مرده نامه ویت مه سعود له ناشتنم ئاماده بیّت.

منیش له سه ر راسپاردی عه بدولسه لامی برام بێده نگیم لیکرد و هیچم له و باره وه نه ووته وه .

له راستیدا ئه م ناگۆکیه ی دوا یی دوا گه پی ئه و ناگۆکیه بوو که مه لا مسته فا له سالی ۱۹۲۷ هه لیگه رساند، کاتیکی شیخ عه بدولپه حمان بارزانیی کوشت، چونکه له و کاته وه ده یویست ده ست به سه ر هه موو بارزاند بگریت، ئه ویش به به کاره یانی شیواز و ره فتاری ئاغا و ده ره به گه کان بۆ ئه وه ی بارزانییه کان

ناچار بکات گوڤاپايه ئی خوڤی بن. به لām پیلانه که ی شکستی هیئاو هر ئه وه ی بۆ مایه وه که درۆ و پړوپاگه نده دئی شیخ عه بدولپه حمان بلآو بکاته وه بۆ ئه وه ی پاساو بۆ ره فتاره کانی خوڤی بیښته وه.

دوای شه هید بوونی شیخ خورشید بارزانی - که دوا شیخی بارزانییه کان بوو - له سهر دهستی رژیمی سه دام، ئیدی بارزانییه کان شیخیان نه ما، چونکه شیخ خورشید که سی دوای خوڤی ده ستنیشان نه کرد بوو وه ک جیگره وه ی خوڤی وه ک ئه وه ی له داب و نه ریتی بارزانییه کاندایه پیره وه ده کړت.

به لām وه ک ئه مری واقع شیخ محمدهد خالید بارزانی که کوپه گه وره ی شیخ نه حمدهد و گه وره ی بنه ماله ی بارزانییه کان بوو و ریزکی زوریسی له ناو بارزانییه کان هه بوو، ناسایی بوو که رۆلکی پیشهنگ له ناویاندا بیښت هه رچه ند وه ک شیخی بارزان به پیتی دابونه ریته کانی خوڤیان، نه ناسرابوو.

پیده چیت مه سعود به هه لی زانی بیت ده ست به سهر ناوچه ی بارزاندا بگړت، بۆیه بانگه شه ی ئه وه ی ده کرد که بارزانییه کان ره عیه تی نه ون.

له سهر دانیکم بۆ هه ولیر هه ستم به هه بوونی گړی کرد له په یوه ندییه کانی نێوان هه ردولادا، کاتیک له ریستورانی ئالتوونی له هه ولیر له گه ل کۆمه لیک له بارزانییه کان چاوپیکه وتنم کرد. نه وان داوایان لیکردم له گه لیان به پۆمه وه بۆ مالتیان بۆ ئه وه ی باسی هه ندیک شت بکه ن و گفتوگۆی له سهر بکه ی. له ماله وه پێیان گوتم نه وان هه پره شه یان لیکراوه له لایه ن مه سعوده وه بۆ ئه وه ی سهر دانی شیخ محمدهد خالید نه که ن. که واته مه سعودیش هه مان پیلانی باوکی به کار هیئا بوو. پیلانه که وا ده خوازیت قوریانییه که که نارگیر بکه ن و به ته واوه تی له ده ورپه ره که ی دایه بن، تا له کۆتاییدا ناچاری بکه ن چۆک دابدات یان ناوچه که جی بیلت.

ئاماده بوان قسه ی زۆریان کرد و منیش ته نیا گویم گرتیوو، به کیکیان ناوپی لیدامه وه گوتی: ده مانه ویت رای تۆش بزانی، منیش گوتم: پیم وایه مه سه له که رون و ئاشکرایه، ئه مه به که مجار نیه ئه و شتوازه به کار دین، به لکو

دوباره کردنه وهی کاره کانی رابوردویانه، عوبهیدوللا و عوسمان و لقمان و فلان و فیسارتان له بیره نایا هه مان سیاست له دژیان په پیره و نه کراوه؟
 من ده پرسیم: نه گهر نه جار نه پیلانه دژی شیخ محهمه د خالد سه ر بکه وئ، نهی دواي نه وه کئی تر ده بیته قوریانی؟
 به کیکیان پیکه نی و گوتی: کهس نه ماوه تو نه بیته بئگومان کاتی توش دیت.

من به رده وام بووم له قسه کانم گوتم: به راستی من هیچ پیویستم به شیخ محهمه د خالد نیه، به لام نابیت نه وه شمان له بیر بجیت که نه و کوپی شیخ نه حمه د بارزانییه، له بهر نه وه گوی به و هه ره شانه ناده م، هه روه که له گه ل شیخ عوسماندا گویم پینه دا کاتیک هه مان هه لویستیان لی گرت، ته نیاش له بهر نه وهی هه ردوکیان کوپی شیخ نه حمه دن. بویه له ریی گه پانه وه م سه ردانی شیخ محهمه د خالد ده که م تا کوو راستیی قسه کانم به سه لمیتم. هه ر به راستیش رژی دواتر سه ردانی شیخ خالیدم کرد. من له باریکدا نه بووم که بتوانم هاوکاری بکه م، به لام به لایه نی که مه وه ده توانم به شداری نه که م له نازاردان و که نارگیر کرنی. هه روه ها داوام له شیخ محهمه د خالد کرد که بۆ به کلایی کردنه وهی نه م بابته له ناوچه که هه لباردنیک بکه ن، به لام شیخ محهمه د خالد نه و پئشنیاره ی ره تکرده وه و گوتی: له و کاته دا نه وان به به رتیل و هه ره شه ی کوشتن ئامانجی خویان ده پیکن، هه ر که سیک دژیان بی، پیی ده لئین: نه گهر له ده رگای ماله که ت بیته ده ره وه ده تکرژین.

نه وهی سه هره نه وانه ی سالی ۲۰۰۹ داواي هه لباردنیان ده کرد ریگه یان له هه لباردنه که گرت. به لکو به هه ره شه ی کوشتن و ده رکردن له کار و له ناوچه که ش خه لکه کانیان ناچار کرد که ده بیته ده نگ به دن به لیسته که ی نه وان، هه ر ریک وه نه وهی شیخ محهمه د خالد پئشبینی کردبوو.

بویه به پیی هه لسه نگاندنی خۆم بۆ نه و پئشیره فتانه ی که له بارزان روویانده دا، په کلاکردنه وهی ململانیکان له نیوان شیخ محهمه د خالد بارزانی و مه سعود و سه رکه وتنی مه سعود له و ململانئیه، دوا زنجیره ی نه و کزده تایانه

بوو که له سهره‌تای سالی ۱۹۲۷ ده‌ستیان پیکردو هیڅی راستی بارزانییه‌کانیان به‌لاړېدا برد. ئه‌م کاره‌ش به‌کوشتنی شیخ عه‌بدولپه‌حمان بارزانی ده‌ستی پیکرد که ئه‌و یه‌که‌م قوریانی ئه‌م پیلانه‌ بوو. ئه‌م پیلانه له‌ کوشتنی شیخ عه‌بدولپه‌حمان و چهند بارزانییه‌کی تر‌گه‌وره‌تر بوو، له‌م کتیبه‌شدا هیڼد به‌لگه‌مان له‌ باره‌وه هیڼاوه‌ته‌وه که پیمان وایه به‌س بیت بڼ پشتراستکردنه‌وه‌ی ئه‌م تیوریانه‌ی ئیمه.

۴- سالی ۱۹۷۹ مه‌سعود سهردانی فیه‌ننای کرد له‌ کاتیڅدا شه‌ری ناوځوی کوردستان به‌رده‌وام بوو. هه‌رچند ناو‌به‌ناو ده‌وه‌ستا، به‌لام له‌م شه‌پانه‌دا هه‌زاران لاوی کورد بوونه قوریانی و هه‌زارانی تریش ده‌ریه‌ده‌ر بوون وه‌ک ئه‌وه‌ی ئیمه له‌ سالی ۱۹۷۶ پېش‌بینیمان کردبوو. هه‌ردولامان له‌م مه‌ترسیانه‌ ناگادار کردبووه. ئه‌و رقه‌ قول‌ی هه‌ردولا به‌رامبه‌ر یه‌کتر هه‌یانبوو، ژور به‌ ناشیرینی روی دزیوی ځوی ده‌رده‌خست و نمونه‌شمان له‌م باره‌یه‌وه ژوره، وه‌ک کوشتنی علی عه‌سکری هه‌رچنده به‌ دیل گیرابوو. ده‌لین سامی عه‌بدولپه‌حمان به‌ ئار بی جی، کوشتویه‌تی وتویه‌تی (پیاوی گه‌وره ده‌بیت به‌ چه‌کی گه‌وره بکوژدیت)!

یه‌که‌م سهرنجی مه‌سعود ئه‌وه‌ بوو که شوقه‌که‌ی من کونه، ئه‌مه له‌ کاتیڅدا خه‌لکی تر له‌ شوق‌ی خو‌شدا ده‌ژین. من وه‌لامی سهرنجه‌که‌یم نه‌دایه‌وه، چونکه پیم وابوو مه‌سعود به‌سهره‌اتی ئه‌م شوقانه نازانیت و مه‌سه‌له‌که‌ش ژور گرنه‌ نیه، دوا‌ی ئه‌وه ویستم ئه‌وه بیری مه‌سعود بیتمه‌وه که ئیمه له‌ که‌ره‌ج له‌سهر چی ریککه‌وتبووین و چون ئه‌وانه‌ی که مه‌سعود به‌متمان پیکراوی ځوی ده‌زانی، ئیستا ئه‌وان به‌ ناشیرین‌ترین شیوه سوکایه‌تی به‌ بنه‌مال‌ی مه‌لا مسته‌فا ده‌که‌ن، چون مه‌سعود له‌ خاله‌کانی ریککه‌وتنه‌که لایداوه و چون ده‌توانیت ئه‌و سوکایه‌تیانه قه‌بول بکات؟

مه‌سعود گوتی ده‌بیت داوا‌ی لی‌بوردن له‌وان بکه‌ین و منیش ئاماده‌م له‌گه‌لتدا بیم و ده‌ست بخه‌نه ده‌ستی یه‌کتره‌وه بڼ ئه‌وه‌ی کی‌شه‌کان کورتایان پې بیت. بابه‌تی سوکایه‌تی پیکردن، ئه‌وه‌یان راست نیه و ئه‌وانه که‌سانی دلسۆزن و ئه‌و

قسانەش پۈپاگەندەيە، ئەو ەش چارەسەرە دەبىت تۆش بە قسەم بکەيت، بەلام مەن رەتم کردەو ە بەو شىو ەيە ناکۆکیەکان يەکلایى بکەمەو ە و داوام لى کرد کە پىۋىستە چارەکانى بکاتەو ەو واقع ەو ک خۆى بىيىت. ئەگەر دانىش بەو راستىدا نەئىت کە ئەوانە سوکايەتى بە بنەمالى مەلا مستەفا دەکەن، ئەو ە نامادەم ەەر ئىستا زياتر لە ۱۵ شايت بىنم بى سەلماندى قسەکانم. لىرەدا مەسعود ناچار بوو دان بەراستىيەکەدا بنىت و گوتى منىش ەو ئىدرىسى برام ئاگادارى ئەو جىۋانەم، بەلام لەگەل ئەو ەشدا ەەر داواى کرد کە پىکەو ە بچىن بۆ مالى ئەو کەسانەى دەستدرىزيان کردۆتە سەرم تاکوو کىشەکە يەکلایى بکەينەو ە!

مەسعود جار چارە سەبرى کاتژمىرەکەى دەستى دەکرد ەو ئەو ەى بلى مەوعىدىكى ترم ەيە. ئىمە نەگەيشتىنە ەىچ رىککەوتنىک بەلام پىش ئەو ەى مالاكەم بەجى بىللىت ئاگادارم کردەو ە لەو ەى کە ئەنجامى ئەو کارانە باش نايىت ئەگەر ەەر بەو شىۋازە کار بکات و نايىت ەىچ بە نيازى ئەو ە بىت مەن ەاوکارىي بکەم. پىشم گوت بە دورى نازانم ەمان ئەو شتەت بەسەردا بىت کە مەن بەسەردا ەاتو ە، تا ئەو کاتەى تۆ ئەو کەسانە بە دىسۆزى خۆت بزانىت.

رۆژى دوايى لە رىگەى رۆژنامەکانى نەمساو ە زانىم ەو لى تىرۆزکردنى دراو ە، کاتىک لەگەل فارس باو ە چاوپىکەوتنىكى ەەبوو لە شەو ىكى درەنگداو لە شوپىنىكى چۆلدا. لەو ەو ەشدا ئازاد بەروارى برىندار بوو چونکە شىو ەى لە شىو ەى مەسعود دەچوو، بۆيە تىکەلىيەک دروستبوو لای ئەوانەى ويستويانە مەسعود بکوژن، بەلام (شاگردەکەى مۇساد) چۆن ەەلەيەكى لەو شىو ەيەى کردو ە؟!

رۆژى دواتر سەردانى نەخۆشخانەم کرد و لەو ى چارىكى ترمەسعودم بىنى و پىم گوت: چىم پى گوتىت، ئاگادارم نەکردىتەو ە؟

مەسعود ەلامى دامەو ە: راستىت پى بلىم؟ ەەرچىەکت وت راست دەرچوو. مەن گوتم: مەسعود کاتى ئەو ە ەاتو ە بە خۆداچونەو ەيەک بکەيت لە ەەلۆيىستەکانتدا. ئەگەر مەن راست دەکەم ئەى بۆ بەو شىو ەيە ناجولئىتەو ە،

به لكو ئاراسته ئى پىچەوانە وەردەگريت؟ مەسعود بىدەنگ بوو و وەلامى
پرسىيارەكەمى نەدايەو. ئەوەش دوا دىدارمان بوو.

پاش چەند رۆژنىك ھەزار ھەسەن حاجو بە تەلەفۆن پەيوەندى پىوھە كردم و
داواى چاوپىكەوتنى پەلەى كرد، منىش گوتى ئىستا سەرم زۆر قالە و داوام لى
كرد چىي دەوى پىم بلىت. بەلام ئەو رازى نەبوو گوتى: ئەم شتانە لە تەلەفۆندا
ناوترىن. كەواتە دەبىت ھەر يەكتر ببىن. من لە بىننەكەدا بە ھەزارم گوت
ئەو شتە چىيە كە لە تەلەفۆندا ناوترىت؟ ئەو لەو شوپنەدا دانىشتبوو كە چەند
رۆژنىك لەو پىش مەسعود لىي دانىشتبوو. گوتى: مەسعود لەگەل كۆمەلنىك لە
قىادە مۆقەتە سەردانى كردىن لە مالەو. داواى لى كردىن بەشدارى بكەين لە
كارى سياسىدا، بەلام من رەتم كەدەو و گوتى: ئىمە لىرە زۆر سەرقالىن و من و
ژنەكەم ئىشمان زۆرە و بەيەكەو كاروبارى خىزانەكەمان بەرپۆ دەبەين. دوو
منداڵمان ھەيە دەمانەوئەت لە نەمسا شتىك بۆ خۆمان پىكەو بىنن بەلام
مەسعود ئەم بيانوانەى رەتكەدەو ئاماژەى بەو دا كە ئەگەر تۆ ھاوکارىمان
نەكەيت ئىمەش ناتوانىن ھاوكارىت بكەين. ھەرچەند من ئاماژەم بە سەختى
زىانى ئەوروپا دا بەلام مەسعود سوور بوو لەسەر ئەو ھوى راستەقىنەى
مەسەلەكە بزانىت. ئىدى نەمتوانى لەو زياتر شتەكان بشارمەو بە راشكاوى و
بى ئەو ھى يەك وشەى لى بگۆرم راستىيەكانم بۆ باسكرد. گوتى: ئەو كەسەى لە
تەنىشتەو دانىشتەو، قەسەى ناشىرىن بەخىزانەت دەلەيت، ئىمە نامانەوئەت ئەو
جنىوانە دوبارە بكەينەو كە ئەو وتوئەتى، ئىتر چۆن دەتوانم لەگەل ئەو جۆرە
كەسانە كار بكەم، تۆ دەلەيتى چى مەسعود؟

بەلام مەسعود بەبى راوستان وەلامى دامەو گوتى: ئەو ھىچ نىيە. من
خۆم پىم گوتەو وا بلىت!

ھەزار گوتى: عەبدولمەسعود من لەم دنيايە تىناگەم و نازانم لەم بارەدا چ
بلىم و چ بكەم. تۆ ئەلەيتى چى؟

پاش تىپرامانىكى كورت گوتى: ھەزار با لىرە بە دواو خۆمان نەخەلەتەين.
دەبىت دان بەو دا بىنن كە ئەمەيە پارتى ديموكراتى كوردستان و ئەوەش

سەرکردایه تییه که یه تی، مه سعودیش یه کیکه لهو سێ که سهی له لوتکهی ئەم سەرکردایه تیبه دان، ئەمە یه شیوازی کارکردنیان و وا دهزانن سیاسەت بهو شیوه یه دهکریت. ئێمه لیڤه دا گه یشتوینه ته دوپیانیک و ره هه ندەکانی دیارن. ده بیته ئیدی بپیری خۆمان بدهین و چاوه پوانی سودی نیه. من بپیری خۆم داوه، وا باشه که سان و هاوڕێکانیشمان بهم بپیاره م بزانن تا کوو ئەوانیش به ئازادی بپیری خۆیان بدهن.

لیڤه دا ده بیته ئاماژه به هه ندیک راستی بدهم:

١- هه ژار ئەندازیاری میکانیکی به لام له دیپلۆماسیه تدا لاوازه و ژۆر راشکاوانه قسان دهکات، ئەو سەر به بنه ماله یه کی ناسراوه له سوریاو تورکیا. بنه ماله که ی ئەوان په یوه ندییه کی دیرینیان له گه ل بنه ماله ی بارزانییه کاندایه به و ئاگاداری دابو نه ریتی بارزانیان بون له بهر ئەوه ژۆر به باشی ده یزانی چی باشه و چی خراپه.

سالی ٢٠٠٧ سهردانی فیهننام کرد و له ویندهر ژۆر له هاوڕێکانم به سه رکرده وه. هه ژاریشم به سه رکرده وه و باسی روداوه کانی رابوردومان کرد. ده رکه وت ژۆریه ی ئەو خێزانانه ی مه سعود سهردانی کردون ئەوه یان به مه سعود گوته که بنه ماله که ی بهر جنیو و تانه و ته شه ری ئەو که سانه که وته که ئەم به دلسۆزی خۆیان ده زانیته.

هه ژار ئاماژه ی به وه دا که به هۆی ئەو روداوانه وه چهند جارێک بانگیشت کراوه. وه ک ده رده که ویت هه ندیک که س ویستویانه قسه کانی بگوریت بۆ ئەوه ی ئەو نه زیحه ته له بهر چاوی خه لک بشارنه وه، ته نیا مه سعود نه بیته. به لام هه ژار به رده وام جه ختی له وه ده کرده وه که ئەو ته نیا حه قیقه تی وته، ئینجا گوته: وا دیاره ئیوه هه ز ده کهن له گه ل ئەو جۆره خه لکانه کار بکهن، له بهر ئەوه تکاتان لی ده که م واز له من بێتن. ئیوه ئازادن چیده کهن. من نامه ویت خۆم له نیاوتنان هه لقورتینم.

٢- وه ک ده رده که ویت مه سعود ناچار بوه له ژۆریه ی ماله کان به ره و رووی راستیه کان بپته وه. هه مویشیان ئەو سوکایه تی و ته شه ردانه یان بۆ دوپات

کردۆتهوه كه له لايهن ههوادارانی خۆيهوه بهرامبهه بانه ماله كهی كراوه، هه مووشیان سهیریان له بێدهنگی مهسعود دههات له ئاستی ئه سوکایه تیانهدا. لێرهوه بۆم دهركوت كه ئه و بپاری داوه بهره و پێشهوه رابكات، وهك ئه لمانیه كان ده لێن. جا له بهر ئه وهی بێدهنگی له ئاست ئه رهوشه ئابرویه رهدا كه لکی نه بوو، بۆیه وستی وا و پناهی بکات كه خۆی پیلانی بۆ ئه و کارانه دا پشته و ئه وان ته نیا فره مانگی ئه م به جێ دێنن، به لام ئه و شته جێگهی باوه پێکردن نیه، چونکه له سه ره تادا خۆی نکۆلی ده کرد له وهی شتی وا رووی دا بێت به لام به هه ر حال ئه نجامی ئه م کاره له لایه نی ئه خلاقییه وه هه ره که شته.

۳- سه باره ت به خۆم ئه م رو داوه خالی لێکدا بپاری ته وا وه تیم بوو له گه ل مه لا مسته فا و هه ردو کۆرپه که ی، ئیدریس و مهسعود. نکۆلیش له وه ناکه م كه له و رۆژه وه نه فره ت له و رۆژه ده که م مهسعودم تیدا ناسیوه. دوا ی ئه وه ئیتر به هه یج شیوه یه که هه زم نه ده کرد بیانبینم. ئیدی لێره وه دا بپاری کۆتایی و ته واو بوو له گه لیان. له و پوه ئیتر هه ول مه ده دا ژیا نی خۆم رێک به مه وه و خۆم کۆنترۆلی ژیا نی خۆم بکه م دور له ته فره دانی ئه وان و درۆکانیان و پیلانه به رده وامه کانیان دژ به یه کتر و دژ به خه لکانی تریش. له و کاته شه وه تا ئه مپۆ توانیومه ده سته کوه ت و کاری باش بکه م. ئیستاش سه رم له وه سوپ ماوه که چۆن تیوه گلام و له گه ل ئه واندا خه ریکی کارێک بووم که پێی ده و تریت سیاسه ت و بپارمه دا که نا بێت جارێکی تر شتی وا دوباره بێته وه.

له م شوێنه دا پێویست ده کات ئاماژه به جیاوازییه که له نێوان هه لۆیستی مهسعود و ئیدریس له ئاست ئه و سوکایه تی پێکردنه بکه م. یه که میان ئاماده نه بوو ده ست تیکه ل بکات له گه ل که سانی کدا که به رده وام سوکایه تییا ن به بانه ماله که ی ده کرد. هه روه ها ئیدریس زۆر زوو که مه کا نی سامی عه بدولپه حمانی زانی بوو و ده سته که شف کرد بوو. زانی بووی سامی له رێی کێپێکی نێوان مهسعود و ئیدریسه وه خوا زیاره ده سته که پاره ی مه لا مسته فا بگات. هه روه ها

دهیویست سودمەند بۆ له ناکۆکیی نۆوان مام جەلال و مەلا مستەفا. بۆیە
سامی بەردەوام هەولی دەدا تاگری شەپی ناوێو خوێش بکات و سود له
سادهیی یارمەتییهکانی مەسعود وەرگرێ. بەلام هەر که خوێ له بنەماله‌ی مەلا
مستەفا جیاکردەوه، کهوتە خوێ نزیك کردنەوه له جەلال تالەبانی و هەیشه
شانازیی به‌وه‌وه ده‌کرد که ئەم کاره ره‌نگدانەوه‌ی زیره‌کی و لیژانییه.

سەرەکی ئەم ریکخراوە ئووە بوو کە نامیلکەى بچوک بنوسیٲ بۆ ئووەى خەلک
هۆشیار بکاتەو سەبارەت بە کیشەى کوردستان، سەرئەجى ھاوولاتیانی کورد
بۆ ئوشتانە رابکیشیٲ کە پٲویستە بیزانن و ھەروەھا دەمانویست رای گشتی
جیھان ئاگادار بکەینەو لە پرسى کورد بە شیوەیەکی گشتى. دواچار چەند
نامیلکەبەکمان دەرکرد سەبارەت بە کۆنگرەى ئیسلامى و چەکی کیمیاویى و
عەبدوللا ئوچالان و دیموکراسیەت وەک بنەمایەک بۆ چارەسەر. ئەم
نامیلکانەمان بۆ لایەنە پەيوەندیدارەکان دەنارد، لەوانە ناردنى نامیلکەى
تایبەت بە چەکی کیمیایى بۆ کۆنگرەى ئەمریکا، لەگەڵ نامەبەکدا. ئو
نامەبەش لە لایەن سیناتۆر تید کیندیەو وەک بەرپرسى لیژنەى مافەکانى
مرووف وەلام درایەو. لە راستیدا شەپى ناوخۆ ھێزە کوردییەکانى بەگشتى
شەکەت کردبوو و ھێز و پزەى لى بەرى بوون و ناوو ناویانگیانى تیکشکاندبوو،
بەلام ئووەى سەیرە ئیستاش ھەندیک سەرکردەى ئو حزبانە شانازى بەووە
دەکەن کە دەستیان لە ھەلگیرساندن ئو شەپەدا ھەبوو، ئەمە لەبەرى ئووەى
لێ تەریق بینەو.

خۆ ئەگەر ئو ھەلە کوشندەبەى سەددام نەبوايە کە شەپى لەگەڵ ئێراندا
کردو پاشانیش پەلامارى کویتى دا و بەو ھۆیەو دەستپوێردانى عەسکەرى لە
لایەن دەیان ولاتەو لە چوارچێوەى ھاوپەیمانییەکدا بۆ ئازادکردنى کویت
روویدا و دواتریش ناوچەى دژە فرین دروست کراو رای گشتى جیھان
ھاوسۆزى لەگەڵ ئاوارە کوردەکان پیشاندان بەزەبى پێیاندان ھاتەو کە
ئاوارەى ئێران و تورکیا بیون و زستان تەنگى پێ ھەلچنى بوون، ئەگەر ئەم
ھەموو روداو نەبوايە، ھیچ لە رەوشى کورد نەدەگێرا. تەنانەت ئو دەرڤەتە
زێرینەش لە لایەن حزبە کوردییەکانەو بە ھۆى کورتبىنى و خۆپەرستیانەو
نەقۆزایەو بەفەرۆ درا.

وێرەى ئووەى حکومەتیکى کوردى لە ناوچە پارێزراوەکان پێک ھێنرا و لە
لایەن چەندین ولاتەو پشنگیری لى دەکرا، دیسان شەپى ناوخۆ ھەلگیرسایەو
و ھەزاران کەسى تیدا کوژرا. پاش دروستبوونی ناوچەى دژە فرین، چەند

جارتیک هه لم بۆ هه لکه وت و گه پامه وه بۆ کوردستانی عیراق. جاری دوه م که گه پامه وه هه ستم کرد ناوچه که له سه ر لیواری شه پێکی ناوخۆیی دایه و حزبه کان خۆیان ته یار ده که ن بۆ شه پ. کاتیک شیخ محهمه د خالید بارزانی پرسیارنی لی کردم سه باره ت به بۆچوونم له باره ی ره وه شه که وه، گوتم: شه پێکی ناوخۆ به ر ده رکی پێ گرتووین و له ئاینده یه کی نزیکدا هه لده گیرسیت.

به لام شیخ خالید وه لامی دامه وه گوته: تۆ نازانیت چی ده لئیت. حزبه کان رێککه وتون، حکومه تێکی هه مه لایه نه پێک هینراوه و پۆست و پله کانیش دابه ش کراون و پاره ش دابه ش کراوه، که واته شه پ کۆتایی هاته. من گوتم له ئاینده یه کی نزیکدا شه پ ده قه ومی.

پاش گه پانه وه م بۆ ئیه ننا به ماوه یه کی که م شه پی ناوخۆ هه لگیرسایه وه. به لام بۆچی من به و شیوه یه شته کانم هه لسه نگاندبوو؟

هۆیه که ی ئه وه بوو که هه موو به لکه کان ئامازه بوون بۆ ئه وه ی که پارتی دیموکراتی کوردستان تیری نه ده خوارد له پاره و ده یویست به ته نیا ده ست به سه ر ناوچه ی بادیناندا بگریته، ئه ویش به هۆی گومرگی ئیبراهیم خه لیله وه که پاره یه کی زۆری ده پزاند ه ناو خه زینه که یانه وه له و کاته دا. سه رکردایه تی ئه م حزبه هه ر له سه ره تاره ئه م سیاسه ته ی گرتۆته به ر، هه ولی داوه هه ر چی سه رچاوه کانی داراییه کۆنترۆل بکات و له ورێگه یه وه لایه نه کانی تر ناچار بکات هه ر رێکه وتنیک ئه و بیه ویت ئه مان مۆری بکه ن و له واقیعه شدا بینه کلکی ئه و حزبه، جا سه رچاوه ی دارایی حکومه تی ئێران بێت یان عیراق یان گومرکی زاخۆ بێت، هیچ جیاوازی نیه.

کاتیک ئه و حزبه ده ست به سه ر سه رچاوه کانی داراییدا ده گریته، به شیوه یه کی ئۆتۆماتیکی حزبه کانی تر به ره و تانه وه ده چن، بێگومان پێشبینیش ده گریته هه ندیک حزب به ئاسانی مل نه ده ن بۆ ئه و سیناریۆیه، به لگه و به ره نگاری ده که ن، وه ک یه کێتی نیشتمانیی کوردستان، ئه و حزبه ی شاره زاییه کی فراوانی له شیوازه کانی کاری پارتی دیموکراتی کوردستاندا هه یه. لێره وه ده زانین بۆ سه ره له دانی شه پی ناوخۆ، ته نیا کاتیک و کاردانه وه یه ک

بەسە، کات و شوپن گرنگ نیه. ئەوانە شتیکی لاوەکین چونکە ئامادەبونیک
هەیه. ناکۆکی لەسەر پارچەیهک زەویی بچوک شیمانەی ئەوەی هەیه ببێتە هۆی
هەلگیرساندنی شەپڕی ناوخر. هەر ئەوەش روویدا.

ئەو خۆ نواندن و شاتۆگەریانەش هیچ دەوریان نەبوو کە لەبەرچاوی خەلکە
سادەکە دەیاننواند و باسی بڕایەتییان دەکرد، وەک ئەوەی لە بارزان رویدا،
کاتیکی مام جەلال گوتی: من و مەسعود هەربو کمان کوپی مەلا مستەفاین! ئەمە
لە رووکەشدا وابوو، بەلام لە ناوێوە ناکۆکییەکان بەردەوام لە پەرەسەندندا
بوون. لەو کاتەدا پارتی دیموکراتی کوردستان بەردەوام تەنگی بە هەركییه‌کان
هەڵدەچنی بۆ ئەوەی دەست لە مافەکانی خۆیان هەلگیرن بۆ زیارییه‌کان، لە
کاتیکیدا هەركییه‌کان هەواداری جەلال تالەبانی بوون و زیارییه‌کانیش تا رادەیه‌ک
هەواداری بارزانی بوون بەلام هەندیکیان تائێستاش هەواداری نەرسەد زیاریین.

بۆیه کاتیکی مام جەلالم بینی ژۆر ناپەرەت بوو لەو رەفتارانەی پارتی و پێی
گوت: عەبدولموسەور تا کەی دەتوانین بەرگەی ئەو هەراسانکردنە بگرین؟

رەنگدانەوێ شەپڕی ناوخر ژۆر نیگەتیف بوو لەسەر رای گشتی لە دەرەوێ.
ئێمە پێشبینی ئەوەمان کردبوو و ئاماژەشمان پێ دابوو، بەلام هەندیک لایەن،
بەتایبەتی پارتی دیموکراتی کوردستان گۆییان بەو ئاگاداریانەی ئێمە نەدەدا و
بە هیچیان دەزانی.

بە دوری نازانم من یەکەم کەس بم داوای ئەوەم کردبێت کێشەیی کورد بە
کێشەیی فەلەستین بەراورد بکری، ئەویش بۆ ئەوەی بتوانین کێشەیی کورد نزیکی
بخەینەوێ لە ئەقڵیەتی عەرەب و هەروەها کێشەیی کورد لە تورکیا بەراورد
بکەین لەگەڵ کێشەیی تورکەکانی قوبرس بۆ ئەوەی تورکەکان لەو ئازار و
مەینەتیانە تێ بگەن کە کورد بەدەستییەوێ دەنالیین و لەوێوە داواکارییه‌
رەواکانیان بەسەلمیین. هەروەها ئەو پێشنیارەیی کە پارتی سەوز لە پەرلەمانی
نەمسای پێشکەشی کرد بۆ ئەوەی کێشەیی کورد وەک کێشەیی فەلەستینییه‌کان
مامەلەیی لەگەڵدا بکری، بە دوری نازانم لە تیزی دکتۆراکەیی منەوێ
و هەریانگریبێت کە خۆم چەند نوسخەیه‌کم ناردبوو بۆ پەرلەمانی نەمسای
حزبەکانی ناو پەرلەمان.

به‌لام پيشنياره‌كه له لايهن پارتى ئازاديخوازانى ئۆپوزيسيۆنه‌وه بهر ره‌خنه‌يه‌كى زۆر دره‌، چونكه ده‌يانگوت مه‌سعود و جه‌لال له پي‌نناوى به‌ده‌سته‌پي‌نانى پاره‌دا هه‌مو شتيك ده‌كه‌ن.

له ئيه‌ننا مام جه‌لال ناسى، له كاتيكا به سهردانتيك هاتبوه نه‌مسا، له‌وى سوپاسم كرد له‌سهر ئه‌وه‌ى هه‌لويسيكي دروستى نواندبوو له ئاست ئه‌و بارزانيانه‌ى كه حكومه‌تى سه‌دام سه‌رنگومى كردبوون، جا به راسته‌وخۆ بيت يان له ريگه‌ى هاوپيكانيه‌وه بيت. له راستيدا نه‌رمى نواندى من به‌رامبه‌ر مام جه‌لال و يه‌كييتى نيشتمانى كوردستان ده‌گه‌پي‌ته‌وه بۆ ئه‌و نه‌رمى نواندنه‌كه‌ى عوبه‌يدوللای بارزانی ده‌ينواند به‌رامبه‌ريان. عوبه‌يدوللای له باره‌ى ناكۆكيه‌كانى نيوان باوكى و مام جه‌لال ده‌يگوت: هه‌نديك شت زۆر زيده‌پويى تي‌دا ده‌كرى، له كاتيكا ده‌بوايه ئه‌و شتانه بچوك بكرينه‌وه. هه‌روه‌ها مه‌لا حه‌سه‌نى بايه‌زدين به راشكاوى داکۆکی له مام جه‌لال ده‌کرد و ده‌يگوت "ئه‌گه‌ر ئه‌و نه‌بوايه راده‌ستى ده‌سه‌لاتدارانى به‌غدا ده‌كرامه‌وه، به‌لام ئه‌و رزگارى كردم. عه‌بدولموسه‌ور باوه‌پ به‌و شتانه مه‌كه كه له باره‌ى ئه‌و پياوه‌وه ده‌وتريت"

كاتيك سهردانى ناوچه‌ى پاريزاوم كرد، جاريكى تر سهردانى مام جه‌لال كرد و نوسه‌يه‌كم له تيزى دكتوراكه‌م به زمانى عه‌ره‌بى پيشكه‌ش كرد. گوتم: مام جه‌لال هه‌نديك ره‌خنه‌ى تي‌دايه كه ئاراسته‌ى تۆش كراوه. ئه‌ويش گوتى عه‌بدولموسه‌ور تۆ درۆ ناكه‌يت چ ده‌نوسيت بنوسه. هه‌روه‌ها باسى ئه‌و گفتوگيه‌م كرد كه له په‌رله‌مانى نه‌مسا سه‌باره‌ت به‌و بابته ئه‌نجام دراوه، بۆيه تكام لي‌كرد خويان له شه‌پى ناوخۆ لابده‌ن، چونكه پيش ئه‌وه‌ى بيمه‌وه شه‌پيكي ناوخۆ له نيوان پارتى ديموكراتى كوردستان و پارتى كرێكارانى كوردستان روويدا بوو.

هاوپيكانمان له نه‌مسا له ريگه‌ى گۆفاره‌ و رۆژنامه‌كان و راپۆرته‌كانى ري‌كخراوى لي‌بورنى نيوده‌وله‌تیه‌وه ئاگادارى ئه‌و شه‌په ناوخوييه و كاره دزيوه‌كانى شه‌پ بوون كه له كوردستان روويان داوه. ئي‌ستاش ئه‌و پزيشكى ددانه‌ى كه هه‌موو سێ مانگ جاريك سهردانم ده‌کرد و حه‌زى به‌گه‌نگه‌شه‌کردنى

كاروبارى سياسى بوو و زانىارىي فراوانى له سەر رهوشى خۆره لاتى ناوه پاست
هه بوو، له وانه له سەر كيشه ي كورد، هه ر كه ده چومه ژوره وه به سكرتيره كه ي
دهوت ههچ سهردانىك وهرمه گر ه تا دكتور عه بدولموسه ور ته واو ده بىت.

دواى ئوه يه كسه ر ده ست به گفتوگو ده كراو پرسىارى ده كرد له باره ي ئه و
هه والانه ي له رۆژنامه و رادىۆكان و تىفیه كانه وه بلأو ده كرانه وه، سه باره ت به
خۆره لاتى ناوه پاست و كوردستان. جارىكيان پزىشكه كه م سه باره ت به
رهفتارى مه سعود گوتى: "نه گه ر باوك بزانت كوپه كه ي چى ده كات ئوه له
كوپه كه ي ده تلپته وه". مه سه له كه په يوه ست بوو به فروشتنى نه وتى عىراق له
رىگای توركيawe، وىپراى ئابلوقه ي نئوده وه لىي سهر سهدام و وىپراى ئه وه ش كه
سه دام براكانى كوشتوه. پزىشكىكى تر هه بوو كه يارمه تى ده دام بۆ ئه وه ي
سه رچاوه ي پىويست به ده ست بىنم بۆ نوسىنى نامىلكه يه ك له سهر چه كى
كىمىايى، به لام زۆربه ي ئه و كه سانه له به ر بارى ئه منى حه زيان نه ده كرد ناويان
به پىنرئىت. ئه و پزىشكه ره زامه ندىي ده رپى بۆ په يداكردنى سه رچاوه ي پىويست
كه من نه مده توانى له كتيپخانه كاندا په يدايان بكه م، ئه وىش به رامبه ر به وه ي كه
دواى ته واوبوون نوسخه يه كى بده مى. بىگومان ئىستا ئه و ترس و خۆپاراستنه ي
باسى ده كه ين نه ماوه، چونكه تىرۆرىستان له ئىستادا هه موو ئه و زانىارىيانه
له سهر ئىننه رنپت بلأو ده كه نه وه و هانى تىرۆرىستان ده دن بۆ ئه وه ي خۆيان
فېرى چۆنپتى دروستكردنى چه كى كىمىايى بكه ن.

پاش ته واو كردنى نامىلكه كه سه رچاوه كانم گه پانده وه بۆ پزىشكه كه، ئه و
گوتى "ئيمه هاوسۆزىن له گه ل كيشه ي كورداندا"، له و كاته شدا ئاماژه ي دا به و
ناكۆكيانه ي نىوان ره وه تكانى كوردستان و ره خنه ي له هه ندىك رهفتارى پارتى
كرىكارانى كوردستان گرت. ئىنجا باسى تيزه كه ي منى كرد و گوتى ئه و تيزه ي
تۆ رىگه خۆش ده كات بۆ ئه وه ي خه لك به ئاسانى له كيشه ي كورد تىبگه ن،
به تاييه تى ئه وانه ي كورد نين. پاشان گوتى پرسىارم له هه ندى كورد كرده
سه باره ت به و تيزى دكتورايه ي تۆ، كه چى زۆر به شپوه يه كى سه لى
هه لىانسه نگانده، كاتىكيش لىم پرسىون ئايا ئتوه خويندوتانه ته وه، گوتويانه

نەخىر نەمان خويىندۇتەۋە گۈتم ئەي چۆن بەۋ شىۋە خراپە باسى دەكەن؟
 وتيان پارتى ديموكراتى كوردستان فەرمانى كىردۈە كە ناپىت ئەۋ كىتپە
 بخويىنەۋە. ئەۋ ناۋى ھەندىك لەۋ كەسانەي پى گۈتم. دەر كەۋت ھەموۋيان
 سەر بە پارتى ديموكراتى كوردستان بوۋن، پىزىشكە كە زىاتر لە سەرى رۆيشت و
 گۈتى "ئەۋە بە راستى سەيرە كە ئەۋ كەسانە بەۋ شىۋەيە رەفتار بكەن، لە
 كاتىكدا ئەۋانە ماۋەيەكى دورو درىژە لە ولاتىكى ديموكراتىدا دەژىن و
 بەشدارىيان لە چەندىن ھەلبىژاردنى پەرلەمانىدا كىردۈە و دەپىت ئاگادارى
 پرۆسەي ديموكراسى بن، كەچى ئەۋانە لەبرى ئەۋەي راي خۇيان دەرپىن، راۋ
 ھەلسەنگاندنى خەلكى تر ۋەردەگىرن و دەپلىنەۋە". ئەۋ پرسى: ئەمانە بۆچى
 ۋا ھەلسوكەۋت دەكەن؟ من گۈتم: نامەۋىت لە جىياتى ئەۋان ۋەلام بەدەمەۋە.

لە راستىدا ئەم پىزىشكە باش و كراۋەيە كە ھاۋسۆز بوۋ لەگەل كىشەي
 كوردا و نەيدەزانى زۆربەي حزبەكان سىياسەتى گىلكردن لە ئاستى گەلەكەيان
 بە گشتى و كادىرەكانى خۇيان بە تايىبەتى پەيپەۋ دەكەن، ھەرۋەك چۆن
 چەندىن رۆشنىبىرى كورد ھەيە كە ژيانى خۇيان تەرخان كىردۈە بۆ خىزمەت كىردنى
 حزب. كەچى گەل و نىشتىمانى خۇيان فەرامۆش كىردۈە. ئەگەر ئەۋ رەفتارە
 نەشپاۋە نەبۋايە، ئەۋە ھەندىك كەس نەياندەتۋانى چەندىن جار ئاگرى شەپى
 ناۋخۇ ھەروا بە ئاسانى ھەل بگىرسىنن. ئەۋ رۆشنىبىرەنە راستىەكان
 دەشارنەۋە، داكۆكى لە ۋەھمىكى حزبى دەكەن كە ھەر بوۋنى نىە و
 شىكستەكانى حزبەكانىيان دەكەنە سەر كەۋتنى گەرە و لەۋلاشەۋە ۋەھم و
 خىانەت دەكەنە نىشتىمان پەرۋەرى. ھتە، ئەۋەش لەبەر ئەۋەي وپژدانى
 خۇيان فرۆشتۈە.

ئەۋ رۆشنىبىرەنە خىزمەتكارى دىكتاتورىەت و دوزمنى ديموكراسىەتن و لە
 سىياسەتدا تەنبا ئەۋەيان بە لاۋە گىرنە كە خۆشگوزەرانى خۇيان دابىن بكەن.
 ئەمانە لە شەپە ناۋخۇبىيەكاندا دەۋرى كارىگەريان ھەبۋە چۈنكە لاۋانى
 كوردىان دژى يەكتر ھاندۋە و بەكۈشتىان داۋن.

له و کاته دا مه سه له ی بارزانییه سه رنگومکراوه کان له ئارادا بوو که ده بو
 داکوکیان لی بکریّت. له وانه یه زیده پوویی نه بیّت نه گهر بلّیم سی کهس له ناو
 هه موو بارزانییه کاندای هه موو نه وانی تر خه مخووری نه و پرسه بوون نه وانه یش:
 عه بدولسه لام بارزانی و نه یووب بارزانی و من.
 کێشه که له گه ل ده ستگیرکردنی عوبه یدوللای بارزانی سه ری هه لدا، به لام
 سه دام به به خشیینی پاره نه وانی تری خاترجه م کرد. پاره که هه ندیک جار
 که یشتو نه ۲۰ هه زار دینار. هه ندیک کهس نه م پاره به خشیینه ی وه ک سه ره تای
 باشبوونی په یوه ندیی پارتی و حکومه تی به غدا سه یر کردووه.

مهسه لهی بارزانییه بیسه روشوینه کان

له بهر ئه وهی پرسی بارزانییه کانمان وهك نمونه باس کرد، هه چه ند تاکه پرسیش نیه، به لام ده بیت زیاتر تیشکی بخهینه سهر، وپرای ئه وهش ئیمه له و باوه په داین که هه موو راستیه کان تانیستا ئاشکرا نه کراون، به دوریشی نازانین پرسه که له وه گه وره ترو تالتر بیت. لیره دا ده بیت بگه پینه وه بۆ سه روبه ندی شه پی عیراق ئیران، که هه ردولا هه ولیان ده دا زۆرتین که س بکه نه سوته مه نی ئه و شه په و زیاترین توژی کۆمه لگه تیوه بگلینن. ئه وان به هه ر نرخیک بووه ده یانوسیت له و جهنگه دا سهر بکه ون. بیگومان له و سه روبه نده دا بیلایه نی باشتین چاره سهر بوو، به لام له گه ل دورینه کی دیلۆماتیدا که بتوانیت کاریکی وا بکات هه ردولا ناچار بکات به سازشی زیاتر له گه ل کوردان. ده شیت بلین هه لۆیستی به غداد به رامبه ر پارتی دیموکراتی کوردستان باشتین به لگه بیت بۆ دروستیی ئه و قسه یه ی ئیمه ده یکه یین. حکومه تی عیراق په یوه ندیی به پارتی دیموکراتی کوردستانه وه کرد، هانی دا له و شه په دا بیلایه ن بیت، ئه وهش له به رامبه ر بریک پاره و به لێندان به وه ی که له ئایینه ده دا چاره سه ری کێشه ی کورد ده کات. به پی زانیارییه کان، به غدا دو ملیۆن دیناری عیراقی، که سالی ۱۹۸۳ ده یکرد شهش ملیۆن دۆلاری ئه مریکی، داوه ته پارتی. ئه وه ی ئه م نیه ند گیریه ی کردووه عیزهت سلیمانی ده رگه له یی بووه، ئه و ته نیا راو بۆچوونی هه ردولای ده گواسته وه بۆ لایه که ی تر.

پارتی دیموکرات وهك نه ریتی خۆی پاره که ی وه رگرتوه، به لام پابه ند نه بوه به به لینه که ی و بیلایه ن نه بوه، چونکه حکومه تی ئیرانیش په یوه ندیی پتیانه وه کردووه و ئه ویش پیشنیاری باشی بۆ کردون به شیوه یه ک نه یانتوانیوه ره تی بکه نه وه. به لام ورده کاریی پیشنیاره که ی ئیران نه زانراوه. له ئه نجامدا پارتی به شداریی کرد له هێرشه که ی ئیران بۆ سهر حاجی ئۆمه ران. ئه م کاره ی پارتی بۆ هیزه کانی عیراق که له و شه په دا به ره و روی تیکشکاندن خراپ بوونه وه،

مايهی شۆك بوو، عیراقیه‌كان وایان دانابوو كه پارتی دیموكراتی كوردستان بیلایه‌ن ده‌بیئت. بێگومان عه‌سكه‌رییه‌كان ده‌زانن سوپرایز له شه‌پدا چه‌ند مه‌ترسیداره. بۆیه سه‌دام ئه‌وه‌ی دوپاره ده‌كرده‌وه كه پارتی "ئوو جار خیانه‌تیان له به‌لێنه‌كانیان كردوه". له راستیدا كه‌س له‌و قسانه‌ی سه‌دام تێنه‌ده‌گه‌یشته چونكه زۆر نه‌یانی هه‌بوو كه ئاشكرا نه‌كرابوون و تا ئه‌و كاته په‌رده‌یان له‌سه‌ر لا نه‌درابوو.

كاردانه‌وه‌ی سه‌دام به‌ شیوه‌یه‌کی زۆر درندانه بوو. ئه‌و كه ده‌یزانی ده‌ستی ناگاته سه‌ركرده‌یه‌تی پارتی دیموكرات كه تاكه به‌رپررسی ئه‌و ره‌فتاره بوو، هات و ئه‌و بارزانیانه‌ی ده‌ستگیر كرد كه له كامپه‌كاندا خۆی داینابوون، وه‌ك كامپی قوشته‌په‌و ئه‌وانی تر. ئه‌وان هه‌زاران كه‌س ده‌بوون. ئه‌و ده‌یگوت ئه‌وانه دیلی جه‌نگن و له شه‌پی حاجی ئۆمه‌راندای گه‌راون، ئه‌وه‌ش بۆ ئه‌وه بوو پاساو بۆ به‌زینی سوپای عیراق له شه‌پی حاجی ئۆمه‌ران به‌یینه‌وه. به‌لام خۆ هه‌موو ئه‌و بارزانیانه كه‌سانی سفیل و بێتاوان بوون و قوربانیی مملانییه‌ك بوون كه ئه‌وان هیچ په‌یوه‌ندیه‌کیان پێوه‌ی نه‌بوو. ئه‌م پرۆسه‌یه زۆر به‌ وردی پیلانی بۆ داڕێژرا و له ۲۱ تهموزی ۱۹۸۳ جێبه‌جێ كرا، هه‌زاران كه‌س به‌ره‌و زیندانه‌كان رابێچ كران و له‌وانه‌ی ته‌مه‌نیان له نیوان ۱۰ تا ۷۰ سالّ ده‌بوو، هه‌ندێك سه‌رچاوه ژماره‌ی قوربانیه‌كان به ۸۰۰۰ كه‌س ده‌خه‌ملێنێت و هه‌ندێکی تر به كه‌مه‌تر.

دوای هه‌ره‌سه‌ینانی رژیمی پێشوو ئه‌و دیکۆمێنتانه ده‌ركه‌وتن كه باسی چاره‌نووسی ئه‌و بێتاوانانه ده‌كهن. ده‌ركه‌وت هه‌مویان له زیندانه‌كاندا توند كراون و پاش چه‌ند رۆژێك له دادگا كارتۆنیه‌كانی رژێمدا به‌ كۆمه‌لّ چه‌ندین حوكمی كارتۆنیان بۆ ده‌ركرا. ئه‌وانه دابه‌ش كراون به‌سه‌ر چه‌ند تاقمێکی په‌نجا كه‌سی و له نیوان ئه‌و په‌نجا كه‌سه‌دا په‌كێکیان دیاری كردوه‌و و ناویان لێناوه به‌رپررسی شانه‌یه‌کی سیخوپی كه خزمه‌تی ئێران ده‌كات، له كاتیكدا ئێران له جه‌نگدا په‌له‌گه‌لّ عیراق.

سه بارهت به ئيمه كه له ئه وروپا بووين، ئه م هه والانه كووستيكي گه وړه بوو
 بۆمان و هه ستمان به گه وړه يي كار ه ساته كه كرد، به تاييه تي كه ده مانزاني
 ئه وانه كه سانيكي بي تاوانن و هيج په يوه نديه كيان به و روداوانه وه نيه، به لكو
 هيج شاره زاييه كيان نه بوو له پيلانگي په بچوك و گه وړانه ش كه له لايه ن
 خه لكانی تره وه ده گيژدردان و ئه وان به هۆيه وه ببونه قورياني. ئيمه ش له سه ر
 داواي كه سو كاري قوريانيه كان هه ولى ژۆرمان دا بۆ ئه وه ي بتوانين پشتيواني له
 دۆزه كه يان له سه ر چهندين ئاست بكه ين. هه ر به پراستيش له ژۆر لايه نه وه
 هاوكاري كراين. ده توانم ليژه ناوي دكتور كوردۆ سه روه ت ببه م كه خه لكي
 سليمانى بوو. ئه و له سه ره تادا ده يو يست تى بگات كه بۆچى ده مانه وىت
 هه رايه كي ميدايى گه وړه له و باره وه به رپا بكه ين. من گوتم: به لاي منه وه
 پرسى بارزانييه كان كو تايبى پى ها توه به لام ئه گه ر له م كار ه ساته بي ده نگ بين
 ئه و كار ه ساتى گه وړه ترى به دوا دا ديت، له به ر ئه وه بپوا به قسه كه م بكه. ئه و
 خۆي و ها وه له كاني به و توانا ميداييه كه مه ي هه يانبوو هاوكاري باشيان
 كردين. هه روه ها دكتور جه واد مه لا له كوردستاني سوريا، ئه و يش به پتي
 تواناي خۆي هاوكاري كردين.

كاتيكي ش سه رداني ئيرانمان كرد له و يش ئه م پرسه مان له ريگه ي نوسيني
 به يان نامه يه كه وه وروژاند. له و كاته دا قسه ي ئه وه هه بوو كه بارزانييه كان بۆ
 سودان دور ده خري نه وه، هه ر له م باره يه وه قسه له گه ل ريگ خراوى نه ته وه
 يه كگرتوه كان و ريگ خراوى لي بوردنى نيوده وه لتي و ريگ خراوى مافه كاني
 مرفيش كرا، له گه ل چهندين ده زگاي راگه ياندينش په يوه نديم كرد، به لام
 كاردانه وه ي لايه نه كان چا وه پوانه كرا و ئوميد بپ بوو. له ئاستى ئه و تا وانه
 گه وړه يه كه جينۆ سايدى كي گه وړه بوو، واى ده خواست له سه ر ئاستى
 نيوده وه لتي به اتنايه ته ده نگ و به پتي ياسا نيوده وه لتيه كان مامه له له گه ل ئه و
 تا وانه دا بكرابايه.

هه لو يستی ده زگاکانی راگه ياندنى نه مسايى ژۆر بيتوميدى كردين،
 روژنامه كان و ته له فزيون ها وده نكيان له گه ل نه كردين. هه رچه نده به ريز ها وزه ر

نیوه‌ندگیری بۆ کردین لای به‌رپرسی رۆژنامه‌وانی به‌لام وه‌لامه‌کانیان ته‌واو بیتومیدیان کردین. له‌ کاتی په‌یوه‌ندیه‌کی ته‌له‌فونیماندا ئه‌و خانمهی به‌رپرس بوو له‌ رۆژنامه‌وانی به‌م شیوه‌یه‌ وه‌لامی داینه‌وه (زوو ئه‌و هه‌واله‌مان پیگه‌یشتوه و ئاگادارین، به‌لام ده‌بێت ئیوه ئه‌وه جیبه‌جی بکه‌ن که سه‌دام پێتان ده‌لێت، ئه‌گه‌ر وا نه‌که‌ن ئه‌وه شایسته‌ی هه‌ر سزایه‌که‌ن که سه‌دام پێتان ره‌وا ده‌بینێت).

ئه‌م هه‌لۆیسته ته‌نیا هه‌لۆیستی نه‌مسا نه‌بوو به‌لکو ره‌نگدانه‌وه‌ی هه‌لۆیستی هه‌موو ولاتانی خورئاوا بوو، هه‌لۆیستیکی نا ئه‌قلانی و دور له‌ هه‌ر یاسایه‌کی نیوده‌وله‌تی بوو. لیڤه‌وه هه‌لۆیستی ئه‌و ولاتانه له‌ خۆره‌لاتی ناوه‌راست ده‌رکه‌وت، که شه‌پی عێراق- ئێران زه‌قه‌ترین پیشه‌فه‌تی ئه‌و هه‌لۆیستانه‌ بوو. هه‌لۆیستی پشتگیری کردنی ئه‌و ولاتانه به‌ ئاشکراو نه‌یانی له‌و هێرش و په‌لاماره‌ی عێراقی فاشیست کردیه سه‌ر ئێران، ئه‌و رژێمه‌ی به‌ ئاشکراو نه‌یانی تاوانی جینۆسایدی ئه‌نجام ده‌داو سه‌رچاوه‌ هه‌والگریه‌کانی خۆشیان به‌ وردی ئاگاداری ئه‌و تاوانانه‌ بوون، له‌وانه‌ش به‌کارهێنانی چه‌کی کۆکۆژو کیمیایی دژی خه‌لکی سفیلی کوردستان و ئێران و هه‌ندێک جاریش دژی سوپای ئێران. له‌ کاتی‌دا به‌کارهێنانی چه‌کی کیمیایی به‌ پێی هه‌موو یاسا نیوده‌وله‌تیه‌کان قه‌ده‌غه‌کراوه، به‌لام ئه‌و ولاتانه پێیان باش بوو خۆیان له‌و هه‌موو تاوانانه‌ گێل بکه‌ن، ته‌نیا بۆ تێکشکاندنی ئێران، که له‌ گه‌شه‌کردنی هێزو ده‌سه‌لاته‌که‌ی ده‌ترسان ئه‌گه‌ر به‌هاتبایه‌و عێراق شکستی به‌یئایه‌. هه‌روه‌ها چاوی خۆیان داخستبوو له‌وه‌ی عێراق له‌ کوردستان ئه‌نجامی ده‌دات به‌ هۆی ئه‌وه‌ی هه‌ندێک حزبی کوردی هاوکاری تارانیا‌ن ده‌کرد. هه‌روه‌ک چۆن ئه‌مریکا پالنه‌ریکی تریشیا‌ن هه‌بوو بۆ ئه‌م دژایه‌تی‌کردنه‌، ئه‌ویش به‌ هۆی ئه‌وه‌ی له‌ سه‌ره‌تای شۆرشدا بالۆیزخانه‌که‌یان له‌ تاران داگیر کرا له‌ لایه‌ن خۆی‌ندکاره‌ ئێرانیه‌کانه‌وه. تیی‌بنیش ده‌کرێت که هه‌ردوولای به‌شه‌ره‌هاتوو هه‌ندی جار هاوکاریی سه‌ریازیان پیگه‌یشتوه، ئه‌ویش به‌ مه‌به‌ستی به‌هه‌رده‌رانی هێز و توانای هه‌ردوو لایه‌ن، هه‌رچه‌نده به‌غدا زۆرترین پشتگیری وه‌رگرتوه.

بېگومان ئىم پىشتىوانىكىردنە لە رژىمىكى فاشىست ھەموو ئىو ولاتانە دەكاتە ھاويەش لە ھەموو ئىو تاوانانەى لە لايەن دەسلەتتى فاشىستى بەغداوہ ئىنجام دراو، چونكە ھەر ئىوان ئىو چەكە كركوزانەيان دەدا بە بەغدا و لە تاوانەكانىشى بىدەنگ دەبوون و ھىچ سنورىكيان بۆ دەستدرىژىيەكانى دانەدەنا. تاوانى جەنگ، تاوانى دژى مرقايەتى. تەنيا كاتىك لىتى ھاتنە دەنگ كە ھەستىيان كرد ئىم رژىمە بۆتە ھەپەشەيەك لەسەر ئاسايشى خۆيان. دواى ئىوہ ئىنجا ھەلسان بە سزادانى ئىو رژىمە درندەيە.

لە راستىدا ئىم ھەلوئىستە پىر شەرمەزارىيەى خۆرئاوا سەدامى زياتر ھاندا بۆ ئىوہى تاوانى زياتر ئىنجام بدات. چونكە سەدام بىدەنگىيەى خۆرئاواى بەوہ دەخوئىدەوہ كە ئىوان لە رەفتارەكانى رازىن. ھەر ئىو ھەلوئىستەش بوو واى كرد عەلى حەسەن مەجىد (عەلى كىمىيائى) بە ئاشكرا سوكاپەتى بەرىكخراوہ نۆودەولەتتەيەكان بكات و بلىت "ھەموويان بە چەكى كىمىيائى لەناو دەبەم، با بزائىن كى قسە دەكات؟ واو وا لە كۆمەلگەى نۆودەولەتى دەكەم، ھەروەھا وا و وا لەوانەش دەكەم كە گوئى لە كۆمەلگەى نۆودەولەتى دەگرن". بىروانە ھىلتەرمان (كارى ژەھراوى، ئەمىرىكا و عىراق و بۆردومان كردنى ھەلەبجە بە گان) تەرجەمەى كوردىيەكەى لە لايەن محەمەد حەمە سالىح توفىق، بلاو كراوہكانى ئاويئە/سلىمانى، ٢٠٠٧، ل ١٢٧.

ھەروەھا تارىق حەننا عەزىز بە راشكاوى بەلام بى ئىوہى ناوى چەكى كىمىيائى بەرىت وتوئەتى "ئەگەر پىئويست بەوہ بكات كە ھەمو جۆرە چەكەك بەكار بىنن، ئىوہ بى ئىوہى گوئى بە ھىچ رىككەوتنامەيەك بدەين بەكارى دىنن و گوئى بۆ قسەى كەسىش شل ناكەين، چونكە لەم جەنگەدا ئىمە لە پىناوى ھەموتاندا دەجەنگىن". بىروانە يۆست ھىلتەرمان، سەرچاوہى پىشوو.

لېرەدا پىئويستە ئامارە بە ھەولەك بەكەين كە ئىنجاممان دا بۆ ئىوہى تاوانى جىنۆسايدى كوردستان لەبەردەم ئىنجومەنى ئاسايشى سەر بە نەتوہ يەكگرتوہكان بورژىنن. من و خەلىل ئىبراھىم بارزانى سەردانى وەزارەتى دەرەوہى نەمسامان كرد لە فەيننا و داوامان كرد لەگەڵ وەزىرى دەرەوہ

چاوپيځه وتنېك ساز بځين، به لّام كارمندانى وهزارهت پټيان راگه ياندين كه داواى ديدار له گه لّ وهزيرى دهره وه به لايه نى كه مه وه ههفته يه ك ده خايه نيّت، بږيه له برى نه وه پيشنيارى نه وه يان بږ كردين چاوپيځه وتن له گه لّ بهرپرسيارى به شى كاروبارى خوره لّاتى ناوه پاست له وهزارهتى دهره وه بځين. جا له بهر نه وهى كات به لاي نيمه وه گرنگ بوو، پيشنپاره كه مان په سهند كرد چونكه له و كاته دا نه مسا نه ندامى نه نجومه نى ئاسايش بوو. وه لّامدانه وهى نه مسا زياتر موجه له و ديپلوماسى بوو. له كاتيكدا تيگه يشتنى خويان بږ رهوشى ناوچه كه دهرپرې به لّام وه لّامه كه يان ره تكدنه وهى داواكهى نيمه بوو. ليپر سراوه كه وتى "حكومه تى نه مسا له وروژاندنى نه م بابه ته دا ده ستيپيشخه ر نابيت، به لّام بيگومان دووه م كه س ده بيت نه گه ر لايه نيكي تر بيوروژينيّت".

له هه موو دهرگا يه كماندا به لّام هه مووى به داخراوى مانده وه

نه يوب بارزانى به كه م كه س بوو ناميلكه يه كى به زمانى ئينگليزى نوسى و به گويزه ي توانا بلاومان كرده وه. دواى نه ويش ئينجا سهره ي من هات، هه رچه ند هه نديك دواكه وتم. منيش له باره ي كيښه ي بارزانپه كان و هه له بجه وه به زمانى نه لّامنى ناميلكه يه كم نوسى. ناميلكه كه وه ريگتېردراپه وه سهر زمانى توركى و ئينگليزىش.

به كيتى نيشتمانى كوردستان و خه لكى هه وليريش هه وليانده دا هاوكارى پاشماوه ي بارزانپه كان بځن كه زږيه يان ژن و مندالې بچوك بوون. زږد له بارزانپه كان باسى نه وه يان بږ كړوم كه په يوه نديان به جه لال تاله بانپه وه كړدوه بږ هاوكارى، نه ويش هاوكارى كړون. خه لكى هه وليريش به شه و خواردن و پيداويستيان ده گه يانده بارزانپه كان و به روژيش كاروباريان بږ دابن ده كړدن. به لّام نه زمونم له گه لّ پارتيدا كه پاش سه ددام رووى دوهمى كيښه ي بارزانپه كان بوو، به راستى ناخوش و ناووميدكه ر بوو. پارتپه كان له جياتى هاوكارى كړدن ريگرييان لّ ده كړدين. ته نانه ت پيش له سيډاره دانى

سەدامیش، ھەولیاندا فشار لەسەر خەڵك بکەن بۆ ئەوێ ناوی بارزان تکریتی لە شایەتیەکانیاندا نەهێنن. ھەرچەند بارزان تکریتی سەرۆکاری ھەلمەتی ۳۱ تەموزی ۱۹۸۳ی کردبوو و لەکاتی ھەلمەتەکی قوشتەپە کە ھەزاران بارزانی دەستگیر کران خۆی لەوێ بوو. بەلام بۆچی پارتی نەیدەویست ناوی بارزان بهێنرێت؟!

خۆم بەکێک لەو نمونانەم لایە کە رێگریان دەکرد. لە فیهننا دوو کەس سەردانیان کردم و گوتیان دەیانەوێت لەسەر مەسەلەیهکی گرتگ قسەم لەگەڵ بکەن. دواوی دەرکەوت کە ئەوان لە لایەن سەباح مەحمود ئاغا زێبارییەو ھەوانە کران بۆ ئەوێ پێم بلێن دەست لە بابەتی بارزانیەکان ھەلبێگرم، چونکە ئەو دواکاری پارتی دیموکراتی کوردستان، منیش پێم گوتن بەو زەلامە بلێن کە بە ھیچ شێوەیەک دەست نەخاتە کاروباری منووە، ئەمە یەکەم، دوەم کێشەیی بارزانیەکان پەیوەندی بەو حزبەو نیە، چونکە بارزانیەکان پارتی نەبوون، سێھەمیش خزم و کەسی قوربانیەکان داوایان لە ئێمە کردووە ھاوکاریان بکەین، ئێمەش پابەند دەبین بە بەلێتەکانمانەو، ئینجا بە روونی پێم گوت من ھەر جۆرە خۆسەپاندنێک رەت دەکەمەو، بەتایبەتی لە بێپارە سیاسییەکانماندا. پارتی دیموکراتی کوردستان دوا لایەنە مافی ئەوێ ھەبێت دەست بخاتە کاری منووە یان تەنانت بیر لە شتی واش بکاتەو، تەنانت ئەو کەسەش کە داوای لێ کردون ئەو ھەوالە بگەینن، ھیچ مافیکی نیە قسە لەم مەسەلە یە بکات.

لە سالی ۱۹۹۱ دا لە کاتی دانوستانی نیوان بەرەو کوردستانی و رژیمی بەعس، لە رێگەی ئەندامێکی پارتيیەو پێمان راگەیەنرا کە مەسعود بارزانی چەند ھەزار سەر مەپێکی لە سەدام وەرگرتووە وەک قەرەبوویەک بوو ئەم مەسەلە یە، ئەمە بێجگە لەو پارە یەو وەرگرتووە کەس نازانێت چەندە. ئەم کارە لای عەرەب پێی دەوترێت "فەسل" واتە خوێنباپی. واتە چارەسەرکردنی کێشەیی نیوان دو لایەنی ناکۆک لە رێگەی پێدانی خوێنباپیەو واتە ھەقی خوێن بۆ ئەوانە ی کەسەکانیان کوژاون و زۆر جاریش لە جیاتی کوژاوەکان مەر و

مالات ده درېت. نو لایه نه یی نو خوښباییه ش ودرده گریت، واته ده سستی
هه لگرتوه له مافه کانی خړی، به پیچه وانه شه وه نه گهر له نیوان نو دو لایه نه دا
شه پړکی تر رویداو نه مجاره یان شه پړه که له لایه نه که سوکاری کوژراوه که وه
بیټ، نه وه نو که سه وه که دستدریژیکر ده ناسریت له م باره دا.

پرسپاره که نه وه یه. کئی ریگهی به مه سعود داوه کاریکی له م شیوه یه
بکات؟ نه یی بقی بارزانییه کان پیی نالین چندی له بری نه وان ودرگرتوه؟ نه یی
بقی نو پاره یه نادات به که سوکاری قوربانییه کان؟

دوای ته وایوونم له تیزی دکتوراکم، فازل مه لا ره سول په یوه ندیی پیوه
کردم بقی نه وه یی تیژه که یی خومی بده می تا کوو سودی لی ودریگریټ بقی
دکتوراکه یی خړی وه که سرچاوه. له م دیدارده دا فازل باسی مه سه له یی
بارزانییه کانی کرد له یه کیټی سؤفیت. گوتی: دکتور، تایا ده زانیت مه لا مسته فا
له دوا سهردانی بقی یه کیټی سؤفیت به یه کجار موچه یی خانه نشینی هه موو نو
بارزانییه نه یی ودرگرتوه که له یه کیټی سؤفیت زیاون؟ نه یی ناگاداریت نه گهر نو
موچانه درا بیټ به بارزانییه کان دوای گه پانه وه یی مه لا مسته فا؟

منیش گوت: کاک فازل ناگام له هیچ کامیان نیه. له و باره وه هیچ زانیاریه کم
نیه؟

نه و گوتی: باوه پ بکه شتی و رویداوه. من نو بابه ته م له کاتیټکدا زانیوه
که خه ریکی گه پان بووم به شوین زانیاریدا بقی تیژی دکتوراکم.

به هر حال، دوای ودرگرتنی مه پ و مالات، داوا له بارزانییه کان کرلوه
جاریکی تر باسی نه م بابه ته نه که نه وه چونکه نه م بابه ته کۆتایی پی هاتوه.

یه کیټ له نه دمانی پیشووی کۆمیته یی ناوهندیی پارتی دیموکراتی
کوردستان نو هه واله به نه یوب بارزانی گه یاندبوو و چهند سرچاوه یه کی
تریش هه واله که یان پشتراست کردبووه. نو که سه ش خړی ناپازی بوو له
وهرگرتنی نو مه پو مالاته چونکه پیی وایوو نه مه زیان به پرسى بارزانییه
سهرنگو مکراره کان ده که یه نیټ.

به كورتی، بیجگه له به شداری نه كردن له رشتنی خوینی كوردان، ئیمه هیچ كه مته رخه میبه كمان بۆ پشتیوانی كردن له پرسى نه ته وه كه مان نه كردوه. هه رده میبش خۆمان له و شتانه به دور گرتوه كه زیان به پرسى نه ته وه كه مان ده گه یه نن.

له راستیشدا ده توانین بڵێن، ئه وه ی ئیمه وهك كاریكى تاكه كه سی ئه نجامان داوه بۆ ئه وه ی دۆزی ره وای گه له كه مان به گه لی ئه لمانیا بناسین، زیاتره له هه موو ئه و كارانه ی كه حزبه كان به سه ر یه كه وه كردوویه له و باره وه، به تایبه تی ئه گه ر بزانی كه به هیچ شیوه یهك هانی برركوژیان نه داوه، به لكوو به پێچه وانه وه هه میشه دژی ئه و كاره ناره وایه وه ستاوینه ته وه. ده شیئ ئه و نامیلکه یه ی بلأومان كرده وه: "دۆزی كورد رێگه كانی به رده م چاره سه ره كانی دیموكراسی" باشترین گوزارشت بیئ له وه ی ئیمه دونیابینییه کی دیموكراسیمان له كاری سیاسیدا هه یه و هه ولمانداوه خه لكانی تریش هان بده ی بۆ ئه وه ی هه مان رێگه بگره به ر.

بیگومان به پێی توانا كه مته رخه میبشان نه كردوه له پشتیوانی كردنی دۆزی نه ته وه كه مان له پارچه كانی تریش. له پێش هه موشیانه وه كوردستانی تورکیا. ئه و تیزه ی ئیمه هه موو پارچه كانی كوردستانی له به رچاو گرتبوو. پاش رفاندنی عه بدوللا ئۆجه لانیش نامیلکه یه كمان بلأو كرده وه، له پێشه كیدا ئاماژه مان به وه كرد كه ئه م نامیلکه یه داكو كێكدنه له دۆزێك نهك له كه سیك.

له سه ر داوای دكتور عیزه ت ئه فه ندی له سوریا، هه ولماندا هاوکاری پارتی كریكاراتی كوردستان بكه ی له رووی رێكخستنه وه، به لام ده ركه وت ئه وان نایانه ویت له گه ل هه لگری بپوانامه كاندا مامه له بكه ن.

وێرایی هه مو شتیك، من له و باوه په دام پارتی كریكاراتی كوردستان هه له ی گه وهره ی كردوه كه دواچار بوه هۆی ئه وه ی تۆمه تی تیروریان پێوه بلكیتریت، وهك ئه وه ی هه ندیکیان په لاماری سه نته رێکی سه ر به پارتی سۆسیالیستی ئه لمانیا یان داوو، له كاتیكدا كه ئه و حزبه له و كاته دا ده سه لاتدار بوو و ئامیژی كۆمپووته ر و ته له فیزیۆن و كه لوپه له كانیا ن له نهۆمی سییه مه وه فری داوه

سەر شه قامه كه. لهو كاته شدا كامپراكانى ته له فزىوڤ وینهى ئه و روداوه یان ده گرت. به لام ئه و پارته توانیویه تی شانازی کردن به کوردبون و کوردایه تی بۆ کوردانى تورکیا بگپژیته وه. یه کهم حزبی شه که ره هه نده کانی کاریگه ری راگه یاندنی زانیییت و هه وه کانی تورکیای بۆ له ناو بردنی زمانى کوردی خسته گپژه وه، ئه ویش له ریگه ی دامه زاندنی یه کهم که نالی ئاسمانیه وه به زمانى کوردی.

بیگومان به هزی که میی کادییری میدیاکاره وه له ناو ئه و پارتهدا، مۆرکی ساده یی پپوه دیار بوو. له کۆرڤکا که ئیمهش بانگه یشت کرابووین، یه کێکیان ده ستی کرد به قسان وهك نوینه ری ئۆجه لان و گوتی من له کورده کانی لوبنانم، ئینجا ده ستی کرد به باسکردنی په یوه ندیه ئیوده وه لێیه کانی حزب، گوتی ئه گه ر حزب بیه ویت ده توانیت فرۆکه ی جهنگی و تانکی نوێ به ده ست بییت. ئه م قسانه ریکلامه کانی پارتیی له سالی ۱۹۷۴ وه بیر هینامه وه که ده یگوت فرۆکه ی کوردیمان هیه و به رهنگاری هه ر هیرشیکى ئاسمانی عیراق ده بینه وه. ته نانه ت جه وه ر هیرانی وه رده کاری زیاتری له و باره وه ده دا و ده یگوت کلکه که یشی ره شه.

ئاماده بووان زۆرینه یان کرێکاری کورد بوون و هاتبوون بۆ کارکردن له نه مسا و به شوین پاروه نانێکا ده گه پان و زۆریه ی هه ره زۆریان نه خوینده وار بوون، زۆر به سه رسامیه وه گوێیان له و گوتاره گرتبوو که باسی هیزی نه بینراوی حزبی ده کرد. به داخه وه من خۆم پێ نه گیراو له و به پێژه م پرسى: ئایا ده توانیت یه ك ده وه لێمان پێ بلیت له وانه ی ئاماده ن چه کی قورستان ده نی؟ ئه و به نوپه یی گوتی ئه لبانیا. منیش گوتم: به پێژم، ئه لبانیا یه کێکه له هه ژارتین ولاتانی جیهان و خه لکه که ی له برسان ده من، ئیت ئه و فرۆکه و تانکه نوێیان له کوێ بوو که تۆ باسیان ده که ییت؟

وێرای ئه وهش په یوه ندیمان له گه ل هه موو پارچه کانی کوردستان به رده وام بوو ئه وهش ریگه ی خۆش کرد بۆ ئه وه ی یه کهم ئاههنگی نه ورۆز له فیهننا به ئاماده بوونی کوردانی هه موو پارچه کان هه لێگیرسینریت. له راستیدا دکتۆر

عوبید و براکانی رۆڵی گه‌وره‌یان له‌ سه‌رکه‌وتنی ئه‌و ئاهه‌نگه‌دا گێڤا. ئه‌وان له‌ کوردانی سووریا بوون، کاتیکی ئاهه‌نگه‌که‌ کۆتایی پێ هات، ته‌له‌فزیۆنی نه‌مسا داوای چاوپێکه‌تنیکی کرد و منیش ده‌ستنیشان کرام بۆ ئه‌و چاوپێکه‌وتنه‌. له‌و کاته‌دا دکتۆر عوبید برده‌میه‌ لاوه‌و داوای لێکردم که به‌ ناوی هه‌موو پارچه‌کانی کوردستانه‌وه‌ قسه‌ بکه‌م و باسی پرسی بارزانییه‌کان نه‌که‌م چونکه‌ ئاهه‌نگه‌که‌ به‌ ناوی هه‌موو کورده‌وه‌ کراوه‌ و ده‌بی‌ت قسه‌کانیش هاوشیۆه‌ی کاره‌که‌ بن. منیش ره‌زانه‌ندیم له‌ سه‌ر پێشنیاره‌که‌ی ده‌رپری.

هه‌ر که‌ ده‌ستمان کرد به‌ قسه‌ ئه‌و خانمه‌ی دیبه‌یته‌که‌ی به‌ پێوه‌ ده‌برد روی کرده‌ هاوڕێکانی گوتی: دواچار که‌سیک هه‌یه‌ به‌ توانی‌ت باسی پرسی کورده‌مان بۆ بکات. بێیار بوو چاوپێکه‌وتنه‌که‌ داوای دو رۆژ بل‌او بکړیته‌وه‌، به‌لام ئه‌وه‌ رووینه‌دا. پاش هه‌والپرسی‌ن، به‌رپرسه‌ نه‌مساویه‌کان پێیان راگه‌یاندین که به‌رده‌وام په‌یوه‌ندیی ته‌له‌فونیان له‌ لایه‌ن که‌سانی نه‌ناسراوه‌وه‌ بۆ کراوه‌، زیاتر له‌ هه‌زار ته‌له‌فۆن، داوای ئه‌وه‌ ده‌که‌ن چاوپێکه‌وتنه‌که‌ بل‌او نه‌کړیته‌وه‌. کێ له‌ پشت ئه‌و په‌یوه‌ندیانه‌وه‌ بوه‌؟

له‌ راستیدا ناسنامه‌ی ئه‌و که‌سانه‌ ئاشکرا نه‌بوو چونکه‌ خۆیان نه‌ناساندبوو، به‌لام وا ده‌رده‌که‌وێت که ئه‌وان سه‌ر به‌ پارتی دیموکراتی کوردستان بوو بن.

ھېرشە تېرۇرىستىيەكانى ۱۱ سېتەمبەر

سالى ۱۹۹۶ ئەو سالە بوو كە پارتى ديموكراتى كوردستان پەناى بىردە بەر سەدام بۇ داگىركىنى ھەولتېر. ھىزەكانى سەدام پەلامارى ئۆپۇزىسىۋنى لەو شارە داو زۆرى لى كوشتن، پارتى ديموكراتى كوردستانىش لەم كارەيدا ھاوكارىيان دەكرىن و ئەدرەسى شوئەكانىيان دەدانى بۇ ئەۋەى ئۆپۇزىسىۋن بە كۆمەل دەستگىر بكن و بىانكوئن، ئەمە بىچگە لە تۆپبارانكرىنى پەرلەمان بە تۆپ و تانك.

بىرۆكەى رۇشىتن و نىشتەجىببونم لە ئەلمانىا لە لاىەن ئەندازىار عەلبىدولمومىنى بىرامەۋە باس كرا كە خۆى لەۋىندەر دەژىا، ھەروەھا كۆپەكانى عەبدولسەلامى برايشم دكتۇر راستىار و ئەندازىارى كشتوكالى يەعقوب لەۋى بوون. ئەۋەش بە مەبەستى ئەۋەى لە كاتى پىۋىستدا لىكەۋە نىك بىن.

دە سالم لە ئەلمانىا بەسەر بىرد، پىش ئەۋەى سالى ۲۰۰۵ بىمەۋە بۇ كوردستان. لە ئەلمانىا پەيوەندىم لەگەل ھاۋپىكانىدا بەردەوام بوو. لە سويسرا و دانىمارك و ئەلمانىا دىدارى زۆرمان دەكرى، لەو دىدارانەدا باسى پرسەكانى رۆژمان دەكرى و ھەر لەۋىش ھەردى نامىلكەكەم نوسى، لەبارەى عەبدوللا ئۆجەلان و چارەسەرى ديموكراتى. لە كوردستان رەۋشەكە بى گۆرانكارى مابۆۋە. مىلمانى ناۋخۆيىيەكان ھەر بەردەوام بوون، خويىنى لاۋانى كورد بە خۆپاى دەپژا. بەلام ئەو رەۋشە رىگر نەبوو لەۋەى سەركردەكانى كورد لە رىستىرانت و ھۆتىلەكانى ئەۋروپا پىكەۋە شەۋانلىكى خۆش بەسەر بەرن، ۋەك ئەۋەى ھىچ شىتېك روى نەدايىت. ئەم حالەتە جەنگى يەكەمى جىھانى دىنايەۋە بىرم، كاتىك رۆژنامەنوسىك لە بەرەكانى جەنگەۋە لە ناو سەنگەرەكانەۋە نوسىبوى: لە بەرەكانى جەنگدا ھىچ شىتېك نى! لە كاتىكدا سەربازەكانى ھەردىو لا دەكوژان، كەچى ئەفسەرەكان، تەنانەت دىلەكانىشىيان ۋەك ھاۋپى دەبىنى.

له و کاته شدا رهخنه گرتن له سه رکرده کانی کورد به رده وام بوو چونکه نه يانده توانی له گه ل روداوه کانداههنگاو بنن. دواي دهستگير کردنی ئوچه لان بېرم ديت رۆژنامه نوستک پرسياریکی ئاراسته ی گوته بیژی فرمیی کۆنگره ی پارتیه سۆسیالیسته کان کرد له سويسرا سه بارهت به چاره نووسی پرسى کورد. نه و گوتی: "هیچ نابیت. بپوانه کوردانی عیراق، ناوچه ی پارێزداومان دانئ و به گویره ی توانا هاوکاریشیان کردن. به لام چییان کرد؟"

له راستیدا من له تیزی دکتورا که مدا باسی نه و هم کرده وه که ده بیت کۆمه لگه ی کوردی خۆی بگۆریت تا کوو بتوانیت له گه ل گیانی سه رده مدا بگونجیت و سه رکه وتن به ده ست بئیت.

ئیمه له و باوه رپه داین که دیموکراسیه تی راسته قینه هیچ نه لته رناتیفیکی نیه، تا نه و کاته ی سه رکردایه تی کورد دیلی دهستی داب و نه ریت بیت له کاروباری سیاسیدا، به تایبه تیش مه به ستمان له ئالوگۆپی ده سه لات له ریگی چه که وه له بری نه وه ی له ریگی سندوقه کانی ده نگدانه وه بیت. تا نه مه روو نه دات، هیچ هیوا به کمان به گۆرانکاری نیه.

له ئه لمانیاش درێژه مان دا به دۆزی بارزانییه کان، له کاتی کدا پارتی دیموکراتی کوردستان هه ولیده دا دۆزه که کۆتایی پئ بئیت. ئیمه پشتگیری نه و لایه نانه مان ده کرد که هه ولیان ده دا سه رکرده کانی به عس، به تایبه تی بارزان تکریتی راپیچی دادگا بکه ن، له کاتی کدا پارتی هه ولیده دا تاوانه کانی داپۆشیت. ئیمه لیره دا جهخت له سه ر نه وه ده که ی نه وه که مه به ستمان له م کاره نه وه یه دادپه روه ری به رقه رار بیت، نه ک تۆله کردنه وه. وه ک کۆنفۆشیۆس ده لیت (پیش نه وه ی ده ست بکه یت به گه شتی تۆله سه ندنه وه، گۆرپه که ی خۆت هه ل بکه نه). منیش چه زه مه و بۆچوونه ی نه وه یه.

بۆیه پێویست بوو بگه رپمه وه بۆ کوردستان تا کوو بتوانم به لگه و شایه ته کان کۆ بکه مه وه، به لام زۆرینه یان ده ترسان شایه تی به دن له ترسی راده ست کردنیان به به غدا.

له ئەنجامی سەردانەکاندا له ئەلمانیاوه بۆ کوردستان، هەولێدا پێداگری
 لەسەر دو شت بکەم: دروستکردنی خانوویەك له بارزان، ئەوەش پاش ماوێهەکی
 درێژ بەدی هات، دوهمیان یەکلەکردنەوێ مەسەلەی میرات، ئەوەش پرسیك
 بوو كه بۆ ماوێ چەندین ساڵ چارە ی نه‌بوو چونكه هەندێك كەس هەولێاندا
 ئێمه له مافەکانی خۆمان بێبەش بکەن، هەندێکی تر میراتەکیان وەك کارتی
 فشار بەکار دێنا بۆ ئەوێ سازشی سیاسی لەسەر بکەن لەگەڵماندا، ئەوەیان
 له لایەن مەسعود و کەسە نزیکەکانیەوه ئەتەجەم دەدرا، هەندێکی تر دەیانویست
 بەو گەمە قێزەوێه له لایەن مەسعودهوه پاداشت بکێن. هەرچەند ئێمه به نەرم
 و نیانی هەلسوکه‌وتمان دەکرد، بەلام ئەو له سەرەتاوه تا کۆتا سور بوو لەسەر
 ئەوێ دەبیّت مەسەلەکه به شیوێهەکی دادپەرۆه‌رانه چارەسەر بکێت. بەلام
 مەسەلەکه مەسەلەی دادپەرۆه‌ری نه‌بوو، بەلکو شتی تری له پێشەوه بوو
 سەبارەت بەو قسەنە ی به ناوی ئێمه‌وه دەکران، له راستیدا هیچ بنەمایه‌کی
 راستی یاسایی و شەریعی نه‌ی. دواجار له دوا دیدارم له‌گەڵ شیخ محەمەد خالید
 بارزانی پێی راگەیاندم ئەو کەسانە ی ئەو ئاستەنگانەیان بۆ دروست کردووه
 هەندێك زانای ئایینیان هێنابو بۆ بارزان، جا له رێگە ی تەماح خستە بەر بوو
 بیّت یان به هەپەشه و چاوسورکردنەوه بوو بیّت، بۆ ئەوێ فەتوا دێی ئێمه
 دەریکەن. بەلام ئەو زانا شەریفانە کەسیان ئاماده نه‌بوون ویژدان ی خۆیان
 بفرۆشن یان مل کەچ بکەن بۆ ترساندن. دواجار زانا ئایینیەکان هیچ
 دەرفەتیکیان نه‌ما‌بوو تەنیا ئەوه نه‌بیّت پەنا بەرن بۆ شیخ محەمەد خالید
 بارزانی. تێیان گەیان‌دبوو کە چی روو دەدات، پێیان وتبوو ئەوان ئاماده نین
 فەتوایه‌ك دەریکەن کە هیچ شەریعی‌تیکی نه‌ی، تەنیا له‌پێناوی هەندێك مالی
 دنیا، داواشیان لی کردبوو خۆی بپاری ب‌دات، شیخیش هەلۆیستیکی دروستی
 وەرگرتبوو و پشتیوانیی له زانایان کردبوو.

ئەوەش سەرکەوتنیکی سەرەتایی بوو کە دوژمنانی بێچارە کرد و
 یەکلەکردنەوێ پرسەکەش تەنیا مەسەلەی کات بوو، کە له گەپانەوه‌مدا بۆ
 کوردستان سالی ٢٠٠٥ ئەو کاتە هاتە پێش.

١١ سېته مېر وەرچه رځانیکي گه وره

به موی هله زور و گه وره کانی سرکردایه تیی کورد، بیثومیدی بالی به سر
 زږدیه ی کوردا کیشابوو و وینه ی نه و هله لانهش که هندیکیان تاوانی گه وره
 بوون، رهنگی دابوو له گه رانه وه بۆ هله کانی رابوردوو له بری نه وه ی په ندی لی
 وهریگرن، وهک په نابردن بۆ دوژمن بۆ بچوک کردنه وه ی نه یاره کان، بۆیه ریگه
 درا به دهستوهردانی تورکیا و سه دام و ئیرانیش. تورکیا له شیلاندی و ئامیدی
 و بامه پنی و بهرواری بالا چند بنکه یه کی سهریازی دانا که تا ئیستاش هر
 ماون. نه و دهستوهردانه ی تورکیا وای کرد چندین داب و نه ریتی کونی
 به سه رچوو زیندو بینه وه، که کهسانی ساده ی وهک من له و باوه په دا بوون له ناو
 چون وهک نه وه ی کوردان گوئی هندی که سی خویان بیرن و راده سستی
 تورکه کانی بکن به رخیکی هرزان، وپرای شتواندن تهرمی کوژاوه کان،
 نه نانه ت سوتاندنی ژن و مندالان له ناو په ناگه کاند، نالیم ماله کانیاں چونکه له
 راستیدا نه وانه مال نه بوون. هه موو نه م تاوانانه له شوینیکدا نه نجام ده دران
 وهک شوینیکي پاریزراو که راده سستی نه و سرکردانه کرابوو و هیزه
 نیوده و له تیه کان ده یانپاراست، بۆ نه وه ی پیشکوتن له و ناوچه یه رویدات و له
 روی دیموکراسیه وه بیته نمونه یه ک تاکوو نه وانی تر لاسایی بکه نه وه،
 به تاییه تی عراق. به لام پیده چیت خودا جاریکی تر به زه یی به کوردا هاتبیته وه
 و وپرای هله ی سرکرده کانیاں نه مجاره له دهره وه روداوگه لیکي وها روویدا
 که دهرچه یه کیان بۆ کرایه وه تاکوو بتوانن جاریکی تر هه ناسه بده نه وه.

به یانی ١١ ی ئه یلول ٢٠٠١ خه ریکی کاری خۆم بووم له ئه لمانیا. له و کاته دا
 ئه لمانیه ک به لامدا تیه پری و گوئی: به ریز بارزانی ناگاداریت نه مپۆ له نه مریکا
 چی روویداوه؟ وه لامی من نه وه بوو: نه خیر، من سه رقالم به کاره که مه وه. نه و
 گوئی: خۆت بگه یه نه شوینیک که بتوانیت سهیری که نالی سی ئین ئینی
 نه مریکی بکه یه ت. هتنده ی گوت و به خیرایی رویششت بۆ سه رکاره که ی.

منیش خیرا خۆم گە یاندە کۆگاکانی کۆمپانیای ساتۆرن و لەوی روداوە کەم
 بینی، ئەمریکا رویەپوی گەورەترین ھێرش بۆتەو لە کەنارەکانی خۆرەلاتی
 خۆیدا و سەنتەری بازارگانی جیھان ھەرەسی ھیناوە لە ئەنجامی ھێرشێی چەند
 فڕۆکەییەکی مەدەنی بە شێوەی خۆکوژی. ئەم ھێرشەش بۆتە ھۆی کۆژرانی
 ھەزاران کەس لە چەندین رەگەزنامەیی جیاواز، ھەروەھا پنتاگۆنیش ھێرشێکی
 ھاوشێوەی کراوەتە سەر بەلام زیانەکانی کەم بوون. بێگومان ئەم ھێرشە بێرل
 ھاربیری دینایەو یادی ئەمریکەکان کە لە کاتی جەنگی دووھەمی جیھاندا
 روویدا.

کاردانەوێکی سەرۆکی ئەمریکا چاوھەوانکراو بوو. ئەو خەلکی تەکساسە،
 بۆیە یەكسەر شەپی دژی تیرۆری راگەیاندا. ئەفغانستانیش ئامانجی یەكەمی ئەو
 جەنگە بوو، ئەویش بەھۆی ئەوێ ئەنجامدەرانێ ئەو ھێرشە و
 پیلاندارپێژەرانیشی ھەر لەوێندەر بوون. واتە ئەلقاعیدە. بۆ زانیاریش ھەر لە
 کتێبی (کۆسپەکانی بەردەم رێگەچارەیی دیموکراسی) ئاماژەم بەو کربووە کە
 عێراق دوای ئەفغانستان ئامانجی دووھەمی ئەمریکا دەبێت.

سالی ۲۰۰۳ شەپ دژی سەدام بە مەبەستی روخاندنی ھەلگیرسێنرا. بێگومان
 سەدام یەكێک بوو لە درێندەترین رژێمە دیکتاتۆریەکانی سەدەیی بیستەم.

ئەمریکەکان لە ماوەیەکی پێوانەیی کەمدا توانییان سەرکەوتنی سەربازی
 گەورە بەدەست بێنن و داگیرکردنی عێراق ماوەی چەند ھەفتەیەکی خایاند.

ئەوێ ئەمریکەکان کردیان، بە ھۆی پێشکەوتنیان لەبەلای تەکنۆلۆژیا و
 پلانی سەربازیدا بوو. ئەوێش ئەو پلانەمان دینێتەو یاد کە ھیتلەر داڕشتبوو
 بۆ داگیرکردنی یەكێتی سۆڤییت، کە وای دەخواست ھێزە ئەڵمانییەکان
 ھێرشێکی کتوپر لە رێگەی تانک و زڕیپۆشەو بە پشتیوانیی ھێزە
 ئاسمانییەکان ئەنجام بدەن بە مەبەستی گەشتن بە مۆسکو. ئینجا دوای ئەو
 ھێزە ئەڵمانییەکان خۆیان تەرخان بکەن بۆ لەناوبردنی ئەو ھێزانە لە
 شوێنەکانی تر بەرەنگاری دەکەن. بەلام ژەنرالەکانی ئەلمان لەو جۆرە پلانە
 تێنەدەگەشتن. کەچی پیلانی ئەمریکا لەو بارەو سەرکەوتوتر بوو.

به راشكاوى دهيلتيم روخاندنى سهدام و ئامادهبوونى هاوپهيمانان و له سهرووى ههمووشيانهوه ئهمرىكا و باسكردن له بنياتنانى عيراقىكى ديموكراتى كه ببيتته نمونه و پيشهنگ بۆ ولاتانى دراوسى، ههموو ئهمانه هيوابهخش بوون بۆ ئايندهيهكى گهش كه دهبيت گهشتر بيت. ههموو ئه و روداوانه پاليان به مرقهوه دهنا ههول بدات به شيك بيت له و ههچهرخانه پوزهتيغه.

دواى ئهوه باسى ئهوهه لانه كرا كه سهرووكى ئهمرىكى جوړج بۆش ئهجامى دان و تائيستاش ئهمرىكويهكان هه ر ئهجامى دهدهن. ههموو ئه وه لانه ريگر بوون له بهردهم ئهوهى سهركهوتنى سهريازى بيتته سهركهوتنىكى سياسى كه ئه مه خوى له خويدا شتىكى گرنك بوو. سهبارهت به خۆم، هه ر له سهرهتاوه تييبينى ئهوهم كردبوو كه نهدهبوو سهرووك به ئاشكرا باسى تهوهرى شهپانگيزى بكات و ههنديك قسهى تریش بكات كه به هۆيهوه مهيدانى جهنگهكهى فراوانتر كردو ترسىكى گهوهى خسته دلى دراوسىكانى عيراقوه كه ههموويان وا ههستيان دهكرد دواى عيراق سهرهى ئهوان ديت، بهتاييهتيش سوريا و ئيران.

به برواى من دهبوو ئيدارهى ئهمرىكا بزانتت ئه و سياسهتهى پهپهوى دهكات دهبيتته هوى دروستبوونى بهرهيك و هاوپهيمانيتيهكى شاراوه له نيوان رژيمهكان و ههنديك لايهنى تردا بۆ ئهوهى پلانهكهى شكست پى بيتن. ئايا ئهمرىكا هه ر به راستى مهبهستى بوو ئه و رژيمانه بروخيانتت كه ستهم و ديكتاتوريهتيان به ميراث بۆ ماوهتهوه، هه ر له سهردهمى مهعاويهوه تا ئهمرۆ، ياخود له ژيرهوه و پيلانى ترههههوه.

بۆيه بينيمان هه ر كه سهركهوتنى سهريازى بهدى هات، له چهندين لاوه بهرهى دژ به ئهمرىكا دروستبوو و ئهندامهكانى كهوتنه هاوكارىي يهكتر و ناكوكيهكانى خويان وه لانا بۆ ئهوهى دژ به هيزهكانى هاوپهيمانان و عيراقى نوئ رابوهستنهوه و ههول بدەن عيراقى كۆن بيتنهوه مهيدان. ليرهدا ئهوهى سهير بوو ههلويتسى ئهلمانيا بوو كه هاوكارىي ئه م لايهنهى دهكرد، بهتاييهتى له رووى ميدياويهوه. دواى ئهلمانياش فهرههسا هه مان ريچكهى گرته بهر. له

راستیدا که هه‌ندێک رۆژنامه‌ی ئه‌لمانیم ده‌خوێنده‌وه هه‌ستم ده‌کرد ئاماژه‌ی
 تێدايه بۆ هه‌ندێک لایه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی کار بکه‌ن له‌سه‌ر تێکدانی هه‌ولێکانی
 ئه‌مریکا. ئهم هه‌ولانه‌ش بوونه هۆی ئه‌وه‌ی عێراق بپێته‌ گۆڕه‌پانی جه‌نگ له
 نێوان تیرۆریستان و هێزه‌کانی هاوپه‌یمانان و هه‌ر لایه‌نێکیش مه‌به‌ستیکی
 دیاریکراوی هه‌بوو، به‌لام خاڵی هاوبه‌شی نێوان هه‌موویان ئه‌وه بوو که
 پلانه‌کانی ئه‌مریکا شکست پێ بێت، واته‌ شکسته‌یتانی ئه‌زمونی دیموکراسی
 له‌ عێراق. ئه‌و لایه‌نانه‌ش بریتی بوون له‌ ئه‌لقاعیده و سووریا و ئێران و ته‌نانه‌ت
 تورکیاش که هه‌میشه هه‌ره‌شه‌ی ده‌ستیۆهردانی سه‌ریازی له‌ عێراق ده‌کرد
 ئه‌گه‌ر داواکارییه‌کانی له‌ رووی سیاسی و ئابوورییه‌وه جێبه‌جێ نه‌کرێن. له
 راستیدا ئه‌و جه‌نگه جه‌نگی به‌وه‌کاله‌ت بوو له‌ نێوان چه‌ندین لایه‌ندا که
 هه‌مویان عێراقیان کردۆته‌ گۆڕه‌پانێک بۆ یه‌کلاکردنه‌وه‌ی ناکۆکییه‌کانی خۆیان.
 من یه‌قینم هه‌یه که ئه‌گه‌ر پێشها‌ته‌کانی ۱۱ی سپتե‌مبه‌ر نه‌بویا‌یه، ئه‌مریکا
 نه‌یده‌زانی دنیا چه‌نده‌ها گه‌لی مافخو‌راوی تێدايه و ئهم دنیا‌یه ته‌نها بریتی نیه
 له‌و چه‌ند وڵاته‌ی که هه‌ن، هه‌روه‌ها بیری له‌ روخاندنی سه‌دامیش نه‌ده‌کرده‌وه.
 ئه‌گه‌ر هێرشه‌کانی ۱۱ی سپتե‌مبه‌ر نه‌بونایه، ئه‌وا ناکۆکییه‌کانی نیۆ کورد و
 دواکه‌وتوبی سه‌رکردایه‌تی کورد خۆی له‌ خۆیدا به‌س بوو بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌مریکا
 سه‌دام بگێژێته‌وه بۆ ده‌سه‌لات. له‌ راستیدا هه‌ر به‌ ته‌نها بانگه‌یشت کردنی
 هێزه‌کانی سه‌دام بۆ هه‌ولێر له‌ ساڵی ۱۹۹۶ له‌ لایه‌ن مه‌سه‌ود بارزانییه‌وه،
 خۆی له‌ خۆیدا به‌س بوو بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌مریکا بیر له‌وه‌ بکاته‌وه که ده‌ستبه‌رداری
 کورد بێت و رێگا بدا سه‌دام بگه‌ڕێته‌وه بۆ کوردستان.

گەرپانەۋە بۇ نىشتىمان

بەرمەبنای ئەۋ پېشھاتە نوپىيەنەى باسماڭ كىردن و وپراى ئەۋەى خىزانەكەم بە پىۋىستىيان دەزانى بگەپىينەۋە بۇ كوردستان لەبەر چەند ھۆيەكى پەيۋەست بە داب و نەرىتەۋە، ھەرچەند بە دوورم نەدەزانى ھەندىك لايەنىش ھانىيان دابن بۇ گەرپانەۋە، لە تەموزى سالى ۲۰۰۵ بېيارمان دا بگەپىينەۋە. ئىنجا لەبەر ئەۋەى بە درىژايى ژيانم ھەر خەرىكى خويىندن و كاركىردن بووم، ھەندىك جارىش ھەردوكيانم پىكەۋە دەكرد، لەبەر ئەۋە دەبوو ديسان بە شوپىن كارىكدا بگەپىم، ئەۋە بوو لە زانكۆى سلىمانى دەستم كەوت، ھەرچەند ھەموو زانكۆكانى ھەرىم پىۋىستىيان بە كادىرى زانستى ھەبوو.

لە پاستىدا لەسەر داۋاي عەبدولسەلامى بىرام داۋام پىشكەش بە زانكۆى دھۆكىش كىرد، ھەرچەندە ھەردوكمان دەمانزانى ۋەلامەكەى نەخىر دەبىت. سەرۆكى زانكۆ پىي گوتم لېرە ئىشكى باشت دەست ناكەۋىت و موچەكەشت باش نابىت، لە موچەيك بەۋلاۋە ھىچى تىرت دەست ناكەۋى، ئەۋىش كرى خانوو دەبىيات، بەلام ئەگەر سالەكانى خزمەتت بۇ حساب بگەم، لەۋانەيە دو سەد دۇلار لە موچەكەت بىمىنئەۋە، لەبەر ئەۋە پىم باشە ھەر لە بارزان بگەپىت بە شوپىن ئىشدا، ئەۋەيان زۆر باشترە بۆت. مەن باۋەپى تەۋاوم ھەيە بەۋەى ئەۋ ۋەلامە ۋەلامى ھەرمى پارتى بوو. لە سايەى ھەبوونى دوو حكومەتدا، واتە ناتوانم ئىشك لەۋلا پەيدا بگەم مەگەر بچم لە سەركردايەتتى حزب بپارىمەۋە، بەلكو ھەندىك بەرماۋەى زىادەى خوانەكەيانم بدەنئ.

بەلام ھەر كە بىستىيان لە زانكۆى سلىمانى كارم دەست كەۋتوۋە ئىدى سىياسەتى تىللو گوتىزەريان بەكار ھىنا. ھەپەشەيان لى دەكرىم، كە ھەپەشەكە سەرى نەدەگرت ئىنجا بەلئىنيان پىدەدام. جارىكيان شىخ سلىمانيان كىردبەۋە نىۋەندىگىر بۇ ئەۋەى رازىم بكات و ئەۋ بەلئىنانەيان پىدەدام: لەۋانەيە بىكەينە ۋەزىرى پەرۋەردە يان ۋەزىرى خويىندى بالە، يان سەرۆكى زانكۆ، مالىكى دوو

نھۆم، ئۆتۆمبېل و شۆفىر، يان بىن شۆفىر بە ئارەزوۋى خۆت، پارە گرفت نپە بە مەرجىك بەلئىن بەدەيت نەچىتە ناو سىياسەتەوہ.

وہ لامەكەى من ئەم خالانەى لە خۆ گرتبوو:

۱- پېش گەپانەوہم عەبدولسەلامى برام پەيوەندىى بە مەسعودەوہ کردبوو. سەبارەت بە گەپانەوہى من پرسىارى ئى کردبوو، ئەویش گوتبوى پېويستە بگەپتەوہ بۆ مائەكەى خۆى لە بارزان نە سەردانى كەس بكات و نە كەسەش سەردانى بكات يان نا.

من گلەيىم لە عەبدولسەلام کرد سەبارەت بەوہى قسەى لەگەل مەسعود کردوہ بى ئەوہى راي من وەرەگرت، چونكە برپارى گەپانەوہ من دەيدەم ئەك مەسعود، بەلام لەگەل ئەوہش پېم گوت: دەبوو لیت بپرسىايە ئايا بۆى ھەيە قسە لەگەل سەمۆرەو بالئندە بكات.

لێرەدا ئەو پېشنىارەى مەسعودم بۆ باس کردن و پېم گوتن ئەو پېشنىارە بە كوئى ئەو بەلئىنانەى ئىستانان دەخوات.

۲- سەبارەت بەوہى ئۆتۆمبېل دەدەن، پېم گوتن ئىدرىس سالى ۱۹۷۴ ئەو بەلئىنەى پى داوم و تا ئىستان بەجىى نەگەياندوہ. خۆ ئەگەر مەبەستيان ئەو ئۆتۆمبېلەيە ئەوہ ئىستا كۆن بوہ بەكەك نەماوہ.

۳- ئەو ئاسانكارىانە لە راستیدا بۆ من ھىچ مانايەك ناگەيەن، ئەوہى بەلاى مەنەوہ گرنەگە ئەوہيە ئىعتىبارى خۆم بۆ بگپنەوہو داواى لىبوردم ئى بگەن، ئەوہشيان سالى ۱۹۷۷ ئىدرىس بەلئىنى پېدام، وپراى ئەوہش بەلئىنى دا ئەوانەى دەستدرىژيان کردە سەرم سزا بدرىن. ئىنجا داواى ئەوہش قەرەبووى ئەو زيانانەم بۆ بگەنەوہ كە بەو ھۆيەوہ لېم كەوتون. دەبىت لەسەر بېرك پارە رېك بگەوين.

۴- ئەگەر ئەو مەرجانە جىيەجى كران ئەوہ دەتوانىت ھاوکارى لە نىوان ھەردولادا دروست بىت بەلام گەپانەوہ بۆ پەيوەندىەكانى پېشو، ئەوہيان وەھم و خەيالە و ھەرگىز روو نادات.

سەرئەم سەرتەدا ئامادەیی خۆی دەربەرپوو بۆ ئەوەی دیداریکم لەگەڵ بکات لە ھەر کات و شوێنیک بێت، بەلام ئەویش دواتر پاشگەز بویەو. دواجار بۆم دەرکەوت کە مەبەست لەم ھەموو پێچ و پەنایە ئەوەیە کارەکەئێ سەلیمانی لە دەست دەربێنن و متمانەم لەوێش لەق بکەن و دواي ئەویش ئێنجا لە بەلێنەکانیان پاشگەز ببنەو، وەك چۆن لە رابوردودا کردویانە.

سەلیمانی: چەند سالیکی پێویست

سەلیمانی لە میژە ئاشنایە بە بارزانییەکان، نەك وەك زانیاری جیۆگرافی، بەلکۆ لەبەر ئەوەی لە چەکانی سەدەئێ رابوردودا شێخ ئەحمەد بارزانی بۆ ئەو شارە دورخراپووە گەلێك خزم و کەسوکاریشی لەگەڵدا بوو. باوکی منیش بەکێك بوو لەوانە. ئەوەی سەیرە ئەو شوێنەئێ ئیستا من تێیدا دەژیم تەنیا چەند مەترێك دورە لەو شوێنەئێ باوکم لە چەکانی سەدەئێ رابوردو تێیدا ژیاو. سەلیمانی شارێکی جیاوازه بە بەراورد لەگەڵ شارەکانی تری کوردستان، وەك ھەولێرو دھۆك و کەرکوک نە، ئەویش بە ھۆی ئەو پاشخانە میژوییەئێ ھەبەتی و ھەر لە سەردەمی میرنشینی بابانەو تا ئەمڕۆیش وابەستەئێ بیری ئازادیخوازی نەتەوہی کورد بوو. ئەو شارە پایتەختی بابانەکان و مەلیکی کوردستان (شێخ مەحمود) بوو دواي جەنگی یەكەمی جیھان. بەلام پێش ھەموو ئەو شتانە. ئەم شارە ئیستا شاری رۆشنبیری کوردستانەو ھیچ شوێنێکی تر ناتوانێت شان لە شانی بدات لەو بوارەدا، بەتایبەتی پاش ئەوەی سیاسەتی بە تورک کردن زیانیکی گەورەئێ گەیانە بە کوردستانی تورکیا. ئەم شارە شاری شاعیرو نوسەر و میژونوسانە، ئەوانەئێ کە پێگەئێ تایبەتی خۆیان ھەیەو ھەموو کوردێك مافی خۆیەتی شانازییان پێو بکات.

ھەرۆھا ئەم شارە لە کۆتایی شەستەکانی سەدەئێ رابوردودا یەكەم زانکۆئێ کوردستانی لە ئامێز گرت. بەم شێوہیە ئەو زانکۆیە سەرەشقی بەرزکردنەوہی ئاستی رۆشنبیری خەلکی شارەكە بوو، ھەرچەند سەدام دواتر گواستێوہ بۆ

هەولێر، ئەویش لە سۆنگەى پالئەرى سیاسىيەوه. ئەو شارە تەنانت بێبەش
 كراوه لە خەستەخانەى تەرزى نوێ (خەستەخانەى سەدام) كە لە هەموو
 شارەكانى ئێران كراپۆوه تەنانت لە هەولێر دھۆكیش، ئەویش وەك سزايەك
 بۆ شارەكە لەسەر ئەو هەلۆیستە نیشتمانپەنەى هەيبو. ئیدی سەیر نە ئەگەر
 بزانی خۆپەنەرانى گۆفارو رۆژنامەكان لە سلیمانى زیاتر لە خۆپەنەرانى هەردوو
 شارى هەولێر دھۆك پێكەوه. ئەم قەسەپەشمان پالپشتە بەو زانیاریانەى لە
 كۆتیبەخانىكان وەرمانگرتووە لە سلیمانى.

سلیمانى لە ژێر هەژموونى یەكێتى نیشتمانی كوردستاندا، بەلام گۆرانی
 لە ئێستادا رۆلى خۆى هەیه. هەردوکیان لە لایەن هەواداریانەو پشتمانیان
 دەكرێت بە تايبەتى لە لایەن رۆشنبیری شارەو. هەروەك سەركردایەتى
 هەردوو حزبەكە لە كەسانى رۆشنبیر و هەلگرانى بېوانامەى بالا پێكدێن. ئەم
 دیاردەپە هەر لە یەكەم لەتەبونی پارتى دیموكراتى كوردستانەو لەسالى ۱۹۶۴
 دەردەكەوێت.

بە كورتى خەلكى سلیمانى لە شارەكانى ئێران كراوەترین بە پوى گۆرەپانى
 سیاسى و كۆمەڵایەتى و رۆشنبیردا، هەر ئەویش بوە هەندێك جار وامان لێ
 دەكا بۆ سلیمانى نزیكترین خالە لە ئەوروپای دیموكراتییەو لە هەموو
 عێراقدا. بەتایبەتى لە پوى هۆشیارى سیاسى دیموكراسى و كرانهوێ
 كۆمەڵایەتى و رۆشنبیریەو.

بەپاشكاوى دەبێت ژانم لە سلیمانى لەو ژینگە كراوەپەدا بوارێكى باشتى
 بۆ رەخساندم بە بەرورد لەگەڵ هەولێر و دھۆك. بەلام لە سەرەتادا زۆر جار
 خۆم دەبوارد لەوێ تێكەڵ بە بواره سیاسەكان بێم، بەلكو بە پلەى یەكەم
 بایەخم بە كاروبارى خۆپەنە و وانه و تەنەو كاروبارى تايبەتى خۆم دەدا، بەلام
 ئەویش رێگر نەبوو لەوێ چاوپێكەوتنىك بكم لەگەڵ گۆفارى راستەپێ و
 لەویدا ئاماژەم بەو دا كە پێویستە هەردوو حزب خەلك فێرى ژيان و
 پەڕەوكردى دیموكراسى بكن و نابێت رێگە بدەن جارێكى تر بەغدا لە هیچ
 بوارێكدا پشتمان بكەوێتەوه. بەلام رۆدلوەكانى دواتر پێچەوانەى رایەكەى
 منیان سەلماند.

به‌غدا توانی هه‌نگاوی باشتر بنیت و له‌پرسی دیموكراسیدا پیش كوردستان كه‌وت، چونكه چهند هه‌لبژاردنێكى كردوه، ده‌ستوری داناوه و لیژنه‌ی ده‌ستپاكی هه‌یه، هه‌روه‌ك چۆن گفتوگۆكانی ناو‌په‌رله‌مان ره‌هه‌ندیكى دیموكراتی زیاترمان له‌چاو هه‌ولێر پیشان ده‌ده‌ن. به‌لام هیوادارین دواى هه‌لبژاردن له‌هه‌ولێرش ئۆپوزیسیۆنێكى كارامان هه‌بیته‌ و بتوانیت نه‌ریته‌كانی دیموكراسیه‌ت له‌هه‌رێم بچه‌سپینیت.

هه‌نگاوی دوه‌میشم كه‌ وه‌ك رێخۆشكردنێك بوو بۆ به‌شداریکردنی زیاتر له‌گۆڤه‌پانی سیاسیدا، بریتی بوو له‌چاوپێكه‌وتنێكم له‌گه‌ڵ گۆڤاری لڤین و ئه‌ویش گۆڤاره‌وه‌ی میژووێكه‌ی نزیك بوو، له‌ویدا هه‌ندیك لایه‌نی روداوه‌كانی ساڵی ١٩٧٤-١٩٧٥مان باسكرد. ئه‌و دیداره‌ ده‌نگێكى باشی دایه‌وه‌و به‌تایبه‌تی لای میژوونوسان و ئه‌وانه‌ی بایه‌خ به‌ میژووی هاوچه‌رخى كورد ده‌ده‌ن.

هه‌لبژاردنه‌كانی ٢٠٠٩

یه‌كه‌م هه‌لبژاردنی په‌رله‌مان له‌ كوردستان له‌ساڵی ١٩٩٢ به‌پێوه‌ چوو. له‌كاته‌وه‌ سیستمێك له‌ كوردستان داهێنرا كه‌ پێی ده‌وترا سیستمی په‌نجا به‌ په‌نجا له‌ ئێوان هه‌ردو حزبه‌ گه‌وره‌كه‌ی كوردستان یه‌كێتی نیشتمانی كوردستان و پارتی دیموكراتی كوردستان.

به‌هۆی بێ‌متهمانه‌یی ئێوان هه‌ردوو حزبه‌وه‌ ناچار بوون هه‌ر وه‌زیرێك جێگرێكى بۆ دابنێن كه‌ سه‌ر به‌ حزبى به‌رامبه‌ر بێت. ئه‌وه‌ش بوه‌ هۆی ئیفلیج كردنی حكومه‌ت له‌ ژۆر بواردا. ئه‌و بێ‌ متهمانه‌یییه‌ زاده‌ی شه‌پێكى ناوخۆی درێژخایه‌ن بوو كه‌ تێیدا هه‌ردوو حزب به‌رده‌وام پیلانیان دژی یه‌كتر گۆڤاوه‌، ئه‌و نه‌ریته‌ش له‌ هه‌موو شۆڤشه‌كانی كورده‌وه‌ هاتوه‌و نه‌وه‌ بۆ نه‌وه‌ گواستراوه‌ته‌وه‌. سه‌رۆكایه‌تییه‌ په‌رله‌مان درا به‌ پارتی دیموكراتی كوردستان و سه‌رۆكایه‌تییه‌ وه‌زیرانی‌ش پشكى یه‌كێتی نیشتمانی كوردستان بوو، هه‌ر به‌خیراییش گه‌نده‌لی ئیداری ته‌شه‌نه‌ی سه‌ندو هه‌رچی ئامێرى گرانبه‌هاو به‌

نرخه به ههزانتین نرخ فرۆشران، ته‌نانه‌ت شوشه‌ی په‌نجاره‌ی قوتابخانه‌کانیش ده‌ره‌مێتران و فرۆشران.

له جیهانی ئیسلامیدا ساخته‌کاری و گه‌نده‌لکاری شتیکن ده‌سه‌لاتداران شه‌رمی لی‌ناکه‌ن، به‌لکو بۆته به‌شیک له ژایانی سیاسییان. ئه‌وه‌ی سه‌یره هه‌ندیک سیاسه‌تمه‌داری کورد شانازیشی پێوه ده‌که‌ن. له ولاتی گه‌نده‌ل هه‌لبژاردن شاتوگه‌ریه‌که بۆ خه‌له‌تاندنی جه‌ماوه‌ر.

سالی ۲۰۰۹ هه‌لبژاردنی تازه کرا. ئه‌م هه‌لبژاردنه‌ شتیکی ناچاری بوو وه‌ک هه‌ر هه‌لبژاردنیکی تر چونکه هه‌لبژاردنه‌کانی عیراق که پێش هه‌لبژاردنه‌کانی هه‌رێم کرابوون هیچ بوارێکیان بۆ سه‌رکرده‌کانی کورد نه‌هێشتبووه. به‌و شیوه‌یه‌ واده‌رکه‌وت که دیسان هه‌رێم به‌دوای به‌غدادا راده‌کات له‌ بیری ئه‌وه‌ی ئه‌م بېیته‌ نمونه‌یه‌ک بۆ ئه‌و.

ته‌نانه‌ت کۆنگره‌ی حزبه‌کانیش به‌ ده‌ سال و زیاتر، جارێک نابه‌سترێن. خۆ نه‌گه‌ر هه‌لبژاردنیک به‌ رێکه‌وت کرا، جا بۆ په‌رله‌مان بیته‌ یان کۆنگره‌ی حزب بیته‌، ئه‌وه هێند فشار ده‌کرێت بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌نجامه‌کان به‌ دلی خۆیان بیته‌. ئه‌و ئه‌نجامه‌ ده‌بیته‌ شتیکی گه‌رنگ بۆ سه‌رکرده‌یه‌تی حزب و ئیدی شانازی پێوه ده‌کات. سه‌باره‌ت به‌وه‌ی ده‌بیته‌ هه‌لبژاردنی په‌رله‌مانی له‌ کاتی خۆیدا بکریته‌، ئه‌وه‌یان شتیکه‌ که‌ بیری لی‌ناکرێته‌وه. به‌و شیوه‌یه‌ شه‌رعه‌یه‌تی هه‌تا هه‌تایی بۆ سه‌رکرده‌یه‌تی دروست ده‌کرێت، دوا‌ی ئه‌وه‌ش پرۆسه‌ی به‌ میراتیگرتن له‌ ئایینه‌دا روده‌دات. بێگومان هه‌ر حزبی که له‌ ناوخۆیدا رێگه‌ به‌ ئۆپۆزیسیون نه‌دات له‌ ناو په‌رله‌مانیش رێگه‌ی پێنادات، هه‌ر کات گه‌یشته‌ ده‌سه‌لات.

له‌ کوردستان دیاریکردنی کاتیکی دیاریکراو بۆ سه‌رکرده‌یه‌تی کردن، که‌ دوا‌ی ئه‌وه‌ ئیتر ده‌بیته‌ ئه‌و که‌سه‌ بپروات، ته‌نیا وه‌همێکه‌، به‌لکو کاری سیاسی هه‌موی له‌سه‌ر ئه‌وه‌ بنیاتنراوه‌ که‌ ئه‌و که‌سه‌ له‌ ده‌سه‌لاتدا به‌مێنیته‌وه‌ ئیدی قوربانیدان بۆ ئه‌و مانه‌وه‌یه‌ چه‌ند بیته‌، گه‌رنگ نیه‌. به‌لکوو دوا‌ی خۆیشی ده‌سه‌لات به‌ میرات بۆ نه‌وه‌کانی خۆی به‌جی دێلێت.

به‌شداریکردنی ئێمه له هه‌ڵبژاردنه‌کانی ٢٠٠٩/٧/٢٥ بۆ راستکردنه‌وه‌ی ئه‌و لاریانه‌ بوو که له هه‌ڕێمدا هه‌یه. به‌ناوی بزوتنه‌وه‌ی چاکسازی کوردستانیه‌وه، لیستی ٥٦، جه‌ختمان له‌سه‌ر ئه‌وه‌ کرده‌وه که ده‌بی‌ت ئۆپۆزیسیۆنیکی په‌رله‌مانی وه‌ک هه‌نگاوی یه‌که‌م دروست بی‌ت. به‌ ناوی دروستکردنی ئه‌و ئۆپۆزیسیۆنه‌شه‌وه‌ خۆمان هه‌ڵبژارد له لیستیکی سه‌ربه‌خۆدا، بێگومان لایه‌نه‌کانی تریشمان بیر نه‌چوو بوو و هه‌ولماندا که‌لێنه‌کان پێ بکه‌ینه‌وه، و تی‌زی تازه‌مان هه‌بی‌ت.

هه‌ر له سه‌ره‌تاوه‌ چاوه‌پوان بووین رێگری زۆر له به‌رده‌مماندا قوت بی‌ته‌وه، به‌لام و‌رده‌ و‌رده‌ کۆسپی وا هاتنه‌ رێمان که ئێمه‌ چاوه‌ڕێیان نه‌بووین، ئه‌و داهێنانه‌ خراپانه‌ی مه‌سعود یه‌که‌مجار بوو به‌کار به‌ی‌نرێت و به‌ ئاشکرا له به‌رده‌می رای گشتیدا ئه‌نجام بد‌رێت، هه‌رچه‌ند له راب‌رودا به‌ نه‌ی‌نی به‌پ‌ێوه ده‌برا. ئه‌و رێگریانه‌ش ئه‌مانه‌ بوون:

١- چاوه‌پێ بووین له‌گه‌ڵ پار‌تی دیموک‌راتی کوردستان ناخۆشی دروست بی‌، به‌تایبه‌تی له لایه‌ن مه‌سعوده‌وه، چونکه من ئه‌زموونی راب‌رودم له‌گه‌ڵیدا هه‌یه.

٢- له هه‌ڵبژاردنی دیموک‌راتیدا ده‌بی‌ت جۆریک له هاوسه‌نگی له نی‌وان راگه‌یاندن و توانای ماد‌دیدا هه‌بی‌ت به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه‌ی حزبه‌ سیاسیه‌کان، ئه‌وانه‌ی بۆ ماوه‌یه‌کی در‌ێژ له ناوچه‌کانی ژێر ده‌ستی خۆیان ده‌سه‌لاتیان په‌ی‌په‌و کردبوو، یان له چوارچێوه‌ی هاوپه‌یمانی‌تییه‌کی حکومیدا بوون، ئه‌و حزبان به‌ ئاره‌زووی خۆیان بۆ ئه‌وه‌ی که‌س لێپ‌ی‌چینه‌وه‌یان له‌گه‌ڵدا بکات، له خه‌زێنه‌ی حزب و هه‌ڕێم پاره‌یان ده‌کێشایه‌وه. ئه‌م پاره‌یه‌ له سه‌ره‌تاوه‌ به‌ که‌می ده‌ستی پ‌ێکرد، دوا‌جار به‌ هێواشی هه‌لکش‌او بووه‌ ب‌ری زۆر خه‌یالی. ئه‌وان توانییان میلیشیایه‌کانی خۆیان پ‌یناک بکه‌ن، ئه‌و میلیشیایانه‌ی ته‌نیا به‌ قسه‌ی حزبه‌که‌ی خۆیان ده‌کرد، و سوپایه‌کی زه‌به‌لاحی میدیاکاریان له رێگه‌ی ده‌رکردنی رۆژنامه‌و گ‌زافارو دامه‌زراندنی ئی‌ستگه‌ی رادیۆو ته‌له‌فزیۆنه‌وه‌ دروست کردبوو، لێ‌ره‌دا باس له ب‌ری چ‌ل ملیۆن د‌لاری مانگانه‌ ده‌که‌ین، که هه‌ردو

حزب مانگانه دهستان دهکوت و حزبه بچوکه کانیس بریکی که متریان
به رده کهوت که نریک بوو له نیو ملیون دۆلار.

له چاوپیکه وتنیکیدا له گهڻ گزفاری لښ ژماره ۱۰۷ نیچیرفان باسی
هه لېژاردنی کردو هه روه ها باسی نه و بره پاره یه شی کردوه که هه میسه
حزبه کان ویستویانه بیشارنه وه یان بلن نه و پاره یه له وه که متره که باس
ده کریت. گوتی: له هه لېژاردنه کانی نه مسال جه ماوهر په یامیکیان پی
راگه یاندین، گوتیان نیمه گله بیمان هه یه، له په یامیکی تریشدا گوتیان: نه گهر
خوتان چاک بکن، نیمه دهنگتان ده دهینی.

لېره دا ده بیټ هه لوه سته یه ک بکین له به رده م هه ندیک چه مکدا. جیاوازیه کی
که وره هه یه له نیوان نه وهی خه ک دهنگی خویانت بدهنی یان له ریگی
هه په شهو سوکایه تی پیکردنه وه دهنگه کانیاں بدزیت. له ناوچه ی بارزان نه وه
روویدا. حزب نازادی خه لکی به ته واوه تی زهوت کرد پی نه وهی شهرم له خوی
بکات. له گهڻ هه ک سیکی دهنگه ردا، ده بوو چه ند که سیکی خویانی له گهڻ
دابیت (له یه که سه وه بۆ حوت که س). نه وان به شوین دهنگه رده وه ده بون
و ناچاریاں ده کرد دهنگ بدات به لیستیکی دیاریکراو. ده لیم حوت که س
چونکه یه کیک له بارزان سویندی خوارد که حوت که س له گه لیدا بون و پیا
وتوه ده بیټ دهنگ بدهیت به و لیستی نیچیرفان ناماژه ی پی ده کات!

نه مه وپرای کردنه وهی سندوقه کانی دهنگدان له زوریه ی شوینه کان تا کوو
ری بگرن له ده رچوونی لیستیکی دیاریکراو وه ک لیستی چاکسازی کوردستانی
دکتور عه بدولموسه ور.

نه وه بیجگه له چهن دین پیشیلکاری تر وه ک دریژ کردنه وهی ماوهی
دهنگدان بۆ نه وهی سود بیین له دهنگانه ی تا نه و ساته نه چون بۆ دهنگدان
وه ک نا په زایی ده برینیک.

نایا نه مه نه و شته یه که به ریژ نیچیرفان ناوی ده نیټ دهنگدان؟

یان دهنگدان به هوی نه وه وه بوه که هه په شه یان له خه ک کردوه به وهی
ده ریده کن و له کاره که ی دوری ده خه نه وه. نه م هه په شانه ش به شیوه یه کی

نایاسایی بەسەر ١٨٠٠ کەسدا داڕپاوه بۆ ئەوێ خەڵک چاوترسێن بکەن و لە
رێگەی برسیکردنی منالەکانیەو بەترسینرێن بۆ ئەوێ دەنگ بەدەن بە لیستیکی
دیاریکراو.

بەپێژ نیچیرفان گوتی: ئەوێ ئیستا بە زۆری قسەی لەسەر دەکرێت بریتییە
لە بودجەی یەکیێتی نیشتمانی و پارتی دیموکراتی کوردستان، هەندێک دەلێن
٣٥ ملیۆن یان ٤٠ ملیۆن، چونکە بەشێک لەم پارەیە دەچێت بۆ پێشمەرگەو
هێزە یەکگرتووەکانی ئاسایش. بەپای من دەبوو یەکیێتی و پارتی هەر وەک
حزبەکانی تری ناو پەرلەمان پارەیان وەربگرێتایە و بودجە یەکی تاییەت بە
خۆیان هەبوا.

لە خۆیندەوێ ئەم دیپلۆماتە چەند راستییە کەمان بۆ دەردەکەوێت:
لە راستیدا لە کوردستاندا حکومەتیکی یەکگرتوومان نیە، هەرچەند ١٩ ساڵ
بەسەریدا تێپەڕیوە، بەلکوو دوو دەزگای هەوالگری و دوو دەزگای میدیایی و
دوو هێزی چەکارو... هتد هەیه.

ئەم واقعە هەندێک شتی تر دەخوازێت وەک ئەوێ دەبیێت سەرچاوە یەکی
دارایی هەبیێت بۆ ئەوێ ئەم پەرتەبوونە بەردەوام بیێت و هەر هەولێک بۆ
یەکگرتنەو ئەستەم بیێت و هەر هەولێاردنیکی داهاوش لەوانە یە بیێتە هۆی
بجووکردنەوێ یەکیێک لەو دوو حزبە یان هەردوکیان بەشیوە یەکی کە ئێتر هیچ
بەهێزێکیان نەمیێت.

وابەستەبوونی هێزەکانی پێشمەرگەو دەزگاکانی ئاسایش بە حکومەتەو
دور لە هەژموونی حزبی و بە دەستکەوتنی سەرچاوەی بژێویان لە لایەنیکی نا
حزبیەو مەرجیکی بنەرەتییە بۆ مسۆگەرکردنی سەرەخۆیی ئەو دەزگایانە لە
کاتی بریارداراندا نەک بە ئارەزووی سەرکردە یە حزبەکان بیێت. بەم شیوە یە
حزبەکان پایە یەکی گرنگی خۆ سەپاندن بەسەر خەڵکدا لە دەست دەدەن.

ئەگەر شتیکی وا رویدات چێتر کەسیکی وەک مەسعود ئاتوانیێت فەرمان
دەریکات بۆ کوشتنی کەسیکی وەک دکتۆر عەبدولموسەور چونکە ئەگەر ئەو
لایەنانە سەرەخۆ بن پێش هەموو شتیکی داوا یە پاساوی یاسایی دەکەن، ئەگەر
نا ئەو فەرمانی وا جێبەجێ ناکەن.

ههلبژاردنهكان و دهزگای میدیایی و دهزگای تیروزی سهردهمیان

با بگه پئینه وه بۆ گرفتهكان و باسی نه وه بگهین كه ههركه سێك له باره ی میژووی میدیاوه شت بخوینیتته وه دهزانیت نه وه دهزگایه چ رۆلێکی گرنگ و یهكلاکهره وه ی ههیه له ههلبژاردنهكاندا، پێش هه موشیان ته له فزیۆن، نهوانه ی دهستان گرتوه به سه ر نه وه كه نالانه دا دهرفه تی سه رکه وتنی زیاتریان هه یه . رۆلێ نه وه دهزگایانه ش بۆ یه که مجار له پێشبرکێی ههلبژاردنهکانی ئه مریکا دا ده رکه وت که له نیوان چۆن کیندی و ریتشارد نیکسون بوو. نه وه کاته کاریگه ری راگه یاندن به تهواوه تی ده رکه وت و ده ریخست که له ئاینده دا نه وه ده زگایه چ رۆلێکی کاریگه ر ده بینیت. بێگومان له ئه مریکا هیچ قۆرخکاریه کی میدیایی نیه له به رژه وه ندیی لایه نێك دژی لایه نێکی تر، به پێچه وانه ی میدیای کوردیه وه له کاتی ههلبژاردنهکاندا نه مه بێجگه له هه بوونی چه ندین شتی تر که پشتیوانیی نه وه حزیانه ده کات.

هه ژموونی حزیه گه وه رکهان به سه ر هه موو جومگه کانی ده وله تدا: پۆلیس و ئاسایش و میلیشیات و دانوه ری و دارایی.. هتد و به کاره یێنانی نه وه ده زگایانه له خزمه تی به رژه وه ندیه کانی خۆیاندا شتیکی شاراوه نیه . ده بوو نه وه ش له به رچاو بگه یه یه . بێگومان له وێ نه وه کاریگه ری له ژێر سایه ی سیستیمیکی دیموکراتیدایه وه نه وه ده زگایانه تیایدا بێلایه نن، چونکه نه وه ده زگایانه له سه ر نه وه بنه مایه دروست کراون که ده بیئت خزمه تی گه ل و نیشتیمان بکه ن نه ک حزیێک و که سێکی دیاریکراو. هه روه ها ده ستخستنه کاروباری دانوه ری له لایه ن حزیه کانه وه شتیکی شاراوه نیه . سه باره ت به پێشیلکاریه کانی مافه کانی مرۆف نه وه یان رێکخراوی لیبوردنی نێوده وله تی پێش ههلبژاردنهکان نامیلکه یه کی تاییه تی له سه ر ده رکرد له ژێر ناو نیشانی: "هیواو ترس". هه موو نه مانه بێگومان ره نگدانه وهن بۆ خراپ به کاره یێنانی نه وه ده زگایانه له لایه ن چه ند لایه نێکه وه بۆ مه به ستی تاییه تی.

ئەم فاكترە نىڭ تېقە لە ماۋەى ھەلمەتى ھەلېژانددا مەترىسىيەكانى لاي زۆر كەس زىاد كىردىۋو دەيانپىرسى: ئەگەر ھاۋپەيمانىتى دىۋو حىزى گەرە شىكىست بىئىت، ئەى ھەلۋىستى دەزگا ئەمنىەكان چۆن دەبىت؟ ئايان ھىزى چەكدارى دژ بە لايەنە براۋەكان بەكار ناھىتەرت؟

شالۋ ەلى ەسكەرى بەراشكاۋى ئەم مەترىسىيەنى خىستە روو كاتىك گوتى: من لە خوا دەپارېمەۋە كە ئۆپۇزىسىۋن ئەمجارە دەرەنەچىت و نەتوانىت زۆرىنەى پەرلەمانى بەدەست بىئىت، چۈنكە ئەۋانەى دەزگاكانى ھىكومەتيان بەدەستە لەۋانەى پەنا بەرنە بەر بەكارھىتەنى توندوتىزى لە رىگەى ھىزە چەكدارەكانىيەۋە كە سەر بە ھىكومەتن، ۋا باشترە سەرەكەۋىنى ئۆپۇزىسىۋن گەرە نەبىت بەلام دواتر بە ھىۋاشى گەشە بىكات.

پرسىيارەكە ئەۋەى: ئايا شىتېكى سەىر نىە ئەگەر لاي كەسايەتەكى ۋا ھۆكارەكانى بىئومىدى دروست بىت لە كاتىكدا ئەۋ باۋكى لە ھەلومەرجىكى زۆر خراپدا ۋن بوۋە.

خراپ بەكارھىتەنى دەزگاكانى ھىكومەت بۇ تۆقاندنى خەلگە سىفەلەكە بە مەبەستى كارىگەرى خىستە سەر پىيارەكانىيان لە ھەلېژاردندا، لە روالەندا ۋا دەرىدەخات كە ھەلېژاردنىكى دىموكراتىيە، بەتايىيەتى لەبەردەم كامىراكانى تەلەفىزىۋن، بەلام لە راستىدا ئەۋە خراپەترىن نمونەى خراپ بەكار ھىتەنى دەسەلاتەۋ دورە لەھەر شەرىعەت ۋا ياسايەكەۋە.

ھەرەشەى كوشتن و زمانپىن و فېژدانە ناۋ روبارو رىگرتن لە خەلگ تاكل بە ئازادى دەنگ نەدەن لە رىگەى ھاندانى ئاسايش لە دژيان. ھەلېچپاندنى سىندوقەكانى دەنگدان بە ھاۋكارى ھەمان ئەۋ لايەنە بۇ ساختەكارى لە رىگەى بەكارھىتەنى دەنگى ناپەرەزايەكانەۋە كە نەچۈۋن بۇ ھەلېژاردن. ھەتد... ھەموو ئەمانە بە ھۆى بىدەنگىي ئەۋ دەزگايەنە كە ئەركيان رىگرتنە لە پىشېلكارىيەكان.

ئەم شتەنە چەكىكى بەھىز بوۋن و لە لايەن ھىزە سىياسىيە گەرەكانەۋە بەكار دەھىتەرنان، ئەۋانەى ناۋى دىموكراتىيان لە خۇيان ناۋە. ئامانجى ئەۋ

رهفتارانه دژایه‌تی گردنی لیسته‌که‌ی ئیمه بوو. ئه‌وانه‌ی ئهم کارانه‌یان ده‌کرد هر ئه‌وانه بون که چهن‌دین ساله ئه‌و ریسایه پیاده ده‌که‌ن که ده‌لێت (ئیمه ئاماده‌ین هه‌موو شتی‌ک تی‌ک بده‌ین ئه‌گه‌ر کاره‌کان به‌ دلی خو‌مان نه‌بن). هه‌ر بۆیه پتیویست بوو سه‌دام بگه‌رێته‌وه بۆ هه‌ولێر و هیزه‌کانی تورکیا بینه‌ ناو کوردستان که تائیستاش هه‌ر ماونه‌ته‌وه.

هه‌ره‌شه‌ی کوشتن و بپین و به‌کاره‌ینانی ده‌زگا سه‌رکو‌تکه‌ره‌کان دژ به‌ لیسته‌که‌ی ئیمه وه‌های کرد ریزی یه‌که‌می پشتیوانه‌کانمان له‌ پرۆسه‌ی هه‌لبژاردن بکشیته‌وه. ده‌کرا ئه‌و کاره زیاتر به‌ره‌می هه‌بویه ئه‌گه‌ر چهن‌دین دۆستی نزیکمان هاوکارییان بکردینه‌یه، ئه‌وانه‌ی ئه‌و ره‌فتاره نایاساییانه‌ی ئه‌وانی تریان ریسوا ده‌کرد. ئیمه له‌ ناخی دلمان‌وه سوپاسی ئه‌و دۆستانه ده‌که‌ین. به‌ راستی هه‌لویسته‌کانی ئه‌وان پشتیینه‌یه‌کی گرن‌گ بوو بۆ دیموکراسی وه‌ه‌ولێک بوو بۆ به‌ره‌ه‌ستکردنی خو‌سه‌پاندن و خراپه به‌کاره‌ینانی ده‌سه‌لات.

ئیمه توانیمان لیستی‌ک که پیکهاتبوو له ۱۴ که‌س ئاماده بکه‌ین بۆ هه‌لبژاردنه‌کان. ئه‌وانه ئاماده‌یی خو‌یان ده‌ریپی بوو له‌پێناوی چه‌سپاندنی به‌هاکانی دیموکراسیدا خه‌بات بکه‌ن و پێرای ئه‌و هه‌لومه‌رجه سه‌خته‌و نه‌بوونی ده‌رفه‌تی یه‌کسان بۆ هه‌موو کاندیده‌کان. ئهم کاره‌ش ئه‌وه ده‌رده‌خات که ئهم که‌له هی‌زی گه‌وره‌ی شاراو‌ه‌ی تێدا‌یه ئه‌گه‌ر به‌ جوانی رێک بخ‌رێت. هه‌روه‌ها ئه‌وه‌ی ده‌رخست که بیروباوه‌ڕ ده‌توانیت به‌ره‌نگاری مله‌و‌پی و خو‌سه‌پێنی ده‌سه‌لات بێته‌وه. ئه‌و خه‌لکانه‌ش له‌ ناینده‌دا ده‌بێت بینه‌ بناغه‌یه‌کی به‌هێزو به‌رفراوان بۆ دیموکراسیه‌تی‌کی راسته‌قینه، ئه‌وه‌ش ئه‌و ئامانجه‌یه که ده‌بێت له‌پێناویدا تی‌ بکوشین. ئه‌و رو‌حه له‌ راستیدا شکستی‌کی گه‌وره‌ی به‌سه‌ر گه‌وره‌ترین حزبی هه‌ری‌مدا هێنا، هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌ش ناچار بوو بۆ خۆ رزگارکردن په‌نا به‌رێت بۆ ساخته‌کاری و به‌ هه‌موو شیوه‌یه‌ک. ئه‌و حزبه ساخته‌کاری وه‌ک باشترین ئامرازی سه‌رکه‌وتن له‌ هه‌لبژاردن سه‌یر ده‌کا.

به‌لام زه‌مان دوو رۆژه، رۆژی‌ک بۆ تۆیه‌و رۆژی‌کی تر له‌ دژی تۆیه، ئیمه ما‌فخ‌وا‌زین و ئه‌م‌و‌نا، سه‌به‌ینی هه‌ر وه‌ریده‌گرین.

له ماوهی هه‌ل‌ب‌ژاردندا هه‌میشه ئه‌وه‌م دو‌باره ده‌کرده‌وه که پشتیوانیکردن له لیسته‌که‌ی ئیمه پشتیوانیکردنه له چه‌سپاندنی دیموکراسیه‌تیک‌ی راسته‌قینه، ده‌م‌گوت هه‌ر ده‌نگێک به ئیمه ده‌دری‌ت وه‌ک بزماری‌که ده‌دری‌ت له تابوتی دیکتاتۆریه‌ت و دواکه‌وتویی و سوکایه‌تیکردن به یاساو پیشیلکردنی دادپه‌روه‌ریی کۆمه‌لایه‌تی. له‌به‌ر ئه‌وه زۆر که‌س به‌لایانه‌وه سه‌یر بوو و ده‌یان‌گوت، ئیوه به‌و ژماره که‌مه و نه‌وان به‌و زۆرییه‌و به‌و هه‌موو هی‌زو توانایه‌یانه‌وه له راستیدا ململانی‌یه‌کی نابه‌رابه‌ر ده‌که‌ن.

رئ‌ و شوینه‌کانی خۆپاراستن

ئیمه ده‌مانزانی چی روده‌دات، بۆیه هه‌ولماندا چه‌ند رێوشوێنێک ب‌گرینه به‌ر بۆ هه‌ر شتیکی نه‌خ‌وا‌ز‌را‌و، وێ‌پ‌رای ئه‌وه‌ی هه‌میشه چه‌ختمان له‌سه‌ر ئه‌وه ده‌کرده‌وه که ئیمه هه‌ر به‌ شیوه‌یه‌کی ئاشتیانه کاره‌کانی خۆمان ئه‌نجام ده‌ده‌ین، ته‌نیا قه‌ل‌ه‌م و کاغه‌زمان به‌ده‌سته که له هه‌موو دیموکراسیه‌تیک‌دا رێپێدراوه له هه‌لمه‌تی هه‌ل‌ب‌ژاردندا. ئیمه ئه‌م کارانه‌مان ئه‌نجامدا:

١- هه‌ولماندا لایه‌نه‌کان له‌وه ئا‌گا‌دا‌ر ب‌که‌ینه‌وه که ساخته‌کاری له هه‌ل‌ب‌ژاردنه‌کاندا هه‌ر روده‌دات، ئه‌وه‌ش‌مان له‌ رێگه‌ی چه‌ند لایه‌نیک‌ی په‌یوه‌ند‌ب‌داره‌وه پێگه‌یشتبوو، بۆیه لیسته‌که‌مان هه‌میشه پێدا‌گری له‌سه‌ر ئه‌وه ده‌کرد که ده‌بێت زۆرت‌رین چا‌ود‌یری بێ‌لایه‌ن به‌ش‌دا‌ر بن. یه‌کێک له‌و سه‌رچا‌وا‌نه له ئاو پارتی دیموکراتی کوردستان خۆی بوو، ئاماژه‌ی به‌وه کرد که پارتی ده‌لێت هه‌ر که‌سی‌ک هه‌ل‌ب‌ژاردن بایکۆت ب‌کا‌ت له راستیدا ده‌نگه‌که‌ی ده‌دات به ئیمه چونکه پارتی خۆی لیسته‌که‌ی ئه‌و که‌سه پ‌ر ده‌کا‌ته‌وه.

ئه‌وه وێ‌پ‌رای ئه‌وه‌ی که خۆم به‌رپێکه‌وت له هۆتیل ئاشتییی سلێمانی به‌ کاک سه‌عدی گه‌یشتم، ئه‌و به‌ راشکاوی و بێ پێچ و په‌نا ئاماژه‌ی به‌وه دا که چا‌وه‌پ‌وانی لیسته‌که‌ی ئیمه ده‌کات گوتی "سوێند ده‌خۆم به‌ خ‌ودا‌و به‌ شه‌ره‌ف و ته‌ل‌اقی خۆم، ئیمه بێ دودلی سه‌دان سندوق ده‌گۆپین و له ئاوی ده‌به‌ین تا رێ ب‌گرین له ده‌رچوونی ئیوه".

به پاستى من له و باوه پده دا بوم كه كاك سه عدى له قسه كاندا زيده پويى نه كړېوه، چونكه نه و گرفتانه ي به روه و رووى ليسته كه مان بڼوه، رهنځدانه وه نه و قسانه بوو كه كاك سه عدى باسى كردن، نيمه ش سوپاسى راشكاو بيه كې ده كه ين. بېگومان ده بېت ناماژه به وه بده ين كه هه لېزار د نه كانى سلېمانى له وهى هه وليرو دهوك پاكتر بوون به لام راى گشتى هاوپايه له سر نه وهى ساخته كارى له سلېمانى به شپوه يه كى سنورداره كه هېچ كاريگه ريه ك له سر نه نجامه كان نه بوو، به پېچه وانه ي هه وليرو دهوكه وه. له وي ساخته كاريه كان نه نجامى زځريان كړې. ناوچه ي بارزان هر زځر خراب بوو چونكه له ساخته كاريدا هم ناوچه يه به راورد به ناوچه كانى تر ناكړت.

بارزان له هه موو ناوچه كانى تر زياتر نالاندويه تى به تاييه تى له بواري سياسيدا. كاتيك كومه ليك خويندكار ويستيان ريځخراوېكى خويندكارى سهر به خو پېكېښ، به م شپوه يه وه لاميان درايه وه (چه ندين ريځخراو قوتابيان هه يه سر به پارتى ديموكراتن و ده بېت بچه ريزه كانى نه و ريځخراوانه وه). كاتيكيش هه نديك كه س پرسىبويان: به لام ديموكراسى له كوئى نه مه دايه؟ وه لاميان نه وه بوو: ناوچه ي بارزان حاله تيكي تاييه ته.

هم نه قليه ته تنيا لايه نى سياسى ناگړتته وه، به لكو تيده په پښت بڼ كيشه ياساييه كانيش. له كاتيكدا پېداچونه وه يان بڼ پرسىكى ياسايى ده كړد، كه سېك گوتېوئ: له م حاله ته دا ياسا له كوئ جئى ده بېتته وه؟ وه لامه كى به م شپوه يه بوو: "من ياسام. هر شقېك من بيليم، ده بڼ نه وه بڼ. كه گوتم نابيت نيتر نابيت".

۲- هه ولماندا هه نديك سهرچاوه ي دارايى دابين بكه ين به لام به به راورد له گه ل لايه نه كانى تر به راورد بكرت، به تاييه تى حزيه گه وړه كان، شتيكى نه و تومان چنگ نه كه وت. هم خاله به لاي مه سعو ده وه زځر گرنگ بوو. كه له باره ي تواناى دارايي مانه وه پرسىبوي، پتيان وتبوو پېنج سه ده ه زاريان ته رخان كړدوه، به په له گوتېوئ ټولا، به لام وه لامه كه بڼ نه و دلخوشكېر بوو، وتبويان نه خېر (مانگانه به دينار). لېره دا مه سعو گوتېوئ: نه وانيش وهك هه موان نازادن به لام شكست دېنن، چونكه سهرچاوه ي دارايى پيوستيان نيه.

۲- ئىمە يەقىنمان ھەبوو كە مەسعود ھەلۋىستى خراپى دەبىت بەرامبەرمان. ئەو ھەمىشە بەپېچەوانەى ناۋى خەزىكەيەو ھەلۋىسوكەوت دەكات.

بۆيە دەبوو بە شوپىن ھاوپەيماڭىدا بگەرپىن كە ھەمان بۆچۈنى ئىمەى ھەبىت. ئەو ھەشمان بە پەلەى يەكەم لە كاك نەوشىرواندا بىنيەو، ئەو پىاۋەى بۆ يەكەمجار سالى ۱۹۷۶ لە نەمسا يەكترمان ناسى و دۋاى ئەو يەكترمان نەبىنيەو.

ھەر لە يەكەم دىدارمان بە ئامادە بوۋى (ب) و (م) يەكسەر چۈمە ناۋ بابەتەكە، چۈنكە دەمزانى سەرقالە. لىم پەرسى: كاك نەوشىروان ئىمە لە سالى ۱۹۷۶ يەكتر دەناسىن بەلام تىبىنى دەكەم ھەلۋىستەكانتان جۆرىك ناپوۋىنى تىدايە. ھەندىك جار دەلەن بەللى و ھەندىك جار دەلەن نەخىر! كاكە تكا دەكەم بە راشكاۋى پىم بللى ئايا ئىۋە ئەم كارە دەكەن يان نا؟

ئەو لە كاتىكدا سەبرى زەۋىكەى دەكردو پىرى دەكردەو، سەرى ھەلپىرى و گوتى: كاك عەبدولموسەور ئىمە ئەم كارە دەكەن. مەن گوتم: كاك نەوشىروان ئىۋە دەكەن بەلام ئىمە كەردمان.

لە راستىدا بەرژەۋەندى ھەردولامان و بەرژەۋەندى گىشتىش واى دەخواست كە ھاوپەيماڭىيەك بگەن، يان لىك نەزىكبۈۋەنەۋەيك بىننىە دى كە ھەردولامان سودمەند بىن لىلى، ھەر لەۋىدا لەسەر چەند شىك رىككەوتىن. مەن پىم ۋابو دەبىت جۆرىك ھەماھەنگى ھەبىت لە نىۋان ھەموو ئەو لايەنانەى لىستى نوپيان ھەيە. گومانىش لەۋەدا نەبوو كە دەبىت ئەو قەۋارانە سەربەخۋى خۋيان و روانگەى فىكرى خۋيان بپارپىزىن. لە راستىدا ھىچ گەرتىكىشمان نەبوو لەۋەى كە پىۋىستە كاك نەوشىروان سەركردايەتى ئەو ھاوپەيماڭىيە بكات، ئەۋىش لەبەر چەند ھۆيك، لە پىش ھەمويانەۋە ئەو بوو كە ئەو دەزگاي راگەياندى كاراى لەبەر دەستە و ئىمەش بە ھىۋاى ئەو بوۋىن بىتۈن كەلگ لەو دەزگايانە ۋەرىگىرەن. لەسەر ئەۋەش رىككەوتىن. رىكەۋتەكە ۋابو كە لە ھەفتەيەكدا كاتىمىرەكمان پى بەخشەن. ھەر بە

راستیش له ۲۳ی نازاری ۲۰۰۹دا چاوپښک وټنځی من کړا له لاین که ریم جولیه به شیوه زاری کرمانجی، به لام له و کاته دا له بهر هویه که خویشم نازانم چی بوو هه ستم کرد که نه مه دوا دیدارم ده بیټ. بویه ویستم له و دیدارده دا زوړینه ی نه و بچونانه باس بکه م که جیی بایه خی لیسته که مان بوون.

کاردا نه وه ی خه لک به رامبه ر دیدارده که باش بوو. حق نه گهر بمناتوانی بایه به و ناراسته به رده وام بین، وه ک ریکه تبوون، نه وه نه ده توانرا به و شیوه یه نابلقه بدریځ له و شوینانه ی که ناشکرا بوو پشتیوانیان له نیمه ده کرد و له و ښه وه نه یانده توانی به ساخته کاری ده ریچن. هر نه م هویانه پالی پتوه ناین له گه ل کاک نه و شیروان به ناماده بوونی (ب) دلاوی هاوپه یمانیټی بکه ین به و مه رجه ی نه و سرکردایه تیبه کی ته وای نه و هاوپه یمانیټیه بکات، به لام نه چوه ژیر باری شتیکی له و شیوه یه.

له راستیدا هاوپښکانم زوړ به لایانه وه سهیر بوو و توشی شوک ببون کاتیک هه واله که م پښ گه یانندن. هه موشیان هاوده نگ بون له سر نه وه ی هه لویسته که ی کاک نه و شیروان هه له یه.

هر به پښی نه و هه سته ی له کاتی دیدارده که دا توشم بوو، ئیدی تاکه دیدارمان بوو له که ی ئین ئین، چیر نه مانتوانی له راگه یانندنی کوردیدا چاوپښک وټنی تر نه نجام بده ین.

هه لی دوه ممان له ریگه ی یارمه تیبه گه لی نه مریکاوه بۆ ره خسا که به گوږه ی دابونه ریتی دیموکراسی ریگه یان به هه موو لایه نه کان ده دا رابوچوونی خویان ده ریچن، له که نالی نه وریز توانیمان دیدارک ساز بکه ین. له راستیدا نیمه دوا که س بووین که به شداریمان له و به رنامه نه مریکه دا کرد که ده یویست دیموکراسیه ت له هه ریم په ره پیښات، نه ویش له ریگه ی پیدانی ده رفه تی به کسان به هه موو لایه نه کان (چونکه هه ندیک که س هه ولیاندا له و هه له بچوکه ش بیبه شمان بکه ن) که مه رجیکی بنه په تیبه له هه ر هه لبراردنځی دیموکراتیدا، وه ک نه وه ی له جیهانی دیموکراتدا کاری پښ کراوه.

بېگومان يه کيک له و پرسيارانه ی زور دوياره ده بونه وه، سه باره ت به نه جامی هه لېژاردنه کان بوو. ئيمهش هه ولمان ددها خو مان له وه لامي نه و پرسياره لابه دين، چونکه ده مانزانی ديار يکړدنی ژماره ی کورسيه کانی په رله مان تا راده يه کی زور پشت به دهر فته ی راگه ياندن ده به ستيت، بويه کاتيک ريککه وتين له سه ر نه وه ی که هه فته ی يه ک سه عاتمان له که ی نين نين پي بدن، له و باوه ردها بووین که ده توانين ۱۰ کورسی بېنين، به لام کاتيک دهر که وت نه و ريککه وتنه له بهر هويه کی نه زانراو سه ر ناگريت، هر له و باوه ردها بووین که ئيمه ۳ کورسی دينين، به لام نه و ساخته کارييه ی له و ناوچانه دا که ناوچه ی جه ماره ری ئيمه يه روويدا، ريگر بوو له به ردهم ده نگه يانی ئيمه.

له گه ل کاک نه وشيروان جياوازيه کی تر يشمان هه بوو. نه و له وه رازی نه بوو که جه ختمان ده کرده سه ر ئوپوزيسيون بوون له په رله مان چونکه هه نديک جار پي و ابو ئوپوزيسيون زرينه ی ده نگه کان ده چننه وه.

بېگومان له نايينده دا ده بيت سود له م نه زمونه وه ريگرين به لام هر ده بيت په يوه نديه کانمان په ره پي بدن. له پاستيدا له گه ل يه کيتي نيشتمانيش هه لو يستيکی هاوشيوه مان هه بو، چونکه شيوازی کاری يه کيتي نيشتمانی زور ديموکراتيانه يه به به راورد له گه ل پارتی، به شيوه يه ک ناتوانين به راوردیان بکه ين.

گړپان هر شيوه هاوکارييه کی ميدياييه يان له گه ل ئيمه بي هيچ پاساويک راگرت. هه نديک قسه هه يه له م باره وه سه يرن، به لام هاوپيکانمان نه و قسانه شيان به سنگ فراواني وه رگرت، هه نديکیان ئامازه يان به و نايه ته ده کرد که ده فهرمويت: ده شيت شتيکتان پي ناخوش بيت به لام خدا به خيري بگيرپته وه بۆتان.

چند که نالتيکی تر هه بوو که دهر گايان بۆ کردينه وه تاکو بيروپای خو مان دهر بيرين، له وانه که نالی فهاي عره بي که بانگه يشتيان کردين بۆ نه وه ی له بابه تيکدا سه باره ت به هه لېژاردن قسه بکه ين. ئيمهش به سوپاسه وه بانگه يشتنه که مان په سه ند کرد. نه و چاوپيکه وتنهش به گویره ی نه و قسانه ی

پیمان گەشتەنەو، سەرکەوتوو بوو. بەلام ئەوەی دلی خوش کردم زیاتر کۆمیتتی پیشکەشکاری بەرنامەکه بوو که گوتی: ئۆپۆزیسیۆن دەبیّت واییت!

ئینجا لەگەڵ کەنالی حوێپە چەند دیداریکی ترمان سازکرد، ئەو دیدارەش لە لایەن (سروە خان) بەرپۆە چوون. ئەو توانی ئەو بایکۆتە میدیایەمان بە شیوەیەکی سنوودار لەسەر ھەلبگرێت که بە ھۆی کەشی نادیموکراتیی کوردستانەو بەسەرماندا درابوو. کاندیدی سەرۆکایەتیش دکتۆر کەمال میراودەلی بە دەست ھەمان دەردەو دەینالاند، بەلام لەگەڵ ئەوەشدا سەرکەوتنێکی بەرچاوی بەدەستھێنا. لە راستیدا ئێمە سوپاسگوزار بووین بۆ ئەو ھوارە کەنالی حوێپەو بەشداریکردن لە خولقاندنی کەشێکی دیموکراتی لە ھەلبژاردندا. بەلام ئەو دیدارەش کاریگەرییان سنوودار بوون، چونکە بە زمانی عەرەبی بون لە کاتیگدا ئێمە دەبوو بە کوردی قسە بۆ خەڵک بکەین.

دوای ئەوەش لەگەڵ کەنالی عێراقییە دیداریکمان ساز کرد. لە راستیدا ئەوان گیانی دیموکراتییان زیاتر بوو لە کەنالە کوردیەکان. ئەوانیش وەک دەنگی ئەمریکا رێگەیان بە ھەموو قەوارە سیاسییەکان دەدا قسە بۆ خۆیان بکەن.

لە راستیدا ئەو واقعە نادیموکراسییە ھەرێم کۆسپێکی گەورە بوو لە بەردەممان کە نەمانتوانی دەنگی خۆمان بە خەڵک بگەیەنین. لە بەرامبەریشدا حزبی گەورەکان بە ھۆی ئەوەی کەنالەکانیان کۆنترۆڵ کردبوو، لە کاتیگدا ئەو کەنالانە بە پارە ھەرێم بەرپۆە دەچوون. ئەوان بە ئارەزووی خۆیان شوو رۆژ ریکلامیان بۆ خۆیان دەکرد. لیستی کوردستانی کە ھەردو حزبی دەسەڵاتداری پێکەو کۆ کردبوو زۆرتەین چانسە ھەبوو، چونکە ئەوان بە درێژایی چەندین سالی دەسەڵات لە گەنجینە ھەرێم پارەیان کێشاو تەو بۆ ھەلبژاردنەکان بە کاریان ھێناو و ھیچ لایەنێکی تر سودی لەو پارە نەبەینیو. لەم بارەو روداوێک دیتەو یادەم. سەرنوسەری رۆژنامە ئاویتە، پەییوەندی بە کەنالی گەلی کوردستانەو کردبوو و پێی گوتبون ئایا دەتوانن دیداریک لەگەڵ عەبدولموسەور ساز بکەن؟ بەلام ئەوان بەراشکاوی وەلامیان داوۆ: ناتوانین.

میدیای رادیویی و هه‌لهمه‌تی هه‌لێژاردن

میدیای رادیویی رۆڵی خۆی له هه‌لهمه‌ته‌کانی هه‌لێژاردندا هه‌یه، هه‌رچهند دوا‌ی ده‌رکه‌وتنی ته‌له‌فزیۆن بایه‌خی رادیۆ که‌م بۆته‌وه. گۆیلز له‌ کاتی خۆیدا به‌م شیوه‌یه‌ باسی گرنگی ریکلامی سیاسی کردوه که وتویه‌تی "ده‌چینه هه‌موو مالێک". سه‌باره‌ت به‌ هه‌لێژاردنه‌کانی هه‌رێم، ئه‌و میکانیزمه‌ش دیسان له ژێر ده‌ستی حزبه‌ گه‌وره‌کاندا بوو، هه‌ر وه‌ک که‌ناڵه‌کانی تیغی و ئاسمانی و لۆکالێش، هه‌مووشیان خزمه‌تی ئه‌جیندای ئه‌و حزبه‌ گه‌ورانه‌ ده‌که‌ن. بێگومان حزبه‌ بچوکه‌کانیش به‌ هۆی ئه‌وه‌ی هاوکاریی حزبه‌ گه‌وره‌کان ده‌که‌ن، هه‌ندێک ده‌زگای میدیاییان پێدراوه‌ و رۆژنامه‌و گۆڤارو ئیستگه‌و تیغییان هه‌یه‌و له‌م دوا‌یه‌دا که‌ناڵی ئاسمانیشیان دامه‌زراندوه، چونکه ئه‌وانیش هه‌ندێک به‌رماوه‌ی حزبه‌ گه‌وره‌کانیان به‌رکه‌وته‌وه‌و له‌ بواری میدیادا به‌گه‌ریان خستوه. ئه‌و کاره‌ی ئه‌وانیش جۆرێک زیره‌کی و دوربینی تێدا‌یه.

سه‌باره‌ت به‌ لیستی ژماره ٥٦ ی "بزوتنه‌وه‌ی چاکسازی کوردستان" ته‌نانه‌ت له‌و ئامرازه‌ش بێهه‌ش کرابووین، چونکه ئه‌و توانایه‌مان نه‌بوو که‌ باسم کردن. به‌لام به‌پێژه‌وه‌ ئه‌و ئیبراهیم ئه‌حمده‌ ده‌رفه‌تی ئه‌وه‌ی پێداین که‌ دوجار له ئیستگه‌که‌ی ئه‌وانه‌وه (هانا) دیدار ساز بکه‌ین. دیداری یه‌که‌م له‌گه‌ڵ خۆم ساز کراو دواتریش رۆژنامه‌ی "ناوێنه" بلاوی کرده‌وه، دوه‌میشیان له‌گه‌ڵ دکتۆر ئیبراهیم خورشید ساز درا. سه‌باره‌ت به‌ په‌وه‌شی زانکۆکانی هه‌رێم. دکتۆر ئیبراهیم ئامازه‌ی به‌وه‌دا که‌ ده‌توانین سود له‌ ئیزگه‌ی "ئه‌وا" ببینین. ئه‌و پێشنیاره‌ش دوا‌ی ئه‌وه‌ هات که‌ دیداریکمان ساز دا له‌گه‌ڵ خاتوو نۆدا به‌ زمانی کوردی. هه‌روه‌ها له‌گه‌ڵ هاوکارمان (میدیا) دیداریکیان سازدا، ئه‌م ئیستگه‌یه‌ بواریکی بۆ ره‌خساندین تا بتوانین رای خۆمان ده‌ربه‌رپین، بواره‌که‌ش له‌گه‌ڵ توانا ماددیه‌ که‌مه‌کانی ئێمه‌دا گونجاو بوو، هه‌روه‌ها د. ئیبراهیم خورشید ناوێری به‌رنامه‌که‌ی ته‌رخان کرد بۆ ئه‌وه‌ی ریکلام بۆ لیسته‌که‌مان بکات. ئه‌وه‌ش بێگومان کاریکی سه‌رکه‌وتوو بوو. گومانی تێدا نه‌یه که ئه‌و ریکلامانه‌ سودیان گه‌یاند به‌ لیسته‌که‌مان.

ههروهه چەند ديداريكمان لەگەڵ ئىستگەى سەوا ئەنجام دا بەلام ئەويش بە
زمانى عەرەبى بوو و لەویدا هەندىك دەرەفەتمان بۆ رەخسێنرا بۆ ئەوەى ريكلام
بکەين بۆ لیستەکەمان. لەو ديدارانهش بە پلەى يەكەم مەبەستمان بوو دەنگمان
بگاتە ناوچەى بادینان. بەلام دواى دەرکەوت کە پارتى ديموکراتى کوردستان
لەوئ ئىستگەيەکی دامەزراندوه و رێک شەپۆلەکانى سەواى داپۆشیوه. تەنیا
ناوچەى بەردەپەش بەرەو خۆرەلاتى نەبیّت.

بەلام باشتريه ديدار کردبێتمان لەگەڵ ئىستگەى کوردینا بوو کە لە
هۆلەندەوه بەرنامەکانى پەخش دەکات بە زمانى کوردی و ديداره کە دو
کاتژمێرى خایاند. ئەم ديداره دەنگدانەوهیەکی زۆر باشى هەبوو، بەتایبەتى لە
هەندەران، ئەوانەش کە بەرنامەکەیان پێشکەش دەکرد خۆشحال بوون بە
راشکاوپیەکەم.

ريكلامى هەلبژاردن لە رێگەى ئىنتەرنێتەوه

بەپيار وابو هەر لە سەرەتاوه پێگەيەکی ئەلیکترۆنيمان هەبێت بۆ ريكلام
کردن و پەيوەندى بەستن لەگەڵ خەڵکدا، دو هاورپێشمان لە هەولێر راسپێرا
بوون بۆ ئەوەى پێگەيەك دايمەزێنین. بەلام هەپەشەو چاو سورکردنەوهو
ترساندن بە گوێ بڕين و لوتبڕين لە لایەن پارتیەوه ترسى خستە دلێ ئەوانەى
بەپيار بوو ئەو کارە ئەنجام بدەن، بۆیە ئەوانیش پاشەکشەيان کردو دواتر
نەمانتوانی ئەم کارە ئەنجام بدەين، بەلام ئێمە ئیستاش هەول دەدەين کاریکی
وا بکەين چونکە کاریگەریی زۆرى دەبێت و لە پووی ماديشەوه بۆ ئێمە
گونجاوترە. لە لایەن دو پێگەى ئەلیکترۆنیەوه لە دەرەوهى ولاتەوه لیستەکەى
ئێمە پشتیوانی لیکرا، ئەوه وێپرای ئەوهى کوردستان پۆستیش هەندىك جار
هەوالەکانى سەبارەت بە ئێمەى پەخش دەکرد. ههروهه ديداريكمان لەگەڵ
پێگەى (چارى خەلك) سازدا، ئەويش دەنگدانەوهیەکی باشى هەبوو. لە راستیدا
گرنگی ئەم نامرازەش بە پلەى يەكەم دواى هەلبژاردنەکانى ئەمريکا، کە
نۆبامای تیدا سەرکەوت، دەرکەوت، دواى ئەوه ئیدی بوه ميکانيزمێك کە

ناشیت فەرامۆش بکړیت، بەتایبەتی له ولاتانی پيشکەوتو. له راستیدا تەلەفونیش ھەندیک جار ئەرۆڵە دەتوانیت ببینیت، ئەویش له رێگەی ناردنی کورته نامەوه.

رۆژنامە و گۆڤارەکان

رۆژنامەوانی له رابوردودا رۆلی گەورەى گێڕاوه، بەلام له ئیستادا ئەرۆڵەى کەم بۆتەوه. ھەرچەندە تانیستاش رۆلی کارای ھەیه وەك ئامرازیک بۆ ریکلام کردن. بەلای لیستەکەى ئیتمەوه تەنیا رۆژنامەى ئازادو ئەھلى تاکە نەوامان بوون تاكوو بتوانین وەلامى ئەرۆڵیانە بدەینەوه کە بەناومانەوه دەکران. بەتایبەتی له لایەن زوپناژەنەکانى مەسعودەوه، بېگومان ھەموو ئەرۆڵ رۆژنامەنەش له سلیمانى بوون، لەپیش ھەموشیانەوه ھاوولاتى، ئاویئە، لڤین. بەپراستی رۆژنامەنوسەکانى ئەرۆڵنامە و گۆڤارانە ئازایەتەکى بۆیئەیان تیدا بوو شایستەى ریز لێنان بوون، بەلکو ھەندیکیان ھەر کوژران یان ھەرپەشەى کوشتنیان لەسەر بوو یان ھەولێ کوشتنیان درابوو چونکە وشەى راست ھەمیشە دوژمنى زۆرە و دەیانەوێت بیخنکێتن پيش ئەوہى له زار دەرېچیت. وتەى راست وەك نوریک بە ناو تاریکیدا بلأو دەبیتەوهو ئەوانەى فێرى ژيانى تاریکى بون ھەول دەدەن ئەرۆڵناکیە بکوژێننەوه. ئەم ململانێ ئەبەدیە له نێوان تاریکى و روناکیە ھەزاران سالە بەردەوامى ھەیه و ھەردەشمینیت.

من باوەپى تەواوم ھەیه بەوہى کە له رێگەى سوربوونمان لەسەر بابەتیبوون و راستگویییمان له کردار و گۆفتارماندا، توانیمان مەسعودو دەرگا میدیایەکانى دەورووبەرى بیدەنگ بکەین. بەتایبەتی چونکە ئیتمە وەك خۆیان بە شیوہى پروپاگەندەى بێنرخ و بێبەھاو بۆ ناوہپۆك و ناشیرین تەنانت له شیوازی داپشتنیشدا، وەلامان نەدانەوه، چونکە ئیتمە ویستمان له ناوہندى میدیاییشدا شۆپشیکى باش بەرپا بکەین، کاتیك ھەولماندا تەنیا راستیەکان بلێین و له چوارچێوہەکى دیموکراتیدا بچوێننەوه، دور له شیوازی سوک و

چرووك. ئىمه له خویندنه وهی میژوه وه. له وه تیگه یشتوین که هه میشه رۆژنامه وانیهی حزبی رۆلێکی بهرچاوی گێژاوه له هه لایسانی شه په ناوخۆیه کاندای. ته نانهت من پێشنیارم بۆ خویندکاریکی ماجستێر کرد که ئه و بابه ته بکاته ماسته رنامه که ی، که واته بۆچی ئیمه جاریکی تر هه مان هه له دوباره بکهینه وه، که ده رکه وتوه ئه م کاره چ خراب و مه تر سیداره ؟ لێره وه راما ن وابوو که زۆر جار بێدهنگی باشته له وه لامدانه وه، وه ک ده لێن بێدهنگی له ئاست که سی بیه قلدا باشت رین وه لامه. ئه و تاوانه ی ئه وان دژی ئیمه هه لیا ن به ستبوو، ناچار بوون دروستی بکه ن چونکه هه یچی له واقیعه ا نه بوه، ئه گه ر شتیکی ش بوبیت ئه وه تۆمه تی خۆیا ن بوه و ده یانه ویت به تۆپزی بیلکێن به ئیمه وه.

بێگومان رۆژنامه وانیش وه ک هه ر ده زگایه کی تری میدیا تا راده یه کی زۆر وابسته بوو به هه ژموومی حزبه گه وره کانه وه یا ن حزبه بچوکه کانی شوینکه وته ی حزبه گه وره کانه وه. بێگومان ئه و واقیعه ش که له ئیستادا کۆمه لگه ی کوردی تیدا ده ژی له دیموکراسیه تی راسته قینه دوری ده خاته وه، چونکه پره نسیپی هه لی یه کسان ی له کاتی هه لبژاردن له نیوان حزبه سیاسیه کان تیدا نه.

بلاوکراوه کان

ئامرازێکی تری سه ره تایی هه یه که هه ندیک قه واره ی سیاس ی له بهر چه ند هۆیه ک په نای بۆ ده به ن له بهر نه بوونی پاره ی پتویست بۆ گه یشتن به ده زگای میدیا یه کاراکانی تر، یا ن به هۆی هه لومه رجی سیاسیه وه له ژێر ده ستی رژیمی کی سه رکو ته کردا، بۆیه له سه ر دیواره کان ده نوسن وه ک ئه وه ی له کاری نه ینیدا ئه نجام درا وه. ئیمه ش له لیستی چاکسازی کوردستانیدا په نامان برده بهر ئه و شیوازه، ئه ویش له بهر هه ر دوو هۆکاره که، ئیمه هه لسا ین به چاپکردنی ١٥٠٠ نوسخه و له هه ر سێ شاره که ی کوردستاندا وه شاندمان.

دییەیتی سیاسی راستەوخۆ

ئەمیشیان لە کۆنترین شتۆزەکانی پرۆپاگەندەى سیاسى و پىم وایە کاریگەرترینیانە چونکە دەنگدەر و کاندیدەکان بەرەو رووى یەکتەر دەبنەو و لەم حالەتەدا باشتەین بۆچوون و باشتەین پێشکەشکردن دەبیاتەو. هەندىك جار پێکگەشتنى راستەوخۆ لەگەڵ جەماوەر هەرزانتەین جۆرى پرۆپاگەندەى، بەم جۆرە بە شتۆهەیکى راستەوخۆ هەست و نەستى خەلك ئاویتەى کاندیدەکان دەبێ، بەلام ئەو شتۆزە لە ولاتانى نادیموکراتیدا مەترسیى نۆزى هەیهو لەوانەى هەندىك جار هەلىكى باش بێت بۆ ئەوێ نەیارەکان هەلەكە بقۆزنەو و لەناوت بەرن، هەردوو براى ئەمریکیش جۆن و رۆبێرت کیندى بەو شتۆهە کۆزان.

ئیمە لە لیستى چاکسازى کوردستانیدا جەختمان لەسەر ئەم شتۆزە دەکردەو و پلانمان دا پشت بۆ ئەوێ لە هەولێرو دهۆك ئەم کارە بکەین، بەلام هەپەشەى کوشتن کاندیدەکانى ترساند و رێگر بوو لە بەردەمماندا، بۆیه نەمانتوانى سود لەم چەكەش ببینین.

لە راستیدا ئەو هەموو پێشیلکاریهێ دژى لیستەكەى ئیمە کرا لەو ماوهیهدا کاریگەرەیکى خراپى هەبوو لەسەر دەروونى هەوادارانمان، پارتى دیموکراتى کوردستان لەم ماوهیهدا دو پوى هەبوو: یەكەمیان لەبەردەم چاوى کامێراکاندا بوو، لەوێدا باسى ئازادى هەلبژاردن و دیموکراسیەت دەکرا، دوهمیشیان ئەو هەبوو کە لە گۆرپەپانى سیاسیدا بەرپۆه دەچوو، کە بریتى بوو لە هەپەشەى کوشتن و لوت و گوێ برین و فرێدانه ئاوروبارەو... هتد.

ئەم رەوشە ناچارى کردین چاوپێکەوتنىك لەگەڵ ئیستگەى (گۆردینیا)ى هۆلەندیدا ئەنجام بدەین و باسى ئەو بکەین کە ئیمە بەرەو پوى حالەتى ترساندن دەنگدەران بۆینەتەو ناچار بووین بە هەوادارانمان بلێین کە ئاگایان لە خۆیان بێت لە هەر کارێکدا دەیکەن، بەلگوو دەبێت وەك سەردەمى سەدام کاروبارى سیاسى خۆیان ئەنجام بدەن.

به رڼه چوونى هه لېږاردن

پرېسه ی هه لېږاردن به وه ده سټی پیکرد که په یوه نډیمان به هاوریکانمانه وه کرده وه دواومان لې کردن نه وانش خویان ناماده بکن بې نه وه لیستیکی کانیدان پیک بېنن بې هه لېږاردنی په رله مانى داهاتو، له هه مان کاتیشدا نامانجه کاشمان بې روڼکرده وه دواومان لې کردن له گه ل ناسیاوو که س و کاره کانیشیان له و باره وه قسه بکن و په یوه نډی به خه لکوه بکن و دواوی پشتیوانیان لې بکن.

پرېسه که به گشتی وه که نه وه بوو که سیک به رېک فرې بداته گومیکه وه، به و هویوه نه لقه کانی ناوی ناو گومه که به هیواشی فراوان ده بن، چونکه له و باوه په دا بووین که تیژه کانی نیمه له گه ل ره وتی میژوو گونجاوه. له و سونگه به شه وه که هه میشه سیستمه دیموکراتییه کان له سیستمه کونه کان به بره وترن، بویه پیمان وابوو نیمه پیوستیه کی میژویی به رجه سته ده که بن. له راستیشدا به هر که سیک گه یشتبیتم و بابه ته که م له گه لدا باسکردبیت هرگیز رای پیچه وانه ی نه بوه، چونکه پرسى نیمه پرسیکی بابته ی و واقعی بوو. لیږه وه ده مانبینی ژماره ی هاوکاران به ره و هه لکشان ده چوو تاکه که سیک که هه نډیک تیبینی هه بوو له سهر بابه ته که مان که سیک بوو به هوی پالنه ری تاکه که سى خویوه تیبینی هه بوو ده یگوت: ناتوانم، چونکه نه گهر وا بکه م به لینده رایه تیه که م ده فو تیت، له بهر نه وه و له بهر هیچی ترنا، ناتوانم.

نهم ریوشوینانه ی گرتبومانه بهر هر له سهره تاوه ته نیا تاقیکردنه وه بوون و هیچی تر، به لام بزمان ده رکوت له ململاننئی هه لېږاردندا نه گهری سهرکه وتمان هه یه، وپړای توانای داراییه که مه کانیشمان. له راستیدا له سیاسه تدا بیرى دروست هه موو شتیکه، به تاییه تی نه گهر نه و که سانه ی پتی هه لده ستن رابوردویه کی پاکیان هه بیت، هر نه وه به سه بې نه وه ی کړسپه کان یه که دواوی یه که بکون نه گهر هاتوو هه لومه رچی دیموکراتی راسته قینه هه بیت.

یه که م راگه یانندنی ناشکرای لیسته که مان له چاپیکه و تنیکی ته له فریونیدا بوو، دواوی نه وه ی له ۲۳/۳/۲۰۰۹ دا له گه ل کاک نه شیروان قسه مان کرد. له ویدا

ئامانجەكانى خۆمان روونكردنەو و واقىيەئانە قسەمان كړو ئامانجەكانمان دياريكړو ئەگەرەكانيشمان بەرمەبنای بارودوخ هەلسەنگاند، ئامانجى ئيمه پيځهينانى ئۆپوزيسيۆنىكى پەرلەمانى بوو له قوناغى يەكەمدا، ئەو هوش بۆ پرکړدنهوئى ئەو بۆشاييهى له قەيرانى ديموکراتيدا دروست بوو له هەريمى کوردستان. بەدەمهو هاتنى خەلگيش بۆ تيزهكانمان زۆر ئەرينى و هەنگاويكى گەرە بوو بەرەو پيش و ريخوشکەر بوو بۆ ئەوئى بتوانين چاپيځکهوتنى جەماوهرى به زوترين کات ئەنجام بدەين.

دواى چاپيځکهوتنه تەلەفزيۆنيهکە، مەسعود کە له دەرەوئى ولات بوو گەرايهو، کاتيک من له بارزان بووم، ناردبووى به شوين کەسيځدا کە له هەردوگمانهوه نزیکه دواى بينينى ئەو کەسەى کړدبوو. له رابردودا شتى وانهبو، واتە به پەله داوا بکات ئەو کەسە ببينيت. ئەو کەسە نزیکه ليى پرسيم: ئەمە خووى مەسعود نيهو دەبيت شتي کەوما بيى و پەيوەنديى بەتۆوه هەبيت. ئەگەر هەوالى تۆى پرسى من له جياتى تۆ چيى پى بلیم؟ گوتم ئەگەر مەسەلەکە پەيوەنديى به هەلبژاردنەوه هەبو، کە من پيشبينى دەکەم هەر ئەوه بيى، پيى بلی: ئيتەر ئەوه هەلمەتى هەلبژاردنەو و حەزبەکەى تۆ ناوى ديموکراته و دەبيت بەپيى ناوهکەى خۆى هەلسوکەوت بکات. پيى بلی تۆ تواناي زۆرت له زۆر بواردا هەيه و هيچ بەراوردیک له نيوان تواناکانى ئەو و ئەواندا نيه، نه له رووى داراييهوه نه له رووى ميدياوه، ئەويش مافى خۆيهتى به گوێرهى ياسا دابونهريتى ديموکراتيانە، سود لەو دەزگايانە ببينيت، دواجاريش ئەنجامەکەى دەرزانين، هەر بۆ زانياريشتان تواناي مادديى ئيمه پينچ سەد هەزار دينارە له مانگيځدا، ئەويش له موچهکەى خۆم دەبردیت.

هەر وایش بوو دواى دەرکەوت هۆى چاپيځکهوتنهکە بەشداریکردنمان بوو له هەلبژاردندا به لیستیكى سەرەخۆ. پاش پرسيارو وەلامى دريژم کە به پلەى يەكەم له بارهى سەرچاوهى داراييمانهوه بوو بۆ بەشداری کردن له هەلبژاردن، چونکە ويستبووى بزانيى ئەو بره پارهيهى پتيانگوتوه دۆلارە يان دينار. کاتيک کە دلتيا ببوو لهوئى کە بره پارهکە به دينارى عيراقيه، گوتبوى: بەم

بېره پارەيە ناتوانيت هېچ هەلئەکی سەرکەوتن بە دەست بېنيت، عەبدولموسەور بۆی هەيە بە لیستیکی سەرەخۆ دابەزیت وەك خەلگی تر، ئینجا داواى ئەوێ کردبوو بارزان ناوچەيەکی جیاواز بێت لە ناوچەکانی تر، چونکە نامانەوێت لەوێ گرفت و کێشه سەرەلبدات. بەپاستی من ترسم لەو هەلۆیستەى مەسعود هەبوو، چونکە هەمیشە ئەو شتێك دەلێت و پێچەوانەكەى دەكات. ئەوێش ئەزموونی خۆمە لەگەڵیدا.

پاش ئەوێ لە بارزان دەرچووم و چووم بۆ دھۆك، لەوێ دەستم كرد بە پلاندانان بۆ ئەوێ كۆپى جەماوەرى بگڕین و بیرو بۆچونەکانى خۆمان بۆ خەلك بخەینە روو. ژمارەى هەوادارانمان زۆر بەرەو هەلکشان بوو، بە شێوەیەك من خۆم پێشبینى شتى وام نەکردبوو، لەوێوە تێگەشتین دیدارى جەماوەرى روبەرپو باشتەین كارە ئێمە بیکەین. لە ولاتانی دیموکراتیشدا هەر ئەو مەنەجە پەیرەو دەکریت. لەوێ جەماوەر مافی خۆیەتى هەر پرسیارێك بیهوێت بپرسیت. لە سەرەتای مانگی چواردا گەپامەوێ بۆ بارزان و چەند رۆژێك لەوێ مامەو بەلام کاتێك لە ۲۰۰۹/۴/۱۲ جیم هیشت و ویستم بچم بۆ دھۆك، مەسعود براکەى خۆى سیدادى ناردبوو سەرم بۆ ئەوێ پێشوەختە هېچ ئاگادار کردنەوێەکیان بۆ ناردبێت و بۆ هېچ پاساوێك و پێشەکیەکی بابەتى. ئەو هەرەشەنامەيەکی بۆ ناردبووم دەلێت: بە عەبدولموسەور بلێن فەرمانمان بە هیژە چەكدارەکانى خۆمان و ئاسایش و هەوالگری کردوێ كە لە هەر شوێنێك عەبدولموسەوریان بینی دەستگیری بکەن و لێى بدەن یان بشیکوژن، ئەگەر گەپایەوێ بۆ ناوچەى ژێر دەسەلاتى ئێمە.

لە ۲۰۰۹/۴/۱۴ دا کاتێك هەوالەكەم پێگەشت بەرێوە بووم بەرەو سلێمانی. لە راستیشدا هېچ كەس باوەر بەم شتانه ناکات، بەلام پێویستە باوەرپى پێ بکریت لەبەر ئەوێ لە لایەن كەسێكى وەك مەسعودەوێ دەرچوو. ئەو پیاوێ كە بەردەوام پەیمان و بەلێنەکانى خۆى دەشکێنیت. خۆ چەندین جار ئەم شتانهم تاقیکردۆتەوێ، ئەم روداوێ دلتیای کردمەوێ لەوێ كە هەر مەسعودیش بوو هەولێ تیرۆر کردنى منى داوێ، کاتێك لە مۆدیلینك بووم. بەلام ئەمجارەیان

به ئاشكرای رووی راسته قینهی خۆی دهرخست، نهك وهك كه سیكی ترسنۆك له پشت ناوی خهلكانی ترهوه خۆی بشاریتتهوهو دواپی بلّیت ئهوه په یوه ندیی بهو کارهوه نه بوه.

كاتێك له رێگه بووم به رهو سلیمانی، په یوه ندییبهکی تهله فۆنیم له ئاسایشی دهۆكهوه پێگه یشت داوای دهكرد بپۆم بۆ ئاسایش. كاتێك پیم گوت من له سلیمانیم. چووبونه سهه ماله كهه بۆ ئهوهی خیزان و مندا له كانم بترسین. ئهوهی سهیره تیپینی دهكهین ئهه كارانه هه مووی کاری نایاسایین ئهه ئهه ئهقلیه ته دهرده خات كه مه سهوود ههیه تی، كاتێك وا ههست دهكات كه دهتوانیت تاوانێك ئههجام بدات و خۆیشی لێ دهریاز بكات. لهو كاته دا ئیدی ههچ دودل نابیت له ئههجامدانی ههه تاوانێك بۆ ئهوهی ویزدانی ئازاری بدات یان ههچ حیسابێك بۆ یاسا بكات. له كاتێكدا خۆی دهلّیت یاسا له سههرو هههوانه وهیه.

ئهم رههفتاره له راستیدا به میرات بۆیان ماوه تهوه، ئهگهر سهیری كیشهی شیخ خورشید بارزانی بکهین كه دواپی شیخی شهههعی بارزانیه كان شیخایه تی کردوه، دههینین ئهویش لهو پیلانگێرپیانه بهههه نه بوه، دواپی شوپشی ١٤/ ته موزی/ ١٩٥٨ ههولێ تیرۆر کردنی شیخ خورشید درا له لایه ن پارتی دیموکراتی کوردستانه وه. ئهوه له كاتێكدا بوو شیخ خورشید له دهشتی ههولێر دهژیا به هۆی بپاری دورخستنه وهی بارزانیه كان له ناوچه كانی خۆیان، پاش ههه سهینانی کۆماری مههباد. لهو كاته دا شیخ خورشید له لایه ن مههلا مسته فاهه چهه جارێك ههولێ تیرۆر کردنی درا له كاتێكدا ئهوه له دهشتی ههولێر ئاواره بوو به هۆی بپاریکی سههدهمی پاشایه تی وه دواپی ههههه سی کۆماری مههباد.

ئهم بابته به بۆ ماوه یهکی درێژ وهك نهینیه کی شاراهه وه مابوه، ته نیا كه سانیکی كهه له حزب پێیان دهزانی، به لام پاش ئهوهی كۆچی به كۆمه ل دهستی پێکرد، به هۆی ئهوه باره ناله باره ی گه لی كورد به سهههیدا هاتبوو، له وپوه ئیتر باسی تیرۆر ماناكانی تیرۆر هاته ئاراهه. لهو كاته دا یهكێك له وانهی به شدار بوون لهو ههول، ئهوه بابته یی کرده وه و باسی پیلانی كوشتنی شیخ

دواتر دهرکوت که عهبدولسه لامی برام بېرده وام نهو هه پره شانەى له سەر بوە، دواجاریش پېش هه پره شه کهى من به ماوه يه ک هه پره شه يان له وېش کردبوو. له سلیمانی دواى نهو ی رای گشتیم له کاره کهى نهوان تیگه ياند، ئیدی به شیوه يه کی ناسایی گه پامه وه سەر وانه وتنه وه کانی خۆم له زانکو، وا ریکوت پەرله مانتاریکم له ژودی راگری کۆلیژ بینى، له کاتیگدا نهو رۆژنامه ی "هاولاتی" ی ده خوینده وه. له ویدا هه والی هه پره شه لیگردنه کهى من بلۆ ببۆوه. نهو خۆى سەر به حزیه کهى مه سعود بوو گوتی: دکتۆر من له و باوه پره دا نیم مه سعود شتیکی لهو شیوه يه بکات. ههروه ها گوتی: به لام چۆن ده بیئت به ناشکرا بلێت که ناوچه ی ده سه لاته کهى له هه ولیترو دهۆک تیپەر ناکات. نهو ه شتیکی سه يره. منیش پېم گوت: دکتۆر هیوادرم نهو پرسیاره له مه سعود خۆى بکهیت، من ئاماده نیم له بری نهو وه لام بده مه وه، به لام ئایا بیئت وانه نهو قسه يه له گه ل واقعی هه ریما يه ک ده گریته وه؟

لێره دا پېم باشه هه لوه سته يه ک بکه م له سەر هه ندیگ ده سته واژه ی وه ک: ده سته گری کردن، لیدان، کوشتن. ئەم قسانه له لایەن پەرله مانتاریکیشه وه له ماوه ی رابوردودا کراوه. نهو پیاوه خوشکیکی خۆى کوشت، بهو کاره شى لای مه سعود خۆشه ويستتر بوو تا راده يه ک کردیه پەرله مانتاریش. مه به ستم نه ده م عوسمانه. نهو هه ش له چاپیکه وتنیکدا له گه ل گۆفاری "هۆنیا" قسه ی کردبوو ئاماژه ی به من و به ئه یوب بارزانیش کردبوو، به لام ناوی نه هیئابووین به لکو کاره کانی باس کردبووین. (بپوانه گۆفاری هۆنیا ژماره ۲۳). بیگومان دواى نهو ی نهو قسانه م بینى که به وپه پری بیته ده بییه وه کرابوون (بانگه شه يه کی ناشکرا بوون بۆ کوشتن) له رێگه ی رۆژنامه يه که وه و له لایەن پەرله مانتاریکه وه! بۆیه ويستم له سەر لاپه ره کانی هه مان گۆفار وه لامی بده مه وه، به لام عهبدولسه لامی برام هاته ناو مه سه له که وه نه یه یشت بلۆی بکه مه وه. نهو ئامۆزگاریی نهو ی کردم که سه ره تا له گه ل کاک ره بیع کوپى شیخ محمەد خالید بارزانی قسه بکه م لهو باره وه. وه ک هه نگاوی يه که م. له ماله کهى خۆم له بارزان يه کترمان بینى. له گه ل کاک ره بیع لهو گۆشه نیگایه وه

قسه مان کرد که نهوان خزمایه تیان تازه کردبۆوه و ده کورد ده لاین چونکه
 کچه که ی دابوو به ناوبراو. من ویستم تیی بگه یه نم که به هیچ شیوه یه ک
 په یوه ندیم به و که سه وه نیه و له داهاتوشدا نامه ویت په یوه ندیم له گه لیدا هه بیت
 و هیچم له گه لیدا نیه، نیتر بۆچی به و شیوه یه رهفتار ده کات له گه ل من.
 هیوادارم تیی بگه یه نیت که خۆی ماله که ی له شوشه یه و منیش له مه و دوا ناماده
 نیم له و هه راسانکردنانه ی نه و بیده نگ بيم. ره بیع تۆ هه لسوکه وتی نه و که سه
 باش ده زانیت، هه ر نه و بوو رهفتاری زۆر ناشیرینی له گه ل باوکتدا نواند له
 ئیران، تۆمه تی ناره وای بۆ دروستکرد. نه و له به رده می ده سه لاتدارانی ئیران
 تاوانباری کرد به وه ی مالی خیزانه شه هیده کانی خواریوه. به لام
 لیکنۆلینه وه کانی ده ریانشست که وانیه و نه و که سه خۆی ده ستکاری پاره ی
 خیزانی شه هیدانی کردوه، به و شیوه یه ش سیحره که به سه ر ساحیره که دا
 شکایه وه و باوکت بیتاوان ده رچوو. لیته دا عه بدولسه لام قسه کانی پی بریم
 گوتی: من نازانم نه و به سه رهاته بۆ کۆ ده گپه یته وه، هه موو که س نه و قسه یه
 ده زانیت و ره بیعیش خۆی هه موو به شه کانی روداره که ناگاداره و له کاتی
 لیپه یچینه وه له گه ل باوکید خۆی له وئ بوو. من له پاسه وانه کانی مالی شیخم
 بیستوه که به رده وام نه و قسه یه ی دوپاره ده کرده وه (هه ر خودا خۆی ده زانیت
 من له دونیادا هینده ی هاوکاری نه و کوپه م کردوه (واته نه ده مه) هاوکاری
 که سی ترم هینده نه کردوه. له به رامبه ریشدا هیچ که سیک هینده ی نه و کوپه
 نازاری منی نه داوه هه موشی بی هیچ پاساوێک).

راسته من به قه د شیخ محمه د خالید هاوکاری نه و که سه م نه کردوه، به لام
 نازاریشم پینه که یاندوه، به لکو به پیچه وانه وه نه و داوای لیکردم نوسخه یه ک له
 تیزی دکتۆراکه می بده می. بۆ نه وه ی لای ده سه لاتدارانی ئیران به هۆی
 په یوه ندیی باشیه وه له گه لیاندا چاپی بکات. به لام کاتیک داوای نوسخه یه کی
 کتیه که م لی کرد گوتی: له رۆژنامه ی حزبوللای سه ر به خۆمان بلۆم کردۆته وه.
 گوتم: به ناوی کیۆه بلۆت کردۆته وه؟ بی نه وه ی خۆی تیک بدات گوتی:
 بیگومان به ناوی خۆمه وه. من نازانم ئایا راستی ده کرد یان نا؟ به لام له و

ساته وهخته وه تیگه یستم که ده بیئت لهو که سه وریا بم و کهم تیگه لاوی بم. دواي ئه وه ده بینین هه پشه ی کوشتن ده گۆرپیت به شتی تری وه ک تۆمه تی به کریگی راوی و کارکردن بۆ ولاتانی دراوسێ. به لام ئیمه وه لاممان دانه وه به وه ی که ئه و جۆره کارانه له خۆیان ده وه شیتته وه نه ک له ئیمه، به به لگه ی ئه وه ی که نه وان بوون سه دامیان هیئایه وه بۆ هه ولیز و هیزه کانی تورکیایان په لکش کرد بۆ ناو کوردستان و تانیستاش ئه و هیژانه ماونه ته وه.

جا له بهر ئه وه ی هیچ تاوانیکی راسته قینه یان درزی ئیمه به دهسته وه نه بوو به کاری بینن، هه ندیک که س باسی خویندنه که ی منیان کردبوه تۆمه تیگ که گوایه له گه لّ داب و نه ریتی بارزانییه کاندایه کناگریته وه، ئه وه ش ئه قلیه تیگی ته واو دواکه وتوانیه و به دهسته یێنانی پروانه شم هه ر له سه ر راسپارده ی باپیرم شیخی شه هید عه بدولسه لام بارزانی بوه، که وه ک زانراوه هانی بارزانییه کانی ده دا بۆ ئه وه ی بخوینن. هه ر ئه ویش به کهم قوتاخانه ی له بارزان بنیاتناوه پیش جهنگی به که می جیهان. ئه وه ی له نیو رۆژنامه کانی حزبدا بلّاو ده کرایه وه، له راستیدا به لگه ی مایه پووچی فیکری و ئه قلیی پارتی بوو.

ئایا ئه وان ئه و ئایه تانه ی قورئانی پیرۆزبان نه خویندۆته وه که هانی خه لک ده دا فیتری خویندن و خویندنه وه ببن، هه روه ها چه ندین فهرموده ی پیغه مبه ری ئیسلامیش به هه مان مانا هه یه.

سیاسه‌تی دووبه‌ره‌کی نانه‌وه

سیاسه‌تی دووبه‌ره‌کی نانه‌وه له لایه‌ن گه‌لێك له سیاسیه‌كانه‌وه په‌ی‌په‌وه ده‌كرێت، له‌وانه مه‌لا مسته‌فا و مه‌سعودی كۆپی، هه‌روه‌ها سه‌دامیش له‌و باره‌وه زۆر لێهاتوو بوو. ئه‌م سیاسه‌ته بریتیه له نانه‌وه. و گه‌رم‌کردنی ئاژاوه و ململانێ له نێوان خزماندا به مه‌به‌ستی تێكشكاندنی ئێرا ده‌ی لایه‌نیکی ململانێكه، ملپێكه‌چ‌کردنی له به‌رده‌م خۆیاندا له رێگه‌ی هه‌په‌شه‌کردن و هاندانی نه‌یاره‌كانیان دژیان ئه‌گه‌ر به جوانی گوێپایه‌ل نه‌بن. زۆر جاریش ئه‌و كه‌سه‌ی گه‌مه‌كه ده‌كات خۆی له پشت په‌رده‌وه ده‌می‌نێت‌وه له ململانێكاندا ده‌رناكه‌وێت و رای گشتی ناییبینێت، سویندیش ده‌خوات كه هیچ ئاگاداری ئه‌و ناكۆکیانه نیه. به‌لكو هه‌ندێك جار وا خۆی ده‌رده‌خات كه ئه‌و هه‌ولی چاره‌سه‌ر‌کردنی كێشه‌كه به شیوه‌یه‌کی ئاشتیانه ده‌دات. له ئه‌زمونی كوردا ده‌بینین ئه‌م جه‌نگه، هاوته‌ریبه له‌گه‌ڵ باڵا‌کردنه‌وه‌ی پرۆپاگه‌نده‌ی نوسراو یان سه‌رزاره‌کی، دژی ئه‌و كه‌سه یان ئه‌و لایه‌نه‌ی ده‌ویسترێت چۆکی پێ دابدێت له به‌رده‌می ده‌سه‌لاتدا. ئه‌و پرۆپاگه‌ندانه ناو و شۆرته‌ی ئه‌و كه‌سه ناشیرین ده‌كهن ئه‌گه‌ر نه‌پێنه‌کی هه‌بوو، خۆ ئه‌گه‌ر نه‌پێنه‌کی نه‌بوو ئه‌وه بۆی داده‌تاشن.

له ناوچه‌ی بارزان مه‌لا مسته‌فا و مه‌سعودی كۆپی زۆر به باشی سودیان له‌م خوهه‌ بینیه، له‌وانه‌یه زه‌قترینیان بریتی بێت له هاندانی هه‌ردوو برا، شیخ محه‌مد خالید و شیخ عوسمان دژ به یه‌ك له نه‌وه‌ده‌كانی سه‌ده‌ی پێش‌شودا، كه خه‌ریك بوو ببێته هۆی نانه‌وه‌ی شه‌پێکی نێوخۆیی له نێوان بارزانییه‌كان. رێسای ئه‌م گه‌مه‌یه ئه‌وه‌یه كه ده‌لێت ئه‌وه‌ی ناتوانیت سودی لێ ببینیت تێکی بشكێته. من له‌و باوه‌په‌شدا نیم كه كوژرانی سه‌دان بارزانی له لای هه‌ندێك كه‌س مانایه‌کی هه‌یه و وای كرده‌وه هه‌ست به ئازاری ویژدان بکه‌ن. كاره‌ساتی بارزانییه‌كاني قوشته‌په راست و دروستیی ئه‌و قسه‌یه‌مان ده‌رده‌خات.

وېرېای ئه‌وه‌ی نزیکتیرین کهسه‌کانی له‌و کهسه هاندده‌ن، فشاری زۆر بۆ خه‌لکی تریش دیتن که ده‌بیټ په‌یوه‌ندییه‌کانیان له‌گه‌ل ئه‌و کهسه بېچپن، ئه‌ویش له‌ ریگه‌ی هه‌رپه‌شه‌کردن به‌ کوشتن، ئه‌گه‌ر به‌رده‌وام هاتوچۆی ئه‌و کهسه بکه‌ن یان هاوکاریی بکه‌ن. ده‌ره‌نجامی ئه‌و سیاسه‌ته که هه‌ندیک که‌سی بیویژدان و بی به‌ها له‌ ریگه‌ی مملانی و دابپینی ئه‌و کهسه ده‌یان‌ه‌وټ ده‌ستیان بکه‌وټ، ئه‌وه‌یه ئه‌و که‌سانه‌ی تر چۆک داده‌ده‌ن له‌ به‌رده‌می ئه‌و که‌سه‌ی ئه‌م سیاسه‌ته پیاده‌ ده‌کات، تا ده‌رونی ئه‌و کهسه تیکده‌شکپن و وای لی ده‌که‌ن ئه‌ویش ئاماده‌ بیټ هه‌مان گه‌مه‌ دژی که‌سانی تر ئه‌نجام بدات. واته‌ ده‌یکه‌نه‌ چرپوکی پشيله‌، به‌تایبه‌تی ئه‌گه‌ر ئه‌و کهسه له‌و که‌سانه‌ بیټ که‌ بونه‌ته‌ هۆی چۆک‌دادانی ئه‌م، یان له‌وانه‌یه‌ ئه‌وانیش قوربانیه‌کی تازه‌ بن و بیټ‌وانیش بن و ته‌نیا تاوانیان ئه‌وه‌ بیټ که‌ خاوه‌ن که‌رامه‌تی خۆیان و چۆک داناده‌ن بۆ که‌سانیک هه‌ر له‌ بنه‌رته‌دا شیاوی ئه‌وه‌ نین گوټپه‌رايه‌لیان بکریټ.

دوباره‌کردنه‌وه‌ی ئه‌و سیاسه‌ته له‌ لایه‌ن مه‌لا مسته‌فاو مه‌سعودی کوپیه‌وه‌ زۆرینه‌ی بارزانییه‌کانی کردۆته‌ ئامرازیک به‌ده‌ستی خۆیان‌ه‌وه‌. ئه‌وان بۆ هه‌لسه‌نگاندنی هه‌ر شتیک که‌ له‌ ده‌ورو به‌ریان ده‌گوزهریټ، ناتوان ژیرانه‌ بیر بکه‌نه‌وه‌و ئه‌و شاتۆگه‌رییه‌ی سازي ده‌که‌ن، شاتۆگه‌رییه‌که‌ هه‌م کزمیدییه‌ هه‌م تراژیدی. بارزانییه‌کان به‌گشتی بونه‌ته‌ دو به‌ش:

١- زۆرینه‌یه‌ک که‌ له‌گه‌ل ئه‌و سیاسه‌ته‌دا ده‌روات و توانای گۆپینی نیه‌ و ده‌ترسیت دوا‌جار ئه‌ویش بیټه‌ ئامانجیک بۆ ئه‌و سیاسه‌ته له‌ ئاینده‌دا، ئه‌گه‌ر نا ئه‌وه‌ به‌شداری ناکات له‌ کاری ناشیرینکردنی خه‌لکانی تر که‌ ئه‌م سیاسه‌ته له‌ دژیان په‌یوه‌ ده‌کریټ.

٢- که‌مینه‌یه‌ک که‌ له‌گه‌ل ده‌رکه‌وتنی ئاماره‌کانی ئه‌و گه‌مه‌یه‌دا ده‌بنه‌ لایه‌ندار و به‌شداری ده‌که‌ن، هه‌ولده‌ده‌ن ئه‌و کاره‌یان سه‌ر بگریټ له‌ ریگه‌ی به‌شداریکردن و رۆل بینین به‌ شیوه‌یه‌کی خراپ بۆ ئه‌وه‌ی گومان له‌و که‌سانه‌ دور بخه‌نه‌وه‌ که‌ له‌ بنه‌رته‌دا پیلانداپێژه‌ری ئه‌و کاره‌ن. هه‌مو ئه‌و کاره‌ش بۆ ده‌ستکه‌وتی ماددی ده‌که‌ن، جا زۆر بیټ یان که‌م یان به‌ هیوای ده‌ستکه‌وتنی

پۆستېڭىن يان بۇ ئوھى گومان لەسەر خۇيان لابەرن كە لە رابوردودا
هەلۆئېستېڭى سىياسىيان ھەبويېت دىزى ئو كەسانەى ئەم سىياسەتە دەكەن،
دەيانەوېت تاوانەكانى پېشووئى خۇيان بىسپنەوہ.

لە راستيدا ئەم چەكە باشترين چەك بوہ بەدەستيانەوہ بۇ چۆك پېدادانى
بەرھەلستكارەكانيان و توانيويانە چۆك بە زۇريان دابدەن بە ھەمو شىوہيەك.
بەلام لەگەل كەمينەكەيدا ئو سىياسەتە شكستى ھېناوہ، ئەوانە زانويانە چۆن
ئو كەمەيە بەرئوہ دەبەن و خۇيانى لەگەل دەگونجېتن يان بەرہو رووى
دەبنەو و سىحرەكە بەسەر ساحيرەكەدا قۇپ دەكەنەوہ، لەو كەسانەش شىخ
سليمان بارزانى لە يەكېتى سۇفېت و جەلال تالەبانى لە عىراق.

شىخ سليمان بارزانى لە سۇفېت توانيويى راي زۆرينە بەلاى خۇيدا
رابكېشېت چۆنكە مەلا مستەفا نەيتوانى بوو ئو دۈبەرەكى نانەوہيە بەسەريدا
فەرز بكات و كەسانىكى وای بەدەستەوہ نەمابوو تاكوو بتوانېت بېكاتە
داردەستى خۇى بۇ بەجېھېنانى ئو پىلانە دىزى شىخ سليمان بارزانى. شەرپەكە
لە نئوانياندا ھاوتا بوو لە ئەنجامېشدا مەلا مستەفا شكستى ھېناوہ. سەبارەت
بە جەلال تالەبانى نوای چەندىن سال لە شەرى ناوخۇى توانى ۵۰٪ بەسەر
مەسعودا بىسەپېنېت، مام جەلال بە ھەمان سىياسەتى باوك و كۆپ بەرەنگارى
سىياسەتەكانى ئوان بۆوہ بەتايبەتى لەبارەى وەرگرتنى كۆمەكى دەرەكەوہ،
ئەگەر مەلا مستەفا كۆمەكى لە ئىرانەوہ وەرگرتېت، دەبېن مام جەلال رووى
كردۆتە بەغدا بۇ وەرگرتنى كۆمەك. كاتېك مەسعود روويكردە سەدام بۇ بە
ھاناوہ ھاتن، دەبېن مام جەلال بى دودلى روى كردە تاران بۇ ھەمان
پشتيوانى و ھەمان مەبەست و بۇ دروستكردىن جۆرىك ھاوسەنگى، ھەرۈہا بە
ھەمان شىوہى باوك و كۆپ پەرپاگەندەى پېچەوانەى ئوانى كرد تاكو نەتوان
بەتەواوہتى دايبېرن. لە راستيدا پشتبەستىن بە كۆمەكى دەرۈہ بىنەمايەكى
سەرەكى بوہ بۇ زۆرىەى بزوئەوہ كوردىيەكان بەلام شىخ عوسمان بارزانى
نەيتوانى ھەمان سىياسەتى مام جەلال بەرئوہ بەرېت.

ویرای ئەم حالەتە تایبەتانە، مەلا مستەفا و مەسعود توانیویانە ئەو چەكە زۆر بە باشی بەكار بێنن و ئەنجامی باشیشیان دەست بكەوێت. ئەم سیاسەتە دژی عوبەیدوللا و شیخ عوسمان و شیخ محەمەد خالید و كەسانی تریش زۆر بە باشی سەری گرت، ئیستاش دژی ئیمە بەكار دەهێنرێت، بەلام تا ئیستا هیچ دەره‌نجامێکیان نەبۆه، ئیمەش رامانگەیانندوه كە بەره‌نگاریی دەكەین و لەوه‌شدا رزدین. ئیمە باوه‌رمان وایه‌ دواچار سەر دەكەوین، چونكە پەندمان لە وانەكانی رابوردو وەرگرتووه‌ و ئاگادارین ئەو كارە چۆن دەكرێت، بۆیه‌ دەلێم هۆكارەكانی سەرکه‌وتن لای ئیمە هەیه‌ و سەرده‌كه‌وین، بەتایبەتی ئەگەر بزانی‌ن شیوازی ئەو یارییه‌ لە ئیستادا كەشفه‌و شاراوه‌ نیه‌، بەلكو بۆته‌ كاریکی قیزه‌وێن و سووك. راسته‌ تاكوو ئیستاش ترس بەسەر خەلكیدا زالە بە هۆی هەپه‌شە‌ی دەرکردن لە ناوچه‌كه‌ و لە كاریش، یان لە رێگه‌ی گرفت دروستکردن بۆ خەلك. سەبارەت بە جێبه‌جێکردنی ئەو پیلانە تییبینی دەكەین تا ئیستا دوو كەس ئاماده‌بیان دەربریوه‌ بەو كارە هەلبێستن، دەستیان كردوه‌ بە بلأو كردنەوه‌ی تۆمەتی درۆ دژ بە ئیمە، بەلام وه‌لامەكانی ئیمە ئەوان و ئەوانه‌ی پشت ئەوانیشی دەمكوت كردوه‌ بە شیوه‌یه‌ك ته‌واو سەغلتمان كردون چونكە لە رابردودا شتی وایان نەدیوه‌. شیوازی وه‌لامدانەوه‌ی ئیمە دوو بەش بۆه‌:

یه‌كه‌میان: وه‌لامدانەوه‌ی ئەوانه‌ی خەله‌تینراون و ئەوانه‌ی له‌ گۆمی لێل راو ده‌كەن، جا بە پالنه‌ری بچوك بێت یان بۆ پۆست و پاره‌. بۆ ئەوانه‌ بە گوێره‌ی ئاستی خۆیان كات و توانایه‌كی كه‌ممان ته‌رخان كردوه‌.

دوهمیان كه‌ گه‌وره‌ترین، ته‌رخان كراوه‌ بۆ ئەوانه‌ی كه‌ له‌ پشتیانەوه‌ن چونكە به‌رپرسیاریتی ده‌كه‌وێته‌ سەرشارنی ئەوانه‌، ئەوانیشمان بە ته‌واوه‌تی ده‌مكوت كردوه‌.

سەبارەت بە هاندانی ئەندامانی پاراستن بۆ ئەوه‌ی پرۆپاگەنده‌ له‌ رۆژنامه‌كاندا دژ بە ئیمە بلأو بكەنوه‌، ئەوه‌یان هیچ بایه‌خێكمان پێنه‌داوه‌، تاكوو به‌ره‌ی تر له‌ خۆمان نه‌كه‌ینه‌وه‌.

ستراتیژی میدیاییمان وای دهخواست که هر له سه ره تاوه راستیه کان بلتین و ری بدهین لایه نی به رامبه درۆ بآو بکاته وه بۆ ئه وهی خۆی ده ریخات، ئه وه ش وایکرد ئیمه متمانه یه کی گه وره مان بۆ دروست بیئت و گومان له قسه کانمان نه کریت. براهه کی سوری له م باره وه گوتی: من به پارتی دیموکراتی کوردستانم گوتوه که بآو کردنه وهی درۆ زیان به ئتوه ده گه یه نیت و له قازانجی عه بدولموسه وردا ده بیئت، ئه م هه لمه ته رابگرن چونکه رای گشتی راستیه کان ده زانیئت و خه لک پشتگیری عه بدولموسه ور ده کهن و ئه و سودمه ندی یه که م ده بیئت له م حاله ته دا. یه کێک له وانه ی له لنده نه وه هاتبوو و له گه ل هه موو لایه نه کانیشدا دۆستایه تی باشی هه یه، له سلیمانی پپی گوتم:

عه بدولموسه ور ئه وان سه ریان ئی تیکچوه نازانن چی بلتین، چونکه میژووی ئتوه پاکه و له که دار نه یه، ئه وان له گێژاوێکدان ناتوانن لیتی ده رچن.

بۆ ئه وهی سیاسه تی ناشیرین کردن بره و پپی بدهن ده بینین مه سعود خۆی ده چیت بۆ بارزان بۆ پرکردنی رای گشتی دژی ئیمه. دوا ی ئه وهی که هه په شه ی کوشتنی ئی کردین، ئه و سه ردانی خیزانه کانی ده کرد و به هه په شه و به لیتنی چه ور قسه ی له گه ل ده کردن، هه په شه ی ده رکردن یان بیبه شکردن له هر هاوکاریه کی مادی، بۆ نمونه بۆ دروستکردنی خانویه ره. له به رامبه ریشدا پاره ی ده به خشیه وه به سه ر هه ندیک مالی تر دا بۆ ئه وهی رازیان بکات هر وه ک سه دام ده یکرد. به هۆی ئه و واقیعه تۆقینه ره وه ئۆریه ی خه لک بیده نگیان هه لبژارد، ئه و که مینه یه ش که هۆشیار بوون، مه سعودیان له نه نجامه کانی ئه و کارانه ی ده یانکات ئاگا دار ده کرده وه. هه روه ک چۆن نوینه ره کانی خۆی نارده بو بۆ گونده کان و ئاگا داری کردبونه وه له وهی نابیئت ده نگ بدهن به لیستی چاکسازی کوردستان، چونکه ئه گه ر وا بکه ن ئه و له ناوچه که ده رده کرین.

به رمه بنای ئه و کاردانه وانه ش که له گۆفار و رۆژنامه کانیش رهنگی دابوو و هه وائی هه په شه ی کوشتنه که یان له ده ره وه و ناوه وهی هه ریم بآو کردبۆوه، مه سعود و سیدادی برای له هه په شه که یان پاشگه ز بونه وه و ده یانگوت ئیمه هه په شه ی وامان نه کردوه. مه سعود چه ند جارێک له ته له فزیۆن ده رکه وت و ده یگوت هه لبژاردنه کان نازاد و پاک و نه یینی و دیموکراتی ده بن. ئه مه له

كاتىڭدا لە بارزان ھەپەشەو ترساندىنى خەڭ بەردەوام بوو، لەو كاتەدا پارەى باشيان بەسەر خىزانەكانى شەھيدانى قوشتەپەدا پەخشكرد بۆ ئەوھى خانوو بۆ خۇيان دروست بكەن، لە ھەمان كاتىشدا ھەپەشەيان دەكرد لە ھەركەسىڭ دەنگ بدات بە لىستى چاكسازى كوردستان. ئەم پىشپەفتە سەرنجى زۆر كەسى بەلای خۇيدا راكىشاپوو بۆ ئەوھى بزەن ھۆكارەكەى چىە. دواچار بۆيان دەركەوت مەسەلەكە لە ئۆپۇزىسىۋىندايە، چونكە ئەوان پەردەيان لەسەر رووى پارتى ھەلماڭيۋە.

بەلام مەسعود و دەزگا ھەوالگىرىيەكەى بەمەو ەرانەوستان بەلكوو ناوى ھەوادارەكانى ئىمەيان دەستكەوتبوو، ئىنجا لە رىگەى ھەپەشە و ترساندەو ەتەنگى پى ھەلدەچىن و لە ئاسايشەو بە شوئىنەيان دەناردن تا ناچارىان بكەن دەست ھەلگىن لە لىستى ئىمە. لە رۆژى ھەلئەردىشدا بە رووى دەركەوت كە رىگىيان دەكرد لەوھى بارزانىيەكان بە ئازادى دەنگ بدەن، چونكە لەگەل ھەر كەسىڭدا ئەندامىكى ئەو حەزبە و دەزگای ھەوالگىرى دەچوون بۆ دەنگدانەكە و ناچارىان دەكرد دەنگ بە پارتى بدات. لە ھاوینە ھەوارى سەلاحەدىن و ديانا ھەوالمان پىگەيشت كە سندوقەكانى دەنگدان ھەلچراون، ھەمان شتىش لە ئاكى و زاخو رووياندا. ئەو شوئەنەش ئەوانە بوون كە ئىمە چاوەپوانمان دەكرد دەنگى باشيان تىدا بىئەن. لەبەر ئەو كاتىڭ رادىۋى سەوا پەيوەندىيان پىوە كرىن سەبارەت بە ئەنجامى ھەلئەردەنەكان، ئىمەش راستىي واقعەكەمان پى و تەن و رامانگەياندا كە ئىمە ئامادە نەن دان بەو ھەلئەردەنەدا بنىن ھەرچىەك بىت.

لە راستىدا پىاو سەرسام دەبىت نازانىت مەسعود لە چى دەترسا. دواچار ئەو ترسە بوە زەنگىڭ ھەر كە ئىمە باسى سىياسەتمان بىكردبايە ئەو لىي دەدا. ئەندامىكى يەكىتى نىشتەمانى كوردستان سەردانى كردم و سوئندى خوارد: ئەگەرتۆ نەبوويتايە ھەرگىز مەسعود لەگەل مام جەلال رىڭ نەدەكەوت.

ھەلمەتى ھەلئەردەنەكانى ئىمە بە پەلەى يەكەم جەختى دەكردە سەر نەھىشتنى گەندەلئى ئىدارىي بەربالو لە فەرمانگەكاندا، لىرەو ەدەبىت بزەنن ئەو كەسەى مالى خەڭ بدزىت بە ئاسانىش دەنگەكانيان دەدزىت.

ویرای هه موو ئه و شتانه ی روویاندا، نواجار پێیان راگه یاندين كه ئێمه وهك لیستی چاكسازی یهك كورسیی پهرله مانمان به دهسته پێناوه. كاتێك هه وایم دا به عهبدولسهلامی برام، گوتی: زێگه یهك ده پۆزنه وه بۆ پێبهش كردنمان له و كورسیهش. ههر واش بوو. هه رچه ند نا په زاییمان ده رپری له دادگاكانی كوردستان سودی نه بوو.

نەو مەرجانەى دەپىت ئە ھە ئېزاردنى ديموكراتىدا ھەبن

هه‌لبژاردنی دیموکراتی کۆمه‌لیک مه‌رجی هه‌یه نابێت ده‌ستکاری بکریته
نه‌گه‌رنا، نه‌وه‌لبژاردنه‌ متمانه‌ی خۆی ون ده‌کات، نه‌و خاڵانه‌ش به‌ به‌پوای من،
نه‌مانه‌:

۱- كانديد و دهنگدەريش دەبيت نەتەبىيان پارىژداو بىت و نايىت تەنگيان بى
 ھەلجەنرەت، چونكە مەبەست لە ھەلجەردەن ئەو ھە بزانرەت گەل چىي دەوئە و
 وىستى گەل دەريگەوئە بى ھىچ دەستكارىەك. ئەو ئازادىيە ئەو ھەش دەگرەتەو ھە
 كە دەبيت دەنگدەر بە ئازادى بچەت بۆ دەنگدان يان نەچەت، ئەگەر ياسايەك
 نەبيت پىچەوانەي ئەم خالە بىت. بەلام ئەو پىشەيلكارىانەي لە ھەلجەردەن
 كوردستاندا رووياندا ئەو خالەيان بە تەواوئە پىشەيلكرد. لە بارزان ھىچ
 ئازادىەك نەبوو و ھىچ نەتەبىيەكەش نەبوو، تەنانەت ھەندىك دەنگدەر باسى
 ئەو ھەيان دەكرد كە كاتەك دەنگدەرك وىستويەتي بچەت بۆ دەنگدان، ھەندىك
 ئەندامانى پارتى ھاواريان لى كردو ھە پىيان گوتو ھە پىويست ناكات خۆت ماندوو
 بگەيت، ئەمە لەبرى تۆ دەنگمان داو ھە. مافى دەنگنەدانىش ديسان بە ئاشكرا
 پىشەيل كرا. لە دوا ھەلجەردەن ئەلمانىا نزيكەي ۱۸۰۰۰۰ دەنگدەرى پارتى
 سۆسيالىستى ئەلمانىا دەنگيان ئەدا، ئەو ھەش وەك ناپەرەزايى دەربەرپەنەك دژى
 سىياسەتەكانى حزبەكەيان. بەمەش شكستى گەورەيان بەسەر حزبەكەدا ھىتا.
 ئەو ھەلۆستەش وەك ئاگادار كردنەو ھەك بوو بۆ حزب تاكوو بگەرەتەو ھە بۆ
 سەر ئايدىوئۆزىي حزب خۆي ئەگەر نا، ئەو ھە ئەم جارەش ھەمان شكست
 تووشى دەبيت. بەلام ھىچ يەكەك لە سەرگردايەتي پارتى سۆسيالىستى

ئەلمانيا ئەۋەى بە بېردا نەھاتىبوو بېچىت كارتە بۆشەكانيان پېرى بىكاتهۋە. كەچى دەبىنن پارتى ھەر لە سەرەتاۋە شانازى بەۋە دەكات دەلەتت كارتە بۆشەكان دەنگى خۇمانن چونكە لە بەرژەۋەندىيى خۇمان بەكارىان دىننن. لىرەۋە دەزاننن كە ھىچ سەير نىيە كاتىك ھەر پېشىلىكارىيەكى تىرىش بىكەن كە لە دوايىدا باسى دەكەين. ئىدى ئازادىيى ناپەرەزايى دەربېرىن لاي ئەندامانى ئەم حزبە لە كۆي دايە.

۲-دەرفەتى يەكسان: دەبىت ھەموو لىستەكانى ھەلپۇزاردن ھەلى يەكسانيان بۇ بېرەخسىت تا بتوانن گوزارشت لە بېرو بۆچۈنەكانى خۇيان بىكەن. بە پلەى يەكەم لە لايەن مىدىاۋە، ھەرۋەھا لە لايەنى دىشەۋە تا رادەيەك دەبىت يەكسان بىن. بەلام ئەۋەى لە ھەرېم رو دەدات پېچەۋانەى ئەم مەرجەيە، چونكە ئەو لايەنانەى لە قۇناغىكدا تۈانىۋىيانە دەست بەرن بۇ خەزىنەى ھەرېم، ئىستى ئىمتىيازى زۇردىان ھەيە كە لىستەكانى تر ھەرگىز خەۋنىشى پېۋە نابىنن. چ لە لايەنى راگەياندەۋە بىت يان لە لايەنى ماددىيەۋە بىت يان لە روۋى مىدىاۋە ھەمويان كەئالى ئاسمانى و لۆكالىشىيان ھەيە. ئەمە بېچكە لە كەئالى رادىۋ كە ھەمان مۈاسەفەتى ھەيە، وىپراى گۇفار و رۇژنامە و ھتد... سەبارەت بەو لىستانەى نوپن ۋەك لىستەكەى ئىمە، نەماندەتۈانى پەيۋەندى بە جەماۋەرىشەۋە بىكەين، بەھۋى ئەو ھەرەشە بەردەۋامانەى لەسەرمان بوون، لە لايەنى تەلەفزىۋىنىشەۋە ھىچ دەرفەتتىكمان نەدەدرايە، ئەگەر رۇژنامەى ئازاد نەبۋايە ھەر نەماندەتۈانى قەسەى خۇمان بىكەين و راى خۇمان دەربېرىن و پىرۇپاگەندەى درۇش رەت بىكەينەۋە. لە ھەۋلىز و سلىمانىش تابلۇكانى لىستە نوپىيەكان دەدېرىنران. لە دھۆك ھەر لە بىنەپەتەۋە قەدەغە بوو ھىچ شىتەك ھەلۋاسىت، ئىدى ھەلى يەكسانى لە كۆي بوو؟ ئەۋەى سەيرە ھەلۋىستى ھەردو حىزى گەۋرە بوو بەرامبەر يەكتر لە ھەلپۇزاردنەكاندا، ھەرچەندە بە يەك لىست چۈبۈنە ھەلپۇزاردنەۋە. لە كاتىكدا يەككىتى نىشتىمانى كوردستان وئىنەى كاندېدەكانى خۇى لە ناۋچەى دەسەلاتى خۇى ھەلدەۋاسى و وئىنەى بەرھەم سالىحى بۇ سەرەك ۋەزىران و مەسعودى بۇ سەۋكى ھەرېم ھەلدەۋاسى، كەچى پارتى رەتى كىردەۋە ھىچ وئىنەيەكى بەرھەم سالىح ھەلۋاسىرەت.

۳- ریگرتن له بهخشینووهی بهرتیل بۆ بهدهستهیتانی دهنگ: ههلبژاردن مهسهلهیه که پهیوهندی به دهسهلاتهوه ههیه به شیوهیهکی راستهخۆ، بۆیه بهرتیل قهدهغهیه، له فرمودهیهکی پیغهمبردا هاتوه (نهفرهتی خودا له بهرتیل بهخش و بهرتیلخۆ). لێره دا دهییت دان بهوه دا بنیین که بهرتیلدان له هه مو ولاتانی ئیسلامیدا. له هه موو ئه و ولاتانهی بهرتیلیان تیدا به سرچاوهی داراییان بریتیه له خهزینهی دهولت که به شیوهیهکی بهریلاو به خراب سودی ئی وهردهگیریت. له ههلبژاردنهکانی ۲۵ / ۷ / ۲۰۰۹ بهرتیل به سهر خه لکانیکی زۆر دا پهخش دهکرا، بهتاییهتی له دهوک و ناوچهی سۆران به مه بهستی هاندانیان بۆ دهنگدان به پارتی. ئه و بهرتیلانی ده دران هیجیان له (۱۰۰۰) دۆلار که متر نه بوون. له هه ندیک باردا بهرتیل دهگه یشته پێشکهش کردنی ئوتومبیلیش. ئه م هه موو پارهی له کوپه دهییت ئه گهر له گه نجینهی حکومهتی هه ریم نه بی؟

۴- یه کێ له ریساکانی ههلبژاردن ئه وهیه که دهییت کاته کهی دیاریکراو بیته له نیوان هه شتی به یانیوه بۆ شهشی ئیواره. له یه کهمدا، سندوقه کان ده کرێنه وه و له نوه میاندا داده خرین. بۆیه ئه م ماوهیه به هیچ شیوهیه ک نابێ درێژ بکرێته وه. ئه و ماوه دیاریکراوه هه موو ئه و ناوچانه ده گرێته وه که ههلبژاردنی تیدا ئه نجام ده دریت، مه گهر له باریکدا نه بی که کات نیایدا جیاواز بیته به شیوهیه ک که پێویست بیته ئه و جیاوازیه ره چاو بگیریت. بۆ نمونه له ولاتیکی وه ک ئه مریکا که ولاتیکی زۆر فرلوانه، کاتهکانی کردنه وه و داخستنی سندوقه کان له ناوچهیه که وه بۆ ناوچهیه کی تر جیاوازن. به لām کاتژمێره کان هه مووی وه ک یه کهن چ له نیویۆرک بیته یان له سیاتل.

سه بارهت به هه ریمی کوردستان ئه م ریسایهش دیسان پێشیلکراوه، چونکه له هه ندیک شوین کاتی دهنگدان درێژ کراوه ته وه. بۆ ئه وهی له و کاته درێژکراوه دا هه ل بقۆز نه وه کارته بۆشه کان له به رژه وهندی خۆیان پر بکه نه وه. ئا شکرایه له و ناوچانه دا له کاتی درێژکراوه دا خه لکیکی زۆر هاتوون بۆ دهنگدان، ئه گهر مه سه له ساخته کاری نه بیته ئایا نابیت بهرسین ئه ری ئه م دهنگه رانه به درێژی زۆر له کوئ بوون؟

دیموکراسی پینداویستییه کی میژوویه

کۆمه لگهی مۆفایه تی به چه ند قۆناغیکدا تیپه پویه له هر قۆناغیکدا سیستمه سیاسی و ئابوریه کان گۆرانیان به سهردا هاتوه و هه موشیان له گه ل سروسشی کۆمه لگا کان هاوئا هه نگن، وه ک ئه وه ی سیاسه ت و ئابوری رووی به ک دراو بن. له م سهرده مه دا سیستمی ئابوری سهرمایه داری دهستی بالای هیه و هه موو لایه نه ئابوریه کانێ کۆنترۆل کردوه و له راستیشدا له گۆره پانی ئابوریدا رکابه ریکی تری نه، به تاییه تی پاش هه ره سی سیستمی سۆسیالیزم. ئه م سیستمه ئابوریه ش رویه کی تری هیه که بریتیه له سیستمی سیاسی دیموکراتی. ئه و گه لانه ی له م راستیه تیگه یشتون و پراکتیزه یان کردوه، ئیستا له هه موو کایه کانێ ئابوری و سیاسی و کۆمه لایه تی و فره هه نگیه وه له پێشه وه ن.

پالپشت به م راستیه ئیستا ئه و ولاتانه له هه موو به شه کانێ تری دونیادا بونه ته قیبله ی ئه وانه ی ده یانه ویت ژیانیکی کامه ران به ده ست بێنن. ئه و که سه ش که ده گاته ئه وروپا وه ک ئه وه وایه گه یشتبیته که ناری ئارامی. جا به هۆی را کردنه وه بێت له قه یرانی ئابوری، یا خود له به ر چه وسانه وه ی سیاسی، ئایینی، نه ته وه یی... هتد ئه مه ش ئه وه ده گه یه نیت که ئه و سیستمه شایه نی ئه وه یه لاسایی بکریته وه له لایه ن ئه و گه لانه ی ویستی ئازادی و پێشکه وتنیان هیه، چونکه ئه و سیستمه ده سه ته به ری ژیانیکی خوشتر ده کات له روی ئابوری و سیاسی و کۆمه لایه تیه وه. به م مانایه ده توانین بڵێن دیموکراسی له م قۆناغه ی میژوودا پیویستییه کی میژوویه. که واته په یره و کردنی ئه م سیستمه ئهرکی سه ر شانه و دور که و تنه وه ش لێ هه لیه کی کوشنده یه.

ئیمه له کوردستان له هه موو گه لانی دنیا زیاتر پیویستمان به م سیستمه هیه، ئه وه ش هه زاران هۆی هیه، به لām له هه موویان گرنگتر بۆ ئه وه یه که ده ریچین له م گێژاوی مملانی خویناویانه ی روده دن له نیوان سه رکرده کانمان که له پیناوی ده سه لاتدا پیاده ی ده کهن و دوا جاریش هه موو ئه و سه رکرده

رەۋايەتتى خۇيان لە توندوتىژى شۆپشگىچىپەۋە ۋەردەگىرن. ئەۋەش لە رىگەي
بلاۋ كىردىنەۋەي ترس و توقاندىن لە نىۋ خەلكدا بە مەبەستى ملكەچكىردن بۆ
لايەنىكى دىبارىكراۋ.

ئەۋەي لىرەدا گىرنگە ئەۋەيە كە بتوانىن جەۋھەرى دىموكراسىيى راستەقىنە
ۋەك ئەۋەي لە سىستىمى دىموكراسىيەتى سەردەمدا ھەيە پەيپەۋە بىكەين، نەك
تەنيا دەستگىرتىن بە ھەندىك روالەتى تەفرەدەرەۋە بۆ گىلكىردىنى گەلان، ئەم
شىۋازەش لە ھەندىك ۋالاتانى ئىسلامىدا پەيپەۋە دەكرىت. ئىمە باۋەپرى
تەۋاۋمان بەۋەيە ئەگەر نەتوانىن لەگەل رەۋتى مىژۋودا بېۋىن، ھەمىشە دەبىنە
ھۆكارى نەگبەتى و مالىۋىرانىيى زياتر بۆ كورد و كوردستان و كارەساتەكان
دوبارە دەبنەۋە ۋەك ئەۋەي چەندىن سەدەيە دەبىيىن، ئەۋ رەۋشەش
پالئەرەكانى پەرتىۋونى زياتر و مەملەنئى خۇيىناۋى دەسەلات بەرھەم دىنىت.
ئەۋ حالەتەش ناچارمان دەكات ھەمىشە بىيىنە پاشكىرى ھىزە دەرەكىيەكان
چونكە نەمانتوانىۋە چارەسەرى كىشەكانى خۇمان لە ناۋ خۇمان بەشىۋەيەكى
دادپەرۋەرەنە بىكەين.

لە ھەستىكىردن بەم راستىۋە بىزۋتنەۋەي چاكسازىي كوردستانى ھاتە بوۋىن
ۋە لە پەيپەۋە پىرۋىگرامەكەيدا پىداگىرىي لەسەر ئەۋە كىرد كە گەندەلىي سىياسى دژ
بە گەشەكىردىنى دىموكراسىيە. پىم ۋايە گەندەلىي سىياسى سەرچاۋەي ھەموو
گەندەلىيەكانى ترە ۋەك گەندەلىي ئابورى و كۆمەلايەتى و ئىدارى، چونكە
گەندەلىيەكانى ترە ھەموۋىيان زادەي ئەۋ گەندەلىيەي يەكەمن، چونكە سىياسىيەكان
ھەۋل دەدەن ھەموو شتىك گەندەل بىكەن لەپىناۋى دىرژەدان بە دەسەلاتى
خۇيان بۆ دىرژىترىن ماۋە، بۆ ئەۋەي دواتر بۆ نەۋەكانى خۇيان ۋەك مىرات جىيى
بىلن، ئەۋ رەۋشەش لە جىيەھانى ئىسلامى و لە كوردستانىش لە ئارادايە. لە
راستىدا ئەستۋپاكىي سەركردە سىياسىيەكان بىنەپەتتىكىن بۆ پاكىتى لە
كەرتەكانى تردا. بەپىچەۋانەشەۋە ھەر گەندەلىيەك لە سەركردايەتى سىياسىدا
ھۆكارىك دەبىت بۆ گەندەلىۋونى ھەموو كايەكانى تىرى ژيان. لەبەر ئەۋە
پىۋىستە ھەموو دامو دەزگاكان لە چوارچىۋەي دىموكراسىيەكى راستەقىنەدا

كارهكانى خۇيان ئەنجام بەدەن و رازى نەبن بە روالەتى تەفردەرەنەى ديموكراسى.

درېژەدان بە پەنابردن بۆ توندوتىژى و ساختەكارى بۆ گەيشتن بە ئامانجى ناپەوا كە ھېچ رەوايەتتەكى جەماوهرىي لە پىشتەوہ نەبىت، دواچار سەردەكىشىت بۆ لىكترازانى رايەلە كۆمەلايەتتەكان. تا ئەو شىۋازى سىياسەتەش بەردەوام بىت زياتر لەگەل خولياكانى جەماوهردا پىكدادەكىشىت و مەيلى توندوتىژى لاي خەلگ زياتر دەبىت. ئەم رەوشەش ھۆكاريكى گرنكى ھەلايسانى شۆپش و راپەرىنەكانە. ھەر كاتتەك گەل پايە سەركىيەكانى ئازادىي لە دەست دا بە ھۆى چەوسانەوہى لە لاين دەسەلاتەوہ، ئىدى ئەو جەماوهرە لادەدات و لە بەردەمى واقىعدا چۆك دادەدات، ئەگەر نەيتوانى بەرەنگارى ئەو دەسەلاتە بىيئەوہ. ئەو تەسلىم بوونەش چەندىن شىۋازى ھەيە، وەك بەجىيەشتىنى نىشتەمان و دەريەدەرى.

يان لەوانەيە ھەندىك شىۋازى تر وەريگرىت، وەك ئەوہى جەماوهر ئامادە بىت لەبەردەم ھەر دەسەلاتىكى ترى بيانىش چۆك دادا بەو ھىوايەى رزگارى بىت لە دەستى ئەم دەسەلاتەى ئىستاي، جا ناسنامەى ئەو ھىزەى تر ھەر چى بىت!

بەداخەوہ زۆريەى سەركردەكانى كورد، تەنيا لەبەر ئەوہى ماوہى دەسەلاتى خۇيان درېژ بەكەنەوہ نايانەوئت پايەكانى ديموكراسى بەرقەرار بىت و لە دللى گەلدا جىگىر بىت، بۆيە ھەردەم ھەول دەدەن رۆلەكانى گەل فيرى ملکہ چى و گوئپايەللى بکەن، ئەوہش وا دەكات ھەر ئارەزوويەك بۆ سەربەخۇيى لە روحياندا بكوژى بەلگوتەنەت شانازىيان بە پەيوەستەگى نەتەوايەتیش دەكوژىت، ئەو حالەتەش سەرتاپەكە بۆ ئەوہى بە ئاسانى لەبەردەم دەسەلاتى خەلكانى تىرىش چۆك دابدات.

بىنگومان ھەمىشە ئەو پىرسىارە بەردەوام دەبىستىن سەبارەت بەوہى كى بەرپىرسىارە لەم رەوشە؟ ئايا خۆسەپاندنى دەسەلاتداران بە ھۆى توندوتىژى و سەرشىۋاندنى جەماوهرەوہيە يان فەرامۆشى و بىئاگايى جەماوهر و بىدەنگ

بوونی له ئاستی ئه و ستهمه ی لئی دهکریت و بی ئه وهی هیچ بهرگری له مافهکانی خۆی بکات، له کاتیگدا ئه و مافانه خهلاتی خودان بۆ مرۆف و مرۆف بۆی نیه دهست له و مافانه ی خۆی ههلبگریت، بۆیه یاخیبوون له دهسهلات کاریکی رهوایه ئه گهر هاتوو ئه و مافانه ی پیتیشیل کران، جا ئایا هیلکه له مریشکه یان به پیتچهوانه وه؟

من زیاتر به لای ئاراسته ی به کهمدا دهکهوم. دهلیم به پرسیاریتی گهره دهکهوینه سهرشانی فرمانهروایان و سیاسیهکان چونکه دهبیته ئهوان دوربینتر و روشنبیرتر بن له جهماوهر و دهبیته واز بیتن له وهی بهرژهوهندیی تاکه کهسی خۆیان پیتش بهرژهوهندیی گشتی بخهن، چونکه به پرسیاریتی پیتش هه مو شتیگ خزمهتکاریه بۆ خه لگ، نهک ئامرازیک بیته بۆ خراب سوده رگرتن و گه یشتن به ئامانجی تاکه کهسی. به لکو به پیتچهوانه وه دهبیته به پرسیاریتی بۆ خزمهتکردنی ئامانجه بالاکانی بیته و دانه به زینریته ئاستی نزمی به دیهینانی بهرژهوهندیه تاکه کهسیهکان. هه رچهند من له گه ل ئه وه دا نیم جهماوهر بیتاوان بیته له م باره وه، چونکه جهماوهریش دهبیته هوشیار بیته بۆ ئه وه ی بتوانیته به رووی هه ر کهسیگدا بوهستیته وه که دهیه ویت دهسهلات خراب به کار بییته.

مرۆف له ژینگه ی دهووبه ری خۆیه وه فییری زۆر شت بووه، ههروه ها له مرۆفهکانی دهووبه ریشیه وه زۆر شت فییر دهبیته، ئه وه ش سروشتی مرۆفه، به تایبه تی ئه گهر زانیمان پرۆسه ی فییرکردن له هه مان کاتدا پرۆسه ی فییربوونیشه. له بهر ئه وه دهبیته جۆریک په یوهندی له نیوان سه رکرده و جهماوهردا هه بیته. دهبیته دواجار ئه و په یوهندیه ش ببیته میکانیزمیگ بۆ چاره سه رکردنی کیشه هه لپه سیتردراوه کان، به لām ئه وه ش له کاتیگدا دهبیته که بزانیته بهرژهوهندیی گشتی ئامانجی بالایه.

له سه رهتای میژووی شارستانی مرۆفایه تییه وه، ئه و شارستانیتییانه ی دروست بوون و هه رهسیان هیناوه، هه موویان له یه کتره وه فییری شت بوون، لیڤه وه یه دهلین گه لی کورد له بهرده م گه لیگ بژارده و و مه زه بهی کۆمه لایه تی و

سیاسی و تابووری په‌روه‌ده‌یی دایه. ئایا نو‌گه‌له ده‌یه‌وئیت کامیان بکاته رینماییکه‌ری خوی؟ نه‌مه پرسیاره‌که‌یه. ئیمه له‌و باوه‌په‌داین ده‌بیت گه‌لی کورد سه‌رکه‌وتوترین سیستمی فرمان‌په‌وایی وه‌ریگریټ، نه‌ویش دیموکراسیه‌ته. گه‌مژه‌ییه سه‌رکردایه‌تیه‌ک رژد بیت له‌سه‌ر چه‌سپاندنی سیستمیک له‌گه‌ل ره‌وتی میژوودا نه‌پوات، لیږه‌وه ده‌بیت بزاین پرسى بنیاتنانی سیستمی دیموکراتی پئویستیه‌کی میژووییه و له راستیشدا هیچ به‌دیلټکی نیه، نه‌مه نه‌گه‌ر ویستمان گه‌له‌که‌مان گه‌شاوه‌و سه‌رکه‌وتو بیت.

وه‌ک هه‌ستکردن به‌م راستیه، ئیمه له‌و که‌سانه بووین که له میژه‌هاوار ده‌که‌ین بۆ نه‌وه‌ی نه‌م سیستمه بنیات بنټین، هه‌رچه‌ند ده‌شزانین سیستمی دیموکراسی بۆ خوش و که‌موکورتی نیه، به‌لام نه‌م سیستمه نزیک‌ترین له بنیاتنانی ده‌وله‌تی یاساو داد‌په‌روه‌ری و که‌شانه‌وه و که‌شه‌ی تابووری و زانستی. وینستون چه‌رچه‌ل سه‌ره‌ک وه‌زیرانی بریتانیا له کاتی جه‌نگی دوه‌می جیهان باش نه‌م راستیه رون ده‌کاته‌وه، کاتیک ئاماژه‌ی به‌ نۆدر لایه‌نی کورته‌پنانی سیستمی دیموکراسی ده‌کا، به‌لام دواتر ده‌لټیت: به‌لام له‌وه باشتیش ده‌ست ناکه‌وئیت! واقعی ئیستای ئیمه‌ش باشت‌ترین شاهیده بۆ نه‌م راستیه، چونکه هه‌ر به‌راوردکاریه‌ک له‌ نټوان دیموکراسیه‌ت و هه‌ر سیستمیکی تردا بۆ سټ و دو‌ده‌ریده‌خات که دیموکراسیه‌ت باشت‌ترینه.

مرو‌ف زیره‌ک‌ترین مه‌خلوقی سه‌رزه‌وییه. له راستیدا نه‌م زیره‌کیه‌ی مرو‌ف تا ئیستا به‌ ته‌واوه‌تی سنوره‌کانی نه‌زانراوه چ به‌ باری باشد یا نه‌ خراپدا. له راستیدا هه‌ندیکیان هی‌ند بالا ده‌بن که نه‌قل په‌ی پټنابات، له به‌رامبه‌ریشدا هه‌ندیک هی‌ند رو‌ده‌چن به‌ ناخی خراپدا که مرو‌ف دیسان ناتوانیت وینای بکات. له‌به‌ر نه‌وه‌ی باسی سیاسه‌ت ده‌که‌ین، ده‌بیت ئاماژه به‌وه‌ بده‌ین که مرو‌ف به‌ سروشتی خوی چه‌ز ده‌کات ده‌سه‌لاته‌کان له ده‌ستی خویدا بن، چونکه له‌و ریه‌وه ده‌توانیت به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی خوی به‌ده‌ست بټینټ، به‌لام له‌سه‌ر حیسابی به‌رژه‌وه‌ندیی گشتی. لیږه‌وه سیستمی دیموکراسی دیت و ده‌یه‌وئیت سنوریک بۆ نه‌م سه‌رکټیشانه‌ی مرو‌ف دابنټ، نه‌ویش له‌ ریگه‌ی جیاکردنه‌وه‌ی

دەسەلاتەكانەو: راپەراندن و ياسادانان و دادوهرى، ههروهه دەسەلاتى چوارەميش، واتە دەسەلاتى راگەياندن و رۆژنامەوانى. لێرەدا دەبێت باسى ئەو بکەين کە پەرلەمان کار دەکا بۆ چاودێرىکردنى کاروبارەکانى حکومەت. تاكوو بزانیئت ئەو کارانەى حکومەت ئەنجامى دەدات تا چ رادەيەك دەستورەيان نا، ههروهك چۆن دەبێت دەستور و ياسا لە بەرژەوهەندى خەڵکدا بێت نەك لە خزمەتى كەسێك يان گروپێكدا بێت. ئینجا پرسى خولەکانى هەلبژاردنەکان کە وەك دابونەرىتى دیموکراسى ٤ ساڵ جارێك ئەنجام دەدرێت. هەندێكى تریان بۆ هەر پۆستێك کاتیكى دیاریکراو دادەنێن و نابێت لەوە زیاتر هەلبکشیئت چونکە وەك دەلێن (چەند ماوهى دەسەلات زیاتر بێت زیاتر ئەگەرى دیکتاتۆریەت هەیه و زیاتر لە دیموکراسى دور دەکەوینەو).

بزوتنەوہى چاکسازی کوردستان هەر لە سەرەتاوہ بە راشکاوى دروشمى دیموکراسیەتى خۆراوایی بەرز کردۆتەوہ بۆ دودلێ، بە شیوەیەك کە لەگەڵ کۆمەلگەى کوردیدا بگونجێت. گرنگ ئەوہیە ئیمە بتوانین سود لە باشیەکانى ئەو سیستمە ببینین کە تا ئیستا بە تەواوەتى لەگەڵ رەوتى میژوویى کۆمەلگە پێشکەوتوہکاندا دەروا.

ههروهه بزوتنەوہکەمان ئەوہى خستۆتە روو کە ئامانجى ئەو لە بەشداریکردنى لە هەلبژاردنەکاندا ئەوہیە کە وەك فراکسیۆنیكى ئۆپۆزیسیۆن بچێتە پەرلەمانەوہ. داواشمان کرد ياسایەك دەریکریئت بۆ ئەوہى هیچ کەسێك بۆى نەبێت لە دو خولى هەلبژاردن زیاتر لە دەسەلات بێت بمریتەوہ. بەلکوو ئیمە پیمانوايە کە پۆستەکانى تریش لەگەڵ کورسیی سەرۆکایەتیدا هەمان ياسا بیانگریتەوہ. وەك سەرۆکایەتى پەرلەمان ، سەرۆكى وەزیران، پارێزگا، قائیمقام، بەرپۆهەرى ناحیەکان و شارەوانیەکان و دەبێت ئەو پۆستانەش دیسان لە رێگەى هەلبژاردنەوہ بن.

هەر بۆیە گەلێك لە کادرە ئەکادیمیەکان درکیان بەوہ کردوہ کە لیستەکەى ئیمە تاکە لیستیەکە بتوانیئت بانگەشەى نوێگەرایى بکات لەسەر هەموو ئاستیكى ئابورى و سیاسى و کۆمەلایەتى. بێگومان ئەوہ بێجگە لەو کەسایەتیانەى

نوینە رایەتی ئەم لیستە دەکەن، چونکە لە رابردودا لە روداوێ خۆیناویەکان و خراپە کاریەکان تێوە نەگلەون رابوردوی پاکیش متمانە یەکە بۆ ناییندە.

جا لەبەر ئەوە بزوتنە وەکەمان پێداگری لەسەر لایەنی سیاسی کرد کە رەوا نیە تەنانت سەرۆکی لیستە کەش لە دوو جار زیاتر خۆی بپاڵێوێت، چونکە بە پێوەبردنی کاروباری ناوخۆی حزب وەک ئاوی ئەوەیە وایە رەنگدانەوی هەیه بۆ دەرەوێش و دواچاریش دەبێتە میکانیزمێک بۆ کاروباری ولات. دەبێت لە سەرەتاوە لە ناو رێکخستەکانی خۆتەو دەست پێ بکەیت تا کوو بیسەلمێنیت کە پابەندی بە پڕەنسیپەکانی دیموکراسیەتەو، ئەگەر دەسەلاتداریش بێت. بە راشکاویش دەلێن ئەو حزبەنی ئیستا لە کوردستاندا زیاتر لە مافیا دەچن نەک حزبیکی سیاسی و رێکخستنی سیاسی دیموکراتی راستەقینە. هەر ئەو واقعە سەلبیەش وایکردووە ئەوانە دەسەلات بە دەستن تەماحی ئەوە بیانگریت کە دەسەلات بە میرات بۆ منداڵەکانیان جی بێن.

ئەوێش راستە کە دەوترێت ئەو ماوە درێژە سەدام لە دەسەلاتدا بوو، خەڵکی فێرکردووە و شێوازەکانی دەسەلات بە پێوەبردنی ئەو گوازاوەتەو بۆ هەموو ئەوانە لە کایەنی سیاسەتدا لە عێراق کاردەکەن. تەنانت هەندێک دەلێن (هەر یەکیەک لە ئێمە شتۆکە یەکی لە سەدامی تێدا یە).

ئەگەر کۆمەڵگەی کوردی بیهێت بێت و گەشە بکات، دەبێت دیموکراسیەت بکاتە پەڕەوی خۆی. یەکەمجار دەبێت لە حزبەکانەو دەست پێ بکەن، دواوەی لە پەڕەندی نێوان حزبەکانەو، بۆ ئەوەی دواچاریش بتوانن لە ناو دام دەزگاکانی حکومەتدا پیادە بکات. بە پێچەوانەو ئەگەر وا نەبێت، دەبێت کۆمەڵگەی کوردی هەر وەک پاشکۆ بێنێتەو.

کۆمەڵگە ئیسلامیەکان بە گشتی فێری ئەوە بوون کە کاتیەک شیکاری مێژوو دەکەن، تەنیا لایەنە گەشاوەکانی ئەو مێژوو باس بکەن و ناشرینیەکانی دەشارنەو، ئیستا حزیە سیاسییەکانیش هەمان شت لەگەڵ مێژووی خۆیان دەکەن. مێژووی هەمویان بە لای خۆیانەو سپی و درەوشاوەیە و هیچ خەڵتە یەکی تێدا نیە. ئەگەر ئەو مێژوو هێند پاکە، ئەو ئەم هەموو دواکەوتوییە لە کوێو

هاتو؟!

لە راستیدا شیکاری زانستی و خویندەوێ لۆژیکیانە بۆ رووداو و
پیشھاتەکان، وا دەخوێت کە خالە خراپ و باشەکانیش پێکەوێ بخویننەوێ
لە کاتی ھەڵسەنگاندندا تەنیا باسکردنی خالە باشەکان دەبێتە ھۆکارێک بۆ
ئەوێ دەسەڵات میژوو بکاتە ئامرازێک بۆ گەژەکردنی خەڵک و بیکاتە
بەریەست لە بەردەم ئازادبوونی گەل. ھەموو رژێمێک چەند خراپ بێت، بەلام کەم
تا زۆر ھەندێ شتی باشی تێدا یە، تەنانت ئەلمانیا ی سەردەمی ھتلەر و یەکییتی
سۆڤییتی سەردەمی ستالینیش.

پیرست

۳	پیشه‌کی
۵	پاش به یاننامه‌ی نازاری ۱۹۷۰
۱۳	پیشه‌اته‌کانی سالی ۱۹۷۴
۱۶	بزوتنه‌وه‌ی کوردایه‌تی ۱۹۷۴ - ۱۹۷۵
۱۸	سه‌رۆکایه‌تی لیژنه‌ی بالای کاروباری په‌نابه‌ران
۲۰	سه‌ره‌تای بلایونه‌وه‌ی هه‌والی ریککه‌وتنی عیراق و ئێران
۲۳	سه‌ره‌تای گومانکردن له‌ گۆرانی هه‌لوێستی ئێران
۲۹	بانگه‌پشت کریم بۆ حاجی تۆمه‌ران
۳۲	ئه‌زمونیک له‌ گه‌ڵ لاوانی بیکار له‌ ناو کامپه‌کاندا
۳۶	نه‌غه‌ده: چاوه‌روانییه‌کی بیسود
۴۰	هه‌ره‌سه‌پێنانی شۆرش
۴۵	ئه‌فسه‌رانی نازاد
۵۱	سه‌ردانی کامپی کرماشان
۵۴	دورخستنه‌وه‌م بۆ مازنده‌ران
۶۱	په‌نابردن بۆ نه‌مسا
۸۰	به‌دییه‌پێنانی خه‌ونی خوێندن له‌ زانکۆ
۸۶	هه‌ولێکی ترسنۆکانه‌ بۆ تیرۆرکردن
۱۰۷	راگرتنی کاری سیاسی به‌ شیوه‌یه‌کی کاتی
۱۱۵	مه‌سه‌له‌ی بارزانییه‌ بیسه‌رو شوێنه‌کان
۱۲۶	هێرشه‌ تیرۆریستییه‌کانی ۱۱ی سپته‌مبه‌ر
۱۳۳	گه‌رانه‌وه‌ بۆ نیشتمان
۱۶۴	سیاسه‌تی نازاوه‌نانه‌وه